TASNİF DIŞI

MALİYE MALI

DENİZ KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI YAYINLARI

DENİZDE II. DÜNYA HARBİ

ATLANTİK HAREKÂTI

CİLT — II

Yazan
Erdoğan DÜMEN
E. Gv. Kur. Alb.
Deniz Harp Akademisi Öğretim
Üyesi

İSTANBUL
1990

TASNİF DIŞI

DENİZDE İKİNCİ DÜNYA HARBİ

ATLANTİK HAREKÂTI

CİLT — II

Yazan
Erdoğan DÜMEN
E. Gv. Kur. Alb.
Deniz Harp Akademisi Öğretim
Üyesi

1990
İSTANBUL

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

KISIM — V

1942 YILI DENİZ HAREKÂTI

KISIM — VI

1943 YILI DENİZ HAREKÂTI

KISIM — VII

1944 YILI DENİZ HAREKÂTI

İÇİNDEKİLER (Devamı)

KISIM — V

1942 YILI DENİZ HAREKÂTI

1942 YILI BAŞINDA MÜTTEFİK STRATEJİSİ :

A.B.D. Devlet Başkanı Roosevelt ile İngiltere Başbakanı W. Churchill daha 1939 yılı başından beri mektuplaşıyorlar ve gelecekte yapılacak olan işbirliğini hazırlıyorlardı. İki kıt'a arasında uzaktan uzağa yapılan bu bilgi teatisi 10-15 Ağustos 1941 buluşmasını hazırladı. Bütün Atlantik sahasının ciddi bir tehlike altında olması nedeniyle; buluşmanın yeri ve zamanı, bütün dünya kamuoyundan gizlenmişti.

Toplantı yapıldıktan sonra bütün Dünya'ya ilân edildi. Bu toplantı sırasında; İngilizler Yunanistan ve Girit adasını terketmişler, Alman orduları Rusya'da Smolensk'i aşmış olup Sıvastopol'a yaklaşıyordu. Kuzey Afrika'da her iki taraf da hazırlıklarla meşguldü.

Bu şartlar altında görüşmelerini sürdüren iki devlet adamı 14 Ağustos 1941 günü aşağıdaki hususlarda görüş birliğine vardıklarını açıkladılar :

«Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere; arazilerini genişletmek emelinde değillerdir. Bu iki devlet; hiçbir surette ne arazi ve ne de başka bir kazanç aramamaktadırlar.

İki devlet, başka devletlerin de rızası olmadan üçüncü bir devlet aleyhine toprak kazanmasına razı değillerdir. İlgili devletler tarafından kendi rızaları ile yapacakları arazi terki hariç, olmak üzere —Bu arzu bir baskı neticesinde olmamak şartı ile— hudutlarda hiçbir değişiklik yapılmayacaktır.

Her iki devlet, bütün milletlerin kendi seçecekleri hükümet şekliyle idare edilmelerini tanımakta; zorla hükümet şekli değiştirilmiş olan milletlerin de eski idare tarzına avdet etmelerini istemektedirler. Her millet kendi hükümet şeklini seçmekte serbesttir.

Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere; mevcut taahhüdlerini nazarı dikkate almakla beraber, büyük ve küçük, galip veya mağlup tanımadan dünyanın ekonomik nimetlerini her millete eşit olarak taksim edecek bir hal tarzı bulmaya gayret edeceklerdir.

Her iki devlet; iktisadî, sosyal ve çalışma hususlarında eşitliğe dayanan ve dünya çapında olacak bir işbirliğinin esaslarını hazırlamaya çalışacaklardır.

Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere; Nazi tahakkümünün (Zulmünün) kesin olarak ortadan kaldırılmasından sonra, büyük veya küçük bütün milletlerin kendilerine ait hudutlar içinde emniyetle ya-

şamalarını arzu etmektedirler. Bu bakımdan korku, her türlü tehdit ve tehlikeden uzak bir sulh kurmayı isterler. Bütün dünyaya şamil böyle bir sulh; her devlete, okyanus ve açık denizlerden serbest geçmek fırsat ve imkânlarını hazırlıyacaklardır.

Her iki devlet; bütün milletlerin maddi ve manevi nedenlerle kuvvet kullanmaya kalkmamaları kanaatindedirler. Silahlarda genel bir azalma gerçekleştirilmeli ve milletler, müşterek bir emniyet teşkilâtı kurmalıdırlar.»

Bu tespit edilmiş olan hususlar «Atlantik Beyannamesi» adıyla tarihe geçti. Bu beyannamenin yayınlanmasından sonra Sovyet Rusya dahil olmak üzere Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere yanlısı bütün devletlerin temsilcileri Londra'da toplanarak bu beyannamedeki görüşlere katıldıklarını 14 Eylül 1941'de yapılan bir imza töreniyle teyid ettiler.

Atlantik Beyannamesinin bu şekilde kabulü şu hususları ortaya koydu : Asıl düşman Nazi Almanya'sıdır. Bu nedenle bütün güç, gayret ve kaynaklar onu yenmek uğrunda birleşmeli ve kullanılmalıdır. Bu harbi kazanmak için Sovyet Rusya ile işbirliği yapılmalı ve ona yardım edilmelidir.

Hangi taraf kazanırsa kazansın bu zaferi nedeniyle arazi işgalinde bulunmayacak ve ilhak etmeyecektir. Bu girişimleri tanınmayacaktır. Ancak; herhangi bir devlet arzu ederse bir kısım arazisini başka devletlere verecek veya terkedecektir.

Komünizme karşı olan Amerika Birleşik Devletleri, artık komünizmi meşru bir hükümet olarak kabul etmektedir.

Denizlerin serbestisi emniyet altına alınacaktır. Silahların sınırlandırılması hoş ve aynı zamanda boş bir temennidir.

Genel olarak Atlantik Beyannamesi hukuk ilmi bakımından insaniydi. Fakat gerçekleştirilmesi son derece güçtü. Başkan Roosevelt de tıpkı Birinci Dünya Harbinin sonundaki Wilson gibi hayellere kapılmıştı ve bu güçlüklerden en fazla Sovyet Rusya faydalandı.

İkinci Dünya Harbi ilerledikçe bu beyanname geliştirildi ve Japonya ile Amerika Birleşik Devletlerinin harbe girmesinden sonra Birleşmiş Milletler adıyla bir teşkilât meydana getirildi.

Başkan Roosevelt ve W. Churchill; Pearl Harbor baskınından sonra 1941 yılının Aralık ayı sonlarında Washonigton'da kurmay başkanlarıyle birlikte buluştu.

Beyaz Saray'da; Roosevelt, W. Churchill ve H. Hopkins, Mihver'in yok edilişini ve Pasifik güney doğusunun yakın kaderini hazırlamak için günü ve gecenin her saatinde görüşmelerde bulundular. Karşı karşıya bulunulan durum hiç de iç açıcı değildi :

Avrupa'da Almanlar; Leningrad-Kursk-Kharkov-Rostov hattına varmış, Moskova'ya her an darbe vurabilecek mesafeye ulaşmışlardı. Ancak Ekim 1941'den itibaren, Rus mukavemeti kendisini hissettirmek-

te olduğundan Alman cephe komutanları, daha ileriye gidilmemesini Hitler'e teklif etmişlerse de Hitler bunu kabul etmeyerek Moskova'nın mutlaka zaptedilmesi emrini vermişti. Tekrar taarruza geçen Alman orduları, Rus karşı taarruzu başladığından, 8 Aralık 1941 günü durmak mecburiyetinde kalmışlardı. Herkeste Rusların dayanıp dayanamıyacağı şüphesi vardı. Mihver devletler orta Avrupa'ya tamamen hakimdi. Yugoslavya ve Yunanistan (Girit Adası dahil) işgal altında bulunuyordu.

Kuzey Afrika'da Almanlar hava üstünlüğünü sağlamış olup, İngilizlerle batı çölünde savaş halindeydiler. İngilizlerin durumu son derece sıkışıktı ve Rommel bir karşı taarruza hazırlanıyordu.

Pasifik'de; Amerika Birleşik Devletleri ile İngiltere ilk muharebelerde yenilmiş ve Japonya güney doğu ile güney batı istikametlerinde taarruza geçmişti.

Japonlar; New Britain'e girmiş, kuzey Luzon ve kuzey Borneo'yu ele geçirmiş, kıt'alar Neie'e yürümekteydi. Guam adası zaptedilmişti. Güney Doğu Asya'da; Japonlar, Siam'ın tamamını, Malaya yarımadasının büyük bir kısmını almışlar ve Singapur'a yaklamış bulunuyorlardı. Amerika Birleşik Devletleri harbe hazırlanmaya başlamıştı ama savaşabilecek duruma gelmeden evvel geniş çapta bir hazırlık yapması şarttı.

Bütün ortada mevcut problemlere rağmen, Japonya'nın geniş ve esaslı bir şekilde yayılıp, yerleşmesine meydan vermeden durdurulması gerekliydi. İngiltere'nin harbe devam arzusu yaşatılmalı, açık denizlerdeki ulaştırma devam etmeliydi.

Bu durumda hem Japonya'ya ve hem de Almanya'ya karşı kısa zamanda esaslı ve kati neticeyi sağlayacak taarruzlara girişmeyi düşünmenin hiç ümit verici bir şey olmayacağı apaçık ortadaydı. Amerika Birleşik Devletlerinin büyük ölçüde bir taarruza geçebilmesi için de ayların geçmesi lazımdı.

İngiltere'nin Avrupa harekât alanında Almanya'ya karşı mevziini muhafaza ettiği sıralarda, Amerika Birleşik Devletlerinin de Japonya'ya karşı aynı şekilde hareket etmesi en doğru hareket tarzı olurdu. Ama müttefiklerin bir ara, bir yerde insiyatifi elde etmesi de şarttı. Yalnız Anglo-Sakson halkı için değil, Sovyet Rusya'nın da kalbine cesaret verecek bir zafere ve bundan başka tarafsız devletlerle, işgal altındaki devletleri, Mihver'e karşı mukavemete teşvik etmeye şiddetle ihtiyaç vardı.

Amerika kamuoyu, Japonlara öncelikle saldırmayı arzuluyordu. Buna mukabil Kurmay Başkanları durum hakkında daha titiz davranıyor ve coğrafi hedef olarak vardıkları karar; Almanya'nın birinci hedef olması şeklinde ortaya çıkıyordu.

Kurmay Başkanlarının düşünce ve görüşleri özetle şu şekildeydi :

Japonya'ya karşı ilk gerekli şey deniz kuvvetiydi. Amerika Birleşik Devletleri Pearl Harbor'da deniz vurucu kuvvetini henüz kayıp etmiş

bulunuyordu. Japonya'ya karşı taarruzi bir harekâta girişmeden önce çeşitli tip harp gemileri inşa etmek, bundan sonra Pasifik'de emniyetli ikmal yollarına sahip olabilmek için bazı başlangıç harekâtında bulunmak ve düşmana ağır darbeler indirebilmek üzere ileri üsler tesis etmek zorundaydı.

Almanya'ya karşı, İngiltere topraklarında Amerika'nın kara ve hava kuvvetini konuşlandırabilmesi için yeterli üs kolaylıkları mevcuttu. Akdeniz'e kuvvet sevk edildiğinde Almanlara karşı Amerikan harekâtı başlayabilirdi. Amerika Birleşik Devletlerine yardımda bulunabilecek müttefikler Avrupa'da bulunduğundan birinci hedef Almanya'nın olması fikri kuvvet kazanıyordu. Yine bu düşünceyi destekleyen diğer bir faktör de vardı :

Almanlar, Avrupa'nın nispeten yüksek ve ileri bir teşkilâta ve teklonojiye sahip bulunan sanayi kapasitesinin verim ve kudretini kolaylıkla kullanmaktaydılar. Japonlarda bu kudret yoktu. Onların ele geçirdikleri yerler, ancak ham maddeye malik yerler olup, sanayi olanak ve yeteneklerinden mahrumdu. Japonların bu kazançlarını harbe yarar bir hale getirebilmeleri için uzun zamana ihtiyaç vardı.

Şu halde; Almanya'nın mağlup edilmesi, müttefiklerin en birinci hedefi olmalı ve bu meyanda Pasifik'de taarruza geçebilmek için yeterli kuvvet toplanıncaya kadar Japonları oyalamalıydılar.

Almanya'nın yenilmesi zaferin anahtarı olacaktı. Bir kere Almanya mağlup edilince; İtalya'nın saf dışı kalması ve Japonya'nın mağlubiyeti onu takip edecekti. Binaenaleyh, diğer harekât alanlarında müttefiklerin hayati menfaatlerinin korunması için Almanya'ya karşı yapılacak harekâtın fazla kuvvetle icrası, müttefiklerin stratejisinin esas prensibi olmalıydı.

Tarihe Washington-I konferansı veya Arcady konferansı olarak geçen bu görüşmeler sonucu mevcut durum ve olanaklar muvacehesinde aşağıdaki kararlar alındı :

«Harp silah ve araçlarının yapımı konusunda zafer programını realize etmek. Harp sanayi bölgelerini emniyet altında bulundurmak.

Atlantik ve Pasifik'de gerekli deniz ulaştırma yolları üzerinde emniyeti sağlamak ve bu yollar üzerinde deniz ulaştırmasını idame etmek. Almanya'nın etrafındaki çemberi sıkıştırmak ve tahkim etmek. Hava bombardımanı, abluka, içerden yıkıcı faaliyetler ve propaganda ile Alman mukavemetini yıpratmak ve çürütmek. Almanya'ya karşı girişilen taarruzi harekâtın gelişmesini sağlamak.

Bir taraftan Almanya'yı mağlup etmeye çalışırken diğer taraftan da, Japonya'yı Pasifik'deki harp gayretlerini idame edebilmesi için ona gerekli bulunan stratejik ham maddeleri ihtiva eden yerlerden uzak tutmak. Müttefiklerin hayati menfaatlerini savunmaya yarıyan mevzileri elde bulundurmaya devam etmek.»

Roosevelt ve W. Churchill; diğer yönden bu konferansda Alman'ları Afrika'da geriden vurmak için 1942 yılında büyük ölçüde bir çı-

karma yapılmasına, Ocak 1942 ayı içinde İngiliz-Amerikan müşterek Kurmay Başkanlarınca çıkarma yeri hakkında bir karara varmak üzere toplanınalarına, deniz harekâtı bakımından A.B.D.'nin Pasifik ve Batı Atlantik faaliyetinden sorumlu olmasına, İngiltere'nin ise Doğu Atlantik, Akdeniz ve Hint Okyanusu harekâtı ile ilgilenmesine karar verdiler.

Ocak 1942 ayında karargâhı Washington'da tesis edilen Anglo-Amerikan kurmay başkanları komitesi çalışmalarına başladı. Almanya meselesi bir numaralı hedef olarak teyid edildi. Roosevelt; Almanya'yı dize getirmek için herne kadar Afrika'yı teklif etmişse de, askerler Manş kıyılarını tercih ediyorlardı. Ancak bu harekâtın da 1943 yılından evvel yapılmamasında hem fikirdiler.

BREST'DEKİ ALMAN GEMİLERİNİN ANAVATANA DÖNÜŞÜ :

İngiliz'lerin 1941 yılı sonlarında Norveç'deki hedeflere karşı yöneltttikleri komando saldırıları Hitler'i huzursuz etmeye başladı. 27 Aralık 1941 günü Vaagsö akınından sonra Hitler : «Eğer İngilizler yaptıkları işin hakkını verirlerse Kuzey Norveç'e birçok noktadan saldıracaklardır. İngilizler deniz ve kara birliklerinin topyekün bir saldırısı ile bizi geri çekilmeye zorlayıp Narvik'i almaya çalışacaklardır. Böylece İsveç ve Finlandiya üzerinde baskı yapabileceklerdir. Bu durumun erişiceğimiz sonuç üzerinde etkisi kabul edilmelidir. Bütün bunlardan dolayı Brest'deki Alman filosu da donanmanın diğer üniteleri gibi Norveç'in savunmasında kullanılacaktır.» şeklinde düşüncelerini ve kararını açıkladı.

Büyükamiral Raeder'in bütün itirazları boşunaydı. Ya gemiler anavatana gelecek yahut topları sökülerek sahil savunması için Norveç'e nakledilecekti.

Brest'deki filo, Manş kanalını geçerek anavatana intikal ettirilecekti. Bu fikir de Hitler'indi. Bütün askeri otoritelerin karşı çıkmasına mukabil Hitler'in bu düşüncesinin gerçekten de epeyce dayanağı vardı. Manş kanalı üzerinden Alman sularına dönmek için katedilecek mesafenin en kısa yol olduğuna kimse karşı çıkamazdı. Daha önemlisi Manş kanalı boyunca konuşlanmış Alman Hava Kuvvetleri devamlı bir hava savunması sağlayabilecekti.

«Cerberus» kısa adıyla tanımlanan bu harekâtın icrasında asıl sorumluluk Alman Hava Kuvvetlerindeydi. 1 Ocak 1941 günü Alman Hava Kuvvetleri Kurmay Başkanı Tümgeneral Hans Jeschonnek ile Alman avcı uçakları komutanı as pilotu Adolf Galland arasında harekât ile ilgili esas görüşme yapıldı. 12 Ocak 1941'de Hitler'in de katıldığı toplantıda; Büyükamiral Raeder, Brest'deki filo komutanı Koramiral Otto Cilliax, Hava Kuvvetleri Kurmay Başkanı General Jeschonnek ile Galland da bulundu. Uzun tartışmalardan sonra :

«Brest'den çıkıştan önce, gemiler mümkün olduğu kadar az hareket edecek, Dover boğazından gündüz geçilecek ve bu nedenle de Brest'den gece hareket edilecek, Manş kanalı kıyısı boyunca Galland'ın avcı uçakları, bütün çabalarını ortaya koyacaklardır.» kararına varıldı.

MER DU NORD
HELGOLAND
Brunsbüttel
Scharnhorst touche une seconde mine
Gneisenau touche une mine
Wilhelmshaven
TERSCHELLING
Scharnhorst arrive le 13 au matin
Ijmuiden
Attaque aérienne
Attaque des destroyers
Harwich
6 destroyers
15h40
14h31
Chatham
Douvres
12h45
Scharnhorst touche une mine
Attaque des Swordfish
Boulogne
Portsmouth
Plymouth
Attaque des vedettes
Contact par Spitfire le 12 à 8h.
12h45
MANCHE
le 12 à 5h15
Dieppe
1h14
I. D'OUESSANT
Patrouille aérienne de la R.A.F.
Brest
SCHARNHORST, GNEISENAU, PRINZ EUGEN appareillent le 11 à 22h 45
Lorient

BREST'DEKİ ALMAN GEMİLERİNİN
ANAVATANA DÖNÜŞÜ

CERBERUS HAREKATI
12-13 ŞUBAT 1942

Hitler, bu toplantıyı özetlerken, İngilizlerin gemileri durdurabilecek kadar çabuk tepki gösteremeyeceklerini tahmin ettiğini, Brest'deki filonun kanserli bir hastaya benzediğini, bir ameliyat kabul etmezse kurtulamayacağını, işte bu operasyon için de; Amiral Ciliax ile Galland'ın operatör olarak tayin edildiğini açıkladı.

Manş kanalı geçişi Almanlarca; Yıldırım-Cerberus olarak adlandırıldı. Hava Kuvvetleri için Yıldırım, Donanma için ise Cerberus idi. Bu harekât İkinci Dünya Harbinde Alman askeri yüksek komuta makamının kuvvetler arasında işbirliğini başarabildiği çok az harekâttan birisiydi.

Gemiler üzerinde Alman Hava Kuvvetlerinin desteğini yöneten Galland daha sonra şöyle yazdı :

«Bu son derece tipik harekâtın teknik koordinasyonu öyle tasarlanmıştı ki, Alman Hava Kuvvetleri donanmanın emri altına girmemiş, fakat bir «Team» çalışması sağlanmıştı. Burada önceden söylemekte yarar vardır ki, bu işbirliği hiç bir sürtüşme olmadan yürüdü... Değişik donanma karargâhları ile Hava Kuvvetlerine, hazırlıklar sırasında team çalışmasını sağlıyabilmek için irtabat subayları gönderildi.»

A. Galland bu görev için gündüz av uçağı olarak 250 adet ME-109 ve FW-190 ile şafak ve akşam üzerleri görev yapacak 30 adet ME-110 gece av uçağı tahsis etti.

Hava durumu bu harekâtta son derece önemliydi. Alman uçaklarının harekâtını engellemeyecek, fakat İngiliz Hava Kuvvetlerinin harekâtını zorlaştıracak kötü bir hava gerekliydi. Manş kanalındaki gelgit olayının hesaplanması zorunluydu. En sonunda 12 Şubat 1942 günü harekâtın başlaması öngörüldü.

Bu karargâh çalışmaları süresince gemilerin tâkip edecekleri rota üzerindeki mayınların büyük bir titizlikle ve gizlilikle taranıp temizlenmesine de başlanmıştı Ancak Almanlar ne kadar gizli bir arama-tarama harekâtı icra etmekte iseler de İngilizler mayınların temizlendiğini farketmişlerdi. Derhal İngiliz Hava Kuvvetleriyle mayın gemileri Manş Kanalına ve Fransa'nın kuzey sahillerine muhtelif tip mayınları döşediler.

Eğer Bruno Heinemann muhribi 25 Ocak 1942 günü Brest'e intikal ederken bu mayınlardan birine çarpıp batmamış olsaydı, Almanların yeni dökülen mayınlardan haberi olmayacak ve «Cerberus» harekâtı bir facia ile sonuçlanacaktı. Zira Bruno Heinemann'ın battığı mevki Alman harp gemilerinin intikal rotası üzerindeydi. Alman arama-tarama filotillası müteâkiben bu bölgede otuza yakın mayın imha etti.

Harekât hazırlığı sırasında düşmanı yanıltmak maksadiyle Alman harp gemileri personeli için bir Fransız firmasına tropik iklime müsait giyim eşyaları sipariş edildi ve gemilerin ana ve yardımcı makineleri için gerekli yağlama yağları yine tropik iklime uygun markalarda gemilere yüklendi. Gemilerin personeli dahil herkes Alman harp gemilerinin Güney Atlantik'e müteveccih bir harekâta sevk edileceği düşüncesine sahipti.

11 Şubat 1942 günü beklenen hava hücumunu müteâkip saat 23.00'de «Cerberus» harekâtı başladı. Gece yarısından bir müddet sonra Ushand'ı dönen gemiler 12 Şubat 1942 saat 01.14'de kanal geçiş rotasını aldılar. Saat 05.30'da Alderney'i geçen gemilerin etrafında muhripler ve havada da Alman Hava Kuvvetleri uçakları tarafından her türlü emniyet tedbirleri alınmıştı.

İngiliz Hava Kuvvetlerine mensup uçaklar saat 10.42'de Alman gemilerini tespit etti. Amiral Ciliax, 300 mil kadar İngilizlere görünmeden seyretmiş ve artık Dover boğazına girmek üzere bulunuyordu.

Dover boğazındaki seyir esnasında Alman gemilerine sevkedilen İngiliz hücumbotları başarılı olamadı. Fena hava şartlarına ilâveten Alman gemilerinin yaptıkları yüksek sürat nedeniyle İngiliz hücumbotları torpidolarını uzaktan atıp dönmek zorunda kaldılar.

Saat 12.45'de torpido taşıyan Swordfish uçaklarının hücumları da başarısızdı. Bütün İngiliz uçakları düşürüldü. Artık Amiral Ciliax, dar Dover boğazından çıkıp kuzey denizine giriyordu. Dover boğazında bu olaylar cereyan ederken, Alb. Pizey; emrindeki altı muhrip ile West Hinder fener şamandırasının karayelinde evvelce tespit edilen mevkide Alman gemilerinin yolunu kesmeye hazırlanıyordu. Dover Üs Komutanı Amiralin verdiği durum raporunda; Alman gemilerinin mevcudiyeti ile saat 11.56 - 12.00 arasında kendi bulunduğu mevkiye ulaşacakları daha evvelce bildirilmişti.

Başlangıçta Alman gemilerinin sürati 20 mil olarak tahmin edilmişti ve muhriplerin önleme mevkilerini almaları için kendilerine gerekli zamanı veriyordu. Fakat müteâkip raporlar; Alman gemilerinin süratini daha yüksek vermeye başlayınca Harwich muhriplerinin durumu kritik hale geldi.

Saat 13.00'de Alb. Pizey, düşmanın yolunu kesmek için yegâne şansın mayın hatlarından geçmek olduğuna karar verdi. Bu kararı aynı zamanda Başkomutanlıkça da tasvip edildi. Hakikatte mayın manialarındaki bir kısım mayınların durumları belli idiyse de doğu istikametinde hiç taranmamış Alman mayınlarının mevcudiyeti ve bu manialar ile ilgili detaylı bilgilerin bulunmayışı tehlike arzetmekteydi.

HMS Walpole muhribi makine arızası nedeniyle geri gönderilince beş muhrip genel doğu rotasında 28 mil süratle seyre devam ettiler. Saat 14.45 ile 17.00 arasında İngiliz Hava Kuvvetlerine ait uçaklar tarafından Alman gemilerine karşı bomba ve torpido taarruzları icra edildi ise de meteorolojik şartlar nedeniyle bir netice alınamadı. Nore komutanlığı emrindeki oniki muhribe Alman birliğini karşılamak üzere derhal hareketleri emredildi. Ancak öğleden sonra geçen zaman zarfında temas muhafaza eden uçaklardan hiçbiri keşif raporu veremediğinden Alb. Pizey'e : «Saat 15.15'e kadar düşmanla temas sağlamadığınız takdirde, Alman gemilerinin poyraz cihetinde bulunmanız ihtimali mevcuttur. Bu nedenle lodos istikametinde arama yapınız.» emri verildi.

Harwich muhripleri saat 15.17'e kadar aramaları sonunda radar teması elde etti. Düşman bu defa sıhhatle tespit edilmişti, ama deniz ve hava şartları muhriplerin seyrini güçleştirmekteydi. Saat 15.43'de Alman muharebe gemileri rüyet sahasına girince İngiliz muhripleri torpido hücumu için yarım divizyonlara ayrılıp hücum başlangıç mevkilerine seyre başladı. Alman muhripleri ise torpido hücumuna karşı gerekli emniyet perdesini çoktan tesis etmişlerdi.

Harwich muhriplerinin torpido hücumundan bir netice alınamadı. Alman gemileri artık İngilizlerin elinden kaçmıştı.

Dover üs komutanı harekâtı özetlerken, bütün harekât üzerine tesir eden esas faktörün, Alman gemilerinin 12 Şubat 1942 günü aydınlıkta tespit edilmemelerindeki başarısızlık olduğuna işaret etti.

Dover boğazını geçtikten sonra saat 16.30'da Scharnhorst bir mayına çarptı. Yara önemli değildi, ancak sademe kazanların emniyet regülatörlerinin sıkışmasına neden olduğundan yarım saatlik bir onarım gerekli oldu.

Amiral Ciliax; Gneisenau ile Prinz Eugen'in yollarına devam etmelerini emrederken kendisi Z-29 muhribine geçti. Daha sonra Herman Schömann muhribine geçmek zorunda kaldığı sırada Scharnhorst'un arızası giderilmiş 25 mille seyre başlamıştı.

Artık hava kararmıştı. Dondurucu soğuğa ve yağmura rağmen muhribin köprüüstünden ayrılmayan Amiral Ciliax hayatından memnundu. Düşman çemberi aşılmıştı ama yine de tehlikeler sona ermemişti.

Gemiler saat 19.35'de Frisian adası açıklarında iken bu defa Gneisenau bir mayına çarptı ama o da onarımını kısa zamanda tamamlayıp yoluna devam etti. Saat 21.34'de Scharnhorst ikinci bir mayın yarası aldı. Bu kez büyük zarar gördü. Sharnhorst'un makinelerinin her ikisi de stop etti ve gemiye 1000 ton kadar su doldu.

Bütün bunlara rağmen, 13 Şubat 1942 sabahı Scharnhorst, Wilhelshaven Gneisenau ile Prinz Eugen de Brusbuttel üssüne girdi.

Cerberus harekâtı başarı ile sonuçlanmıştı ama Büyükamiral Raeder'in dediği gibi bu bir taktik başarı, stratejik açıdan da bir kayıptı. Zira bu gemiler Brest'de bırakılmış olsalardı her zaman Atlantik'e çıkma imkânları olacaktı. Harbin başında olduğu gibi İngiliz deniz ulaştırmasına büyük kayıplar verdirebilirler ve İngiliz donanmasını diversiyona uğratabilirlerdi. Halbuki Hitler'in emriyle anavatana getirilen bu üç gemi bir daha beraber denize açılamadılar.

Kiel'de mayın yarasının onarılması için havuza alınan Gneisenau, 25 ile 27 Şubat geceleri yapılan hava hücumlarında birçok isabetler alarak hurdaya sevkedildi.

Prinz Eugen intikali müteâkip Hitler'in emri ile derhal Norveç'e tevcih edildi. Ancak, 23 Şubat 1942 sabahı Drontheim limanı açıklarında İngiliz denizaltısı HMS Trident tarafından torpidolandı. Kıç ta-

rafı parçalanan Alman ağır kruvazörü harbin sonuna kadar faal hale getirilemedi ve harbin sonunda Amerikalıların hissesine düşen Prinz Eugen, 1948 yılında atom bombası tecrübelerinde Bikini'de hedef görevi aldı.

Scharnhorst ise, altı aylık bir onarımı müteâkip denize çıktığında 26Aralık 1943 günü İngiliz anavatan filosu tarafından Norveç'in kuzeyinde batırıldı.

Manş geçişinin durdurulamaması, İngiliz Amirallik dairesi ile İngiliz kamuoyunu öfkeye boğdu. Bu harekâtın başarısı İngilizleri küçük düşürmüş olabilirdi ancak stratejik avantaj İngilizlerde kalmıştı.

Bir Alman filosu; İngilizlerin deniz kontrolünü tesis ettikleri bir sahadan her türlü saldırıyı boşa çıkararak geçip gitmiş, oniki saat süre ile de İngilizlerin haberi olmadan seyretmişlerdi.

Bu olay üzerine İngiltere'nin ağır başlı gazetesi Times şöyle yazdı: «Bu harekâtı yöneten Amiral Ciliax, Duke of Medina Sidonia'nın başarısızlığa uğradığı yerde başarı kazandı. XVII nci yüzyıldanberi anavatan sularında İngiliz Deniz Kuvvetinin şerefine bu kadar öldürücü bir darbe indirilmedi.»

Bu harekâtta şu hususlar göze çarpmaktadır:

Alman gemilerinin manevra prensibine uygun yapacakları bu harekât, hava himayesinin mevcudiyeti halinde mümkündü. Alman hava kuvvetlerince bu görev çok iyi bir şekilde başarıldı ve harekât planlandığı gibi gelişti.

Bu tarihlerde radar henüz yeni bulunmuş ve geliştirilmekteydi. Bazı aksaklıkların çıkması beklenmeli ve kabul edilerek daha ziyade hava karakol ve keşif görevlerine İngilizlerce ağırlık verilmeliydi.

İngiliz Amirallik Dairesinin aldığı tertipler pek yeterli değildi Manş kanalının doğusunda olduğu kadar batısında da Alman gemilerinin Manş kanalına daha girmeden arayıp bulma ve mani olma yönünden tedbirler alınmalıydı. Batıdaki harekât sahası deniz harekâtına daha geniş olanaklar sağladığından bu intikal harekâtına daha başlangıçta müdahalede bulunmak gerekliydi. Manş kanalına girebilen bir kuvvet, tehlikenin yüzde ellisini atlatmış sayılabilirdi. Nitekim böyle oldu, Manş geçişi Almanlar için başarı, İngilizler için bir yenilgi oldu.

Cerberus harekâtının mutlaka kuvvetli bir hava himayesi altında icra edileceği bir gerçek olduğuna göre; Alman suüstü birliğine hücum için çok uyanık bulunmak gerekli olduğu gibi mukabil hava hücumlarının kısa fasılalarla, bunaltıcı derecede kitle halinde yapılması gerekliydi. Gündüz süresince hücumbotları ve muhriplerle yapılan koordineli torpido taarruzlarının nadiren başarı sağladığı bir kere daha kanıtlandı. Japonlar, muhrip torpido taarruzlarını gece yapmayı tercih ederler, böyle eğitilmişlerdir ve her zaman da başarılı olmuşlardır. İngilizlerin tertipledikleri hücumbot ve muhrip torpido taarruzları gece ve birkaç dalga halinde tertiplenseydi başarı vaad ederdi.

Cerberus harekâtını müteâkip İngiltere'de oluşturan bir askerî komisyon karşı tedbirlerle ilgili soruşturma ve incelemelerini yaparak; deniz ve hava kuvvetleri arasında iyi bir işbirliği ve koordinasyonun bulunmadığı neticesine vardı.

ALMAN AKINCI ŞİLEPLERİNİN 1942 YILI HAREKÂTI :

1941 yılı başlarında ikinci grubu teşkil eden akıncı şileplerden; Togo Michel ve Stier'in hazırlıkları tamamlanamadığından 1941 yılı içinde denize çıkamamışlardı. 1942 yılı başlarında denize çıkmaları planlanan bu akıncı şileplerin eskisi gibi başarıya ulaşmaları oldukça zordu. Zira durumda üç önemli değişiklik meydana gelmişti. Akıncı şilepler Atlantik'e geçmek için artık Danimarka boğazını kullanamıyacaklardı. İngiliz ve Amerikalıların elinde halen akıncı şilepleri avlamak için fazla sayıda kuvvet bulunuyordu. Japonya'nın harbe girmiş olmasından dolayı da akıncı şilepler artık Japonya'nın üs ve limanlarından kolaylıkla faydalanabilirlerdi.

İkinci grubun üç akıncı şilebi Michel, Stier ve yeniden hazırlanan Thor açık deniz harekâtına başlamadan önce Manş kanalını geçerek Biskay limanlarına intikal ettiler. Thor akıncı şilebi; 14 Ocak 1942 günü Bordeaux limanından denize açıldı. Pinguin'in müttefik balina avcı filolarına saldırısını tekrarlamak üzere direkt olarak Antartika'ya rota verdi. Thor, bir ay süre ile bu bölgede dolaşmasına rağmen hiç bir sonuç alamadı, kuzeye doğru yükseldi.

23 Mart 1942 günü Güney Anlantik'de altı haftalık seyrinin ilk kurbanı olarak bir Yunan şilebini derhal batırdı. Beklemenin verdiği hırsla harekâta devam eden Thor, Güney Aylantik'de beş gemi daha batırdı ve Hint Okyanusuna geçti. Bütün yaz ayları boyunca bu sularda kalan Thor, hiç yılmadan harekâtını sürdürdü ve Kasım 1942 ayı sonlarında Yokohama limanına girdi. 30 Ekim 1942 sabahı bu limanda bulunan ikmal gemisi Ukermark'ın bordasında ikmal yaparken birdenbire infilak etti ve bu infilak sonucu Thor tamamiyle yanarak akıncı şilep görevini tamamlamış oldu. Thor bu ikinci harekâtında toplam 56.037 ton tutarında on gemi batırmış oldu.

Kötü bir şöhrete sahip kaptan H. Von Rücteschell komutasındaki Michel akıncı şilebi de 19 Mart 1942 günü La Pallice limanından Atlantik'e açıldı. Bu defa Michel güvertesinde bir de küçük tonajlı hücumbot taşıyordu.

Bu minyatür hücumbotunun iki adet 35 cm.'lik torpido kovanı mevcut olup 37 deniz mili sürate sahipti. Son derece hain kaptan Rücteschell bu hücumbotunu çok etkili bir şekilde kullandı. Dört aylık bir süre içinde Michel, Güney Atlantik'de 56.731 ton tutarında sekiz gemi batırdı. Ekim 1942 ayının sonunda Hink Okyanusuna intikal eden Michel bu sularda da hücumbotunu kullanarak iki şilep batırdı.

Anavatana dönmesi son derece tehlikeli olan akıncı şilebe Japonya'ya dönmesi emri verildiğinde Michel bu ana kadar 87.332 ton tutarında 14 şilep batırmıştı.

Stier akıncı şilebi, 12 Mayıs 1942'de Almanya'dan hareket etti. Manş kanalını geçerken mücadele etmek mecburiyetinde kalan gemi salimen Gironde limanına intikal etti.

Harekâtı Atlantik'de sınırlandırılmış olan Stier, 20 Mayıs 1942 günü Gironde'den denize açıldı. 27 Eylül 1942 gününe kadar 29.406 ton tutarında gemi batıran şilep, bu tarihte yanarak battı.

1942 yılının son akıncı şilebi Komet ise 1 Ekim 1942'de başlattığı harekâtı 17 Ekim 1942 günü sona erdi. Cherbourg açıklarında İngiliz muhrip ve hücumbotlarının koordineli hücumları sonucu batırıldı.

KOMANDO BİRLİKLERİYLE YAPILAN BASKINLAR :

İkinci dünya harbinde Fransa'nın savaş dışı olmasını müteâkip muhtelif tarihlerde batı Avrupa kıyılarında düşmanın stratejik önemi haiz bazı noktalarına karşı az bir kuvvetle yapılan ve sonradan mahiyet ve şumulü gittikçe büyüyerek Dieppe baskınından itibaren tank kullanacak kadar çapı büyüyen akınlar küçük mıkyasda müşterek harekâtın birer örneğini teşkil etmekte olup taktik baskın niteliğindedirler.

Komando akını adı verilen küçük mikyasdaki bu baskınların yapılması maksatları şu şekilde özetlenebilir :

Fransa'nın mağlup edilmesinden sonra Alman orduları Avrupa kıtasında tam bir hakimiyet sağladığından tarafların kara kuvvetleri arasında fiili temas kalmamış ve kara savaşında bir sukunet başlamıştı. Bu durum karşısında pasif bir ruh haleti içinde kalan İngiliz ordusunun taarruz ruhunu kaybetmemesi, harbin ileride muhtemel görülen inkişafında esaslı bir rol oynayabilmesi ve bu arada zaman zaman düşmanın, İngilizler tarafından her zaman beklenmiş olan İngiltere adalarını istila teşebbüsü üzerindeki hazırlık vaziyetini kontrol etmek vs. gibi maksatlarla Avrupa'nın batı sahilleri boyunca muhtelif bölgelere özel bir eğitimle yetiştirilmiş müfrez kıtalar çıkarılması ve buralarda düşmanın küçük birlikleri ve stratejik önemi haiz tesisleri üzerinde neticeler alınması düşünüldü.

Dunkerque tahliyesinden bir hafta sonra İngiliz harbiye nezaretinde görevli Yb. Clark'a bu maksatla bir plan hazırlaması emredildi. Filistinde'ki Arap isyanı sırasında gerilla harbi sevk ve idaresinde büyük bilgi ve tecrübe sahibi olmuş ve subay, gayri nizami harp sevk ve idaresi için kullanılacak personelin komando adı verilecek birlikler halinde teşkilini önerdi.

Böylece meydana gelen ilk komando birlikleri başlangıçta, İngiltere ordusunda her alaydan gönüllü olarak seçilen subayların emri altında müstakil bölükler halinde teşkil edildi. 27 Aralık 1941 tarihinde Norveç'de Vaagsö'ye yapılan ilk akından sonra bu birlikler Kuzey İrlanda ve İskoçya'da yerleştirilerek eğitimlerinin pekleştirilmesine çalışıldı. Kısa bir zaman sonra özel hizmet taburları adını almışlarsa da müteâkiben Komando Birlikleri adını aldılar. Yeni şeklinde bu birliklerin taktik kullanışlarında amfibi karakter esas olarak muhafaza edildi.

ARCTIC CIRCLE
ICELAND
NARVIK
TRONDHEIM
STOCKHOLM
OSLO
NORTH SEA
EDINBURGH
Scapa Flow
DUBLIN
HAMBURG
BERLIN
AMSTERDAM
LONDON
CAPGALBRECH
PRAGUE
PARIS
BREST
LORIENT
BERNE
LAPALLICE
N
ATLANTIC

Bu teşkilât ve eğitimin verdiği güvenle 1942 yılı içinde evvela bu zamana kadar yapılanlardan çok daha fazla olarak askeri hedefleri ihtiva eden ve en yakın İngiltere sahillerinden 400 mil mesafede bulunan Saint Nazaire'e bir baskın tertip edildi. Bunu takiben de muhtelif tarihlerde :

22 Nisan 1942 Boulogne Baskını, 3 Haziran 1942 İkinci Boulogne Baskını, 19 Ağustos 1942 Dieppe Baskını, 13 Eylül 1942 Cherbourg baskını tertiplendi.

Saint Nazaire Baskını : Alman'ların denizaltı üsleri tesis ettikleri Gaskonya körfezindeki Brest, Lorient, Saint Nazaire ve La Pallice limanları arasında bilhassa Loire nehri ağızında bulunan Saint Nazaire, denizden yapılan bir taarruz için son derece mükemmel bir hedefti. Diğer limanlar, ileri kara mevzileri ve liman girişlerindeki adalardaki savunma tesisleri nedeniyle iyice savunulmaktaydı. Bunlara ancak önemli akınlarla ulaşabilmek mümkündü. Bundan başka Tırpıtz muharebe gemisinin havuzlanacağı yegâne havuz da Saint Nazaire limanındaydı. İngiliz Amirallik Dairesi bu limandaki havuzun, tamir ve bakım tesisleri ile denizaltıların tahribi maksadiyle limana bir baskın yapılmasını öngördü.

Almanların Saint Nazaire limanında beş muhripten müteşekkil beşinci muhrip filotillası ile bazı küçük gemileri vardı. Sahil savunma tertipleri 240 mm.'lik iki, 170 mm.'lik dört top ile makineli tüfek mevzileri ve uçaksavar bataryalarından müteşekkildi. Limanın ağzına mayın dökülmüştü. Loire nehri üzerine tesis edilmiş olan torpido ağları da havuzun giriş yolunu himaye ediyordu.

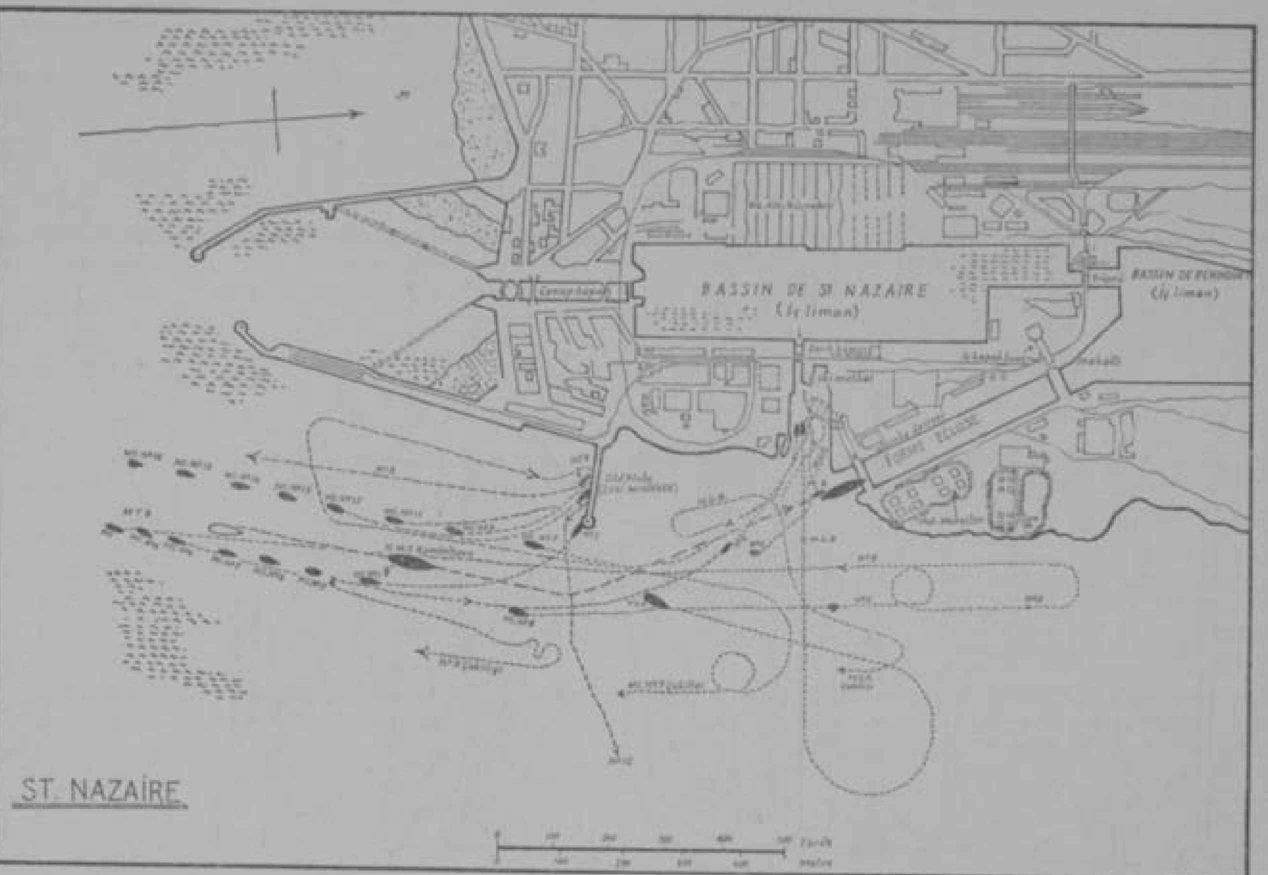
Birinci Dünya savaşında İngilizler, çok mükemmel bir sevk ve idare ile Zeebruge'u tıkamaya muvaffak olmuşlardı. Fakat Zeebruge, İngiltere kıyılarından 80 deniz mili mesafede olduğu halde Saint Nazaire; 400 deniz mili mesafede bulunuyordu. Bu durum harekâtın güçlüklerini bir hayli artırmıştı. Başarı elde etmek için uzun bir deniz geçiş seyrinin düşmana görünmeden yapılması gerekliydi.

İngilizlerin hazırladıkları baskın planı özetle şöyleydi :

Bir Alman muhribi şeklinde kamufle edilecek olan Campbeltown muhribi havuz kapağına yanaşacak ve onu tahrip edecekti. Gemi bu maksadı sağlayacak infilak maddesi ile yüklü bulunacaktı. Komandolar havuza çıkacaklar; tesisleri ve denizaltı gemilerini de tahrip edeceklerdi.

Deniz Yb. Ryder'in emrinde bulunan baskın grubu; Campbeltown muhribi ile bir ganbot ve onaltı hücumbotundan müteşekkildi. Yb. Newman emrindeki komando birlikleri; onaltı subay, yetmiş altı astsubay ve gerisi erlerden ibaret olmak üzere 250 kişiden oluşturulmuştu.

Deniz harekâtı ile koordineli olarak İngiliz Hava Kuvvetleri de limanı bombardıman edecekti. Baskın tarihi olarak seçilen 28/31 Mart günlerinde mehtap yoktu ve gemiler Loire nehri girişindeki engelleri de açıktan katedeceklerdi.

ST. NAZAIRE
BASSIN DE ST NAZAIRE
(ij liman)
BASSIN DE PENHOET
(ij liman)
FORME ECLUSE
Yards
metre

Denizaltı sığınakları

Denizaltı sığınakları
(inşa halinde)

Işıldak

Açılır kapanır
köprü

Demir köprü

BASSIN DE St. NAZAİRE

Doğu kapısı

İç kapı
Kumanda mevki

Eski metbal

Dış kapı
kumanda
mevkii

FORME ECLUSE

Bassin de Penhouet

Depolar

H.C.8
Çekiliyor

dümen donanımı
çalışamaz hale gelmiş

AVANT PORT

Güney kapağı

ESKİ ŞEHİR

No. 8 ve No. 9 mürettebatı

Hafif hava savunma topu eski mendirek H. H. S. Tepe (Susturulmuş)

Düşman hava savunma gemisi

(Susturulmuş)

H.M.S. Campbeltown

No. 5 çekiliyor

No. 5 dümen donanımı çalışamaz hale gelmiş

AKINCILAR GİRİYOR

300 YARDS 200 100 0 100 200 300 400 500

300 METRES 200 100 0 100 200 300 400 500

Akının Falmouth'dan Saint Nazaire'e kadar olan deniz geçiş kısmı, en mükemmel şartlar altında 12 mil süratle 35 saatte icra edildi. Deniz sakin, hava alçak bulutlu ve görüş oldukça zayıftı.

Filotilla, 27 Mart 1942 günü saat 23.00'de Saint Nazaire'nin 40 deniz mili açığına konuşlandırılmış bulunan HMS Sturgon denizaltısıyle mevki kontrolünü yaptı.

Gece yarısından biraz sonra, İngiliz Hava Kuvvetlerine mensup seksen kadar uçağın limana taarruzu başladı. Üç saat kadar süren bu hava taarruzunun esas maksadı; savunma tedbirlerinin sindirilmesiydi.

Baskın birliği, muharebe sisteminden yoksun küçük bir Alman karakol gemisinin önünden geçti ama Alman gemisi alarm işareti veremedi.

Bu suretle İngiliz Komando birliği saat 02.15'de görülmeksizin büyük havuzun kapağının takriben iki deniz mili yakınına kadar yaklaştı.

O esnada sahil ışıldakları faaliyete geçti. Almanlar tarafından verilen tanıma ve tanıtma işaretlerinin alınıp anlaşılması uzun sürdüğünden bu İngilizlere çok kıymetli bir zaman kazandırdı. Altı buçuk dakika sonra gemileri teşhis edilebildi ve Almanlar çok şiddetli bir ateşle mukabeleye başladılar. Hücumbotların çoğunda yangın çıktı.

Campbeltown muhribi hasara uğradıysa da torpido ağlarını geçmeyi ve havuz kapağına aborda olmayı başarabildi. Bunun üzerine muhrıpteki ve hücumbotlarındaki komandolar havuza çıkmaya başladı. Üç saat süreyle daha evvelce tespit edilmiş hedefler tahrip edildi. Denizaltı gemilerini tahrip etmekle görevli grup Alman silahendazları tarafından geri püskürtüldü. Almanlar mukabil taarruzlarını tertipleyebildiler.

Sabaha karşı mürettebatın bir kısmı gemilerine dönebildiyse de komando birliğinden 225 kişi öldü. Yaralı olanlar sivillerin arasına karışmayı başardı.

Öğleye doğru Campbeltown muhribinin saatli bombaları infilak ederek limanın tahribi tamamlandı. Saint Nazaire açıklarında mayın arama ve tarama ile meşgul bulunan Alman muhripleri bu harekâta müdahale etmediler.

Çok güç ve cüretkârane olan ve mükemmel bir şekilde sevk ve idare edilen baskın kısmen başarılı oldu. Baskından sonra Saint Nazaire limanındaki büyük havuz bir buçuk yıl süre ile atıl bir durumda kaldı.

Limanda bulunan denizaltı gemilerinde bir hasar meydana gelmedi.

Genel olarak Saint Nazaire baskını, müteyakkız ve mahir bir düşmana karşı yapılan şayanı takdir bir harekâttı. Bu baskın üzerine Almanlar, Atlantik limanları açıklarındaki deniz ve hava karakolları ile limanlardaki savunma tedbirlerini takviyeye mecbur oldular.

Saint Nazaire baskını, Alman yüksek komuta makamının; batı cephesi savunmasına olan itimadını sarstı. Bu konuda soruşturma ya-

pıldı ve onbeş gün sonra Büyükamiral Raeder tarafından Hitler'e bir rapor sunuldu.

Rapor şu şekilde başlıyordu :

«Doğu cephesindeki durum gereği batı cephesindeki ordu ve hava kuvvetlerimiz zayıf bırakılmış ve hemen hemen bütün deniz kuvvetlerimiz de Norveç'e nakledilmişlerdir. Saint Nazaire baskını, düşmanın batı cephesinde girişebileceği bir çıkarma harekâtına mani olacak kuvvetimizin olmadığını göstermektedir. Yine kuvvet durumumuz, düşmanı bu harekâtı icraya teşvik etmiştir. Düşman, bizim sadece beş muhripten ibaret kuvvetimizi biliyordu ve kendi kuvvetini de ona göre tertipledi. Baskının zamanı ay ve gel-git durumuna göre hesaplandı.

Falmouth'dan Saint Nazaire'e kadar olan yol 12 mil süratle 35 saat sürdü. Baskın birliği Alman bandırası taşıdı ve Alman tanıtma işaretlerini kullandı. Bir denizaltı gemisi rehber bot olarak kullanıldı. Baskın bir hava taarruzu ile koordineliydi.

Düşman; Tırpıtz'i alabilecek büyük havuzun kapağını tahrip ile diğer küçük kapakları ve bütün denizaltıları, yakında bulunan bütün deniz vasıtalarını tahrip maksadiyle baskını düzenledi.

Baskın sırasında görüş şartları 200 ilâ 400 metre arasında değişti. Suların yükselme zamanında düşman birliği, mayınlardan ve diğer manialardan kolaylıkla geçti. Sahil bataryaları ile uçaksavar bataryaları düşman gemileri görüş sahası içine girer girmez tespit ettiler. Bu arada meydana gelen gecikme, tanıma ve tanıtma işaretlerinin teatisinden ileri geldi. Topçu ateşi oldukça etkiliydi.»

Büyükamiralin sözlerini kesen Hitler; tanıma ve tanıtma işaretlerinin teatisi ile alarmın verilmesinde geçen 6.5 dakikalık zamanı çok bulduğunu belirtip, bundan sonra; sahil istasyonu tanıtma işaretini sorduktan sonra deniz birliği derhal cevap vermediğinde hiç beklemeden ateş açmasını ve deniz kuvvetleri için tek tip bir alarm işaretinin tespit edilip yürürlüğe sokulmasını emretti.

Büyükamiral Raeder; alınmış savunma tedbirleri muvacehesinde bir muhribin havuz kapağına kadar ulaşmaması gerektiğini, tecrübesizlik nedeniyle tahrip malzemesinin aranmasının ve sonra da yerinden kaldırılmasının doğru yapılmadığını beyan etti.

Rapor buna benzer akınların önüne geçmek maksadiyle imkân dahilinde bulunan bazı tedbirlerin alındığını ve alınmakta olduğunu belirterek son buluyordu. Alınan ve alınacak olan tedbirler şöyleydi :

Düşmanı derhal tespit etmek ve tanımak maksadiyle hava keşfine önem verilecek. İngilizler 35 saat denizde kalmışlar ve gündüz süresince yaklaşmışlardı. Müsait oldukça akşam alacakaranlık keşifleri yapılacak ve keşif harekâtını limandan hareket eden deniz uçakları yapcaktı. Limanları korumak ve karakol görevine tevcih etmek üzere filotillalar teşkil edildi ve ilâve filotillaların kurulmasına ve gemi kaydırmalarına başlandı. Hafif suüstü kuvvetlerinin inşaasına derhal öncelik verildi.

Liman girişlerindeki kum manialarına ağır toprak kontrollü mayınların gömülmesi öngörüldü.

Boulogne, Brest, Dunkerque gibi liman ve akıntı şartlarının müsait bulunduğu yerlere; liman ağızlarını kapayan manialarin yerleştirilmesine başlandı. Manialarin tesisinde beton bloklar üzerine örme direkler tecrübe edildi. Demir zincirlerle birbirine bağlı tombazlardan ibaret yeni bir tip mania düşünüldü.

Deniz Kuvvetlerinin istilâ girişimine karşı kullanmakta olduğu alarm işareti standart hale getirildi ve kara ile hava kuvvetlerine de yayınlandı.

Büyükamiral Raeder, Saint Nazaire baskını ile ilgili konuyu şu sözlerle kapadı :

«Bu baskının neticesi olarak kazanılan tecrübelerden azami derecede istifade edilmektedir. Bununla beraber, düşmanın iyi hava şartlarından faydalanarak bu gibi akınlar yapması imkânını düşünmek mecburiyetindeyiz.

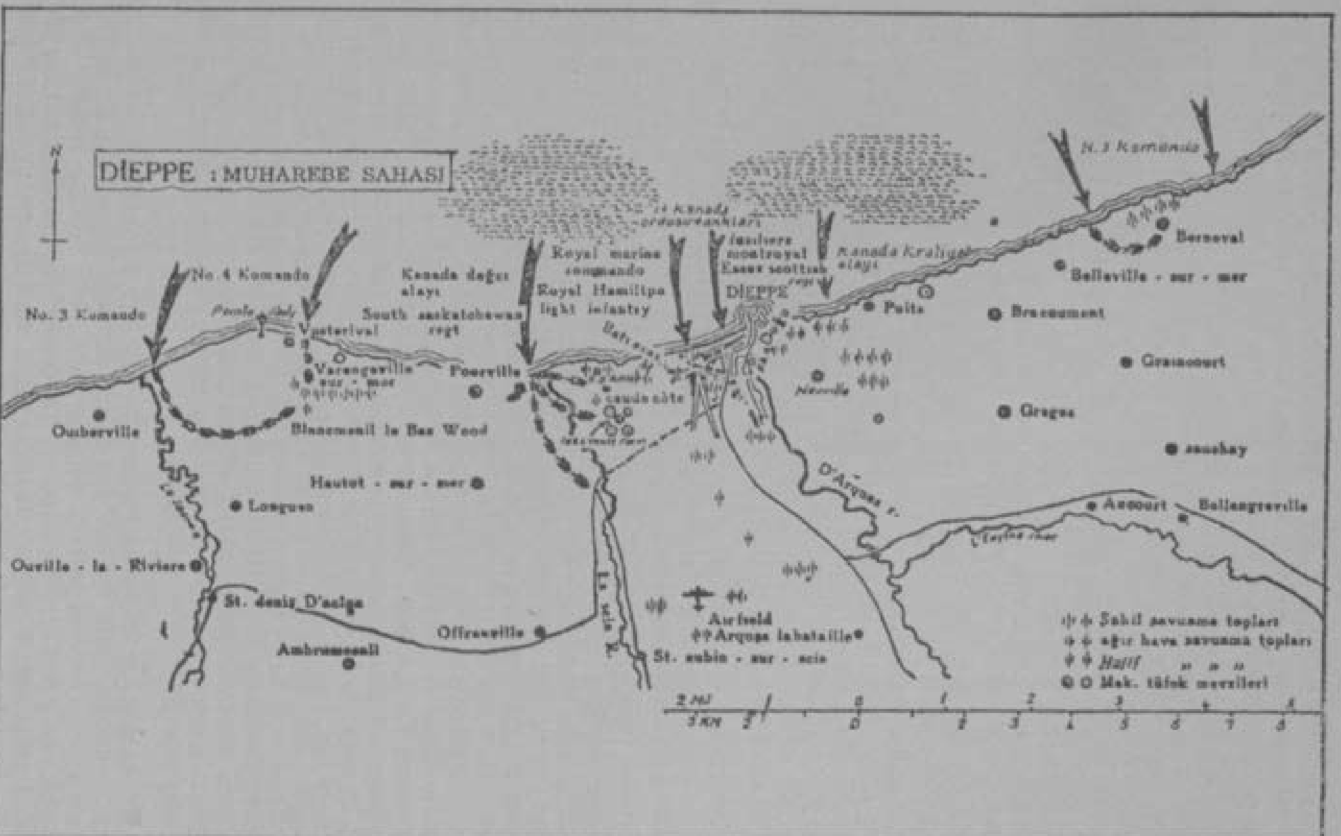
Etkili bir deniz savunması yanında yeter derecede bir hava ve suüstü keşfi olmadığı müddetçe tehlike bilhassa büyüktür. Değişen askeri durumdan dolayı vatan sularından hava kuvvetleri gibi hemen hemen bütün deniz kuvvetlerinin de çekilmesi ile Borkum ve Wangeroog gibi Alman körfezleri bile, bu tip akınlara maruzdur. Zira daha evvelce buralarda bulunan toplar, işgal edilmiş topraklara kaydırılmış bulunmaktadır. Buralar yeniden daha iyi bir surette tahkim edilmelidir.»

Dieppe Baskını : Saint Nazaire baskınının hedefi tam manasiyle denizle ilgiliydi. Halbuki Dieppe baskını; Avrupa kıtasının derinliklerine karşı yapılacak büyük istilanın bir sondaj harekâtı mahiyetindeydi. Gerek malzeme ve gerekse personel bakımından uzun bir hazırlık dönemi geçirildikten sonra İngiliz Amirallik Dairesi Dieppe'e karşı muayyen çapta bir baskın harekâtının tertiplenmesine karar verdi.

Harekâtın gayesi, önemli tahripler meydana getirilinceye kadar limanın ve civarının işgaliydi. Norveç sahillerine yapılan akınlar/baskınlar gibi bu harekât Almanların sahil gözetleme birliklerini takviyeye mecbur edecek ve aynı zamanda müstakbel amfibi harekât bakımından İngilizlere çok kıymetli tecrübeler bahşetmiş olacaktı.

Seine-İnferieure sahili, her birinin yer yer vadilere açıldığı sahile dik düşen sarp ve yüksek kayalıklarla çevriliydi. Bu vadilerden en büyüğü de Dieppe'di. Oldukça önemli bir liman olan Dieppe, biri Varengeville'de ve diğer Berneval'de olmak üzere 152 mm.'lik altı toplu bir batarya tarafından savunulmaktaydı. Sahilin karşı kısmı tamamiyle mayınlanmıştı.

17/18 Ağustos gecesi mayın arama tarama gemileri iki kanal açtılar ve bu kanallar ışıklı işaretlerle sınırlandırıldı. Baskın sekiz muhrip, mayın gemileriyle Portsmouth, Newhaven ve Shoreham limanlarından toplanan çıkarma gemilerinden teşekkül etmekteydi. Karaya çıkarılacak birlikler ise altmış tank ile bir Kanada tümenini ve biri denizci olmak üzere üç İngiliz komando birliğini ihtiva ediyordu.

DİEPPE : MUHAREBE SAHASI
N
No. 3 Komando
No. 4 Komando
Kanada dağlı alayı
South saskatchewan regt
Royal marine commando
Royal Hamiltpn light infantry
Kanada ordusu tankları
fusiliers montroyal
Essex scottish regt
Kanada Kraliyet alayı
N. 3 Komando
DİEPPE
Vasterival
Varengeville sur - mer
Pourville
Blancmenil le Bas Wood
Ouberville
Hautot - sur - mer
Longues
Ouville - la - Riviere
St. denis D'aclge
Offranville
Ambrumesnil
Airfield
Arques lahataille
St. aubin - sur - scie
Puits
Berneval
Belleville - sur - mer
Bracquemont
Graincourt
Gragus
D'Arques r.
Ancourt
Bellengreville
Şahil savunma topları
ağır hava savunma topları
Hafif
Mak. tüfek mevzileri
2 Mİ
3 KM

Baskını yapacak birlikler 18 Ağustos akşamı muhtelif limanlardan hareketle Beachy Head'in 14 mil güneyinde toplandı ve gece iki grup halinde mayın tarlalarını geçerek Varangeville ve Berneval'e taarruz edecek gruplara ayrıldı.

Berneval bölgesine tahsis komando birliği kıyıdan 6 deniz mili uzakta iken bir Alman ticaret gemisine refakat etmekte olan silahlı balıkçı gemileriyle karşılaştı ve ateş açıldı. Bu grupta bulunan ateş desteği yapacak ganbot yaralanarak sarktı. Böylece ateş desteğinden mahrum kalan grup seyrine devam etti. Ancak Almanlar durumu kara birliklerine bildirdiklerinden baskın tesiri bu bölgede kayboldu. Kıyıya ulaşan araçlar şiddetli bir ateşle karşılaştılar. Kıyıya çıkan kuvvetlerin büyük bir kısmı Almanlara esir düştü, pek azı da tekrar denize açılma imkânını buldu. Bu nedenle hedefe ulaşılamadı.

Varengeville grubu, ise daha talihliydi. Bu 250 kişilik grup kıyıya salimen çıkarak bataryaları kuşatmaya muvaffak oldu. Bataryalar tahrip edildi ve bir miktar Alman da esir alındı. Buraya çıkan kuvvetler saat 08.00'de tekrardan araçlarına binerek geri çekildiler. Puys bölgesini ele geçirecek olan Kanada kuvvetleri karaya çıkabildiyse de oldukça fazla zayiat verdi. Bu sektörü bir muhrip topçu ateşiyle desteklediği halde, çıkan kuvvetler kıyıda tutunamadılar, pek azı tekrar araçlara binerek geri çekildi.

Pourville bölgesine çıkacak olan diğer Kanada grubu, pek ağır zayiatla karaya ayak bastı. Fakat tutunamadıkları için bunlar da geri çekilmek zorunda kaldılar.

Bizzat Dieppe limanını zaptetmek için Vieux Chateau batısına çıkmaya memur edilen iki İngiliz alayı kendilerini destekleyen muhriplerin ve 60 kadar uçağın ateş desteğinde ve fakat pek ağır zayiatla karaya ayak atabildi. Şiddetli çarpışmalar veren bu alaydan ufak bir kuvvet Dieppe şehrine girebildi. Bu esnada tankların çıkarılmasına da gayret sarf edildiyse de sadece 28 tank karaya çıkarılabildi. Çıkarılan tankların bir kısmı kıyıda, diğerleri de Dieppe istikametindeki ilerleme esnasında imha olundu. Bu suretle tank himayesinden mahrum kalan Dieppe şehrindeki kuvvet çok fena duruma girdiği için genel ihtiyatı teşkil eden deniz piyadeleri ve Fransız deniz komando bölüğü buraya sevk edildiyse de durumda bir düzelme olmadı. Artık geri çekilmekten başka çare kalmamıştı. Bu suretle saat 11.00'de tahliye başladı.

İngiliz Hava Kuvvetlerine mensup uçaklar bu geri çekilmeyi desteklemek üzere Dieppe şehri üzerine geldilerse de, Alman uçakları tarafından karşılandılar ve şiddetli bir hava muharebesi başladı. Bundan istifade eden kuvvetler çekilebildi.

Bu baskın insan ve malzeme cihetiyle pek pahalıya mal oldu. 3500 asker ve subay öldü, tankların hemen hepsi imha edildi, bir hayli çıkarma aracı battı ve birçok gemide yaralandı. Netice olarak; baskın harekâtı, hedeflerinin hiçbirisine ulaşamadı. Bu harekât taktik sahada bir baskın tesiri de yaratmadı. Alman sahil savunma sistemi iyi çalışmış olmakla beraber, böyle bir harekâtta karaya çıkmayı tamamen

bertaraf edebilecek kudrette olmadığını gösterdi. Bundan dolayı Almanlar kıyı tahkimatını yeniden gözden geçirme ve tahkim etmek gerektiğini anladılar. Bu harekâtta yeni bir tip çıkarma aracı ilk defa kullanıldı ve çok iyi bir sonuç alındı. İngilizler, daha büyük kuvvetlerle hücum edilirse, çıkarmanın başarıyla neticeleneceği kanaatine vardılar. Fakat böyle bir çıkarmanın plajlarda daha fazla başarılı olacağına inandılar. Bir çıkarmanın mutlak suretle yakın hava ve deniz desteğine lüzum gösterdiği de anlaşıldı. Bu baskın harekâtı, materyal bakımından 8 Kasım 1942'de yapılan Kuzey Afrika çıkarması için faydalı olmamış bulunmakla beraber, daha fena bir savunma sistemine sahip olan Kuzey Afrika'da daha iyi bir netice alınabileceği kanaatini doğurdu.

1942 YILINDA ATLANTİK'DE ALMAN DENİZALTI HAREKÂTI :

Her nekadar suüstü gemileri Atlantik'de etkili bir faaliyet gösteremedilerse de denizaltılar çok dinamik bir kullanma ile deniz ulaştırmasına karşı mücadelelerini sürdürdüler.

1942 yılı başında Almanlar, hepsini harekât bölgelerine yaymak suretiyle şiddetli bir deniz ulaştırma harbi yapabilecek kadar denizaltıya sahip bulunuyorlardı. 1941 yılı süresince denizaltı personeli yeteri kadar tecrübe kazanmış, yeni gemiler de kısa sürede harekâta hazır hale getirilmişti. Bu çalışmalar Amiral Dönitz'in talimatına uygun olarak Amiral Friedeburg'un emri altında çok mükemmel bir programa göre gruplar halinde Batı Baltık denizinde yapılmaktaydı. Eğitim esnasında cephede karşılaşılacak her husus mümkün olduğu kadar hakikate uygun bir şekilde canlandırılıyordu.

Amerika Birleşik Devletlerinin harbe girmiş olması denizaltılara; Amerika sahillerinde faaliyette bulunabilmeleri için hakikaten müsait bir bölge yaratmıştı. Amiral King, Almanların harbe başlar başlamaz, Amerika sahillerinde faaliyette bulunacaklarını önceden tahmin etmişti. Fakat Amiralin karşı karşıya kaldığı güçlükler nedeniyle yeterli sayıda savunma vasıtaları toplayabilmek olanağı yoktu. 500 tonluk Alman denizaltıları Amerika sularında üç hafta süreyle faaliyette bulunabiliyorlar, 700 tonluk denizaltılar ise Caraibes sularında aynı müddetle dolaşabiliyorlardı.

İngiltere akaryakıt ikmalini Venezüella ve Meksika'dan yaptığına göre Alman denizaltıları için bu sularda çok ilginç hedefler vardı. Japonya'nın harbe girmesi ve hızla ilerlemeleri neticesinde Borneo ve diğer Pasifik bölgeleriyle irtibat kesilmiş, Basra Körfezi deniz ulaştırma yolu da tehdit altına girmişti.

Denizaltıların faaliyetini tahdit eden en önemli faktör, torpido sayılarının mahdut oluşu ile mürettebatın karşı karşıya kaldığı yorgunluktu.

Fakat bu yorgunluk Amerika sularında ve Atlantik'de kuvvetli himayeli konvoylara yapılan taarruzlar sırasında karşılaşılan yorgunluktan çok daha azdı.

Japon taarruzunun beklenmeyen bir şekilde başlamış olması, Amiral Dönitz'e denizaltılarını 1941 yılının Aralık ayında Amerika sularında yoğun bir şekilde bulundurmaya imkân vermemişti. Fakat Aralık ayı sonundan itibaren yirmiye yakın denizaltı gemisi buralarda faaliyette bulunmak üzere yola çıkarıldı.

12 Ocak 1942 günü, deniz ulaştırmasının münferit gemilerle yapıldığı Amerika sularında ilk infilâk görüldü. Gündüzlerini sualtında istirahat ile geçiren denizaltılar, geceleri Hampton Roads yakınları ile Hatteres Burnu arasında en mükemmel neticeleri alabilecekleri avlar aramakla meşgul oluyorlardı. Torpidoları bittiği zaman toplarını kullanıyorlar ve bilhassa tankerlere taarruz ediyorlardı.

Ocak 1942 ayının ilk 19 gününde Alman denizaltıları 250.000 ton tutarında 39 gemi batırdılar. Bu büyük tehlike karşısında İngiliz Amirallik Dairesi, Amerika Birleşik Devletlerine yirmi dört adet denizaltı avlama gemisi ile on adet korvet teslim etti. Yine bu ay içinde büyük miktarda Alman denizaltıları, beraberlerinde birkaç İtalyan denizaltısı olduğu halde, akaryakıt trafiğine taarruz etmek maksadiyle Caraibes denizinde göründüler. Şubat 1942 ayında bu bölgede 19 adet tanker batırıldı. Müttefik reaksiyonu henüz yeterli derecede değildi. Ocak, Şubat 1942 ayları esnasında denizaltıların Müttefik deniz ulaştırmasına verdiği kayıplar 800.000 ton tutarında 144 gemiye yükseldi. Bu miktarda İngiliz adaları civarında batırılan 200.000 tonu da ilâve ettiğimizde netice 1.000.000 tona ulaşıyordu.

13 Şubat 1942 günü, Brest suüstü birliğinin kanal geçişinden bir gün sonra, Büyükamiral Raeder, Hitler'le dostça ve bir kabul merasimi tarzında bir toplantı yaptı. Alman silahlı kuvvetler yüksek komutanlığı kurmayı bu toplantıda hazır bulunmadı.

Büyükamiral Atlantik'deki denizaltı harbinin sevk ve idaresine ilişkin aşağıdaki bilgileri sundu :

«Şimdiki halde Atlantik'deki denizaltı harbinden almış olduğumuz neticeler memnuniyet vericidir. Düşmanın deniz ulaştırmasına mani olma gayretimizin, başta bu göreve tevcih edilen denizaltı adedine bağlı olduğu bir gerçektir. 1942 yılı başından beri W. Churchill, sık sık, canını sıkan en büyük şeyin gemi tonajı olduğunu ifade etmektedir. İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri 1942'de yedi milyon ton ticaret gemisi inşa etmektedirler. Bu demektir ki; Almanya, İtalya ve Japonya bu artışı karşılamak için her ay 600.000 ton tutarında gemi batırmak zorundadırlar.

Hint Okyanusunda Japonlar bir kere düşman deniz ulaştırmasına karşı harbe başlarlarsa bu mümkün olacaktır.

Tahsis edilen ham maddeye göre istihsal ayarlandıktan ve insan gücü, tamir işleriyle yeni gemi inşaası arasında yeni baştan organize edildiğinde, işçi adedinde bir değişiklik olmazsa aylık denizaltı inşaa miktarımız takriben 19-20'e düşmüş olacaktır. Diğer yönden birçok işçilerin silah altına alınması devam ettiğinden, önümüzdeki aylarda bu miktar 16 veya 17'e kadar düşecektir ki, bu hiçbir zaman yeterli de-

ğildir ve bu durum karşısında Atlantik'deki denizaltı harekâtından bir gelişme beklenmemelidir.»

Mart 1942 ayında Antil denizindeki denizaltı taarruzları zayıfladı. Fakat Amerika Birleşik Devletleri sahillerindeki faaliyet şiddetlendi. 12 Mart 1942 günü akşamı Büyükamiral Raeder, Wolfschanze karargâhında Hitler'e sunduğu raporunda; Amerika Birleşik Devletlerinin hazırlıksız bulunmasından faydalanmak üzere denizaltı harbinin son haddine vardığını ve denizaltı kaybının da aylık 2.4 civarında bulunduğunu açıkladı.

Yeni Alman denizaltıları büyük miktarda hizmete girdikleri zaman durum işte bu kadar feciydi. Büyükamiral Raeder'in Hitler'e verdiği bilgilere göre Alman denizaltı filosu; 1 Nisan 1942'de 125 adedi açık deniz ve diğerleri tecrübe ve eğitim denizaltısı olmak üzere 285 denizaltıya sahip bulunuyordu. Hizmette bulunan 125 denizaltı gemisi muhtelif harekât sahalarına şöyle bölünmüşlerdi : Arktik'de ondördü denizde olmak üzere ondokuz, Atlantik'de; kırkbeşi Amerika sahillerinde veya kuzey Atlantik'de, iki adedi Güney Atlantik'de ve otuzdördüde Fransız üslerinde olmak üzere seksenbir, Akdeniz'de yedisi denizde olmak üzere yirmi, beş tanesi teçhizde olmak üzere Almanya'da. 125 adet denizaltıdan yüzde ellisi denizdeydi. Alman taarruzu bütün ilkbahar müddetince ve yaz mevsiminde de şiddetle devam etti. Amerika sahillerinde başarı çok daha yüksekti. Amiral Dönitz, bu kadarını hiç ümit etmemişti. Bilâhare bu bölgedeki Amerikan reaksiyonunun çok geç başlamış olmasına hayret ettiğini söylemişti.

Mart 1942 ayı içinde Alman denizaltıları 524.286 ton tutarında 89, İtalyan denizaltıları 82.000 ton tutarında 19 ve Japon denizaltıları da 101.098 ton tutarında 19 gemi batırdılar.

Bu başarı karşısında Hitler; zaferin, Müttefik gemilerden mümkün olabildiği kadar çok tonajda gemi tahrip edilmesine dayandığını, yine bu durumun düşmanın bütün taarruzi hareketlerini ağırlaştıracağını ve hatta tamamiyle durdurabileceğine inandığını ama şimdiki halde kutup konvoylarına yapılacak taarruzların çok daha önem kazandığını ifade etti.

Mart 1942 ayında hiçbir kayba maruz kalmadan İngiltere'ye toplam 450 gemilik 19 konvoy ulaştı. Ancak yaz mevsiminde bu yol ciddi ve tehlikeli bir manzara arzetti.

Denizlerde mücadele devam ettiği sırada birçok yeni gelişmeler de ortaya çıkmaktaydı. Taarruz ve savunma metodları ve tedbirleri gelişme kaydediyordu. Başlangıçta Asdic'lerin ilk tiplerinde atış problemi halledilememişti. Su bombaları çok kere denizaltının gerisine veya ilerisine düşmekteydi. Teknolojik bir gelişme sonucu, Asdic'ler denizaltıların çok sıhhatli sürat ve rotasını ve hatta bulunduğu umku bile vermeye başladı. Diğer yönden subombası atış problemi de halledilmişti. Ocak 1942'den itibaren bazı refakat gemileri ilk tip Hecog'lar ile teçhiz edildiler. 24 adet roketin kapladığı saha bu devrede 30×40 metrelik bir alandı. Hecog mermileri bu devrede de müsademeliydiler. Her müsademe denizaltı için öldürücü oluyordu. Hecog'ların daha küçük

tipleri hafif tonajdaki gemilere de monte edildi. Ama Hecog'lar kıç taraftan atılan subombalarının önemini azaltmış değildi.

13 ve 14 Mayıs 1942 günleri Hitler; Wolfsschanze'deki karargâhında geniş kapsamlı bir toplantı düzenledi. Bu toplantıda Büyükamiral Raeder, denizaltı filosu komutanı Amiral Dönitz'in aşağıdaki raporunu okudu :

«1 Mayıs 1942 tarihi ile 124 denizaltı gemisi harekât sahalarında bulunmaktadır. Diğer taraftan eğitim gemileri hariç olmak üzere, 114 denizaltı gemisi de göreve hazırlanmak üzere Baltık denizindedir. Yeni bir denizaltı gemisinin, göreve hazırlanması dört ay sürmektedir. Ancak bahsedilen 114 denizaltının göreve hazır hale getirilmesi dört aydan da daha kısa sürmüştür.

Taarruzi denizaltı harbi düşmanın deniz ulaştırmasına karşı yapılan harptir ve Amerikan ile İngiliz gemileri birleştirilmiş bir komuta altında bulundurulduklarından bunların bir tutulması zaruridir.

Bu nedenle biz, en az bir kayba mal olacak en çok adette gemi batırmaya çalışmalıyız. Yani, en az denizaltı kaybedeceğimiz zamanı iyi değerlendirmeliyiz. Örneğin : Ordumuza karşı yapılacak baskıya mani olmak maksadiyle, Murmansk'a müteveccih kutup konvoylarına azami zayiat verdirmek en önemli görevdir.

Diğer yönden denizaltı harbine ilişkin kararlarımızda, harekâtın neye mal olduğunu ve olabileceğini de düşünmek gereklidir. Harekâtın maliyeti bakımından Amerika bölgelerinde faaliyette bulunmak haklı gösterilebilir. 15 Ocak 1942'den 10 Mayıs 1942 tarihine kadar batırılan gemi adedi 303 veya 2.015.252 tondur. Bununla beraber Amerika bölgelerinde denizaltı harekâtında bulunmak diğer bakımlardan da doğrudur. Biz aynı zamanda düşmanın ticaret gemisi inşa programını da alt üst etmeye çalışıyoruz. Gemi inşaa ve diğer müttefik sanayi gayreti akaryakıta dayanmaktadır. Amerika'nın en önemli petrol sahaları Meksika körfezi civarındadır. Bunun neticesi olarak; Amerikan tankerlerinin büyük bir kısmı petrol bölgelerinden sanayi sahalarına petrol nakletmek üzere sahil deniz ulaştırmasında kullanılmaktadır. 15 Ocak'dan 10 Mayıs 1942 gününe kadar toplam tonajı 927.000 ton tutan 112 tanker batırdık. Batırdığımız her tanker, petrol taşıyan bir geminin azalması demek değildir. Aynı zamanda Amerika gemi inşaa programını doğrudan doğruya gerileteceğini de gösterir. Bu nedenle bana öyle geliyor ki; bu Amerikan tankerlerinin tahribi bizim için çok büyük bir önemi haizdir. Amerika hiç olmazsa bir yıl daha petrolünü denizden nakletmek zorundadır.

Düşmanın gemi inşa programı ile denizaltılar tarafından batırma arasında devam eden yarışın hiçbir veçhile ümitsiz olduğunu sanmıyorum. 1942 yılında düşmanın inşa edebileceği toplam tonaj 8.200.000 ve 1943 yılında da 10.400.000 olacaktır. Bu demektir ki; yeni inşaatı alt etmek için her ay takriben 700.000 ton batırmak mecburiyetindeyiz. Ancak bu miktardan fazlasını batırmamız düşman tarafında bir azalma meydana getirecektir. Ama biz şimdiden her ay 700.000 ton batırmalıyız. Bu kelime ile; Almanya, İtalya ve Japonya'yı kastediyorum

ve denizaltıların, hava kuvvetlerinin, suüstü gemilerinin ve mayınların batıracağı toplam tonajı ifade etmek istiyorum. Bundan başka öne sürülen inşaa rakkamları düşman propagandası tarafından, inşaa programının gayesi olarak açıklanan azami miktarlardır. Uzmanlarımız, düşmanın bu gayeye ulaşabileceğini şüpheli görmektedirler. 1942 yılında düşmanın ancak 5.000.000 ton kadar yapabileceğini düşünüyorlar.

İstifade temin edildiği müddetçe, denizaltılara Amerika sularında harekât icra ettirmek kararında olduğunu ifade etmek isterim. Denizaltı harbinin aylık neticeleri tarafımdan yakinen takip edilmektedir. Bu her denizaltı tarafından batırılan ortalama gemi adedinin denizde her gün hesap edilmesi anlamını taşımaktadır. Bu günlük ortalama Ocak 1942 ayında 209, Şubat'da 378, Mart'da 409 ve Nisan ayında da 412 tona ulaşmıştır. Bu rakkamlar günlük ortalamanın yavaş yavaş arttığını göstermektedir. Bu nedenlerle Amerika sularında denizaltı harbine devam etmekte haklıyız.

Günün birinde Amerika sularındaki durum değişecektir. Bugün bile gözlenen herşey, Amerikalıların çok adette gemi batırılmasının önüne geçmek için ciddi gayretler sarfettiklerini ortaya koymaktadır.

Hava savunması organize edilmiş ve sahil suları açıklarında karakol gemileriyle muhripler kullanılmaya başlanmıştır. Bütün bunlara rağmen, silah ve araçlar tecrübesiz personelle donatılmış olup, halen ciddi bir tehdit oluşturmamaktadırlar.

Amerika sularında deniz ulaştırmasının korunması maksadiyle tertipler arttırıldıkça, bu nakliyata karşı mayın kullanmak usulüne de mürcaat edilecektir. Günlük deniz ulaştırması fazla olduğu müddetçe denizaltılara torpido silahı vermek ekonomiye daha uygun olduğu için şimdiye kadar mayın kullanılmamıştır. Bununla beraber, beklenmekte olan azalış gözönüne alınarak, Chesepeake Körfezinin, Deleware Körfezinin ve New-York limanının Haziran 1942 ayı ortalarındaki yeni ay karanlığı esnasında mayınlanması planlanmıştır. Önümüzdeki bir kaç gün zarfında mayınlarla teçhiz edilmiş deizaltılar görevleri başına hareket edeceklerdir.

Eğer Amerika bölgesindeki denizaltı harekâtımızın faydasızlığı anlaşılırsa, Kuzey Atlantik'de konvoylara karşı çok adette denizaltılarla tekrar harekâta başlayacağız.

Bugüne kadar düşmanın yerini bulmak daima bu harbin en zor görevi olmuştur. Daha çok adette kullanılacak denizaltı gemileriyle bu görevin kolay bir hale sokulabileceğine inanmaktayım. Yakın bir istikbalde elde edeceğimi umduğum pek çok adette denizaltı gemisiyle ve denizde ikmal olanaklarımız sayesinde, şimdi ulaşamadığımız daha uzak sahalardaki deniz ulaştırmasına da taarruzlar tertiplememiz mümkün olacaktır. Denizaltı harbinin imkânları düşünülürken savunma durumu da keza gözönünde bulundurulmalıdır. Şimdiki halde denizaltı kayıplarımız son derece hafiftir. Şüphe yok ki; bir kere konvoylara taarruz başlayınca ve bazı bölgelerdeki savunma şiddetlendirilince, denizaltı kayıplarımız tekrardan yükselecektir.

Bu nedenle, denizaltırımızı düşmanın denizaltı savunma harbindeki gelişmeleri ile aynı seviyede bulundurmak için elimizin altında bulunan her vasıtaya baş vurarak bizim de denizaltı silahımızı geliştirmemiz gerekmektedir.

Denizaltı filomuzun kendi teçhizatlarına güveni vardır ve bunların muharebe kifayetlerine inanmaktadırlar.»

Amiral Dönitz'in denizaltıları Haziran 1942'de 145, Temmuz'da da 96 ve Ağustos ayında 108 gemi batırdılar. Haziran ayındaki kayıplar adet itibariyle harp aylarının herhangi birindeki kayıpların en ağırı idi. 19 Haziran 1942'de General Marshall; Amiral King'e şunları yazdı :

«Bir veya iki ay daha aynı şekilde kayıplara maruz kalındığı taktirde harp üzerinde kesin bir tesir icra etmek için yeterli derecede İnsan gücünü ve uçağını asli harekât alanlarına nakletmek olanağı ortadan kalkacaktır.»

Alman denizaltılarının Amerika sahillerinde yoğun faaliyette bulunması nedeniyle Halifax-İngiltere arasındaki deniz ulaştırma yolu biraz olsun rahat nefes almıştı. Bu ulaştırma yolu üzerinde tecrübesiz personelle donatılmış çok az sayıda denizaltı faaliyette bulunmaktaydı. Temmuz 1942'den itibaren Amerika sahillerinde ve Antiller denizinde konvoy sistemi yavaş yavaş organize edilmeye başladı. Bunun üzerine yük gemileri Liverpool'dan Meksika körfezine daima konvoylar halinde sevkedildi. Konvoy sistemi etkili bir sistem olmakla beraber Amerikan havacıları bu sisteme karşı çıkmaktaydılar. Amerika da bu konuda çok münakaşalar yapıldı.

21 Haziran 1942'de Amiral King, General Marshall'a şunları yazdı : «Refakat, denizaltı tehdidi ile mücadele için yegâne vasıta değil, fakat başarı ümidi vaad eden bir keyfiyettir». Ağustos ayında görüşlerine müracaat edilen İngiliz Hava Mareşalı J. Perte şu şekilde cevap verdi :

«Bilhassa tehdit altında bulundukları esnada konvoylar için ani bir himaye gereklidir. En mükemmel metot hasmı aramak ve ona taarruz etmektir. Faal Hava Kuvvetlerinin büyük kısmı denizaltılara direkt taarruzlarda kullanılmalıdır. Gemilerin direkt himayesine ise mümkün olduğu kadar az kuvvet ayrılmalıdır... Tamamiyle tedafüi bir strateji büyük çapta gemi tonajı kaybına yol açar.»

Ağustos ayı sonlarında PQ-17 konvoyunun büyük kayıplara uğratılması üzerine PQ-18 konvoyu kutup bölgesinde uzun zaman beklendi. Düşmanın kutup konvoyları ile Kuzey Rusya'ya malzeme sevkine devam etmesi çok muhtemeldi. Bu nedenle aynı yollar üzerine denizaltılar konuşlandırıldı.

Ağustos 1942 ayında, Amerika sularında düşman deniz ulaştırmasının sistemi, Alman Denizaltı Filosu Komutanlığının önceden tahmin ettiği ve hatta daha çabuk ortaya çıkmasını beklediği gibi, büyük değişikliklere uğradı. Amerikalılar doğu sahilleri açıklarında müstakil gemi seyrini terkedip, konvoy sistemini kabul ettiler. Savunma tedbirleri olarak bilhassa hava kuvveti tahsisine önem verdi-

ler. Bu nedenle, denizaltılar konvoy dahilinde seyretmemek şartıyla birçok gemilerin toplandığı bölgelere ve gemilerin yalnız başına seyredecekleri umulan bölgelere sevkedildi.

Harekâta hazır hale getirilen yeni denizaltılar, Atlantik'in kuzey ve orta sahalarında denizaltı grupları teşkil ederek konvoylara hücumlara başladılar. Hava himayesinden yoksun konvoylara yapılan denizaltı taarruzları son derece başarılı oldu.

İngiliz uçaklarında üstün nitelikte yeni denizaltı tespit cihazlarının bulunması nedeniyle, İngiltere Adalarına yakın sularda ve Biskay Körfezinde denizaltı kayıplarında artış görüldü. Biskay Körfezinde hava taarruzları sonucu dört denizaltı battı, üçü hasara uğradı. Konvoylara taarruzda dört denizaltı ağır hasar aldı.

Hitler, denizaltıları desteklemek için mümkün olan en iyi uçaklara ihtiyaç duyulduğunu kabul etmesine rağmen, kati hiçbir girişimde bulunmadı.

Denizaltı harekâtını müteaddid yerlerde bir anda şiddetlendirmek maksadıyla Natal Geçidine, Capetown açıklarına, beklenen PQ konvoylarına mümkün olan ilk fırsatta hücum etmek için Islanda.nın kuzeyinde Danimarka Boğazını karakol etmek üzere denizaltılar sevkedildi. Bir kısım denizaltılar Küba, Haiti ve Trinidat da bırakıldı. İtalyan denizaltılar daha güneyde Brezilya sahillerinde faaliyette bulundular. Malzemenin ve metotların değiştirilmesine rağmen durum müttefikler için yine endişeliydi.

Almanlar daha büyük denizaltılar hazırlamakla meşguldüler. Durum suüstü gemilerinin tutunmasına müsaade etmediği için akaryakıt ikmal denizaltılarının inşaasına başlandı.

Ağustos 1942 ayında Almanlar denize 80 denizaltı gemisi indirdiler ve Küba güneybatısı ile Brezilya sahillerinde, Trinidad Bölgesinde şiddetle taarruza geçtiler. Trinidad civarında Güney Amerika'dan Amerika Birleşik Devletlerine gelen boksit nakliyatına, Brezilya Bölgesinde ise yakın doğuya yapılan ve Ümit Burnundan geçen askeri malzeme nakliyatına taarruz ettiler.

İngilizler bu tehlike ile mücadele etmek için Sahil Komutanlığına mensup birlikleri Trinidad, İngiliz ve Hollanda Guyanın da üslendirdiler.

Almanlar gerek Captown Burnu ve gerekse Hint Okyanusundaki harekât bölgelerini devamlı olarak genişletti ve Hint Okyanusunda bir miktar Japon denizaltısı da Alman denizaltılarına iltihak etti.

Mücadele sahasının bu şekilde genişlemiş olması müttefiklere ağır yükler tahmil etti. Bununla beraber konvoylar için yeniden en tehlikeli yol, denizaltıların taarruzlarını artırmış oldukları Halifax-İngiltere yoluydu. Ağustos 1942 ayında 500.000 ton tutarında 108 gemi batırıldı. Eylül ayında bu miktar 485.000 ton tutarında 98 gemiydi. Eylül 1942 ayının sonunda Islanda'da üslenen uçakların menzili 800 mile ulaşmış bulunuyordu. Fakat henüz Atlantik'de yine keşif hizmetle-

rinin sürdürülemediği bir saha mevcuttu. Harekâtta bulunan Alman denizaltılarının yarısı Atlantik'de, yüzde yirmisi Antiller Denizinde, geri kalan kısmı ise Arktik, Güney Atlantik ve Hint Okyanusundaydı.

Eylül 1942'de İngilizler Kuzey Atlantik'de faaliyette bulunmak üzere bir uzun menzilli destek grubu teşkil ettiler. Bu grup iki Sloep, dört fırkateyn ve dört de eski muhripten müteşekkildi.

En son metotla yetiştirilmiş personel ve en yeni malzeme ile teçhiz edilmiş olan bu gruplar konvoylara müstakil olarak destek ve himaye sağlıyorlardı. En tehlikeli bölgede denizaltıları tespit ve tahriple görevli olan bu grupların hava birlikleriyle devamlı bir irtibatı bulunuyordu.

28 Eylül 1942 Pazartesi günü Reich Meclis Başkanlığı odasında iki saat süreli bir toplantı yapıldı. Bu toplantıya Büyükamiral Raeder, Feld Mareşal Keitel, Amiral Dönitz, Amiral Fuchs, Tümamiral Krancke, Tümamiral Maertens, Tuğamiral Lange, Dz. Alb. Fon Puttkamer katıldı. Hitler, denizaltı harbinin şimdiki durumu hakkında bilgi almak istediğini söyleyerek toplantıyı açtı. Son gelişmeler muvacehesinde denizaltı harbinin ne dereceye kadar başarılı olduğu hakkında bir fikir edinmeyi arzu ettiğini söyleyen Hitler, denizaltı gemilerinin başarıları için büyük takdirlerini bildirdi.

Hitler, her ay batırılan düşman ticaret gemisi miktarını, yeni inşaat ile kayıpların yeri doldurulamayacak kadar yüksek olarak devam edeceğine inanıyordu. Düşman tersanelerindeki inşaat artışının, yapılan propaganda ile şişirildiğini kabul ediyor, denize indirilen gemilerin ne teçhiz edilebileceğine ve ne de personelle donatılabileceğine pek ihtimal vermiyordu.

Hitler, yeni gelişmeleri bünyesinde bulunduracak modern denizaltıların yapımı üzerinde ısrarla durdu ve «Yeni ağır tankları harekâta soktukdan sonra durumda büyük değişmeler olmuştur. Eğer bu tanklardan daha önce istifade edebilseydik, Kuzey Afrika'da bize kati bir üstünlük sağlayacaklardı. Buna göre son gelişmeleri harekât sahasına intikal ettirelim» dedi.

Amiral Dönitz söz alarak Atlantik muharebelerini şu şekilde özetledi : «Amerika sularında denizaltı harbi yapmak artık yeter derecede fayda temin etmediği için denizaltı harbinin Amerika sahillerinden tekrar geriye, Orta ve Kuzey Atlantik'e alınması zaruri olmuştur. Bununla beraber düşmana başarıyla hücum edebileceğimiz henüz birkaç savunmasız noktalar vardır. Amerikan sahillerine mayın dökmek suretiyle bazı başarılı neticeler elde edilmiştir.

Halen Güney Atlantik'de özellikle Afrika sahillerinde ve Kuzey Atlantik'de konvoylara taarruz olanakları mevcuttur. Buralarda bir değişme olmamıştır.

Halen harekâta sevkedilen denizaltılarımızın adedi çoğaldığı için düşmanın yerini bulmak kolay olmaktadır. Konvoylar pek kuvvetli korunmamaktadırlar. Bazı refakat gemileri çevresel bir savunma içinde bulunurken, bazıları da bizzat şilepler arasında yer almaktadırlar.

Buna ilâve olarak düşman, muhriplerini konvoydan muayyen bir mesafede perde şeklinde bulundurmak usulünü kabul etmiştir ki; bu da denizaltılarımızın konvoya sokulmalarını pek güçleştirmektedir.

Bütün bunlara rağmen bugün için denizaltılara en büyük tehdit uçakdan gelmektedir. İngiltere Adalarındaki üslerin durumu ve uçakların uçuş menzilleri nedeniyle İngiltere Adaları civarında konvoylara müessir bir taarruz yapma olanağı bulunmaması bizi Orta Atlantiğe doğru sürmüştür. Eğer aynı sistem Amerika sahilleri boyunca tekrarlanırsa bugünkü çok adette denizaltılarla taarruz etme taktiği önemli ölçüde zaafa uğrayacaktır.

Bu hal Hava Kuvvetlerimizin bugüne kadar yaptıklarından çok daha geniş ölçüde denizaltılarımızı desteklemeleri lüzumunu açıkça gösterir. Heinkel-177 uçaklarının menzilleri bugün düşman uçakları tarafından son derece tehdit edilen yurdumuzun sınırlarını aşmaktadır. Bu tipteki uçaklarla işbirliği, düşmanın önceden tespitini mümkün kılar ve denizaltılarımıza karşı hava hücumlarını azaltır.

Konvoylara taarruz katiyetle ağır denizaltı kayıplarına neden olmamıştır. Kayıplarımız hemen hemen eşit ölçüde muhtelif bölgelere dağılmış bulunmaktadır. Ağır kayıplar daha ziyade Biskay Körfezinde zaman zaman yapılan hava hücumlarından ileri gelmiştir. Denizaltılarımız «FUMB» cihazları ile teçhiz edildikten sonra kayıplarımız derhal azaldı. Kayıplarımızın son derece arttığı için değil; fakat düşman savunma taktik ve tekniklerindeki gelişmelere rağmen, ilk zamanlardaki kadar başarı elde etmek istediğimiz için denizaltılarımızın ve silahlarımızın teknik bir gelişmeye tabi tutulması üzerinde ısrarla durmak isterim.

Hepsinden daha önemlisi sualtındaki süratin artırılması gereğidir. Bu husus yeni Walter denizaltılarıyle temin edilecektir. Sualtında yüksek süratle hareket eden denizaltılar, düşmanın himaye gemilerine rağmen, konvoya atış yapabilecek menzile kolayca girmeye muktedir olacaklardır. Bu keza denizaltıya, kendisini takip eden düşman gemisinden süratle kaçıp kurtulmak kudretini de verecektir.»

Hitler, konuşmasını bitiren Amiral Dönitz'in fikirlerini tamamıyle desteklediğini ve kendi fikrine göre sualtında yüksek sürate sahip denizaltının büyük bir gelişme olduğunu ve yine bu denizaltının düşman teknolojisi ile taktiğini alt üst edeceğini söyledi.

Bazı notlara göz atan Hitler daha sonra; düşman savunmasının denizaltıları atış menzili dışında tutmasına karşı, himaye gemilerini başarıyla bertaraf edebilecek bir silahın bulunmasının önemli olduğunu, kendince büyük bir ehemmiyet atfettiği uzaktan kontrol edilen torpidoların tecrübelerine devam edilmesini, suyun sathında tahrip edilmiş bir denizaltı alâmeti husule getirme imkânlarının araştırılmasını, bunun için kendisinin suyun sathında patlayarak bir yağ tabakası veya buna benzer bir madde yapan bir nevi torpido düşündüğünü ilâve etti. Hitler'in önerilerine cevap vermek için söz alan Büyükamiral Raeder; Akustik Homing torpidoların geliştirilmekte olduğunu ve halihazır durumun başarı vaad ettiğini, keza yeni kontaksız ta-

bancaların geliştirilmesinde ilerlemeler kaydedildiğini, bu tabancaların torpidolara takılmasıyla torpidoya muazzam bir tahrip gücü vererek insan zayiatını mühim surette artıracağını ve son günlerde N-STOFF paralama barutu ile doldurulmuş mermilerle tecrübeler yapılmış olduğunu açıkladı.

Toplantının sonunda Walter denizaltısı müzakeresi açıldı. Büyükamiral Raeder bu hususta :

«Blohm And Voss Germania tezgâhlarına küçük tipte iki bot inşa edilmesi emredilmiştir. Bunlardan büyücek olanı iptidai bir dizayn için Walter firmasına verildi. Küçük tipler tecrübe edilir edilmez, yirmidört bot sipariş edilecektir. Daha fazla miktarda inşa edilip edilmemeleri hakkında iki ay içinde karar verilecektir» şeklinde açıklamalarda bulundu.

Hitler, bu planları tamamiyle tavsip ettiğini ve zaman kaybedilmeden faaliyete geçmek lüzumunu bir kere daha tekit etti.

Ekim 1942 ayında İngiliz Amirallik Dairesi, altı adet yük gemisinin yardımcı uçak gemisi haline getirilmesine karar verdi. Keza altı tanker ve uçuş güvertesiyle teçhiz edilecekti. Bu tankerlere ancak eski tip Swordfish uçakları inecekti. Bu gemilerin personeli yine ticaret filosuna mensupdu. Yalnız uçaklardaki personel askerlerdi. Harp süresince bu suretle dörder uçak taşıyan 15 gemi hizmete sokuldu. Bütün bu gemiler Atlantik'de faaliyette bulundu.

Ekim 1942 ayında müttefik deniz ulaştırması için yeniden fena bir devir oldu. Süratlerine güvenerek müstakil seyreden beş büyük gemi dahil olmak üzere 600.000 ton tutarında 93 gemi batırıldı. Bu kayıpların yüksek oluşu, Müttefiklerin Kuzey Afrika çıkarması nedeniyle himaye gemilerinin büyük bir kısmını geri çekmiş olmalarıyla izah edilebilir. Bundan başka havanın çok kesif sisli oluşu Terre Neuve hava meydanlarının kullanılışına engel olmuştu.

Kuzey Afrika çıkarmasını müteakip Amiral Dönitz, denizaltılarının büyük bir kısmını derhal Atlantik deniz ulaştırma yolları üzerine teksif etti. Bu esnada Akdeniz'deki faal İtalyan denizaltıları da Cezayir ve Fas sahillerinde faaliyette bulunmaktaydılar. Amiral Dönitz, «Torch» Harekâtı nedeniyle himaye birlikleri asgari hadde indirilmiş olan Amerika ile İngiltere arasındaki konvoylara taarruz etmek maksadıyla takriben 70 denizaltı gemisini elinde bulundurmaktaydı.

Kasım 1942 ayında Amerika ile İngiltere arasında seyreden konvoylardan dört tanesi denizaltıların şiddetli taarruzlarına maruz kaldılar. Konvoylardan biri üç gün devam eden muharebeler sonucu 15 gemisini kaybetti.

Müttefikler, deniz ulaştırmasının savunulması için Londra'da ilgili Bakanlıkların da dahil olduğu bir komite teşkil etmişlerdi. Amirallik Dairesi Birinci Lordu Amiral Pound ile Hava Kuvvetleri Kurmay Başkanı Hava Mareşalı Portal bu komitede müttefikleri temsil etmekteydiler. Denizaltılara karşı mücadele metotlarının koordine edilmesinde çok önemli bir rol oynayan komite ilk toplantısını 4 Kasım

günü yaptı. Burada olayların ışığı altında, Fransızların 1914-1918 harbinde teşkil ettiği, «Denizaltı Harbi Genel Sevk ve İdaresi» gibi bir teşkilâta yaklaşıldığı görüldü.

1942 yılı Kasım ayı Müttefik deniz ulaştırması için harbin en kötü aylarından biri oldu. 800.000 ton tutarında 134 gemi kaybedildi. Bu miktarın 700.000 ton tutarındaki 117 gemisi denizaltılar tarafından batırıldı. Aynı ay esnasında Mihver de 15 denizaltı kaybetti.

Müttefiklerin vermiş olduğu kayıtlar, Almanların denizaltı sayısını artırmaya mecbur etti. Fakat verim yükselmiyordu. 1940 yılına nazaran denizaltı inşaatında yüzde 5 oranında bir gerileme başlamıştı.

17 Kasım 1942 günü öğleden sonra Berghof'da Büyükamiral Raeder, Hitler'le bir görüşme yaptı. Büyükamiralin Hitler'e sunduğu harekât durum raporunda denizaltı harekâtına ilişkin hususlar şu şekildeydi :

«Kuzey Atlantik'de denizaltı gemisi adedinin 23'den aşağıya düşmesine müsaade edilmeyecektir. Akdeniz'de bulunan 24 denizaltıdan beş tanesi kaybedilmiştir. Bu adet yeniden 24'e çıkarılacaktır. Kuvvetli denizaltı savunma harbi tedbirleri ve hava karakolları nedeniyle Batı Akdeniz harekât alanında şu anda beş ile altı denizaltı harekât yapmaktadır.

Halen elimizde mevcut bazı denizaltıların ihtiyatta tutulması kararlaştırılmıştır. Bugün Atlantik'de 57 denizaltı gemisi ile iki adet denizaltı ikmal gemisi vardır. Harekât alanlarına giden ve Anavatana dönmekte olan 33 denizaltı gemimiz intikal seyrindedirler. Captown açıklarında halen üç denizaltı harekâtta bulunmaktadır. Guinea-Free Town Körfezi sahasında dört ve Trinidad açıklarında yedi denizaltı gemisi vardır.

Denizaltıların en mühim kısmını oluşturan 25 tanesi Akdeniz'e doğru gelen ikmal malzemesi gemilerine hücum etmek üzere Gibralta batısında beklemektedir. Ondört denizaltıdan oluşturulmuş bir grup kutup konvoyları seyir yolu üzerindedir. Bu grup Almanya'dan sevkedilen denizaltılarla takviye edilmiş bulunmaktadır.

Müttefiklerin himaye kuvvetleri zayıf olduğundan kutup konvoylarına yapılan taarruzlar bugünlerde bilhassa başarılı olmaktadır.

Elde mevcut fazla denizaltı ile ki bunlar oniki adettir, bunlarla Azor Adalarıyla İspanya arasındaki sahada ve biraz da Gibralta'ya doğru kaymış olarak düşman deniz ulaştırmasına karşı harekâta başlanması öngörülmüştür. Geri kalan denizaltılar ihtiyaca göre derhal kutup konvoylarına taarruzlar tertiplemek üzere Kuzey Atlantik'e sevkedileceklerdir.»

Hitler bu rapor üzerine düşüncelerini şu şekilde açıkladı :

«Akdeniz'de ve Gibralta'nın batısında yer alacak denizaltılar için sizinle mutabıkım. Atlantik'de düşman himaye kuvvetlerinin azalmasından mütevellit fırsatlardan faydalanılması gerektiğini düşünmekteyim. Hepsinin üstünde olarak Afrika'daki kıt'alarımız üzerinden

baskıyı kaldırmak ve bilahare yakındoğuya yapılacak bir ilerlemeyi kolaylaştırmak için Mısır'la ve Ortadoğuya Güney Afrika yoluyla gelen düşman deniz ulaştırmasına karşı şiddetli tedbirlerin alınmasını arzu etmekteyim. Bundan başka Norveç'deki denizaltıların, istila halinde derhal takviyesini gözönünde bulundurunuz. Bütün bunların yanında denizde ikmal yapacak denizaltı tankerlerinin inşaasına da bilhassa öncelik ve önem veriniz.»

1942 yılı kışında Müttefikler, konvoyları denizde ikmal etmek maksadıyla akaryakıt tankerlerini faaliyete geçirdiler. Refakat gemilerinin seyir sıralarının düşük oluşu çok ciddi bir engel teşkil etmekteydi. Bu durum seyir esnasında refakat gemilerinin nöbet değiştirmelerine neden oluyor, dolayısıyla da verim düşüyordu. Akaryakıt gemileri fena havalarda ve hatta fırtınalı zamanlarda bile konvoyların denizde ikmalini sağlayacak şekilde geliştirildiler. 140 kadar tanker bu hizmeti denizde görecek şekilde yeniden teçhiz edildi.

Aralık 1942 ayında, günlerin büyük bir kısmının fena havalı olması nedeniyle Müttefik kayıpları nispeten azaldı. 350.000 ton tutarında 61 gemi kaybedildi. Buna rağmen 1942 yılı, gemi kayıpları bakımından korkunç bir yıldı. Müttefik deniz ulaştırması tamamen denizaltı taarruzları sonucu 6.250.000 ton tutarında gemi kaybetmişti. Bu kayıplar 1943 yılı kayıplarının üç misli fazlaydı. Her iki tarafında bu mücadele için haklı nedenleri vardı. Bu bakımdan mücadele amansız bir şekilde devam etmekteydi.

WASHİNGTON-II KONFERANSI :

Müşterek Genelkurmay temsilcileri 1942 yılının Haziran ayı ortasında Washington'da toplandı. W. Churchill, 21 Haziran 1942 günü Washington'a gelerek görüşmelere katıldı. Bu toplantı sırasında harekât alanlarında karşı karşıya bulunulan durum şöyleydi :

Atlantik'de bir tarafdan deniz ulaştırmasına taarruz ve bunu korumak için mücadele devam ederken, diğer tarafdan Alman işgalindeki Atlantik kıyıları ve limanları bilhassa denizaltılar tarafından üs olarak kullanılmaktaydı. İngiliz Hava Kuvvetleriyle bu bölgelere sık sık taarruzlar tertipleyerek Almanlar baskı altında tutulmaya çalışılıyordu. Amerikan Deniz Kuvvetleri kutup konvoylarında himaye görevine başlamıştı.

Kuzey Afrika'da Rommel emrindeki Mihver kuvvetlerinin büyük taarruzu devam etmekte ve W. Churchill'in Washington'a vardığı gün, Mihver ordusu sekiz aydan beri muhasara altında bulundurdukları Tobruk Limanını ve şehrini zapdetmişti. Her ne kadar İngiliz'ler yaralıları tahliye etmişler ve limanda hiçbir gemi bırakmamış iseler de, 25.000 esir ile pekçok malzeme Mihver'in eline geçmişti. Rommel'in hedefi artık İskenderiye idi.

Pasifik'de Japonların güney istikametindeki yayılmaları şiddetli bir şekilde devam etmekteydi. New Guinea Adası ile Solomon ve Bismarck Adalarını tam kontrol altında tutabilecek pek mühim strate-

jik bir mevkide bulunan Rabaul Limanı 22 Ocak 1942'de zapt olunmuş, müteakiben Bismarck Adalarının tamamı işgal edilmiş, Cava deniz muharebesinin kaybedilmesiyle de Cava ve Timor Adaları Japonların eline geçmişti.

Mayıs 1942 ayı başında cereyan eden Mercan Denizi muharebesi sonucunda Japonların güney istikametindeki genel taarruzları biraz olsun duraklamış bulunuyor ve Pasifik Harekâtı Amerikalıların lehine dönmeye başlıyordu.

Müşterek Genelkurmay temsilcileri çalışmalarını sürdürmekteydiler. Afrika ve Akdeniz üzerinden Almanya'ya doğru ilerlemenin tartışmaları halen de devam etmekteydi. Kuzey Afrika'ya bir çıkarma yapılmasının şayanı kabul olmayacağı, zira bunun sadece 1943 yılında Kıt'a Avrupa'sındaki harekâtı geciktirmeye neden olacağı hususunda uzun tartışmalardan sonra karara varıldı.

Bu sıralarda Avrupa'daki ikinci cephenin açılmasıyla ilgili görüşmelerde bulunmak üzere General Eisenhower de Londra'ya hareket etmiş bulunuyordu.

21 Haziran 1942 günü Washington'a vasıl olan W. Churchill, Almanların Tobruk Limanını zapdettiklerini öğrendiği zaman Mısır'ın maruz kaldığı tehlikeyi oldukça acıklı bir şekilde ortaya koydu ve İngiliz askerî şeflerinin, Normandie Bölgesine yapılacak bir çıkarma harekâtı için vaktin henüz münasip olmadığı fikrinde bulunmadıklarını da ifade etti.

Yine bu sıralarda Sovyet Dışişleri Bakanı Molotov da Washington'u ziyaret ederek, İkinci Cephe'nin süratle açılması konusunda girişimlerde bulunuyordu.

24 Haziran 1942 günü Londra'ya varan General Eisenhower; Avrupa harekât sahnesindeki Amerikan kuvvetlerinin komutasını ele aldı ve etütlere başladı.

General Eisenhower'in yaptığı etüt ve incelemeler de, Manş Kanalını geçmek için yeterli miktarda vasıtanın 1943 yılı yazından evvel İngiltere'de toplanamayacağını da ortaya koydu. Ama bu arada Atlantiğin her kıyısında, artık pek yakında birşeyin yapılması lâzım geldiği hakkında sesler de yükselmekteydi.

İngilizler, Akdeniz'in hayat hatlarıyle ilgileniyorlardı. Çünkü; Rommel artık yakındoğuyu tehdit ediyordu. Bu bakımdan da İngiliz'ler büyük bir endişe içindeydiler. Bundan başka Müttefiklerin nakliye gemileri bakımından durumu çok nazikti ve daha fazla gemi tedarik etmek için her çareye başvurmak gerekiyordu.

Şayet Ortadoğu'ya ve Hindistan'a giden Müttefik konvoyları Ümit Burnundan dolaşacakları yerde Akdeniz'den geçselerdi, Müttefiklerin ayda 200 gemi kadar bir tasarrufları olacaktı.

Bütün bu düşünceler, W. Churchill ile Roosevelt'i; Kuzey Afrika'ya karşı bir harekât yapılmasının yeniden gözden geçirilmesi konusunun Genelkurmay Başkanlarına sorulmasına yöneltti.

Üç hafta süren çetin müzakerelerden sonra nihayet 12 Temmuz 1942'de varılan bir anlaşma ile; 1942 yılı kışında Kuzey Afrika'ya karşı Fas (Atlantik) ve Cezayir (Akdeniz) çıkarmalarının icra edilmesi, Kuzey Afrika Harekâtı nedeniyle önceden planlanmış Manş Kanalı geçiş harekâtının geciktirilmesi kararına varıldı.

1942 YILINDA KUTUP KONVOYLARI :

Müttefiklerin Rusya'ya 1941 yılının Ağustos'unda yedi gemiden oluşan küçük bir konvoyla başlamış olan yardımı 1942 yılının Ocak ayına kadar önemli surette artmıştı. İngiliz limanlarından ayda en az iki defa konvoylar hareket ediyor ve Hitler, Rusya'ya böyle bir yardımın Doğu Cephesindeki harp üzerinde ciddî bir etki yaratacağını pek anlamıyordu. Ancak 1942 yılının başında Alman Deniz ve Hava Kuvvetleri için kutup konvoyları başta gelen bir hedef önemini kazandı.

1942 yılının Ocak ayında Alman denizaltıları tarafından kutup konvoylarına ilk hücum yapıldı ve iki gemi batırıldı. 12 Ocak 1942 günü Brest'deki Alman suüstü birliğinin Anavatana intikali ile ilgili Hitler'le yapılan toplantıda Tirpitz, Admiral Scheer'in en kısa zamanda, Prinz Eugen'in de Brest'den dönüşünü müteakip Norveç sularına kaydırılması öngörüldü.

Tirpitz Ocak ayı içinde ve Admiral Scheer de Şubat ayının ortalarında Norveç fiordlarına intikal ettirildi.

Almanların suüstü gemileriyle kutup konvoylarını vurmaya başlayacağını heran beklemekte olan İngiliz Amirallik Dairesi, Norveç sularındaki hava keşiflerini sıklaştırdı. Nihayet 22 Şubat 1942 günü öğleden sonra Alman gemileri Bergen civarındaki Grimstad fiordunda tespit edildiler.

O anda, İngiliz Anavatan Filosunun durumu, bu gemilerin kutup konvoylarına yapacakları taarruzi bir harekâtı önleyebilecek imkâna sahip değildi. Diğer harekât alanlarından yapılan kuvvet talepleri hep Anavatan Filosundan karşılandığından Amiral Tovey'in elinde HMS King George-V muharebe gemisi, HMS Victorious uçak gemisi ve altı adet muhtelif tipte kruvazör kalmıştı. Eğer Almanlar Norveç sularında biraz daha güçlü bir suüstü birliğini toplayabilselerdi kutup konvoylarına ağır darbeler indirebilirlerdi. Nitekim Amiral Tovey bu sıralarda; «İngiliz Anavatan Filosu nasıl konuşlanırsa konuşlansın, hem kutup konvoylarını korumak, hem de Atlantik'in kuzey geçitlerini yeterli derecede kontrol edebilecek durumda bulunmamaktadır» diye açıklamada bulundu.

Bu arada kutup bölgesi kışının inanılmaz şartlarında Müttefik konvoyları birbirini izledi. PQ-11 ile QP-7 konvoyları, batan bir ve yaralanan bir gemiye karşılık limanlarına salimen intikal etti ve PQ-11 konvoyunun 56 şilebi Şubat 1942 ayının sonunda yükünü Murmansk'a boşalttı.

Amiral Tovey; Norveç'in Aas fiordunda toplanmış bulunan Alman suüstü gemilerinin yakın gelecekte denize çıkacaklarını beklediğinden, Mart ayının başında Islanda'dan denize çıkacak PQ-12 konvoyu ile Murmansk'dan hareket edecek 15 gemilik dönüş konvoyu QP-8'in Anavatan Filosunca emniyete alınmasını öngördü. Anavatan Filosu Başkomutanlığınca hazırlanan aşağıdaki öneri 26 Şubat 1942 günü İngiliz Amirallik Dairesine verildi.

«Kutup konvoylarının korunmasına ilişkin hususlar aşağıdadır :

Muhtemel denizaltı ve hava hücumlarının konvoy seyir rotalarının her kesiminde, düşman suüstü kuvvetlerinin hücumlarının ise Jan Mayen dolaylarında beklendiği değerlendirilmiştir.

05 derece 00 dakika batı ile 14 derece 00 dakika doğu boylamları arasındaki sahada düşman suüstü gemilerinin tehdidi en fazladır. Konvoyların Anavatan Filosunca emniyete alınması her nekadar son derece güç olacaksa da, mevcut tehdit muvacehesinde bu görevi üstlenmek zaruridir.

İçerisinden Rusya'ya müteveccih konvoylar ile Anavatana dönen konvoyların geçtiği bu tehlikeli sahayı kapsayacak şekilde, ağır suüstü gemilerimizin zaman ve mekân koordineli kullanılması öngörülmektedir. Elde mevcut muhriplerin yeterli miktarda bulunmaması nedeniyle normal olarak ağır suüstü gemileri ve uçak gemileriyle bu konvoyları emniyete almayı kabul etmekteyim.»

İngiliz Amirallik Dairesince uygun karşılanan bu öneri üzerine Anavatan Filosu Başkomutanı Amiral gerekli tertip ve tehbirleri kısa sürede aldı.

Amirallik Dairesinden verilen emirde : «QP ve PQ konvoylarını himaye altına aldığınız müddetçe Alman gemilerinin tahribinin imkân dahiline girebilmesi için tam yetki verilmiştir» deniliyordu.

Amiral Tovey, 1 Mart 1942 günü Reykjavik'den yola çıkan PQ-12 konvoyu için 6 Mart 1942 günü Jan Mayen Adasının doğusunda ortalama 200 mil mesafesindeki 71 derece 00 dakika kuzey ve 03 derece 00 dakika doğu mevkiinde Koramiral Curties kuvvetleriyle buluşmak üzere harekâtı tertipledi. Buluşmayı temin etmek üzere Koramiral Curties, Reykjavik yakınlarında Hvalfiort'dan 3 Mart, Amiral Tovey de Scapa-Flow'dan 4 Mart günü denize çıktı.

15 adet yük gemisi ile bir tankerden oluşan PQ-12 konvoyu 1 Mart 1942 günü Reykjavik'den hareket etti.

HMS Trident ve HMS Seawolf denizaltı gemileri Drontheim'in kuzey yaklaşma yolları dışında karakol görevinde bulunurken 6 Mart 1942 akşamı denize çıkmış Alman gemilerini tespit ettiler. HMS Seawolf 19.40'da verdiği keşif raporunda Tirpitz muharebe gemisiyle üç muhribin kuzeye doğru çıkmakta olduğunu bildiriyordu. Bu keşif raporu doğruydu ve Amiral Ciliax, Murmansk'dan hareket etmiş olan konvoyun önünü kesmeye gidiyordu.

PQ-12 konvoyu 6 Mart akşamı buzlarla karşılaştı ve rotasını poyrazdan keşişlemeye aldı. Ertesi sabah konvoy yine eski rotasını almış bulunuyordu.

Amiral Tovey'in yanında HMS King George-V muharebe gemisi, HMS Victorious uçak gemisinden başka, HMS Duke Of York, HMS Renown ile HMS Berwick kruvazörleri ile dokuz adet muhrip vardı.

Derhal düşman gemilerinin yolunu kesmek üzere genel doğu rotasına yol verdi. Hava ve deniz durumu son derece kötüydü. Denizler konvoyların dağılmasına neden olurken, hava şartları da uçakların havalanmasını engelliyordu.

7 Mart 1942 günü öğleye doğru Tirpitz; PQ-12 ve QP-8 konvoylarının çok yakınında, İngiliz Anavatan Filosunun da 90 mil kadar uzağında bulunuyordu. Ancak Amiral Ciliax bu durumdan habersizdi.

Amiral Ciliax, kuzey istikametinde muhriplerle yaptırdığı aramadan bir netice alamayınca, muhripleri refakatten ayırıp Norveç'e akaryakıt ikmaline gönderdi ve konvoyları tek başına aramaya başladı. 8 Mart 1942 günü süresince hiçbir konvoyla temas sağlayamayan Tirpitz saat 20.00'de Narvik'in Lotofen Adalarının güneyindeki West fiorduna yöneldi.

İngiliz Amirallik Dairesi zapdettiği bir telsiz mesajından Tirpitz' in güneye döndüğünü anlayıp Amiral Tovey'e bildirdiğinde Tirpitz'in yolunu kesmek üzere rota değiştirdi. Bu sıralarda İngiliz Anavatan Filosu Tirpitz'in 200 mil kadar batı istikametindeydi. Yetişmek olanaksızdı, ama ertesi sabah HMS Victorious uçaklarıyla bir hava hücumu tertipleme imkânına sahipti.

9 Mart 1942 sabahı saat 06.40'da altı adet Albaroce keşif uçağını havalandıran HMS Victorious, saat 07.35'de de oniki adet Albaroce torpido-bombardıman uçağını havalandırdı. Bu esnada filo Tirpitz'e doğru keşişleme istikametinde ilerliyordu.

Tirpitz keşif uçaklarından biri tarafından saat 08.00'de 67 derece 45 dakika kuzey ve 09 derece 10 dakika doğu boylamında ve filodan 80 mil kadar bir mesafede görüldü. 09.17'de Tirpitz'in üzerine gelen torpido-bombardıman uçakları yoğun bir uçaksavar ateşiyle karşılaştılarsa da 70.100 kadem irtifadan ve Tirpitz'e 1000 yarda mesafeden iskele başomuzluğundan torpidolarını attılar. Gemi geniş bir daire üzerinde iskeleye döndü. İskele kıçomuzlukdan geliştirilen torpido hücumunun neticesi de ilk hücum gibi başarısızdı. Tirpitz'in yüksek süratle yaptığı torpidolardan sakınma manevraları son derece başarılıydı, geri kalan dört uçağın da torpidoları çok yakın mesafeden atılmasına rağmen isabet etmedi.

Bu acı bir başarısızlıktı. Amiral Tovey, Tirpitz'i fiorda intikalden evvel bir muharebeye sokma şansını yitirmişti. Filoya Scapa-Flow'a dönünüz emrini verdi.

Tirpitz, 9 Mart 1942 akşamı Narvik'e girdi ve 12 Mart sabahı buradan hareketle Norveç sahili boyunca seyrederek eski demir yerine döndü. Önünü kesmek üzere sevkedilen muhripler ve denizaltılardan hiçbiri Tirpitz ile temas sağlayamadı.

İngiliz Anavatan Filosu Tirpitz'i denizde yakalamak fırsatını elde etmişse de onu safdışı edememişti. Amiral Tovey; Tirpitz hakkındaki düşüncelerini aşağıdaki şekilde yazdı :

«Tirpitz, kendi mevcudiyetiyle uzaktan tehdit teşkil etmeye devam etmektedir. O bütün Mihver devletlerinin mülkü olup şuna inanıyorum ki; düşman bu gemisini lüzumsuz yere riske atmayacak ve kaçamak olarak kullanarak kutup konvoylarına mani olmaya, onları parçalayıp dağıtmaya çalışacaktır. HMS Victorious uçakları tarafından hücuma uğradığında acele olarak en yakın limana intikal etmesi bu düşüncemi doğrulamaktadır. Tirpitz bu tehdidini her çıkan fırsatta sürdürecek fakat İngiliz Anavatan Filosu veya daha küçük çapta bir kuvvetle de bir muharebeye girmeyecektir.»

Büyükamiral Raeder, Tirpitz'in ne kadar zor kurtulduğunu ve kurtulma nedeninin de yüzde doksan hava durumuna bağlı olduğunu biliyordu. Tirpitz'in ilk görevinde Bismarck'ın kaderine ne kadar yaklaştığını da görmüştü.

Tirpitz'in harekâtı ile ilgili 12 Mart 1942 günü akşamı Wolfssehanze Karargâhında Deniz Kuvvetleri Başkomutanı Büyükamiral Raeder tarafından Hitler'e bir rapor sunuldu. Bu raporunda Büyükamiral şöyle diyordu :

«Uçaklarımız onbeş gemiden oluşturulmuş bir kutup konvoyunun Jan Mayen Adası civarında Rusya'ya doğru seyir etmekte olduğunu rapor edince Tirpitz Kuzey Atlantik'e çıkış yaptı. Deniz Kurmayı, Rusya'ya giden konvoyları dağıtmak veya düşmanın Norveç'i hedef alacak çıkarma hareketlerini önlemek gibi önemli görevlerin ifasında, faydalanılabilecek bütün kuvvetlerin kayıtsız şartsız kullanılması fikrindedir. Tirpitz bu harekâtında düşmanın kutup konvoyunu dağıtmaya muktedir değildi. Konvoy, uçaklarımız tarafından görüldüğünün farkına varınca normal olarak rotasını değiştirdi. Bir uçak gemisi de dahil olduğu halde büyük bir İngiliz kuvveti Tirpitz'in üzerine yöneldi.

Torpido uçakları tarafından yapılan cesurane hücumlara rağmen düşman hiçbir başarı elde edemedi. Tirpitz'in kaçıp kurtulmasını gemi komutanının son derece mahirane sakınma manevralarıyla birlikte talihimizin lütfuna borçluyuz.

Bu harekât Kuzey Atlantik'deki Deniz Kuvvetlerimizin zayıflığını açığa vurmaktadır. Düşman her denize çıkışımıza; ağır suüstü gemileri ve uçak gemilerinden oluşturulmuş birliklerle cevap verecektir. Kuzey Atlantik'deki savunma tedbirlerimiz o kadar zayıftır ki, düşman Hava Kuvvetlerimizden de çekinmeden, Norveç sularına kadar girebilmektedir. Kuzey Atlantik'e tahsisli muhrip ve torpidobotlarımız adeden o kadar azdır ki, ne zaman düşmanla temasa gelseler daima son derece sıkışık duruma düşeceklerdir.

Yukarıda açıklanan durum karşısında aşağıdaki tertip ve tedbirlerin alınması gerekli görülmektedir :

Kuzey Atlantik'de başarı vaad eden bir harekâtta bulunabilmek için uçak gemilerimiz bulunmadığından Norveç'e istinaden Hava Kuv-

vetlerimizle harekâtımız esaslı bir şekilde desteklenmelidir. Hava keşfi son derece gerekli olup, torpido uçakları gerektiğinde muharebelere iştirak ettirilmelidirler. Düşmanın direnme azmi ve inadı karşısında, Kuzey Atlantik'de icra edilecek bütün harekâtlarda tüm Deniz Kuvvetlerimizin kullanılması şarttır. Düşman uçak gemilerinin mevcudiyeti karşısında buna bilhassa lüzum vardır.

Düşmanın Norveç'de çıkarma yapma girişimini püskürtmek hususunda faydalı olabilmelerini temin için Deniz Kuvvetlerimiz ilk önce geride bulundurulmalıdır. Ancak düşmanın tam mevkii ve kuvveti, hava keşfiyle sıhhatli ve şüpheden uzak bir şekilde tayin edildikten sonra ve Hava Kuvvetlerinden yeter derecede destek alındığında müdahale edilmelidir.

Hava Kuvvetlerimize, düşman uçak gemilerine karşı amansız bir harbe girişmeleri için emir verilmelidir. Uçak gemilerinin yok edilmesi şansımızı esaslı olarak yükseltecektir.

Uçak gemimizin inşa işi hızlandırılmalıdır. Bununla beraber yeter miktarda uçak gemisi temin edilmelidir. Tirpitz, Scharnhorst, bir uçak gemisi, iki ağır kruvazör ve oniki veya ondört muhripten oluşacak bir suüstü vurucu kuvvetinin biran evvel teşkil edilmesi için gereken herşey yapılmalıdır. Böyle bir kuvvet Kuzey Atlantik'de düşman için ciddi bir tehdit teşkil edecek ve etkili bir şekilde kullanılacaktır. Öncelikle Norveç'deki Hava Kuvvetleri takviye edilmeli, aynı zamanda bu sahadaki hava faaliyetinin maksat ve hedeflerinden Deniz Kuvvetlerine bilgi verilmelidir.»

Hitler, Büyükamiralin bütün önerilerini kabul ettiğini ve Hava Kuvvetleri Başkomutanına gerekli emirleri vereceğini ifade etti.

Alınan ders açıktı; hem keşif ve hem de taarruz görevlerinde Alman Hava Kuvvetlerinin desteği esastı. Bu temin edilmeden suüstü gemilerinin tek başlarına denize çıkmaları hatalı ve çok riskliydi.

Büyükamiral Raeder, Alman uçak gemisi Graf Zeppelin'in mümkün olan en kısa zamanda tamamlanıp filoya katılmasının gerektiğini açıklarken; ayrıca Hitler'i Gneisenau, Europa ve Postdam yolcu gemilerinin ve henüz bitmemiş ağır kruvazör Seydlitz'in yardımcı uçak gemilerine dönüştürülmesine razı etti.

Alman hava gücü kuzeyde hemen artırıldı. Kutup konvoyları için bunalımlı günler başlamak üzereydi. Prinz Eugen kruvazörünün hareketsiz kalmasını karşılayabilmek için, Drontheim civarındaki fiordda bulunan filoya katılmak üzere Admiral Hipper kruvazörü kuzeye tevcih edildi ve 21 Mart 1942 günü buraya intikali sağlandı. Bu intikal PQ-13 ve QP-9 konvoylarının denize açılışı ile aynı zamanda oldu.

Nurmansk'dan denize açılan QP-9 konvoyu hiçbir zayiata uğramadan terminal limanına ulaşabildiyse de PQ-13 konvoyu büyük zorluklarla karşılaştı. Daha başlangıçta 24 Mart 1942 günü çıkan fırtına nedeniyle konvoy dağıldı. Konvoyu tespit eden Alman Hava Kuvvetleri uçakları 28 Mart 1942 günü iki şilebi batırdı. Kırkenes'den denize çıkmış bulunan Narvik sınıfı muhripler de konvoydan ayrı düşmüş bir şilebi ertesi sabah erken saatlerde batırdı.

Aynı sabah saat 09.00'da Alman muhripleri, üç İngiliz muhribinden müteşekkil hafif suüstü birliği ile karşılaştı. Muhripler arası yapılan muharebede Z-26 Alman muhribi battı, HMS Eclipse muhribi ağır hasar ve HMS Trinidat muhribi de makine dairesinden bir torpido isabeti aldı.

1 Nisan 1942 günü ondokuz gemilik PQ-13 konvoyundan 14 gemi salimen Nurmansk Limanına ulaşabildi. HMS Trinidat muhribi de dönüş seyrinde Alman Hava Kuvvetleri tarafından batırıldı.

İngiliz Anavatan Filosu yaz ayları yaklaştıkça Kuzey Atlantik'de düzenlenen hava şartları nedeniyle Alman Hava Kuvvetlerinin konvoyları bulma ve hücum etme şanslarının artacağına inanıyor ve konvoyların 40 güne yakın aralarla denize çıkarılmalarını öneriyordu. Ancak Murmansk'a ne ulaşırsa ulaşsın yeterli görülmediğinden hem konvoyların daha büyütülmesi yanısıra sıklaştırılması fikri galip geldi.

Nisan 1942 ayında programlanan PQ-14 konvoyu oldukça büyüktü. 24 gemiden oluşturulmuş konvoy 8 Nisan 1942 günü denize çıktı ise de Buz Dağlarının normalden daha da güneye kaymış olması nedeniyle 16 gemi yoluna devam edemeyerek geriye döndü. Geri kalan 8 gemiden ibaret konvoy zorlu bir deniz geçişi sonucu bir gemisini kaybetmiş olarak Murmansk'a ulaşabildi. Murmansk-Islanda arasında seyreden QP-10 konvoyunun onbeş gemisinden dördü Alman denizaltıları tarafından batırıldı.

PQ-14 ile QP-10 konvoyları deniz geçiş seyrindeyken Hitler nihayet, Rusya'ya malzeme taşıyan ve gittikçe sayıları ile cesametleri artan kutup konvoylarının kendileri için ne kadar tehlikeli ve imha edilmelerinin de o derece önemli olduğunu ancak anlayabildi.

Büyükamiral Raeder'in kutup konvoyları ile ilgili brifingini dinleyen Hitler; bundan sonra donanmanın birinci öncelikle hedefinin kutup konvoylarına taarruz ve imha olmasını emretti. Bundan sonra Alman Hava Kuvvetleri uçakları da torpido taşıyacaklardı. Böylece halen mevcut olan pike-bombardıman uçaklarının tehdidine bir de torpido uçaklarının tehlikesi eklenmiş oldu.

26 ve 28 Nisan 1942 günleri denize açılan Murmansk'a müteveccih PQ-15 konvoyunun 25 gemisi ile Islanda'ya müteveccih QP-11 konvoyunun 13 gemisi hem uçakların bu çifte tehdidi, hem Alman denizaltılarının ve hem de Alman suüstü kuvvetlerinin tehdidi altındaydı.

Her iki konvoyun deniz geçiş seyrinde Almanlar şimdiye kadar denedikleri bütün silahlarla taarruzlarını sürdürdüler ancak batırdıkları şilep sayısında bir yükselme olmadı. Torpido uçakları PQ-15 konvoyunun 25 gemisinden sadece üç tanesini batırabildirler. QP-11 konvoyuna muhriplerle taarruzlar düzenlendi ve ancak Rus bandıralı bir şilep batırılabildi. Refakat kuvvetlerinin müdahalesi sonucu Alman muhripleri geri çekilmek zorunda kaldı. QP-11 konvoyu Alman denizaltılarının hücumuna uğradığında refakat görevindeki HMS Edingburg kruvazörü torpido yarası aldı ve 2 Mayıs günü de batırılmak zorunda kalındı.

Her iki konvoyun seyri sırasında darbe yiyenler şilepler değil, fakat refakat kuvvetleriydi.

Anavatan Filosu Başkomutanı Amiral Tovey : «Eğer konvoyların siyasi nedenlerle devam etmesi gerekiyorsa, çok ciddi ve ağır kayıplar beklenmelidir» şeklinde bir açıklamada bulundu ama konvoyların tertiplenmesi ve seyirleri devam etti.

PQ-16 konvoyu 34 gemi ile Murmansk ve Archangelsk'e müteveccihen, 21 Mayıs 1942 günü denize açıldı. Yine aynı gün QP-12 konvoyu da 14 gemi ile Islanda ve Glyde'e müteveccihen yola çıkarıldı. Bu konvoylara İngiliz Anavatan Filosu, Alman Hava Kuvvetlerinin müessir menzili dışında destek sağlıyordu ve Alman suüstü vurucu kuvvetleri bu konvoylara taarruza geçtiğinde elbette İngiliz Anavatan Filosu birlikleriyle karşılaşması beklenmekteydi.

Alman açık deniz donanmasından Admiral Scheer ile Lützow bu sıralarda Narvik'de bulunuyor ve Admiral Scheer de daha önce imkân bulunursa büyük suüstü gemilerinin konvoylara neler yapacağını ispatlamış bulunuyordu.

Alman Hava Kuvvetleri bu deniz geçiş seyrinde PQ-16 konvoyunu esas hedef aldı. Bugüne gelinceye kadar hiçbir kutup konvoyu bu derece şiddetli saldırıya maruz kalmamıştı. 27 Mayıs 1942 günü konvoya 108 adet Alman torpido, bombardıman ve pike bombardıman uçakları ile bir taarruz tertiplendi. Refakat kuvvetlerinin etkinliği sayesinde beş gün ve beş gece boyunca devam eden hücumlar sonucu altı gemiden fazla kayıp verilmedi. Bu kayıplar kabul edilebilirdi ancak Alman Hava Kuvvetlerinin Norveç hava alanlarında bir siklet merkezi oluşturması devam ettiğinden tehlike büyüyor, ayrıca Amiral Dönitz'in bu sulara tevcih ettiği on kadar denizaltı tehlikeyi daha da büyük boyutlara ulaştırıyordu.

28 Haziran 1942'de Almanların Kafkaslara ve Volga'ya ulaşmak için yaz taarruzuna başladıklarında Rusya'ya ikmal maddelerinin gönderilmesi daha da acil duruma geldi.

Akdeniz'deki durum düzelme gösterir göstermez derhal büyük bir konvoyun hazırlanarak Rusya'ya müteveccihen yola çıkarılması gerektiğine karar veren Müttefikler karşılaşacakları tehlikeleri de biliyorlardı. Durumu çok iyi bilen ve yakından takip eden Alman Silahlı Kuvvetler Yüksek Komutanlığı ise Müttefik konvoylarının her ne pahasına olursa olsun Rusya'ya erişmesini önlemeye kararlıydı.

Nitekim Norveç'in kuzeyindeki hava alanlarında 42 adet NE-11 tipi torpido taşıyan bombardıman uçağı, 102 adet JU-88 tipi bombardıman uçağı, 30 adet JU-87 tipi pike bombardıman uçağı konuşlandırılmış bulunuyordu. Bunlara ilâveten Focke-Wulf, Kondor ve Bloim Und Voss 138 tipi uçaklardan meydana gelen 74 keşif uçağı da konvoyları bulup izlenmesine tahsis edilmişti. Ayrıca Rusya'ya müteveccih PQ konvoylarına taarruzlar tertiplemek maksadıyla Atlantik'de görevli bulunan Alman denizaltılarından bir kısmı da Norveç kuzey sularına intikal ettirilmişti. Müttefik konvoylarını bekleyen tehditler

sadece bunlardan ibaret değildi. Alman Deniz Kuvvetleri Komutanlığı bu defa suüstü gemilerini kullanmaya kararlıydı. Bu maksatla; Lützow cep muharebe gemisi Narvik'de bulunan Admiral Scheer gemisine katılmıştır. Ancak Kuzey Grup Komutanı Amiral Rolf Carls, konvoyların hava desteğini sağlayan İngiliz muharebe gemileriyle uçak gemilerinin devamlı surette keşif uçaklarınca izlenmediği takdirde suüstü kuvvetlerinin kullanılması aleyhindeydi. Zira muharebe gemileriyle cep muharebe gemilerinin 26-28 mil süratleri yanı sıra uçaksavar savunma sistemleri de yetersizdi.

Amiral B. Carls; suüstü gemilerinin konvoylara hücumundan evvel, İngiliz muharebe gemileriyle uçak gemilerinin konvoyun yardımına gelemeyecek derecede uzakta olmalarını da kabul etmekteydi. Aynı fikirleri benimseyen Alman Deniz Kuvvetleri Başkomutanı Büyükamiral Raeder, mevcut kuvverlerle bir taarruz planı hazırladı.

«Roesselsprung» Planına göre, Alman Hava Kuvvetlerine mensup uçaklar konvoy gemileriyle uçak gemilerine hücum ederken, her iki suüstü hücum grubu, refakat kuvvetleriyle konvoyun dağılan gemilerine son darbeyi indirecekti.

Ancak 15 Haziran 1942 günü yapılan toplantıda Hitler, hazırlanmış olan harekât planını kabul etmedi ve değişiklik emretti. Suüstü hücum grupları taarruz harekâtına başlamadan evvel Alman Hava Kuvvetleri uçaklarınca İngiliz Anavatan Filosu uçak gemilerinin nötralize edilmesi gereklidir şeklindeki kararını açıklayan Hitler'in bu kararını değiştiremeyen Büyükamiral, Müttefik konvoyu bulunur bulunmaz Narvik Grubunun hemen kuzeyburnu yakınlarındaki Alten fiorduna geçmesini ve bu arada Drontheim Grubunun da Narvik'e intikalini önerdi.

Bütün bu alınan emniyet tedbirlerine rağmen Hitler, İngiliz anavatan filosunun müdahale edemiyeceğini anladığı zaman harekâta başlama emrini kendisinin vereceğini bildirdi. Neticede verilecek emirle her iki grup da denize çıkacak, Kuzey Burnunun 100 mil kuzeyinde buluşarak Ayı Adasının doğusunda konvoya hücum edeceklerdir.

«Roesselsprung» harekâtına ilişkin emir aşağıdaki şekilde yayınlandı :

«ROESSELSPRUNG Harekât Emri :

1. **Vazife :** PQ-17 konvoyunu taarruz ile imha etmektir.

2. **Görev Bölümü :** Drontheim grubu; Filo komutanı gemide olduğu halde Tırpıtz, Admiral Hipper ve İhn, Lody, Galster, Riedel, Eckoldt ve Steinbrink muhripleri.

Narvik Grubu; Kruvazörler komutanı Amiral gemide olmak üzere Lützow, Admiral Scheer ve Z. 24, Z. 27, Z. 28, Z. 29, Z. 30 ve Beitzen muhripleri. Denizaltı Grubu; 10 Haziran'dan önce İslanda'nın kuzey doğusuna 3 denizaltı gemisi konuşlandırılmış olacaktır. Bunların görevi konvoyun yerini tayin etmektir. Jan Mayen adasıyle Bear adasının arasına konuşlandırılacak üç ilâ dört denizaltı konvoya taarruzda

bulunacaklardır. Tefrik edilecek diğer denizaltılar hücum vaziyetinde beklemek üzere Bear adası açıklarında mevki alacaklardır.

3. Emir Komuta : Vazifenin bütünü için harekât komutası; Karargâhı Kiel'de bulunan Kuzey Grubu komutanındadır. Taktik komuta ile Drondheim grubunun sevk ve idaresi Donanma komutanındadır.

Denizaltılar, Radyo istasyonu vasıtasiyle Karargâhı Narvik'de bulunan Kuzey Atlantik Komutanı Amiral vasıtasiyle Kuzey Grubu komutanının komutası altında bulunacaklardır. Denizaltıları doğrudan doğruya donanma komutanının emrine vermek uygun görülmemiştir.

4. İcra Tarzı : PQ-17 konvoyunun mevkii tespit edilir edilmez görevlendirilmiş kuvvetler mevkilerini alacaklardır.

Drondheim grubu Alta fiordunun kuzey çıkışında akaryakıt ikmalini müteâkip Kuzey Grubu Komutanının vereceği emre göre harekâta başlayacaktır. Donanma komutanı yüksek sürat kullanarak konvoyu önleyecektir.

Kruvazör filosu komutanı Amiral, kuvvetlerini donanma komutanının kuvvetleriyle birleştirecektir.

Esas vazife; konvoydaki gemilerin süratle tahribidir. Gerekirse bunlar yalnız hasara uğratılacak ve batırılmaları denizaltılarla, hava kuvvetlerine bırakılacaktır.

Esas vazifenin başarılması yolunda kati bir ihtiyaç hasıl olmadıkça, himaye/destek/refakat kuvvetleriyle bir muharebeye girişilmeyecektir. Böyle bir ihtiyaç durumunda düşman suüstü kuvvetleriyle muharebeye girişmek Tırpıtz ile Admiral Hipper'e düşecektir. Bu sırada Lützow ve Admiral Scheer konvoyu dağıtmaya büyük gayret sarfedeceklerdir. Üstün düşman kuvvetleriyle muharebeye olmaktan kaçınılacaktır.

Harekât süratle icra edilecek; muharebe gemileri ve kruvazörlerden oluşmuş Faroe-İceland bölgesinde konuşlanmış olması muhtemel bir düşman emniyet birliğinin müdahalesine fırsat vermeden görev tamamlanacaktır.

Donanma komutanı veya Kuzey Grup komutanının emriyle harekâttan vazgeçilecek veya harekât durdurulabilir.

5. Hava Harekâtı : Bu harekâtın başlaması ve bilhassa Tırpıtz ile Admiral Hipper'in harekâta katılması için önceden geniş kapsamlı hava keşfi icra edilecektir. Bunun için hava kuvvetleri :

Konvoyun mevkii tespit edildikten sonra devamlı temas muhafaza edecek. Konvoyu teşkil eden unsurlar ile himaye kuvvetlerinin kuvvet derecesini mümkün olduğu kadar çabuk rapor edecektir.

Shetland-Faroe-İceland-Jan Mayen sahasında büyük bir düşman deniz kuvvetinin bulunup bulunmadığını tespit etmek için teşebbüste bulunacaktır. Bu maksatla; Reykjavik, Scapa-Flow, Firth of Forth ve Moray Forth'da keşif harekâtı icra edecektir. Düşman kuvvetinin mevkii tespit edildikten sonra temas muhafaza edilecektir.

6. **Karşılıklı Müdahaleyi Önleme :** Kuvvetlerimiz düşmanla muharebeye girdiğinde, gemilerin tanınmasında bir yanlışlık ihtimali olmadıkça, veya Kuzey Grup Komutanlığı özel bir emir vermedikçe, Hava Kuvvetleri uçakları yalnız uçak gemileriyle, ticaret gemilerine hücum edeceklerdir.

7. **Koordinasyon :** Bu harekâta on iki muhribin tahsisi mümkündür. Bu defa akaryakıt durumu, bu maksatla yapılacak harekâta yeterlidir. Haziran 1942 ayında havalar bilhassa elverişlidir. İlkbahar fırtınaları devresi geçmiştir. Temmuz'a kadar şiddetli yaz sisleri beklenmemektedir. Haziran ayında buz durumu da aynı şekilde uygundur. Buzlar kuzeye doğru pek az çekilmiştir. Bu nedenle konvoyun kuzeye doğru ilerliyerek elimizden kurtulması mümkün değildir.

Bilhassa Bear adasının takriben 150 deniz mili batısından başlayarak, düşman konvoyu Norveç sahilinden 200-250 deniz mili açıktan doğu istikametinde seyretmek zorundadır.

Hava Kuvvetlerimiz bu sahaya tamamiyle hakimdir. Bu nedenle de şimdiye kadar hiçbir büyük düşman gemisi bu sahaya girememiştir.

Bu harekât ancak, üstün düşman kuvvetleriyle sarılmak tehlikesinin bulunmadığı durumu, hava keşifleri neticesinde katiyetle sabit olursa icra edilecektir. Hava kuvvetlerinin hava keşfi yönünden donanmanın istediğini yerine getirmesi, eğer gerekirse muharebeye girişmek pahasına bunu yapması bilhassa önemlidir.

Büyük deniz kuvvetlerimizin yardımiyle elde edilmesi mümkün görünen tam bir başarı gözönüne getirilirse, donanmanın isteğinde haklı olduğu unutulmamalıdır.»

PQ-17 konvoyu 29 Haziran 1942 günü İslanda'dan hareket etti. Bu konvoy 34 adet şilep ve tankerden meydana gelmişti. Refakatinde ise İngiliz ve Amerikan gemisi olmak üzere 46 gemi bulunuyordu.

Kcnvoyun yakın refakatinde altı muhrip, dört korvet, iki denizaltı gemisi, iki uçaksavar gemisi, üç mayın arama tarama gemisi ve dört denizaltı avlama gemisi vardı. Yakın destek görevinde HMS London, HMS Norfolk ve HMS Tuccaloosa kruvazörleri ile üç muhrip bulunmaktaydı.

PQ-17 konvoyu, 30 Haziran günü bir Alman keşif uçağı tarafından tespit ve rapor edildi. 2 Temmuz 1942 günü konvoy taktik komutanı Rusya'daki üs komutanlığından aldığı bir mesaj ile Murmansk limanının Alman uçaklarının akınları sonucu yanmakta olduğunu ve limanın kullanılamaz duruma geldiğini öğrenince Arkangelks'e gitme kararını verdi.

Alman Hava Kuvvetlerinin ilk taarruzu, 3 Temmuz günü icra edildiyse de bu hava hücumu pek başarılı olamadı. Bu arada Taktik komutanın aldığı ikinci bir mesaj da Tırpıtz ile Admiral Hipper'in dört muhrip refakatinde Drondheim'den ayrılmış olduklarını bildiriyordu.

Bunun üzerine refakat kuvveti komutanı bu gemilerin üzerine birkaç gemilik küçük bir konvoy sürdü. Bundan maksat, Alman suüstü kuvvetlerini refakat kuvvetinin üzerine çekmekti. Ancak seyir esnasında mevcut olan sis bu taktiği bozdu. Alman suüstü grubu bu küçük konvoyu göremedi. Tırpıtz ve Admiral Hipper kuzey yaklaşma rotası sonucu ana konvoy ile Kuzey Burnu arasına düştüler.

4 Temmuz 1942 günü Alman Hava Kuvvetlerinin taarruzları yeniden başladı. Peşpeşe yapılan iki saldırı sonucu dört gemi kaybedildi ve altı Alman uçağı düşürüldü. Akşam yaklaşırken konvoy Arhangelks rotasında yoluna devam etmekte ve birlik komutanı da limana artık salimen varabileceğinden umutluydu. Moral yine yüksekti ve konvoyun disiplini de yerindeydi.

Saat 21.00'de Amirallik Dairesinden gelen bir mesaj emri, hem konvoy ve hem de refakat kuvveti komutanını şaşkına çevirdi. Bu mesajda, PQ-17 konvoyunun ölüm fermanı yazılıydı :

«Çok Acele. Kruvazör kuvveti son süratle batı istikametinde geri çekilecektir. Alman suüstü kuvvetlerinin mevcut tehdidi dolayısiyle konvoyu yayınız ve dağıtınız. En yakın Rus limanına doğru rota veriniz.»

İngiliz Amirallik Dairesinin bu mesajı vermesinin nedeni, 3 Temmuz'da Tırpıtz ve Admiral Hipper ile birkaç muhribin Drondheim'den ayrıldıklarının istihbar edilmesiydi. Bu gemilerin konvoya taarruzları oldukça güçtü, zira Kuzey Burnu ile Bear adası arasında müttefikler bir denizaltı perdesi tesis etmişlerdi. Diğer yönden Alman gemilerinin konvoya olan mesafesi de 500 mil civarındaydı.

Bu gemiler hakkında detaylı bilgi toplanmadan, diğer bir kaynaktan da Admiral Scheer ve Lützow gemilerinin Altenfjord'a intikal ettikleri öğrenildi. Ancak bu bilgiler hatalıydı ve İngiliz Amirallik Dairesi yanlış istihbarat nedeniyle hatalı kararlar almaktaydı.

Gerçekte 2 Temmuz'da PQ-17 konvoyunun batıdan gelmekte olduğu tespit edildikten sonra Büyükamiral Raeder, harekâtı zaten başlatmıştı. Fakat harekât daha başlangıçta sarsıntı geçirdi. Drontheim grubunun dört muhribi liman çıkışında karaya oturdu. Bunun üzerine Admiral Hipper ve Tırpıtz Narvik'e sadece bir muhrip ile ulaşabildiler. Ayrıca Lützow'da karaya oturdu. Buna rağmen harekâta tefrik edilmiş bulunan gemiler gidecekleri yerlere ulaşabildiler.

3 Temmuz günü öğleden sonra İngilizler Tırpıtz ve Admiral Hipper'in Drondheim'den denize çıkmış olduklarını öğrendiler. Ancak Narvik üzerindeki İngiliz keşif harekâtı devamlı değildi. Bundan dolayı her iki Alman gemisinin kuzeye PQ-17 konvoyuna taarruza gidip gitmediğini anlıyamadılar.

Büyükamiral Raeder, Hitler'in istediği gibi, HMS Victorious'u saf dışı edememişti. Fakat harekâta başlamak ve Tırpıtz ile Admiral Hipper'i Altenfiord'a intikal ettirmek için izin alabilmişti.

5 Temmuz sabahı İngiliz refakat kuvvetlerinin geri çekildiği raporu gelince Hitler, suüstü vurucu gruplarının PQ-17 konvoyuna taarruz etmelerine razı oldu.

Ama alınan mesaj emirleri gereğince koncoy 24 saat evvelden dağıtılmış ve konvoy gemileri teker teker Alman uçakları ve denizaltıları tarafından avlanmaktaydı. Böylece Alman suüstü kuvvetleri konvoyun 500 mili içine girmeden amaçları olan PQ-17 konvoyunu imha ediyorlardı. Artık konvoyu toplamak imkânı da kalmamıştı.

5 Temmuz gününe kadar Alman uçakları konvoydaki on altı gemiyi kolaylıkla batırdılar. Müteâkip günler batırılan gemilerle 10 Temmuz günü toplam zayiat 23 gemiye yükseldi.

PQ-17 konvoyundan arta kalan gemiler Arhangelsk'e 20 Temmuz' da varabildiler.

Bu konvoyun 23 gemisi batırılmıştı. Bunların 10 tanesi denizaltılar tarafından, diğerleri ise Alman Hava Kuvvetlerine mensup uçaklar tarafından yok edilmişlerdi.

İngiliz Amirallik Dairesinin konvoyu dağıtmak kararının nedenleri ve sonuçları, sürüp giden bir tartışmaya neden oldu. Karar; İngiliz keşif uçaklarının en önemli anda, Alman harp gemilerinin nerede olduklarını tespit edememeleri nedeniyle alınmıştı. Amirallik Dairesi, Alman gemilerinin en büyük ihtimalle konvoya taarruz etmek üzere denize açıldıklarını varsayarak, bir seri kesin ve açık seçik mesaj göndermişti. Bu mesajlar, tehlikeyi olduğundan büyük göstererek adeta taarruzun hemen başlamak üzere olduğunu ifade ediyordu.

Konvoyun yok edilmesini sağlıyanlar bombardıman uçaklarıyle denizaltılar olmasına rağmen, bunu hazırlayan Alman donanmasının suüstü gemileriydi. Bir kere daha, bir filonun varolmasının bile stratejik bir güç olduğu ispat edilmişti.

Yine bu arada Alman silahlı Kuvvetler Yüksek Komutanlığı da PQ-17 konvoyunun yok edilişinin gerçek nedenini pek kavrıyamamıştı. Bu felâketin asıl nedeni Alman suüstü filosunun taarruz potansiyeliydi. Alman sevk ve idare makamlarında, kutup konvoylarının yok edilmesi için suüstü filosunun gerekli olmadığı fikri oldukça yaygındı. Bu konvoyların sadece denizaltılar ve hava kuvvetleriyle taarruzlar tertiplendiğinde kati olarak imhası mümkündü. Suüstü kuvvetlerinin sadece Rusya'dan dönmekte olan konvoylara Barents denizinde sınırlı saldırılarda bulunmaları yeterliydi.

PQ-17 felâketinden sonra, kutup konvoylarının yaz mevsimi sonuna kadar durdurulması öngörüldü. PQ-17 konvoyunun feci akibetini izleyen günler karşılıklı yakınmalar ve olay üzerindeki yankılar, yavaş yavaş dağıldı. Fakat bir gerçek hiçbir zaman silinmedi. Şimdi ikinci bir kış savaşı için Almanya ile karşı karşıya kalan Rusya, daha çok malzeme gönderilmesi üzerinde ısrarla duruyordu.

İngiliz Başbakanı W. Churchill, Anavatan filosu komutanından, öldürücü kuzey rotasını izleyen konvoylar sorununa bir çözüm yolu bulmasını istedi. W. Churchill; kuzey rotasını izleyip buzulların eteklerinden dolaşılacağı yerde daha güneyden bir rota izleyerek başka bir konvoyun yola çıkarılmasını öneriyordu. Konvoy büyük bir cesaretle Norveç sahillerine yakın bir rota izleyerek, eldeki bütün uçak fi-

loları ve refakat uçak gemileri tarafından sağlanacak bir himaye şemsiyesi altında mücadele ederek kendi yolunu açacak, uçaklardan kurulacak bu savunma şemsiyesine ek olarak çok güçlü bir suüstü refakati konvoyun iki cenahında yer alacaktı.

Bu hakikaten kuramsal olarak son derece kabul edilebilir bir öneriydi. Gerçekte, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı ve özellikle Amiral Tovey'in bu öneri için söylenecek bir tek sözü vardı : «Cinayet»

Çünkü önerinin; anlamı şöyleydi : En azından beş veya altı gün hiç aralık vermeden Alman suüstü grupları, denizaltıları ve arkası kesilmek bilmeyen Alman Hava Kuvvetlerine mensup uçakların hücumlarını göğüslemek gerekliydi. Almanların Norveç'in kuzeyini bir deniz üssü haline getirdikleri biliniyordu. Tırpıtz gemisi ve muhripler Drondheim'deydi. Diğer suüstü gemilerinden Lützow, Admiral Hipper, Köln ve Nürnberg gemileriyle muhripler ya Narvik'de ya da Altenfiord'da hazır bekliyorlardı.

Ağır kruvazör Scharnhorst, Kruvazör Prinz Eugen ve muhriplerden oluşan bir filo her an Baltık denizinden çıkıp kuzeye gelebilirdi.

Neticede hazırlanacak konvoyun direkt bir rota takip etmesi fikrinden vazgeçildi ve hemen konvoy hazırlıkları başladı. Yapılan plana göre PQ-18 konvoyu Rusya'ya giderken önceki konvoylardan geriye sağlam kalabilenlerle teşkil edilecek QP-14 konvoyu da İngiltere'ye geri gönderilecekti. Yaptığı inceleme ve etüdler sonucu Amiral Tovey; PQ-18 konvoyunu Bear adasını geçtikten sonra ağır harp gemileriyle korumanın yeterli olamıyacağı kanısına vardı.

Konvoy Loch Ewe'de ağır ağır hazırlanırken, oldukça hatırı sayılır güçte bir refakat kuvvetiyle, destek görevini ifa edecek bir kuvvet teşkil edildi. Bu kuvvetlerin başına Tümamiral R. L. Burnett getirildi ve Amiral forsu HMS Scylia kruvazörüne toka edildi. Amiral Burnett'in emri altında 16 muhrip vardı ve bu muhripler PQ-18 ile QP-14 konvoylarını ölüm vadisinde, Bear adası batısında ve Barents denizinin batı yakasında koruyacaklardı. Toplam olarak 51 parça gemi PQ-18 konvoyunu koruyacak ve konvoyun mücadele ederek kendisine yol açmasını sağlayacaktı. Bütün bu çabalar, planlar; Loch Ewe'de hazırlanmakta olan konvoyun 39 gemisine yolculuklarını tamamlamak olanağını ve QP-14 konvoyunun da dönüşünü garantileyecekti.

26 Ağustos 1942 günü Deniz Kuvvetleri Başkomutanı Büyükamiral Raeder, Wehrwolf'da Hitler'le yaptığı görüşmede Kutup konvoyları ile ilgili şu açıklamada bulundu :

«PQ-18 konvoyunun denize çıkmadığı şüphesizdir. Bundan şu neticeyi çıkarabiliriz. PQ-17 konvoyunu tamamiyle imha eden denizaltılarımız ve hava kuvvetlerimiz, bütün konvoy sistemini değiştirmek için düşmanı geçici, hatta büsbütün bu işten vazgeçmeye zorlamıştır.

Rusya'nın kuzey limanlarına ikmal malzemesi göndermek Anglo-Saksonlar tarafından yapılan harbin sevk ve idaresinde kesin bir gerçek olarak önemini muhafaza etmektedir. Alman kuvvetlerini oyalamak

için Rusya'yı kuvvetli bulundurmaya mecburdurlar. Düşmanın kuzey Rusya'ya ikmal malzemesi sevkine devam etmesi çok muhtemeldir. Bu nedenle konvoy rotaları üzerinde denizaltıların bulundurulmasına devam edilecektir. Donanmanın büyük kısmı da keza, Kuzey Norveç'de bulundurulacaktır.

Bunun nedeni, muhtemel düşman konvoylarına yapılacak taarruzların yanısıra, devam eden bir düşman istilası tehdididir. Ancak, donanmayı Norveç sularında bulundurmakladır ki; biz bu tehlikenin başarıyle karşılanmasını ümit edebilirz.

Bundan başka, Mihver devletlerinin tekmil stratejisi gözönünde tutularak Almanya'nın mevcut donanmasının İngiliz Anavatan donanmasını, özellikle Akdeniz ve Pasifik'de Anglo-Amerikalıların uğradığı ağır kayıplardan sonra, hareketsiz bir vaziyete sokması bilhassa önemlidir. Japonlar da aynı şekilde bu tedbirin önemini bilmektedirler. Bunlara ilaveten, vatan sularında düşman mayın tehlikesi mütemadiyen artmaktadır.»

Hitler, Büyükamiralin önerilerini kabul etti ve Norveç'e gidip gelen gemilerin mayın tehlikesi üzerinde ısrarla durdu. Diğer yönden Hitler, Admiral Scheer kruvazörünün Kasım 1942 ayında güney Atlantik'de yapması düşünülen «Wunderland» harekâtını iptal etti. Atlantik'deki denizaltı harekâtını soran Hitler'e Büyükamiral şu bilgileri verdi: «Beklenen PQ konvoylarına mümkün olan ilk fırsatta hücum etmek için İslanda'nın kuzeyindeki Danimarka boğazını karakol etmek üzere iki denizaltı konuşlandırılmıştır. Diğer yedi denizaltı, Admiral Scheer harekâtı için hazırlanmaktaydı. Bunlar şu anda elde hazır bulundurulacaklar, diğer denizaltılar da harekâta hazır hale geldiklerinde PQ konvoyu bulununcaya kadar üslerinde hazır bekletileceklerdir.»

Bütün hazırlıklarını tamamlayan PQ-18 konvoyu 2 Eylül 1942 günü denize açıldı. Gemiler ağır ağır Loch Ewe'i terk ederken, konvoy komodoru gemilerini kısa zamanda nizama soktu. Hava koşulları ve düşman imkân verdiği taktirde bu düzen limana varıncaya kadar muhafaza edilecekti. Hareketten altı gün sonra konvoy ve refakat kuvvetleri Islanda'nın kuzeyine varmış bulunuyorlardı.

PQ-18 denize açıldığında Altenfiord'da bulunan Alman suüstü gemilerinden Admiral Scheer, Admiral Hipper ve hafif kruvazör Köln bekleme durumunda bulunuyorlardı. Almanlar önce doğuya gidip, Bear adasına yaklaşmakta olabilecek QP-14 konvoyunu vurmayı, İngiliz kuvvetlerini üzerlerine çektikten sonra, onları atlatıp batıya yönelerek PQ-18 konvoyuna taarruz etmeyi planlamışlardı. Ama her nedense Hitler, ağır suüstü gemilerinin boşuna bir tehlikeye atıldığını düşünerek bu plana karşı çıktı.

QP-14 konvoyu hareket etmediği için Almanların tasarı planı sonradan gelişen olayların ışığı altında, Alman Donanması ile Hava Kuvvetlerinin işbirliği yapmadıklarından ortada kaldı. Her iki kuvvet de konvoyun varlığını biliyorlardı ama saldırının yükünü birbirlerinin

üzerine atmak istiyorlardı. Ya da ikisi ayrı ayrı taarruz etmeyi arzuluyorlardı.

Alman Hava Kuvvetlerine mensup keşif uçakları konvoyu 8 Eylül 1942 günü tespit etti. İlk hücum 13 Eylül'de denizaltılardan geldi. Bundan sonra beş gün süreyle şiddetli çarpışmalar cereyan etti. Bir kutup konvoyuna karşı şimdiye kadar görülmemiş şiddette hava ve denizaltı taarruzları düzenlendi. Fakat bu defa önemli bir fark vardı. Bu konvoy şimdiye kadar denize açılan konvoylar arasında en iyi korunmakta olanıydı.

15 Eylül 1942 günü öğleden sonra Amiral Burnette ve komutasındaki bir kısım muhripler, Eear Adasına yaklaşmakta olan QP-14 konvoyunu korumak üzere PQ-18 konvoyunun refakatinden ayrıldı.

2 Eylül 1942 günü Loch Ewe'den hareket eden 39 gemiden 26'sı hedefine ulaşmış, 13 gemi ise kaybedilmişti. PQ-18 konvoyu planlandığı şekilde kendisine yol açmıştı, ama bu çabalar 13 gemisinin kaybedilmesine neden olmuştu. Bunu yaparken de Almanlar 41 uçak ve dört denizaltı gemisi kaybetmiş bulunuyorlardı.

Bu harekât süresince İngilizleri tek heyecanlandıran olan Tirpitz' in 14-18 Eylül 1942 tarihleri arasında Drondheim'den kaybolması olmuştu.

Rusya'dan dönmekte olan QP-14 konvoyunun 15 gemısinden sadece ikisi kaybedildi. Alman suüstü kuvvetleri PQ-18 konvoyunun seyir süresince denize çıkmamıştı. Diğer yönden bu geçiş sırasında Alman Hava Kuvvetlerinin gücünün eskisi kadar etkili olmadığı da müşahade edildi. Kutup konvoylarının artık talihleri düzelmişti. Zira Akdeniz harekât alanında gelişmekte olan durum, Alman Hava Kuvvetlerinin Norveç'den Güney Avrupa'ya kaydırılmasını gerektirdiğinden, Alman Hava Kuvvetleri Kuzey Atlantik'deki hâkimiyetini artık yeniden kuramayacaktı.

PQ-18 konvoyundan sonra Müttefikler kutup konvoylarının harekâtını bir süre durdurdu. Her ne olursa olsun, geceleri uzun süren, ne kadar kötü de olsa bir yönden konvoya koruyucu bir perde meydana getirecek olan soğuk kış aylarının beklenmesine karar verildi. Diğer yönden Avrupa'nın harekât alanlarında gelişen durumlar nedeniyle kutup konvoyları refakatine gemi tahsis etmek çok zordu. İşte bundan dolayı kutup konvoyları Aralık 1942 ayına kadar ertelendi. Fakat bu arada kutup yolunda ufak çapta bir deniz ulaştırması faaliyeti cereyan etti. Ekim ve Aralık 1942 aylarında 13 şilep Rusya' ya doğru yola çıktı. Bunlardan üçü geri döndü, dört tanesi batırıldı, bir tanesi yaralı olmak üzere beş adedi Rusya limanlarına ulaştı.

19 Kasım 1942 günü Alman Deniz Kuvvetleri Başkomutanı Büyükamiral Raeder Hitler'le mutad toplantısını yaptı ve Kuzey Atlantik Harekâtını şöyle açıkladı :

«Donanmanın faaliyeti; akaryakıt yokluğu nedeniyle durmuştur. Akdenize gönderdiğimiz akaryakıt miktarı artmakta olduğundan şimdiki halde durumda bir düzelme beklenmemektedir.

Tirpitz, Drondheim'de yatmakta olup ana makinelerini elden geçirmektedir. Fakat gemi alacağı bir emir ile derhal denize çıkabilir. Yine burada Nürhberg kruvazörü ile üç muhribimiz bulunmaktadır.

Admiral Hipper ile Köln kruvazörleri dört muhrip ile Alta fiordundadır. Prinz Eugen ile Lützow Aralık 1942 ayı başında kuzeye intikal ettirilmek üzere hazırlanmaktadırlar.

Scharnhorst, onarımdaki gecikmeler nedeniyle 1943 yılı Ocak ayından önce Norveç'de bulunamayacaktır. Admiral Scheer, Kasım ayı başında Almanya'ya dönmüştür.

Hedeflerimizin değeri cidden sabit olmayınca harekâta başlamama kararındayız. QP konvoylarının geçişi, kuvvetli bir himaye altında bulunmayacakları kesin olduğundan, bizim için değerli hedefler teşkil edebilirler ve iyi neticeler elde edilebilir.

Hava keşfi olmadığı için Kuzey Atlantik'de geceleri denizaltılar az etkili olacaklardır. Halen Kuzey Atlantik'e 23 denizaltı tahsis edilmiştir. Bunlardan on tanesi; üçü Jan Mayen, yedisi Bear Adası civarında olmak üzere harekât sahasındadırlar.»

Hitler, akaryakıt durumu bakımından Lützow'un nakledilmesine ve Prinz Eugen'in kalmasını emretti. Scharnhorst'un kuzeye kaydırılmasına daha sonra karar vereceğini söyleyerek, hafif suüstü kuvvetlerinin Norveç'e gönderilmesini ve Norveç'de büyük malzeme stokları yapılmasını arzu etti.

Evvelki raporlar Hitler'i, kuzey geceleri esnasında düşmanın Norveç'e istila teşebbüsünde bulunacağı korkusuna sevkediyordu.

1942'nin kışı geldiğinde bir konvoy hazırlandı. Loch Ewe'de 30 kadar nakliye gemisi toplandığında bu konvoyun iki parti halinde denize çıkarılması öngörüldü. Yine bu sırada Rusya'ya gidecek ve Rusya'dan gelecek konvoyların isimleri JW ve RA olarak değiştirildi.

JW 51 kısa adlı konvoy iki gruba ayrılmıştı. Birinci grup olan JW 51A 16 gemiden meydana geliyordu ve 15 Aralık 1942 günü İskoçya'dan denize açıldı. Büyük bir şans eseri Almanlar tarafından keşfedilmeden konvoy 25 Aralık 1942 günü 100.000 ton harp malzemesiyle Murmansk'a varmayı başardı.

22 Aralık 1942 günü denize açılan ikinci konvoy JW 51 B'deki 14 gemide 202 tank, 2046 vasıta, 87 avcı ve 33 bombardıman uçağı, 11.500 ton fuel oil, 12.650 ton uçak benzini ve 54.321 ton muhtelif harp malzemesi bulunmaktaydı.

Bir mayın tarayıcısı, iki korvet ve iki silahlı balıkçı trol teknesi tarafından korunmakta olan bu konvoya Islanda'nın doğusunda Alb. Sherbrooke'un komutasındaki 17 nci muhrip filotillası katıldı. Albay Sherbrooke'un harekât planı çok basitti. Alman suüstü gemilerinin bir taarruz halinde 17 nci filotillaya mensup muhriplerden HMS Achates duman perdesi tesis ederken, HMS Onslow muhribinin peşinden HMS Oribi, Obedient, Obdurate ve Orwell muhripleri düşmana top ve torpidolarla taarruz geliştireceklerdi. Konvoy aksi yöne dönerken ma-

yın tarayıcı, korvet ve trol tekneleri konvoya azami şekilde yaklaşarak yakından savunacaklardı.

28 Aralık 1942 günü Norveç'in en kuzey ucu North Cape'e yaklaşırken konvoy şiddetli bir fırtınaya yakalandı ve esas rotasından güneye sürüklendi. Bu arada cayro pusulası arızalanan HMS Oribi muhribi ve kötü hava şartlarından dolayı Vizalma Şilebi tipide konvoyu kaybetti.

Kaybolan muhrip ile şilebi aramak için gönderilen Bramöle mayın tarama gemisi ise bir daha geriye dönmedi.

30 Aralık 1942 günü Hitler'in karargâhındaki Deniz Kuvvetleri temsilcisi Amiral T. Krancke, Berlin'deki Deniz Kuvvetleri Komutanlığından şu mesajı aldı :

«Bear Adasının 50 mil güneyinde bir konvoyun tespit edildiği Alman denizaltısı tarafından bildirilmiştir. Altı ilâ on şilep, çok zayıf korunmaktadır. Admiral Hipper, Lützow ve muhriplerin taarruza geçmesi için Führer'den müsaade alınız. Mevcut bilgilere göre konvoyu koruyan üstün kuvvetler yoktur.»

Uzun bir süredir Alman suüstü gemilerinin Norveç fiordlarında atıl bir şekilde yatmalarına sinirlenen Hitler'den taarruz izninin alınması Amiral Krancke için pek zor olmadı. Zira Hitler, imha edilecek bir konvoyun Doğu Cephesinde çok zor durumda bulunan Alman ordularına çok faydalı olacağını artık biliyordu. «Regenbogen» adı verilen bu harekâta Lützow cep muharebe gemisiyle Admiral Hipper ağır kruvazörü iştirak edecekti.

30 Aralık 1942 Çarşamba günü konvoy genel doğu rotasına dönmüş olup Altanfiord'dan 200 deniz mili uzaklıktaydı. O sabah İngiliz Amirallik Dairesi Alb. Sherbrooke'a Norveç sahillerindeki Alman telsiz istasyonlarının faaliyetlerinde bir artış olduğunu bildirmişti. Bunu bir uyarı kabul eden filotilla komodoru her ihtimale karşı gemilerin güvertelerini ve toplarını kaplayan buzları temizletip, gemilerini alarm durumuna geçirdi.

Hitler'den gerekli müsaade alınır alınmaz «Regenbogen» Harekâtının başlatılması için Altenfiord'da bekleme durumunda bulunan Amiral Kummetz'e emir verildi :

«Admiral Hipper, Lützow ve altı muhriple derhal «Regenbogen» Harekâtını icraya hazır olunuz. Düşmanla karşılaşıldığında üstün kuvvetlerle çatışmaktan kaçınınız. Aksi halde taktik duruma göre düşmanı imha ediniz.»

30 Aralık günü öğleden sonra Regenbogen Harekâtına iştirak edecek gemi komutanlarını sancak gemisi Admiral Hipper kruvazöründe toplayan Amiral Kummetz'in hücum planı özetle şöyleydi :

Düşmana gece yaklaşılacak, bu arada iki gruba ayrılacak olan Alman suüstü vurucu grubundan Lützow ertesi sabah saat 08.00'de Admiral Hipper'in 75 mil güneyinde olacak. O zaman her iki gemi doğu genel rotasına dönüp konvoyu arayacaklardı. Bu seyir süresince

muhripler Lützow ve Admiral Hipper'in 15 mil pruvasında 3'er mil aralıkla keşif hattında mevki alıp, konvoyla temas sağlamaya çalışacaklardı.

Konvoyun tespitini müteakip Admiral Hipper kuzeyden hücum geliştirecek, konvoy perde ve refakat kuvvetini üzerine çekecekti. Güneye döndürülecek konvoy ise aksi yönden yaklaşmakta olan Lützow'un önüne düşecekti.

Saat 17.00'de Alman suüstü vurucu grubu Koa fiordundan dışarı çıkıp Altenfiord'a seyre başladı.

Amiral kummetz daha açık denize ulaşmadan saat 18.40'da harekât serbestisini büsbütün kısıtlayan yeni bir emir daha aldı :

«Lützow ve Admiral Hipper'i tehlikeye atmamak için eşit kuvvetteki düşmanla da karşılaşıldığında çok tedbirli davranınız.»

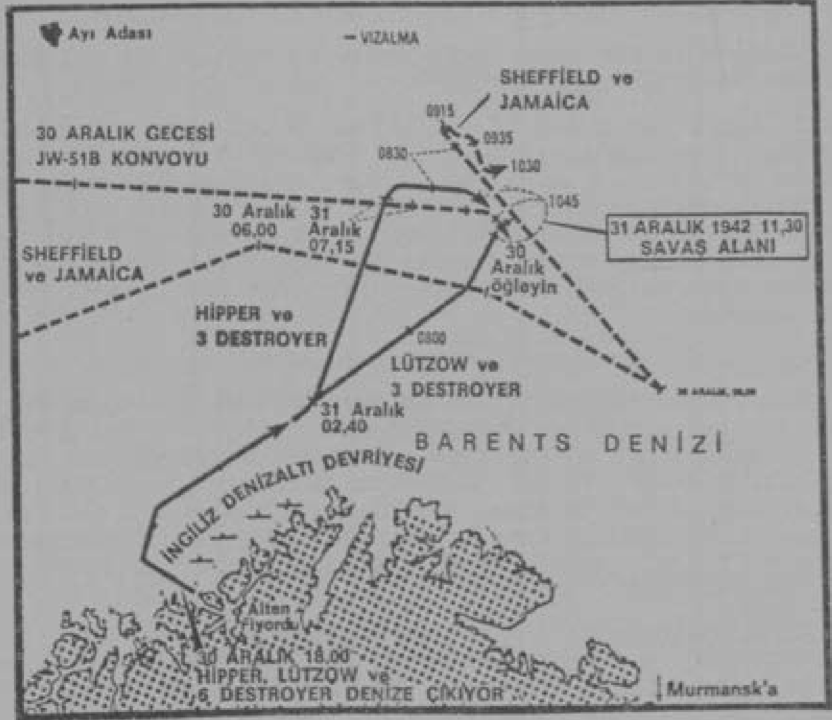
31 Aralık sabahı saat 02.40'da Alman suüstü vurucu grubu harekât planı gereğince iki gruba ayrıldı. Saat 07.54'de Admiral Hipper'in gözcülerinin tespit ettiği gemiler üzerine, Amiral Kummetz; hazırlık durumundan alarm durumuna geçişi emretti. Ancak ortalığın aydınlanmasına daha bir saat kadar zaman olduğundan, gece karanlığında düşman muhriplerinin yapacağı bir torpido hücumundan çekinen Amiral; konvoyun sadece muhripler tarafından izlenip rapor edilmesini öngördü.

Şafakla birlikte Barents Denizi muharebesi başlamış oldu.

Konvoy perdesinden bir korvet saat 08.30'da konvoyun meçhul harp gemileri tarafından izlendiğini tespit ettiyse de Refakat Kuvveti Komutanı Alb. Sherbrooke'a rapor etmedi. Müteakiben refakat kuvvetinden HMS Obdurate muhribinin düşmanla temasa geçip, yaklaşması üzerine 09.25'de Alman muhribi ateşe başladı. Alb. Sherbrooke, derhal hücum nizamını emretti. Planı gereğince dört İngiliz muhribi konvoyun pupasına tam yolla seyre geçerken bir muhrip de sis ve duman perdesi tesisine başladı.

Bu sırada Admiral Hipper konvoya yaklaşmaktaydı. Hava tamamen aydınlanmış olduğundan, yarı karanlıkta Alman muhriplerini İngiliz muhriplerinden ayırt etme güçlüğü karşısında Amiral Kummetz, Admiral Hipper'e ateş müsaadesi vermedi. Admiral Hipper'i de tespit eden Komodor Sherbrooke dört muhribi ile saat 09.29'da derhal bu gemi üzerine yöneldi. Hala dost ile düşmanı ayırt edemeyen Amiral, sadece sis ve duman perdesi tesis eden muhribin ateş altına alınmasını emretti. Dört İngiliz muhribinin Admiral Hipper'e torpido hücumu geliştirir şekilde yaptıkları manevra geminin konvoya yaklaşmasını önlemeye başladı. Kısa bir süre sadece Komodor gemisini ateş altında tutabilen ve ağır hasar verdiren Admiral Hipper, diğer muhriplerin torpido hücumundan çekinerek geri döndü.

Güneye döndürülmüş bulunan konvoy Lützow'a yaklaşmaktaydı. Lützow kötü hava şartları nedeniyle bir karışıklığa meydan vermemek maksadıyla öne sürmüş olduğu üç muhribi geri çağırdı. Böy-

BARENTS DENİZİ MUHAREBESİ (REGENBOGEN HAREKÂTI)

lelikle de konvoyla temas şansını kaybetti. Şiddetli bir fırtına hedef tespitini imkânsız hale getirdiğinden kısa bir süre önce Lützow konvoyun çok yakın olarak pruvasından geçtiği halde hiçbir şey göremedi. Halbuki bu sırada konvoy tamamen savunmasızdı. Yakında hiçbir İngiliz harp gemisi olmadığından Alman gemisinin konvoyun tamamını kısa bir sürede imha etmesi işten bile değildi, ama Alman sevk ve idare makamının gemileri tehlikeye atmama, ihtiyatlı olma emri denizdeki komutanların kararlarını etkiliyordu.

Bu fırsatı kaçırdıktan sonra Lützow yarım saat müddetle doğu rotasında seyrederek konvoyu aramaya devam etti. Bu sırada konvoy, Alman suüstü vurucu kuvvetinin gerisinde seyrediyor ancak pruvasındaki Admiral Hipper ve Lützow kıskacı da kapanıyordu.

Saat 11.15'de her iki Alman gemisi buluştu ve kıskaç kapandığında konvoy ortalarda yoktu.

Konvoyun geri sarktığını anlayan Amiral Kummetz; Lützow ve Admiral Hipper'in geri dönerek İngiliz muhripleri ile birlikte konvoyu imha etmeye karar verdi.

Mukabil rotaya dönüp aramaya başlayan Alman suüstü vurucu grubu sabah 11.32'de bir ateşle karşılaştı. Bu muhriplerin ateşi değildi. İngiliz Amirallik Dairesi Murmansk konvoylarını Norveç fiordlarında üslenen Alman suüstü gemilerinin muhtemel hücumlarına karşı korumak için özel bir görev kuvvetini her zaman konvoyların 50 mil kadar uzağında paralel bir rotada seyrettirmekteydi.

Tümamiral Burnett'in komutasındaki HMS Sheffield ve HMS Jamaica kruvazörleri; Alb. Sherbrooke'un mesajını alır almaz son süratle konvoy üzerine rota vermişlerdi.

O sabah İngiliz muhribi, üç Alman muhribi ile temasa geçtiğinde Amiral Burnett'in «R» Kuvveti kuzey-batı rotasında seyretmekteydi. Ancak konvoy fırtına nedeniyle güneye sürüklendiğinden konvoyun 60 mil kuzeyinde bulunduğundan Amiral Burnett'in bilgisi yoktu.

Saat 08.58'de HMS Sheffield radarında, 7.5 mil uzaklıkta iki temas tespit etti. Bunlar konvoydan ayrı düşmüş olan Vizalma korveti ile koruduğu bir şilepti.

Saat 09.32'de Alman gemileri hakkında ilk temas raporunu alan Amiral Burnett, genel güney rotasına son süratle seyre başladı. Hava şartları çok kötüydü. Soğuk ve rüzgâr kruvazörleri bile köprüüstünde görev yapmaya imkânsız kılıyordu. HMS Sheffield'in radarı saat 10.30'da iki Alman gemisini tespit etti.

Amiral Burnett önce yakın hedefi seçtiğinden iki kruvazör Admiral Hippe'e 16.000 yardadan ateş açtı. HMS Sheffield'in beşinci salvosundan bir mermi Alman kruvazörünün zırh güvertesi altına isabet ederek 3'üncü kazan dairesini tahrip etti. Admiral Hipper'in sürati 23 mile düştü.

Saat 11.37'de Admiral Hipper iki isabet daha almış ve gemide yangın başlamıştı. Tam bu sırada Amiral Kummetz yeni bir emir daha aldı:

«Gereksiz tehlikelere atılmayınız.»

Amiral için artık yapılacak birşey yoktu. Alman muhriplerine muharebeyi kesip genel batı istikametinde geri çekilmelerini emrederken, Admiral Hipper ile Lützow'u; Alman muhriplerinin tesis ettiği duman perdesine doğru sürdü.

Muharebe sona ermişti. Admiral Hipper ve Lützow ile beş Alman muhribi Altenfiord'a doğru çekilirken konvoy da toplanıyordu. Bu arada ağır yaralı İngiliz muhribi HMS Achates battı.

Zafer İngilizlerindi. Çok iyi yönetilen İngiliz kruvazörleri ile muhripleri üstün düşman hücumunu püskürtmüşlerdi. Aslında Amiral Kummetz'in taarruz planı çok iyi hazırlanmıştı. Ancak üstün ateş gücüne rağmen, gemileri tehlikeye atmama emirlerine körü körüne itaat, Almanları muhakkak bir zaferden mahrum etmişti.

Bu başarısızlık Hitler'de, Kuzey Afrika ve Stalingrad Cephelerinde olduğu gibi, Deniz Kuvvetlerinde de işlerin ters gitmekte olduğu kanaatini uyandırdı. Müşterek harekâtın neticesi hakkında kendisine bilgi verildiğinde çok kızdı ve başarısızlığa makul bir neden bulamadı.

Deniz Kuvvetleri Başkomutanlığı İrtibat Subayı olarak Yüksek Karargâha yeni atanmış Tümamiral T. Krancke, öğleden evvel gelişmekte olan harekât hakkında bilgi verdi. Öğle üzeri ise harekâtın sona erdiğini bildirdi. Fakat harekât hakkında detaylı bir bilgi yoktu. Hitler ise yeni yıl için sabırsız bir şekilde heran bir deniz zaferi beklemekteydi. Böyle bir zafer haberi onun için, Stalingrad'dan gelen dehşetli haberler karşısında bir nevi teselli ve yeni yıl armağanı olacaktı.

Amiral Kummetz, Norveç'e doğru geri çekilirken düşman tarafından yerinin tespit edilmemesi maksadıyla telsiz sükuneti emrettiğinden, Alman suüstü vurucu kuvvetinin harekâtı ve sonucu hakkında hiçbir haber karargâhlara ulaşmadı. Yetersiz ve eksik gelen harekât raporları bir ara harekâtın başarılı olduğu düşüncesini yarattı. Ertesi sabah da beklenen haber gelmedi.

Bu hususta Hitler ilk haberi İngiliz radyosundan aldı. İngiliz Reuter Ajansı; Müttefik konvoyunun Kuzey Atlantik'de Alman suüstü kuvvetlerinin hücumlarından hasar almadan kurtulduğunu, bir Alman muhribinin batırılıp, diğerinin de yara aldığını bildirdi. Bu haber üzerine Hitler'in öfkesine payan yoktu. Harekâtın neticesini beklediği sırada gösterdiği sabırsızlık, Hava Kuvvetlerinin esirgenmesini önererek, uçak filolarının büyük gemilerin korunması yolunda israf edilmelerinden acı acı şikâyet eden Göering tarafından son haddine vardırıldı. Durumun belirsizliği devam ediyordu. Bunun üzerine Hitler, Deniz Kuvvetleri Başkomutanından, suüstü vurucu grubunun harekât sonuç raporu vermesini emretmesini istedi. Büyükamiral Raeder, emniyet prensibi gereği, telsiz sükunetine devam edilmesinin şart olduğunu söyleyerek bu öneriyi reddetti.

Yeni yılın ilk günü Admiral Hipper, Drondheim üssüne varışına kadar hiçbir haber alınamadı. Ancak bu defa Drondheim ile Başko-

mutanlık karargâhı arasındaki muharebe hattındaki arıza harekât sonuç raporunun öğle toplantısına yetiştirilmesini engelledi. Hitler'in artık sabrı kalmamıştı ve etrafa bağırıp çağırmaya başladı. Harekâtın sona ermesinden bu yana yirmidört saat geçtiği halde Yüksek Karargâha hiçbir haber ulaşmamıştı. Bu bir skandaldı. Yine ona göre büyük gemiler insan ve malzeme israfı demek olup savunmaları için son derece muhtaç bulundukları uçakları ve küçük gemileri işgal ediyorlardı. Yüksek rütbeli deniz subayları insiyatifden yoksun ve yeteneksizdi.

Hitler'in, Deniz Kuvvetleri hakkında bu şekilde nahoş sözler sarfetmesi karşısında Amiral T. Krancke bir açıklamada bulunmaya cesaret edemedi.

Öğleden sonra, harekât hakkında, acele olarak derlenmiş rapor Hitler'e ulaşınca çok öfkelendi. Sonuna kadar mücadele etmediği için Alman Donanmasını kabahatli buldu ve bu mağlubiyetin Alman açık deniz filosunun sonu demek olduğunu beyan etti.

Hitler geceki toplantıda, büyük gemilerin sökülmesi için bir plan yapılmasını, Büyükamiral Raeder'e bu keyfiyetin bildirilmesini ve derhal karargâha gelmesinin teminini istedi.

Bununla beraber, Başkomutanlık Karargâhı Deniz Kurmayı, Hitler'in öfkesi biraz sükunet buluncaya kadar müteakip toplantının tehiri için girişimde bulundu ve 6 Ocak 1943 tarihine kadar da bir toplantı yapılmadı.

1942 YILI BALTIK HAREKÂTI :

1941 Aralık ayında Findanliya Körfezinin donması, buradaki harekâta son verdiği zaman Siskaari, Hochland, Tütters, Lavansaari ve Finlandiya Körfezinin bu adalarının doğusundan Kronstadt-Leningrad'a kadar olan kısmı Sovyetlerin einde ve Leningrad Akman ve Fin Kıt'aları tarafından güneyden ve kuzeyden kuşatılmış bulunmaktaydı.

Mart-Nisan 1942 aylarında Alman ve Fin kuvvetleri Hochland ve Tütters Adalarını alabildilerse de diğer iki ada Sovyetlerin elinde kaldı. Bu iki ada, Sovyetlerin küçük birliklerine, Baltık Filosuna mensup deniz uçaklarına üs vazifesi görmekte ve Alman-Fin mayın manialarından geçerek batıya çıkmak isteyen denizaltılar için de son sıçrama noktasını teşkil etmekteydi.

Lavansaari Adasının küçük Sovyet deniz birlikleri için olan önemi; 10 Ekim 1943'de yapılmış olan bir Alman hava keşfinin şu raporunda görülmektedir: 31 hücumbotu, 25 küçük motorbot, 1 mayınbotu, 1 torpidobot, 8 römorkör, 1 yük gemisi, 1 yardımcı gemi, 1 tanker.

Deniz harbinin bu ikinci safhasında Sovyet Baltık Filosu; denizaltılar, hücumbotları ve deniz hava kuvvetleriyle; Alman-Fin harp ve ticaret gemilerine, torpido, hafif suüstü silahları ve taarruzi mayın manialarıyla zarar vermeye teşebbüs etti. Aynı zamanda, karakol gemileri ve küçük birlikler kullanmak suretiyle de Lavansaari ve Seis-

kaari Adaları doğusundaki bölgeyi ve buna dayanan kendi tedafüi mayın hatlarını emniyete aldı. Alman-Fin mayın manialarını ortadan kaldırmak gayretinde bulundu. Ancak Sovyetler 1942 yılında Alman ve Fin mayın manialarının tesisisine engel olamadılar.

1942'de Sovyet denizaltılarının giriştikleri en az otuz yarma harekâtından ancak yirmibiri başarıya ulaştı. Bu girişimler sonucu on Sovyet denizaltısı kayboldu ve yedisi de hasara uğratıldı.

Harekât bölgelerine varmayı başaran Sovyet denizaltıları, Memel-İrben Boğazı bölgesinde ve İsveç kıyılarında rastladıkları tek başına seyreden gemilere ve sonra da konvoylara kısmen suüstünden taarruz edip top ateşiyle, 50.670 ton tutarında 25 gemi batırıp, 35.000 ton tutarında 8 gemiye de hasar verdirdiler.

Sovyet Deniz Hava Kuvveti, 1942 yılında Alman Hava Kuvvetleri tarafından hemen hemen hiç taciz edilmemiş olan hava hâkimiyetinden faydalanmayı bildi. Alman-Fin mayın, mayın arama-tarama, nakliye, denizaltı savunma harbi kuvvetleriyle, diğer harp gemilerine bomba, makineli tüfek ve torpido taarruzları yaptı.

Günlük müteaddid hücumlara rağmen 1942 yılında ancak az miktarda harp ve ticaret gemisine hasar verdirip, bazılarında büyük personel kaybına neden oldular. Sovyetlerin bu az başarılarının nedenini kullandıkları taktikde aramak lâzımdı. Bomba hücumlarını yüksekten yaptılar ve bomba atıcıları da yeter derecede eğitim görmemişlerdi.

1941 yılı sonundan beri Kronstadt ve Leningrad'da yatmakta olan muharebe gemileri, kruvazörler, muhripler ve torpidobotlar aldıkları çeşitli isabetlerden sonra kullanılmaya hazır bir duruma getirildilerse de ikmal zorlukları, mazot ve dizel yağı kıtlığı yüzünden kullanılamadılar.

Sovyet hücumbotlar 1942 yılında Seiskaari ve Lavansaari Adaları bölgesinde harekâtta bulundu. Bunlar kısmen, çıkış yapan denizaltıları desteklemek, kısmen de kendi mayın arama tarama ve ikmal kuvvetlerini himaye amacıyla, Alman manialarındaki karakol gemilerine hücumlar tertiplediler.

1942 yılı Ağustos'unda üç adet Sovyet hücumbotu, iki Alman hücumbotuna taarruz etti. Ancak Sovyet hücumbotları hemen geri çekildi. Bu konuda Alman muharebe raporunda şöyle denilmekteydi :

«Düşmanın tutumuna bakılırsa, hücumbotlarını baskın hareketlerine inhisar ettirmek kararındadırlar. Işık mermileriyle karşılandıkları zaman derhal geri dönmeleri bunu göstermektedir.»

26 Ağustos 1942 günü Büyükamiral Raeder, Vehrwolf'da Hitler'le yaptığı görüşmede Baltık Denizi Harekâtına ilişkin şu bilgileri verdi :

«Finlandiya Körfezindeki muharebe usulünün özelliği ancak pek küçük tonajdaki gemilerin kullanılmasına elverişlidir. Bu bölge için en etkili silahın mayınlar olduğu kesindir. Daha büyük bir ölçüde ortaya çıkması beklenen Sovyet Baltık Filosunun faaliyeti; mayınlar

nedeniyle icra safhasına çıkamamıştır. Baltık Denizine ulaşmak isterken tahrip edilen en az yirmi denizaltıya karşılık ancak iki veya üç tanesi içeriye girebilmişlerdir.

Leningrad'ın zaptı bu bölgede deniz harekâtına son verecektir. Bu durum, Deniz Kuvvetlerimiz açısından durumu çok elverişli bir hale koyacak ve kuvvetlerimizi deniz ve sahil savunması için serbest bırakacaktır.

İstifade edebileceğimiz Baltık kuvvetleri az olmakla beraber, bir yandan insan kuvvetinin azalmakta olmasını ve diğer tarafdan da nüfuz sahamızın mütemadiyen genişlemesini düşününce ehemmiyet kazanır. Bundan başka muhasaranın artık lüzumsuz olduğu bölgelerden mayınlarımızı kaldırabilirsek 1943 yılının yazında Baltık Denizindeki eğitim sahalarımızı son derece genişletebiliriz. Mayınlar nedeniyle Baltık Denizinin batı kısmı eğitim için kullanılmadığı cihetle bu husus bilhassa önemlidir.

Deniz Kuvvetleri olarak açık ve seçik nedenlerden dolayı Leningrad gemi tezgâhlarının bombardıman ve hava taarruzlarından hariç tutulması ve şehirle birlikte tahrip edilmemesi hususunda bir emir yayınlanmasını arzu etmekteyim.»

Hitler, Leningrad'daki tersaneleri böyle sistemli bir surette bombardımandan sakınmanın kara topçusu için mümkün olduğu halde hava akınları bakımından mümkün olmadığını söyleyerek, tersaneleri ve havuzları zaten Rusların buraları terkederken tüm olarak tahrip edeceklerine inandığını ve yine de bu öneriyi gözönünde bulunduracağını ifade etti.

1942 yılı biterken Lavansaari ve Seiskaari Adaları halen Rusların elinde bulunuyor ve Alman Silahlı Kuvvetleri Yüksek Komutanlığınca buraların 1943 yılı ilkbaharında ele geçirilmesi öngörülüyordu. Yine bu arada Müttefikler havadan geniş ölçüde mayın döktüklerinden Baltık'da Almanlar için büyük bir tehdit oluşturuyordu.

KISIM — VI

1943 YILI DENİZ HAREKÂTI

ALMAN DENİZ KUVVETLERİNDE BUHRAN :

Barents denizi muharebesinden sonra hiç beklenmedik şekilde öfkelenen Hitler'in, Alman Deniz Kuvvetleri hakkındaki ifadeleri Büyükamiral Raeder'i son derece üzdü. Büyükamiral yaptığı görüşmede, sakin bir şekilde durumu tam olarak açıklığa kavuşturana kadar müsaade etmesini rica etti. Hitler'in kendisini anlamsız ve gereksiz hezeyanlara kaptırmış olduğunun farkındaydı ve sakinleşmesi için zamana ihtiyacı olduğuna müdrikti.

Büyükamiral Raeder; 6 Ocak 1943 günü Hitler'in Wolfsschanze'deki karargâhına gittiğinde Mareşal Göering'in bu olayı nasıl istismar ederek Hitler'i kışkırttığını bilmiyordu.

Toplantıda Hitler, birbuçuk saat Alman Deniz Kuvvetleri hakkında konuştu. Özet olarak aşağıdaki hususlara değindi :

«Alman donanması, esas olarak örneğini İngiliz donanmasından almıştır. 1864, 1866 ve 1870-1871 yıllarındaki harpler sırasında da ehemmiyetsiz olmadığını ispatlamıştır. Muhriplerin geliştirilmesinde Alman Deniz Kuvvetlerinin dünya çapında bir rolü olmuş ve bu unutulmamıştır.

Birinci Dünya Harbinde, Alman denizaltıları donanmanın esas unsuru olduklarını ispatlamışlar ve bugün de bunlar aynı ehemmiyette olduklarını göstermiş bulunmaktadırlar. Bundan böyle de bu gücün birinci öncelikte tutulması şarttır.

Geçen harpte Alman açık deniz donanması kayda değer bir şey yapmamıştır. Bu faaliyetsizlikten Kaiser'i suçlu görmek alışkanlık haline gelmişse de ben bunun hakiki nedenini, Kaiser desteklesin veya desteklemesin, donanmada harpetmeye inanmış ve karar vermiş personelin yokluğunda buluyorum. Bu faaliyetsizliğin bir neticesi olarak kara kuvvetleri devamlı ve şiddetli muharebelerle uğraşırken, geniş ölçüde bir askeri güç limanlarda atıl bir durumda bekledi. Donanmanın isyanı ve kendi kendini batırması da Alman donanmasının itibarını elbetteki yükseltmedi.

Donanma bir muharebeye girişmeden evvel daima kendi gemilerinin adedi üstünlüğü ile personelinin muharebe gücünü düşündü, mukayese yaptı ve çok dikkatli davrandı. Ordu bu prensibi dikkat nazarına almadı. Führer, bir asker olarak, kuvvetler bir kere muharebeye tutuştuktan sonra, sonuna kadar devam edilmesini bekler.

Bütün muharebe kuvvetlerimizin, bütün personelimizin ve bütün malzememizin harbe katılmasını gerekli kılan bugünkü duruma göre büyük gemilerin demirli olarak tembel tembel yatmasına müsaade edemem. Bu gemiler daimi olarak Hava Kuvvetleriyle beraber birçok da küçük tonajlı harp gemilerinden himaye ve destek istemektedirler. Norveç'in muhtemel bir istila durumunda da durum aynı olacaktır. Halbuki bu sırada Hava Kuvvetlerimizin istilaya gelen filoya taarruzları kendi gemilerimizi korumaya mecbur olmaktan daha da değerli bulunacaktır. Bu nedenlerle, donanma düşmanı bir köprübaşı kurmaktan menetmek hususunda büyük bir değer taşımayacaktır.

Şimdiye kadar olan deniz muharebelerinin büyük bir kısmını hafif deniz kuvvetlerimiz icra etmiştir. Yine büyük gemiler ne zaman denize açılsalar, hafif suüstü kuvvetleri onlara herzaman refakat etmek zorunda kalmaktadırlar. Hafif suüstü kuvvetlerini himaye eden büyük gemiler değil, fakat aksine olarak büyük gemileri himaye eden hafif suüstü gemileridir, demek daha doğru bir yaklaşımdır.

Baltık Denizinin mayınlanması nedeniyle, büyük gemilerin hareketleri son derece kısıtlanmıştır. Sahil savunması için bu büyük gemilerden çıkarılacak topların çok etkili olacağı artık gerçektir.

Geniş ölçüde bir istilanın vukuu muhtemel olan yerlere ağır deniz topları tabiye edilirse, bu gibi çıkarmaların önüne geçilmesi mümkündür. Bununla ilgili olarak Kuzey Denizi sahası nazarı itibare alınmalıdır.

Führer'in büyük gemilerin hizmetten geri çekilip sökülmesine karar vermiş olması Deniz Kuvvetlerini küçümseme olarak kabul edilmemelidir. Böyle düşünmek ancak, tam anlamıyla faydalı olmakta devam eden bir muharebe birliğini ortadan kaldırmak arzu edildiği taktirde doğru olabilir. Orduda bunun benzeri bütün süvari tümenleri kaldırılmıştır.

Bu konu ile ilgili olarak Deniz Kuvvetleri Başkomutanlığı şu hususları inceleyecektir :

Planları yapılmış olan üç uçak gemisinin realizeedilmesi iptal edilmeli midir? Daha önce karar verilmiş diğer gemiler uçak gemisine çevrilmeli midir? Yoksa onların da tadilatı durdurulmalı mıdır?

Bilhassa De Grasse ne yapılmalıdır? Süratlerinin yüksekliği nedeniyle Admiral Hipper ve Prinz Eugen'in daha büyük seyir siasına malik Lützow ve Admiral Scheer gemileri arasında nasıl bir tercih yapılmalıdır? Eğer Lützow ve Admiral Scheer gemilerinin boyları uzatılırsa daha yüksek sürat yapabilirler mi? ve bunlara daha geniş uçuş güvertesi konabilir mi?

Hizmetten çekilecek gemilerin ağır çaplı topları karada en iyi nereye tabiye edilmelidir? Hangi tip gemiler hizmetten çekilmelidir? İlk hizmet dışı bırakılacak geminin Gneisenau olduğunu düşünürüm. Zira bu gemi 1944 yılı sonuna kadar faal hizmette olamıyacaktır. Bundan sonra ihtimal ki halen onarıma ve büyük bakıma ihtiyaç gösteren gemiler gelecektir. Ancak bu hizmet dışı bırakılacak gemilerin personeli donanmada kalacaktır.

Büyük gemilerin hizmet dışı bırakılması durumunda denizaltı inşa programı genişletilip süratlendirilebilir mi?

Yukarda bildirilen hususları kapsayan detaylı bir muhtıra deniz kuvvetleri komutanlığınca hazırlanacaktır. Bu muhtıranın büyük bir tarihi değeri olacak ve tarafımdan çok dikkatli olarak tetkik edilecektir.»

Büyükamiral Raeder, Hitler'in bu şekilde konuşmasına son derece üzüldü. Hitler'in böyle ağır ithamlarda bulunacağını hiç beklemiyordu. Şu anda ortaya atılan görüşlerin doğru ve yanlış yönlerini münakaşaya hazır bulunmuyordu. Birbuçuk saat süren Hitler'in konuşması sırasında Büyükamiral sadece dinledi ve hiç cevap vermedi.

Hitler konuşmasını bitirdiğinde Büyükamiral Raeder kendisiyle özel bir görüşme talep etti.

Hitler ile Deniz Kuvvetleri Başkomutanı arasındaki özel görüşmede Büyükamiral Raeder; 31 Aralıkla 1 Ocak 1943 tarihleri arasındaki muharebede meydana gelen gecikmenin nedenlerini açıklamaya çalıştı. Ancak Hitler'de bir anlayış göremeyen Büyükamiral kelimelerini itinayla seçerek şu şekilde konuşmaya devam etti :

«Führer'im; konuşmanızda açıkça belirttiğiniz gibi, Deniz Kuvvetlerini sevk ve idare tarzımı tasvip etmediğiniz için istifamın kabulünü dilerim. Güveninize ve desteğinize sahip olmadıkça görevimi istenilen şekilde yürütebilmeme imkân yoktur. Sizinde bildiğiniz gibi 67 yaşıma gelmiş bulunuyorum ve sıhhatim de pek iyi olmadığından; daha genç ve enerjik bir amiralin görevimi devralması yerinde olacaktır.»

Büyükamiral Raeder, daha sözlerini bitirmeden Hitler, aralarındaki havayı yumuşatıcı ve olayı yatıştırıcı bir tavır takındı.

«Muhterem sayın Büyükamiral» diye acele ile konuşmaya başlayarak: «Tüm Deniz Kuvvetlerini hiçbir surette küçümsemiyor ve hor görmüyorum. Sözlerim yanlış anlaşılmış olabilir, ancak ben sadece gemilerden söz ettim. Sık sık belirttiğim gibi şahısların yaşı benim için pek mühim değildir. Şu anda sizin görevden ayrılmanız omuzlarımdaki yükü daha da arttıracaktır.» dedi.

Hitler bir ara sustu ve Büyükamiral tekrar söze başladı :

«Diğerlerinin yanındaki bana hitaplarınızdan dolayı bundan sonra Deniz Kuvvetleri Başkomutanlığı görevinde kalamam. Otoritem sarsıldığı gibi eğer büyük gemiler ki açık deniz donanmasıdır hizmet dışı bırakılırsa daha da zayıflayacaktır. 13 Ocak 1943 tarihi sizin iktidara gelişinizin onuncu yıl dönümüdür, bu tarih ayrılmam için uygun olacaktır.» şeklinde sözlerini bitirdi.

Kısa bir süre düşünen Hitler, Büyükamiralin istifasını kabul etti ve Deniz Kuvvetleri Başkomutanlığı için yerine uygun olacağını düşündüğü iki amiralin ismini kendisine bildirmesini istedi.

Büyükamiral Raeder, yüksek kıymet ve karakterini taktir ettiği, o sıralarda kuzey donanma grubu komutanı olan Amiral Rolf Carls ile

denizaltı filosu komutanı Amiral Dönitz'den birini seçmesi için Hitler'e arzettiğinde onun ikinci planda bıraktığı Dönitz'i tercih etti ve 13 Ocak 1943 tarihinde Büyükamiralliğe terfi ettirerek Deniz Kuvvetleri Başkomutanlığına atadı.

Hitler'in talimatına uyarak Büyükamiral Raeder 15 Ocak 1943 tarihinde büyük gemilerin hizmet dışı bırakılmaları hakkında bir muhtıra hazırladı ve aynı zamanda Deniz Kuvvetlerinin kullanılışına dair yazılmış bir de basit rehber takdim etti.

Hitler ile Büyükamiral arasındaki bu sürtüşme, deniz kuvvetinin kullanılmasını Hitler'in anlaması için Amiral Raeder'in yapmış olduğu uzun ve başarısız girişimlere son verdi. Büyükamiral Raeder kuvvetli sevkülçeys sahibi bir komutandı ve dengeli bir donanmaya olan ihtiyacı açık olarak görüyordu. O herzaman bir deniz/hava kuvveti teşkil edilmesini ve daha ziyade büyük gemilerin inşa edilmesini istedi. Fakat bu istekleri mütemadiyen Silahlı Kuvvetler Başkomutanlığının Avrupa'ya ait düşünceleriyle, Mareşal Göering'in Hava Kuvvetleri denizde donanma kadar, belki de ondan fazla iş görebilir fikirleriyle karşılaştı.

Büyükamiral Dönitz'in Deniz Kuvvetleri Başkomutanlığına getirilmesiyle deniz harbi, Almanya için yeniden özellikle bir denizaltı harbi şeklini aldı ve Büyükamiral Dönitz, bu husustaki ihtisasını ve enerjisini ispat etti. Hitler'in onu tercih edişi isabetli olmuştu. Büyükamiral Dönitz'in Hitler'e karşı sonsuz bir hayranlığı vardı. Bu hususta şöyle demişti :

«Onda çok zeki ve son derece enerjik, dünya çapında pratik bilgiye sahip, uzak görüşlü ve çok yüksek ikna kudretine haiz bir şahsiyet bulmaktayım.» Hitler'e tam bir sadakat gösterdi ve şayanı takdir askeri meziyetlerini ispat etti.

Yeni Büyükamiralin bilhassa denizaltı personeli üzerinde sonsuz bir prestiji vardı. Personeli ona «Aslan» ismini vermişti. Her harekât dönüşü bütün komutanları yanına kabul eder ve çok büyük bir bilgiye sahip bulunduğu halde onları dinlemesini bilirdi.

Daima nikbinliğini muhafaza eden Büyükamiral, hemen hemen harbin sonuna kadar zafer ümitlerini bekledi. Mareşal Göering'den, daha fazla istifade etmesini bildi ve Deniz Kuvvetlerine mümkün olan her yardımı sağladı. Bununla beraber bu yardım oldukça yetersizdi. Amiral aynı zamanda silah bakanı Speer'in de en yakın dostuydu. Birbirlerine itimad ederek yaptıkları müşterek çalışmalar çok iyi neticeler verdi. Nürenberg ceza evinde Amiral Dönitz, Raeder'e şunları söylemişti : «Siz, ayda yirmi denizaltıdan fazlasını çıkaramadınız. Halbuki ben bu rakkamı iki katına yükselttim.»

Büyükamiral Raeder, Deniz Kuvvetleri müfettişliğine atandırıldı. Artık Hitler'e itimadı kalmadığından ve Amiral Dönitz ile ilişkileri fena olduğundan işgal ettiği makam sadece şerefini kurtarır mahiyette kaldı. Hakikatte görevi sona ermişti. Fakat tarihe, Rusya ile harp etmeyi doğru bulmayan bir şahsiyet olarak geçti.

Büyükamiral Dönitz, 25 Nisan 1892'de doğmuştu. Amiral Raeder'den 16 yaş küçüktü ve birçok amirallerin en genciydi.

Büyükamiralliğe atandırıldığında oldukça kıskançlıklara yol açtı. Amiral Dönitz, komutanlık karargâhını Berlin'e nakletti ve denizaltı filosunu da direkt olarak kendine bağladı.

Denizaltı filosu Kurmay Başkanı Godt, Denizaltı Eğitim Komutanı, Frie Deburg ve cep denizaltıları ile hücum silahları Komutanı Heye ile birlikte denizaltı filosunun gücünü artırmaya çalıştı.

Deniz Kuvvetleri Başkomutanlığına atanması, denizaltıcılar tarafından coşkunlukla karşılandı. Çünkü; denizaltıcılar haklı veya haksız Büyükamiral Raeder tarafından suüstü kuvvetlerine feda edilmiş olduklarından şikâyetçiydiler.

Büyükamiral Dönitz göreve başladığında genel durum esasen çok karışıktı.

18 Ocak 1943'de Almanlar Leningrad muhasarasını kaldırmış bulunuyorlardı. 23 Ocak'da 8 nci İngiliz ordusu Tripoli'ye girmişti. Müttefikler Tunus'da takviye edilmekteydi ve son Alman birlikleri Stalingrad'da esir edilmiş bulunuyordu.

Gün geçtikçe Hitler, bütün ümitlerini denizaltı harbine bağladı. Fakat iki ay sonra denizaltı harbi Müttefik hakimiyetine girer göründü. Büyükamiral Dönitz asla ümitlerini kaybetmedi ve hazırlamakta olduğu yeni tip denizaltılara büyük itimad besledi. Zamanla Hitler de, Büyükamiralin ümitlerine daha mutedil bir şekilde iştirak etti.

CASABLANCA KONFERANSI :

«Torche» kısa isimli Kuzey Afrika çıkarmasının başarı ile neticelenmesinden sonra, ilk zaferlerinin zevkini çıkarmak ve harbin bundan sonraki sevk ve idare esaslarını görüşmek üzere Roosevelt ve W. Churchill ile General De Gauelle, askeri şeflerin de iştirakiyle; Casablanca'da Ampha otelinde Ocak 1943 ayında bir araya geldiler. 1943 yılı Ocak ayında genel olarak Müttefikler bütün cephelerde duruma hakim olmaya başlamışlardı. Yeni durumun bir an önce gözden geçirilmesi ve yeni stratejik kararların alınması gerekliydi.

Toplantı sırasında genel durum aşağıdaki şekle bürünmüştü : Avrupa'da Alman orduları bütün Fransa'yı işgal etmiş olmakla beraber Doğu cephesinde bir çıkmaza girmişlerdi. 1942-1943 kışı Stalingrad ile Rus-Alman cephesinin dönüm noktasını işaret etmişti. Kafkasya istikametindeki derin Alman girmesi artık temizlenmişti. Almanlar; hâlâ Rostov doğusunda ve Don Nehri boyunda Voronezh'in güneyindeydiler. Fakat Ruslar da Moskova'nın güney doğusu istikametinde bir hayli ilerlemişlerdi ve artık Moskova tehlikede değildi. Afrika'da Rommel İngilizler tarafından Libya'dan sürülmüştü. Müttefiklerin çıkarmaları, Casablanca, Oran ve Cezayir'de başarıyla icra edilmiş ve Kuzey Batı Afrika'nın büyük bir kısmı Müttefiklerin elindeydi. Bununla beraber Tunus'da şiddetli çarpışmalar devam ediyordu.

Casablanca Konferansında hazır bulunan Müttefik şefler; ulaşılacak hedefler meyanında denizaltılara karşı mücadelenin birinci derecede önemi haiz olduğu kararına vardılar.

Genel durumun ışığı altında şu hareket tarzları düşünüldü ve kararlar alındı :

Atlantik Harekâtı : Öncelikle Atlantik'de harekât yapan Alman denizaltıları karşısında deniz ulaştırmasının emniyeti için şimdiye kadar alınmış olan tedbirlerin daha da artırılmasına öncelik verilecek, bu maksatla; Konvoylar daha fazla sayıda karada ve uçak gemilerinde üslendirilmiş uçaklar vasıtasiyle emniyete alınacak, Alman denizaltı üsleri (Öncelikle Fransa'nın kuzey batı üsleri) devamlı olarak bombardımanlarla baskı altında bulundurulacak, Himaye uçak gemileri, muhrip ve bazen de kruvazörlerle takviye edilmiş bağımsız denizaltı arama ve imha grupları teşkil edilip, göreve tevcih edilecek ve Almanların denizaltı eğitim sahaları mayınlanacak.

Avrupa Harekâtı : Almanya'ya karşı kayıtsız şartsız teslim olması politikası uygulanacak, Rusya'ya yardım sağlanacak, Nazi Almanyasını yumuşatmak maksadiyle, Almanya'ya yapılan stratejik bombandımanlar artırılacak, Avrupa kara kıtasına Manş kanalı üzerinden bir istila harekâtı yapmak için kuvvet hazırlıklarına devam edilecek.

1943 YILI MAYIS AYI SONUNA KADAR ALMAN DENİZALTI HAREKÂTI :

Ocak 1943'de Kuzey Atlantik'de fasılasız bir şekilde fena havalar hükümı sürdü. Kısa fasılalarla fırtınalar birbirini takip etti. İslanda'da üslenen Hava Kuvvetleri de uçamaz hale geldiler. Fakat bu hava şartları denizaltılar için de hakikaten çok zor durumlar yarattı. Daha güneydeki hava şartlarının oldukça iyi olması denizaltıların faaliyetlerine imkân verdi.

Kuzey Afrika'ya gitmek üzere Trinidad'dan yola çıkan dokuz akaryakıt gemisinden oluşan bir konvoy bir Alman denizaltısı tarafından tespit edildi. Altı gece sonra Amiral Dönitz'in kurt sürüleri, konvoyu Kanarya adaları açıklarında kolaylıkla yakaladı. Hücumlar sonucu bu konvoyun yedi gemisi batırıldı. Kuzey Atlantik'deki fena hava şartları nedeniyle bu y içinde Alman denizaltıları ancak 200.000 ton tutarında 37 gemi batırabildiler.

İşte bu devrede denizaltılara karşı kullanılan subombalarında Minol adı verilen kuvvetli bir infilâk maddesi kullanılmaya başlandı. Dalmış bir denizaltının sekiz metre yakınında infilâk eden bu subombaları, denizaltıları derhal batırabiliyordu. Onbeş metre yakınında patladığında ise ciddi bir hasara neden olup denizaltının su sathına çıkmasına yarıyordu.

Harp içinde denizaltı inşa tezgâhlarına yapılan taarruzlar iyi neticeler vermiş olmasına rağmen, Fransa'daki denizaltı üslerine karşı

büyük çapta tertip edilen taarruzlar hiçbir olumlu netice vermemişti. Çünkü; Almanlar, en kudretli bombalara dahi dayanıklı beton sığnaklar inşa etmişlerdi. Bu sığınaklar sadece onarımdaki denizaltıları değil, onların atölyelerini de hava taarruzlarına karşı korumaktaydı. Kormeron denizaltı üssüne yapılan hava hücumlarından hiçbir netice alınmamış olmasına rağmen yeniden hava hücumlarının tertiplenmesi bu defa da öngörüldü. Halbuki bombardıman filoları komutanı hava Mareşalı Harris, hava gayretinin dağılacağı ve boşuna bir güç sarfedileceği düşüncesinde olduğundan bu taarruzlara katiyetle taraftar değildi.

Casablanca konferansı sonucu Hava Kuvvetleri yeni bir kuruluşa tabi tutuldu. Uçak miktarlarındaki artışın yanı sıra uzun menzilli uçaklar muvacehesinde Atlantik'de mevcut boşluğun kapatılması mümkün oldu.

Diğer taraftan Atlantik'deki diğer boşlukta konvoyların hava himayesi, Kuzey Atlantik'de faaliyette bulunan uçak gemileri tarafından tamamiyle kapatılmaya çalışıldı.

Büyükamiral Dönitz, 8 Şubat 1943 günü Wolfsschanze'de Hitler'le bir görüşme yaptı.

Deniz Kuvvetleri Başkomutanı, haritalar üzerinde Müttefiklerin hayret edilecek şekilde denizaltıların yerini bulduğunu ve hatta bazı kere gemilerin adedini bile öğrendiklerini açıklayarak söze başladı. Bu, biri ihanet, diğeri de uçaklara monte edilmiş olması muhtemel yeni bir cihazdan ileri gelebilirdi. Düşman, denizaltı gruplarının mevkini yalnız keşif olanaklarının geliştirilmiş olması nedeniyle öğrenebiliyorsa; bu durumda Büyükamiral Dönitz, denizaltı gruplarını daha geniş bir şekilde dağıtacaktı. Gibralta'ya müteveccih konvoyları arayıp bulmak artık şansa kalmıştı. Ancak yeterli bir hava keşfi bu konvoyların bulunmasını mümkün kılabilecekti. Bugüne kadar hava keşfi noksanlığı, denizaltılara bu görevde kullanmakla kapatılmaya çalışılmıştı. Büyükamiral Döniz, değişen ve gelişen durumlar muvacehesinde denizaltı harekâtının hava keşfiyle desteklenmesini istiyordu. Diğer yönden denizaltı kayıpları, personel sıkıntısı da yaratmış ve eskisi gibi titizlikle seçilen denizaltıcı personel politikası da terkedilmişti.

Hitler, Deniz Kuvvetleri Başkomutanının dertlerini can kulağıyla dinledi ve denizaltı filosu için yapılması mümkün olan herşeyi yapacağını kesinlikle ifade etti.

Yine bu toplantıda Büyükamiral Dönitz, büyük gemilerin hizmetten çıkarılmasına ilişkin olan planı Hitler'e takdim etti. Hitler bu plan üzerine, eğer Portekiz'den ithal edilen Molybdenum sevkiyatı duracak olursa, zırh levhaları için gerekli nikel çeliğini tedarik hususunda belki diğer başka gemileri de sökmek gerekeceğini bildirdi ve emrinin beklenmesini söyledi.

1943 yılının Şubatında Büyükamiral Dönitz, hemen hemen bütün denizaltılarını Kuzey Afrika-Büyük Britanya deniz ulaştırma yolu üzerinde topladı. Müttefik konvoyları şiddetli denizaltı taarruzlarına ma-

ruz kaldılar. Bu ay içinde kayıplar 360.000 ton tutarında 63 gemiye kadar yükseldi. Yine bu ay içinde Müttefikler bütün harekât sahalarında 20 Alman denizaltısı gemisini batırmaya muvaffak oldular.

26 Şubat 1943 günü Vinnitsa'da Führer karargâhında Hitler ile Deniz Kuvvetleri Başkomutanı arasında bir görüşme yapıldı. Çeşitli konulara değinen Büyükamiral Dönitz, denizaltı harekâtını şu şekilde özetledi :

«Şubat 1943 ayı denizaltı harekâtı bakımından son derecede verimsiz olmuştur. Denizde hiçbir şeye rastlanmaması nedeniyle 14 gün zarfında bir tek gemi bile batırılamamıştır. Buna üç neden gösterilebilir : Fena hava ve zayıf görüş şartları, muhtemel olarak düşman tarafından denizaltıların bulundukları yerin bilinmesi ve bunların hepsinden ziyade tarafımızdan hiçbir hava keşfinin yapılmamış olmasıdır.

Uzun menzilli muhtelif tip keşif uçaklarıyle hangi sahalarda keşif isteklerimizin bulunduğu tespit edilmiş ve ilgililere bildirilmşse de bu hususa önem verilmemiştir. Halbuki Mareşal Göering'in bu hususta mutabakatı alınmış bulunmaktadır.»

Mart 1943 ayı, Atlantik muharebelerinin en verimli ayı oldu. Alman denizaltılarının hücumları, gayretlerinin en doruk noktasına yükseldi.

Alman'lar Anlatik'de devamlı olarak 112 denizaltı bulundurmayı başardılar. Konvoyların standart deniz ulaştırma yollarını değiştirmeleri, yeni savunma metodları ve vasıtaları kullanmalarına rağmen yoğun denizaltı grupları kayıplarının azaltılmasına yetmedi.

Daha Mart 1943 ayının ilk üç haftası içinde 500.000 ton tutarında gemi kaybedildi. Bu suretle 1942 yılı Kasım ayının rekorunu Alman denizaltıları kırmış oldular.

Fakat, Mart ayının sonlarına doğru Almanların denizaltı taarruzlarında bir azalma kaydedildi. Kısaca Mart 1943 ayı 627.000 ton tutarınd 108 gemi kaybı ile kapandı. 20 Mart 1943 günü İngilizlere göre, Atlantik muharebelerinin en şiddetli günüydü. Çünkü bu tarihten itibaren yine ciddi olmasına rağmen denizaltı tehdidinin harbin neticesinde büyük bir tesiri olmayacağı dikkat nazarına alınmaktaydı. Nisan ayında oldukça belirli bir düşüş görüldü ve 326.000 ton tutarında 56 gemi batırıldı.

11 Nisan 1943 günü Berghof'da Hitler ile Deniz Kuvvetleri Başkomutanı Dönitz bir görüşme yaptılar. Büyükamiralin denizaltı harekâtına ilişkin raporu şöyleydi :

«Şubat 1943 ayında denizaltı zayiatımız 19'a varmıştır. Mart ayında 15 ve Nisan ayında da bugüne kadar 16 olmuştur. Bu kayıplar oldukça yüksektir. Bu husus aynı zamanda denizaltı harbinin güçlüğünü de göstermektedir. Bununla beraber, ticaret gemisi batırmadaki hedefimizin, düşmanın inşa edebildiğinden daha fazlasını batırmak olduğu da bir hakikattır. Eğer biz bu hedefe varamazsak, düşman malzeme zayiatından dolayı ciddi bir sıkıntıya girecekse de tonajı azaltmak su-

retiyle onu ölüme mahkum etmeye muvaffak olamıyacağız. Bu nedenle de eğer biz düşmanın inşasına muktedir olduğundan daha fazla gemiyi batıramazsak, korkarım ki, denizaltı harbimiz iflas ile neticelenecektir.

Ayda 100-200 bin ton tutarında gemi ziyatına düşmanın uzunca bir müddet dayanabileceğini hiç sanmıyorum. Bütün olanaklarımızla ve tüm Mihver devletlerinin katkılarıyle denizaltı harbinde her türlü gayreti sarfetmeliyiz. Biraz daha fazla gayret gösterip, düşman ticaret gemilerine karşı hücumlarımızı son noktasına vardıramadığımızdan ötürü, düşmanı mağlup edememiz olmamızı ileri sürerek kendi kendimizi kabahatli göreceğimiz bir durumun meydana gelmesine mani olmalıyız. Bu hedefe doğru yürürken, 1940 yılında bir denizaltının yapmış olduğu işi bugün yapabilmek için daha çok denizaltıya ihtiyaç vardır. Bu nedenle gemi inşa teşgâhlarımızın imkânları oranında denizaltı inşa programını da artırmamız lazımdır. O suretle ki; kaybettiğimiz gemilerle, yeni inşa edilenler arasındaki oran pek ters bir durum meydana getirmesin.»

Hitler; denizaltı inşa programının birinci öncelikle realizesine devam edildiğinden bahisle malzeme yetersizliğinin daha geniş bir programı tatbik mevkine koymaya imkân vermediğini, aylık çelik istihsalinin 2.6 milyon tondan 4 milyon tona çıkarılması meselesini birkaç gün içersinde görüşeceğini, bu konuda yapılacak toplantıya bakan Speer, Roechling ve Duisberg firması temsilcileriyle birlikte Büyükamiralin de katılmasını istediğini bildirdi.

Mayıs 1943 ayı sonunda bir Alman denizaltısı Orta Atlanitk'de Block Island adındaki bir Amerikan uçak gemisini batırmakla büyük bir başarı elde etti. Fakat bu münferit başarı oldu. Kayıplar azaldıkça Müttefik denizciler cesaretleniyor ve bu durumda Almanların moralini oldukça bozuyordu.

Artık Almanlar aynı inanç ve kararlılıkla taarruz edemiyorlardı. Çok defa korkaklık ve çekingenlik hissini veren şekillerde taarruz geliştirmekteydiler. Ama bu görüş bugün dahi eski Alman denizaltıcıları tarafından kabul edilmemektedir. Onlar, Alman denizaltı komutanlarının ve personelinin morallerinin hiçbir zaman bozulmamış olduğunu ifade etmektedirler. Hatta mağlubiyet anında bile harp esnasında kazanılmış olan büyük başarıların hatırası onların başarısızlığa ve cesaretsizliğe düşmelerine mani olmaktaydı.

Gün geçtikçe Atlantik'de denizaltılara karşı alınmakta olan tedbirler daha etkili olmaya başladı. Kuzey Atlantik'de iki uçak gemisiyle beş adet destek grubu devamlı görev yapıyordu.

Audacity refakat uçak gemisinin kaybından sonra diğer bir refakat uçak gemisi himayesinde ilk konvoy Atlantiği salimen geçti. Mayıs ayında uçak taşıyan ticaret gemileri de artık servise girmiş bulunuyordu.

Islanda Adasında üslenen ve uzun menzile sahip bulunan Liberator uçakları; adadan 800 mil mesafeye kadar Atlantik'de devamlı keşifler yapmaktaydılar.

Müttefikler zamanla daha kuvvetli himayeye sahip büyük konvoylar metodunu tatbik etmeye başladı. Nisan 1943 ayında konvoylar 70 gemiden oluşmaktaydı. Mayıs 1943 ayında bu rakam 90 gemiye kadar yükseldi. Bu tip birliklerin sevk ve idaresi hakikaten son derece güçtü. Bu organizasyon mükemmel bir teşkilâta, modern bir muhabere sistemine ve en başta üstün bir eğitime ihtiyaç gösteriyordu. Ama yine de bu metot refakat gemilerine konsantre edilebilme imkânını sağlamaktaydı.

Gaskonya Bölgesinde gözetleme sahası, gece ve gündüz suüstünden seyreden bir denizaltı gemisini bir buçuk saatte keşfedebilecek şekilde taranmaktaydı. Bu hareket tarzı karşısında Almanlar kullandıkları denizaltı taktiğini hemen değiştirdiler. Çok kudretli bir uçaksavar topu ile teçhiz edilmiş denizaltılar suüstünden seyre başladı.

Mayıs 1943 ayında İngiliz Sahil Komutanlığı denizaltılara karşı 136 defa taarruzda bulundu. Bu, denizaltılara karşı yapılan taarruzların aylık rekorunu teşkil etmekteydi. Denizaltı uçaksavar silahlarıyla da çok sayıda uçak düşürüldü. Fakat bu ay içindeki denizaltı kayıpları da çok yüksek oldu.

Alman denizaltıları denize açılmak için beton sığınaklardan çıkışları sırasında mayın tarlalarından geçmek ve daha sonra da geçilmez adı verilen ve Hava Kuvvetleri tarafından devamlı olarak gözetlenen 100 mil uzunluğunda bir şeridi de katetmek zorunda kaldı. Ayrıca suüstü destek gruplarının karakol görevi icra ettiği diğer bir bölgenin de aşılması gerekliydi. Bu suretle Gaskonya Körfezi hakikaten Kuzey Denizi'ni geçiş kadar tehlikeli bir duruma girmiş bulunuyordu. Radar cihazındaki teknolojik gelişme de Müttefiklere çok şeyler vermişti.

Nisan 1943'de Göbels şöyle dedi: «İngiltere'yi boğmak üzereyiz.» Bu beyanat, deniz harbinin Müttefikler lehine gelişmeye başladığı bir zamanda verilmişti. Atlantik muharebeleri sona ermiş olmaktan oldukça uzaktı ama denge artık Müttefikler tarafında ağır basıyordu.

Nisan ve Mayıs 1943 aylarında maruz kaldıkları büyük kayıplar nedeniyle Alman denizaltıları Kuzey Atlantik deniz ulaştırma yollarında konvoylara taarruzlardan vazgeçtiler. Karada üslenen hava birliklerinin menzili dışındaki Rio de Janeiro, Freetown ve Mozambik Kanalı bölgelerinde taarruzlarda bulunmakla yetindiler.

WASHİNGTON KONFERANSI (TRİDENT) :

Müşterek Genelkurmay teşkilâtı Casablanca Konferasından sonra da faaliyetlerine devam ederek Afrika'nın Mihver kuvvetlerden temizlenmesinden sonra yapılacak harekât ile ilgili incelemelerde bulundu ve çalışmalarını da son safhaya getirdi. Müşterek Genelkurmay bu arada İtalya'nın istilasının mı yoksa Manş Kanalını geçmek için derhal harekete geçilmesinin mi doğru olacağı konusunu son bir kere daha tartışıp nihai kararı ortaya koymak arzusundaydı.

Bu maksatlarla, 1 Mayıs 1943'de Müşterek Genelkurmay Temsilcileri; Washington'da toplanarak Trident kararlarını aldılar. Bu sıralarda Ruslar Vitebsk'e yaklaşmışlar ve Kursk, Rostov ile Azov Denizinin tekmil doğu kıyılarını geri almışlardı. Yakında düşecek olan Tunus etrafındaki küçük bir bölge hariç bütün Kuzey Afrika Müttefiklerin eline geçmişti.

Müşterek Genelkurmay; Avrupa'ya girmek için Müttefiklerce göz önünde bulundurulan dört hareket tarzını tartıştı :

Avrupa'yı İtalya ve Balkanlar yoluyla aşağıdan vurmak; Bu İngiltere'nin en fazla üzerinde durduğu ve tercih ettiği hareket tarzıydı. Zira bu hareket tarzı, Akdeniz'deki deniz yolunu tehlikeden kurtaracak ve belki de Rusya'yı Balkanlardan uzakta tutacaktı.

Amerikalılar; Almanya'ya girmek için gerek İtalya ve gerekse Balkanlarda dağların teşkil ettiği maniayı büyük bir engel olarak görüyorlardı. Diğer yönden Amerikalılar; İtalya yoluyla taarruz edilmesini ilerde kendilerine birçok problemler yaratabileceği düşüncesiyle de istemiyorlardı. İtalya düşerse Amerikalıların onlara ekonomik yardımda bulunması ve bilhassa buğday ile kömür verilmesi gerekecekti. Bu da, Amerika'nın halen gereğinden fazla yüklü bulunan deniz ulaştırmasının yükünü daha da artıracaktı. Ancak; Müttefiklerin İtalya yoluyla ilerlemelerinde esaslı bir kazanç vardı. Orada hava alanları elde edilebilir ve alanlardan Almanya'nın stratejik bombardımanı şiddetlendirilip, hızlandırılabilirdi.

Diğer bir görüş, Batı Avrupa'ya İngiltere'den tek bir hamle ile saldırmaktı. Üçüncü bir hareket tarzı da, birinci derecedeki hamle İngiltere'den, ikinci derecedeki hamle Fransa'dan olmak üzere ikili bir taarruz ile Almanya'ya saldırmak, ki bu hareket tarzını Amerikalılar ortaya atıyor ve ısrar ediyorlardı. Kara muharebelerini Ruslara bırakmak, abluka ve hava bombardımanları görevlerini Amerika ve İngiltere vasıtasıyla yürütmek. Bu düşünce; Amerikalıların Almanya'yı yumuşatmak için stratejik hava bombardımanlarının daha başlayamaması, deniz ulaştırmasındaki kritik durumun devam etmesi ve inandıkları ikinci cephenin Manş Kanalı üzerinden açılmasına halen girişilmemiş olmasından ileri geliyordu.

Genelkurmay başkanları mevcut durum ve olanaklar muvacehesinde aşağıdaki kararlarda birleşti :

Atlantik'de denizaltı savunma harbine devam etmek, denizaltı mücadelesinde konvoyların himayesi için gerek hava ve gerekse denizde mühim olan tedbirleri almak, gayretleri tam ve sıkı bir işbirliğiyle sevk ve idare etmek.

Almanya'nın sanayi ve ekonomik durumunu artan bir şekilde tahrip ile Alman halkının moralini bozmak, savaş azmini de kırmak maksadıyla; İngiltere'den yapılan stratejik hava taarruzlarını şiddetlendirmek

Manş Kanalını geçiş harekâtı için (Kuzey Fransa'ya yapılacak çıkarmada kullanılmak üzere) İngiltere'ye yeterli miktarda; şimdilik

29 tümen bir kara kuvvetini toplamak, Avrupa kıt'asında müteâkip taarruz harekâtının yapılabileceği bir köprübaşı mevzii sağlamak. Harekâtın 1 Mayıs 1944'de başlaması öngörüldüğünden hazırlıklara derhal başlamak.

1943 YILI HAZİRAN AYINDAN İTİBAREN ALMAN DENİZALTI HAREKEKÂTI :

31 Mayıs 1943 günü Büyükamiral Dönitz, Berghorf'da Hitler'le yaptığı görüşmede Atlantik'deki denizaltı harekâtına ilişkin durumu şu şekilde açıkladı:

«Düşman Hava Kuvvetlerinin büyük ölçüde artan tehdidi ve baskısı muvacehesinde denizaltı harbinde şimdi karşı karşıya bulunduğumuz buhran ortaya çıkmıştır. Islanda ile Faroes Adaları arasındaki günlük hava karakolları, beklenmedik seviyede olup son derece etkilidir. Bütün bunlara ilâveten Orta ve Kuzey Atlantik'deki Müttefik konvoyları uçak gemileri refakatinde seyretmekte olup bütün deniz ulaştırma yolları şimdi uçakların himayesine mazhar olmuş bulunmaktadır. Bununla beraber denizaltı gemilerimizi tehdit eden yegâne husus düşman uçaklarının varlığı değildir. Esas neden, aynı zamanda suüstü gemileri tarafından da kullanıldığı anlaşılan yeni bir denizaltı tespit cihazıdır ki; şimdi denizaltıların yerini bulabilecek durumdadırlar.

Halen hava bulutlu ve görüş imkânları zayıf olduğu durumlar ile gece süresince denizaltılar sürpriz hücumları yapabilmektedirler. Yeni denizaltı tespit cihazı olmaksızın uçakların geceleyin veya fırtınalı havalarda denizaltılarımızın yerlerini bulmaları olanaksızdır. Denizaltı kayıplarımızın çoğuna uçaklar neden olmaktadırlar.

8 Mayıs 1943 günü bir konvoya taarruz sırasında birdenbire bastıran keşif sis sırasında hücumda bulunan beş denizaltımız, refakat gemileri tarafından bir baskınla karşı karşıya kalmalarına mukabil başarılı hücumlar icra edebilmişlerdir.

Denizaltı zayiatımızın yüzde 65'i denizaltılarımız karakol sahalarına intikal seyrindeyken ve karakol sahalarında beklemekteyken vukubulmaktadır. Bizzat konvoya taarruzdaki denizaltı kayıplarımız yüzde 35 civarındadır.

Bir denizaltı gemisi altıdan sekiz haftaya kadar süren harekât süresinin çoğunu intikal seyrinde veya karakol sahasında beklemekle geçirdiğine göre beklenilecek şey ancak bu olabilir. Bu müddet zarfında gece vakti veya fena görüş şartlarında önceden keşfedilmemiş bir düşman tarafından yapılacak ani bir hava hücumunun tehlikesi pek büyüktür.

İşte bu nedenle, bizim denizaltı zayiatımız geçen ay yüzde 14'den; yüzde 37'e kadar yükselmiştir. Bu kayıplar çok büyüktür. Biz gücümüzü korumak zorundayız, yoksa düşmanın kazancına hizmet etmiş olacağız.

Bütün yukarıda arzettiğim nedenlerden dolayı aşağıda belirtilen tedbirler alınmış bulunmaktadır :

Daha az düşman hava keşfiyle karşılaşacağımızı ümit ederek denizaltılar Kuzey Atlantik'den Azor Adalarının batı sahasına çekilmiştir. Gibralta'ya müteveccih bir konvoy için burada pusu kurulmuş bulunmaktadır. Bununla beraber, bu kadar geniş bir saha dahilinde konvoyun yerini tespit etmek pek güçtür. Daha uzak sahalardaki uçakların modern dinleme cihazlarıyla tamamen teçhiz edilmemiş olduklarını ümit ederek şimdi hazırlanmakta olan denizaltılarla daha uzak sahalarda denizaltı harbi yapacağım. Bununla beraber, yeni ay karanlığında, Kuzey Atlantik'de konvoylara taarruza başlamak kararındayım. Aşağıda arzedeceğim silahlara acilen ihtiyacım vardır :

Kifayetli bir radar müdahale cihazı şarttır. Bu bir cihazdır ki; radarla teçhiz edilmiş bir uçağın radarının çalışma frenkansını göstererek, denizaltıyı muhtemel bir taarruza karşı ikaz etmektedir. Biz böyle bir cihaza malik değiliz. Hatta düşmanın hangi dalga uzunluğunda bizi bulduğunu bile bilmiyoruz. Bilmediklerimizi öğrenmek için mümkün olan herşey yapılmaktadır.

Böyle bir ihbar cihazı yapılıp kullanılmaya başlanıncaya kadar, denizaltılarımızın geceleyin yalnız bir elektrik motoruyla iş görmelerini emrettim. Çünkü; dizel motorlarından hasıl olan gürültünün bertaraf edilmesi, seda vasıtasıyla düşman uçağının keşfedilmesini kolaylaştıracaktır. Denizaltıları hava hücumlarından haberdar kılabilmek için şimdilik bunu tek çare olarak görmekteyim.

Denizaltıların köprüüstüne, dalma ve diğer şartlar altında dik bir vaziyette duracak bir seda keşfedici cihazının konması imkânı olup olmadığı tetkik edilmektedir.

İkinci bir olanak da; düşman radar intişarlarının sıkıştırılması veya dağıtılmasıdır. Denizaltı üzerinde bir intişar sıkıştırıcısının menzili pek mahdut olduğundan, bu hususta henüz bir kolaylık bulunamamıştır.

Bu Haziran ayı başında denizaltılarımızı Afrofit adı verilen bir cihazla teçhiz edeceğiz. Bu cihaz; denizaltı kulesinin verdiği ekoyu aynen vermektedir ve düşmanı şaşırtmak için denizaltı tarafından salıverilmektedir.

Bundan başka Haziran ayında Biskay Körfezine büyük şamandıralar konacaktır ki; bunlar da denizaltının köprüüstü gibi radarlarda bir eko hasıl edecektir. Bundan da düşman uçaklarını yanlış tarafa sevketmek maksadı güdülmektedir.

Önümüzdeki Temmuz ayında başlamak üzere adedi gittikçe artacak olan dört namlulu makineli tüfekler denizaltılara monte edilecek ve buna göre kuleler yeniden inşa edilecektir. Aynı zamanda muhrip ve refakat gemilerine karşı kullanılacak torpidolar olmadıkça denizaltıların dört namlulu makineli tüfeklerle uçaklara karşı mücadele etmesi o kadar fayda vermeyecektir. Aksi takdirde uçak tarafından sahaya çağrılan suüstü gemisi yine denizaltıyı dalmaya mecbur edecektir.

Ekim 1943 ayına kadar 12 milden fazla sürati olmayan düşman suüstü gemilerine karşı etkili bir şekilde kullanılabilecek «Falke» denilen akustik homing torpidoyu muhakkak elde edeceğiz. Süratin böyle 12 mille tahdit edilmesi büyük bir mahzurdur. Bu nedenle de sonbahara kadar «Zaunkoenig» denilen aleti muharebelerde kullanılabilir bir hale getirmek üzere mümkün olan herşey yapılmalıdır. Bu tipteki bir torpido 18 mile kadar sürati olan bir düşman suüstü gemisine karşı etkili bir surette kullanılabilir. Zaunkoenig torpidosuna kısa sürede sahip olabilmek için nelerin yapılması icap ettiğini Bakan Speer ile görüşeceğim. Bu hususta sizin müsaadenizi talep ederim. Çünkü; müsait kış mevsimi başlamadan önce denizaltıların suüstü gemilerine karşı kullanılacak bu tip torpidolarla teçhiz edilmesini kati bir ihtiyaç olarak düşünüyorum.

Limandan ayrılışlarından veya limana dönüşlerinde denizaltılarımıza düşman uçaklarının hiçbir müdahaleye maruz kalmaksızın taarruz etmekte oldukları Biskay Körfezine hava taarruzlarının teksif edilmesi gerekmektedir.

Hava Kuvvetlerimizin Biskay Körfezindeki desteği tamamiyle yetersiz bulunmaktadır.

Junkers-88 uçakları kullanılmaya elverişli değillerdir. Benim fikrime göre ME-410 uçaklarının Biskay Körfezine mümkün olduğu kadar çabuk getirilmesi zaruridir. Bu maksatla üçüncü hava filosunun ve Deniz Kuvvetleri Atlantik Hava Kuvvetleri Komutanlarının isteklerine hak veriyorum.»

Bu arada Büyükamiral Dönitz'in sözünü kesen Hitler; görüşlerini şöyle açıkladı:

«Zaunkoenig torpidosunu faydalanılabilecek bir hale getirmek için mümkün olan herşey yapılacaktır. Diğer bir konu olan Biskay'da düşman hava kuvveyleriyle mücadelede ME-410 uçaklarının başarılı olacaklarına şüphem vardır. Fakat bu meseleyi tetkik ettireceğim. Benim düşünceme göre Stuka'larla iki motorlu bombardıman uçaklarına fazlasıyla öncelik tanınmış ve dört motorlu uzun menzilli uçakların imalatı ihmal edilmiştir. Şu anda düşmanla mücadele edebilecek uygun nitelikte uçağımızın olmadığını kabul etmekteyim. Eğer şimdi, bizde mevcut uçaklarla İngiltere'ye taarruz edecek olursak uçak zayiatımızın yüzde yirmibeş veya otuz arasında olacağını kuvvetle tahmin ediyorum. Bu zayiata da Almanya'nın gücünün yetmeyeceği bilincindeyim.

Bütün sanayi tesislerimiz şiddetli ve sistemli bir surette taarruza uğramaktadır ve gelecekte yalnız tedafüi tedbirlerle bu taarruzları önleyebileceğimizi ümit edemeyiz. Elde uzun menzilli bombardıman uçakları olduğunda; bunların deniz harplerinde mi yoksa İngiltere'ye karşı taarruzlar için mi kullanılmasının uygun olduğuna karar vermek zorunda kalacağımı biliyorum. Ancak İngiltere'ye hücumun nihai gayesinin şehirlerimizin ve sanayi merkezlerimizin korunması için olacağını kabul ediyorum.»

Müteakiben Büyükamiral sözlerine şöyle devam etti :

«Eğer biz geçen yıl deniz uçaklarına sahip olsaydık, denizaltılarımız şüphesiz daha fazla gemi batırmış olacaklardı. Bunları keşif görevlerine tevcih ederek ve düşman uçaklarına karşı da savunmada kullanarak denizaltı harbini daha fazlasıyla ileriye götürebilirdik. Ben Atlantik'de kullanılan düşman uçaklarının pek çoğunun bizim uçaklarımızdan aşağı nitelikte olduğu inancındayım. Bundan başka, hava kuvvetleri biraz olsun Atlantik hedeflerine tevcih edilebilseydi; tarafımızdan batırılan gemi tonajında bir artma görülebilirdi. Hatta şimdi bile Deniz Kuvvetlerimize bir hava kuvveti vermek için geç kalınmış değildir. Bu durumda uçak personelinin eğitimine şimdiden başlayarak gerekli tertip ve tedbirleri almada yarar görmekteyim.»

Hitler, ifade edilen bu görüşü tamamiyle uygun buldu ve «Öyle görünüyor ki; Atlantik harekât alanına uzun menzilli bombardıman uçaklarımızı göndermek şarttır» diyerek konuşmasını tamamladı.

Deniz Kuvvetleri Başkomutanı, denizaltı harbinin geleceğe dönük ihtimallerini şöyle ifade etti :

«Şimdiki halde gayretlerimiz teknik bir cihaz tarafından çökertilmektedir. Ancak buna karşı mukabil tedbirler bulunacaktır. Bununla beraber, denizaltı harbinin yeniden ne dereceye kadar etkili bir hale geleceğini şimdiden söyleyemem. Bizim gayretlerimizin yanı sıra düşmanın suüstü ve havadan denizaltılara karşı savunma vasıtaları gün geçtikçe geliştirilmektedir. Önümüzdeki günlerde birçok belirsizliklerin ve bilinmez nedenlerin meydana çıkmazı beklenmelidir. 1940 yılında bir denizaltı gemisi günde ortalama olarak 1000 ton tutarında gemi batırma imkânına sahipti, 1942 yılı sonuna doğru bu miktar takriben 200 tona kadar inmiştir.

Bu durum açık olarak düşmanın denizaltılara karşı savunma sistemindeki etkinliğinin artışını ve denizaltılarımızın da teknik kifayetsizliğini göstermektedir. Böyle olmakla beraber, artık büyük başarılar mümkün olmasa bile denizaltı harbine katiyetle devam etmenin gerekliliğine inanmaktayım.»

Hitler aşağıdaki sözlerle bu noktada Büyükamiralin konuşmasını kesti ve :

«Denizaltı harbini gevşetmek diye birşey söz konusu değildir. Atlantik, batıda benim ilk savunma hattımdır ve orada hatta bir savunma muharebesi yapmaya mecbur olsam bile bu, Avrupa sahilinde kendimi savunmak için beklemeye değer niteliktedir. Her nekadar tarafımızdan verdirilen kayıplar artık büyük değilse de, denizaltı harbimiz nedeniyle faaliyetten alıkonan düşman kuvvetleri pek büyüktür. Denizaltı harbini keserek bu kuvvetleri serbest bırakamam» dedi.

Büyükamiral Dönitz; Hitler'in bu görüşünden faydalanarak denizaltı inşaatının ayda 30'a çıkarılmasını ve hatta mümkünse 40'a yükseltilmesinin çok daha iyi olacağını ifade ederek bu hususta Bakan Speer ile de mutabakata vardığını açıklayarak Hitler'e ayda 40 denizaltı gemisinin inşasını öngören planı ve buna ilişkin emri sundu. Hitler hiç tereddüt etmeden bu emri imzaladı.

Alman denizaltıları Azor Adaları güneyine bir müddet için kaydırıldılarsa da, uçak gemileri refakatindeki suüstü himaye gruplarının bu bölgeye tevcih edilmesi ile konvoylar hiçbir kayba uğramadan deniz geçişlerini tamamladılar. Biskay Körfezindeki mücadele çok şiddetli bir şekilde devam etmekteydi. Sayıca kifayetsiz olan Alman av uçakları Reaufighter'ler ile himayeli Müttefik bombardıman uçaklarının körfezdeki taarruzlarına engel olabilmek için boş yere gayret sarfettiler.

Haziran 1943 ayı ortalarında Alman denizaltılarının taktikleri bir kere daha değiştirildi. Körfezi gruplar halinde geçmeye başladılar. Bu metot uçaksavar silahlarından karşılıklı yardım görmelerini ve av birliklerinin konsantre edilmiş hiyame yapabilmelerini mümkün kılıyor ve düşmanla karşılaşma ihtimallerini asgarî hadde indiriyordu.

15 Haziran 1943 günü Deniz Kuvvetleri Başkomutanı Büyükamiral Dönitz Berghof'da Hitler'le yaptığı görüşmede genellikle Deniz Kuvvetlerinin halen karşı karşıya bulunduğu personel problemlerine değindi. 1942 yılı Nisan ayından itibaren Deniz Kuvvetlerine tertip edilen personelde azaltma yapılmış ve neticede 200.000 kişilik personel açığı ortaya çıkmıştı. Deniz Kuvvetleri sorumluluğuna verilmiş sahil savunması ile bazı bölgelerin hava savunmasının modernize edilmesi, personel zayiatı, yeni denizaltı ve hafif suüstü kuvvetinin inşaası neticesinde personel ihtiyacı gün geçtikçe büyüdü. Subay sıkıntısı çektiğini çeşitli örneklerle izah etmeye çalışan Büyükamiral Dönitz : «1939 yılı sonbaharında hizmete giren subay namzetleri şimdi denizaltı komutanlarıdır» deyince Hitler oldukça şaşırdı ve kendisine ne zamanlarda, ne miktar personel istendiğinin liste halinde verilmesini emretti.

Bilhassa denizaltı personelinin noksanını tamamlamaktan başka Büyükamiral Dönitz'in üç ayrı arzusu daha vardı ama bunları daha sonra Hitler'e sunmayı düşünmüştü.

Bunlardan biri sualtında yüksek süratle seyretmek kabiliyetine sahip yeni bir elektro denizaltı projesi, diğeri denizaltıların uçakasavar silahlarının geliştirilmesi ve sonuncusu da İngiltere sahillerine ayda 3000 mayın dökülmesiydi.

Deniz Kuvvetleri Başkomutanı bu fikirlerini 8 Temmuz 1943 günü Wolfsschanze Karargâhında yapılan toplantıda Hitler'e arzetti.

Büyükamiral Dönitz son derece memnundu, zira elektro denizaltı başarıyla dizayn edilmişti ve böyle süratli bir denizaltının taktik bakımdan üstünlüğü apaçık belliydi. Bu denizaltının konvoylara süratle yaklaşması ve su sathına çıkmaya mecbur kalmadan yine süratle tehlikeden uzaklaşması mümkün olabileceğinden yeni imkânlar elde edilecekti. Denizaltıların, sualtında az süratle seyretmesi esasına göre düşmanın geliştirdiği savunma cihaz ve silahlarıyla taktikleri etkisiz hale gelecekti. Konvoyların aşağı yukarı 10 milden ibaret olan sürati pek fazla artırılamayacağı için sualtında 19 millik bir süratin faydaları uzun müddet tesirini gösterecekti.

Elektro denizaltısının dizayn edilmiş olduğunu daha konuşmasının başında Hitler duyunca çok memnun oldu ve bu denizaltının seyir siasi, azami sürati, yeniden imlâ ihtiyacı, silahları ve daima derinliği gibi teknik detaylar hakkında sorular sordu. Bu hususları açıklayan Büyükamiral; bu yeni denizaltının hem taarruz ve hem de savunmada önemli avantajlara sahip olduğunu söyleyerek :

«Azami dalış umkunun fazlalığı ile sualtındaki yüksek sürati; düşman suüstü gemilerinin ve uçaklarının hücumuna uğradığı vakit, elimizde mevcut denizaltılara nazaran daha süratli dalma kudreti vermektedir. Bundan başka, sualtı seyir siasının fazlalığı nedeniyle tehlikeli bölgeleri kısa zamanda geçebilecektir. Walther denizaltısıyla mukayese edildiğinde bu denizaltının ilâve olarak bataryalarını tekrar imlâ etmek ve bu suretle denizde kalma müddetini önemli derecede uzatmak üstünlüğü vardır.»

Hitler'in; bu denizaltılardan birincisinin ne zaman tamam olacağı sorusuna cevaben Deniz Kuvvetleri Başkomutanı; bu meseleyi Bakan Speer ile konuştuğunu ve deniz inşaat şubesine bu hususta emir verilmesini talep ettiğini, inşaat şubesi tarafından tespit edilen Kasım 1944 tarihini çok geç bulduğunu ve inşaatın süratlendirilmesi için gereken usul ve vasıtaları Bakan Speer ile müzakere ettiğini ifade etti.

Büyükamiral Dönitz'in Haziran 1943 ayı ortalarına kadar gelişen denizaltı harekâtı ile ilgili raporu ise şöyleydi :

«Denizaltıların Mayıs ayındaki başarısız hareketleri sonucu bunları Kuzey Atlantik'den başka sahalara kaydırdım. Yeni sahalarda denizaltı savunma harbi tedbirleri henüz o kadar kuvvetli ve kifayetli değildir. Bu değişiklik neticesi olarak Haziran ayında birkaç gemi batırılmış fakat Temmuz ayı biraz gelişme göstermeye başlamıştır.

Düşmanın denizaltı savunma harbi gayretlerini denizaltılarımızın Atlantiğe çıkış yollarına, yani; Shetland Boğazına ve Biskay Körfezine tevcih ettiği şimdi tamamiyle anlaşılmış bulunmaktadır. Bunun neticesi olarak bu bölgelerdeki kayıplarımız halen pek yüksektir. Kayıplarımızın en çoğuna düşmanın Hava Kuvvetleri neden olmuştur. Fakat son zamanlarda himaye gruplarının ve Hava Kuvvetleriyle işbirliği yapan suüstü gemilerinin de bu kayıplara sebebiyet verdikleri bilinmektedir. Bu müşterek düşman harekâtına karşı henüz bir savunma teşkilâtımız yoktur ve bütün denizaltılar dört namlulu çift kundaklı uçaksavar silahlarıyla teçhiz edilinceye kadar denizaltıların limanlarımızdan ayrılmaları şimdilik geri bırakılmıştır.

Yeni bir radar müdahale cihazıyla yeni torpidolar kullanılmaya hazır bir hale gelinceye kadar Kuzey Atlantik'de konvoylara hücum etmek niyetinde değilim. Bu nedenle, düşman refakat kuvvetlerine karşı kullanılacak torpidoların imalini süratlendirmek hususunda her türlü gayret sarfedilmektedir. Bu torpidolar hizmete girene kadar uzak bölgelere gönderilecek bazı mayınlar müstesna olmak üzere, mayın dökme harekâtında denizaltıları kullanmayı düşünmekteyim. Hava Kuvvetlerimizle yaptığım koordine sonucu, Ağustos 1943 ayında düşmana karşı bir sürpriz taarruzda yeni mayınlar kullanılacaktır.

Sizin de belirttiğiniz gibi bu mayınların karaya düşürülmesinden korktuğum için, hava kuvvetleriyle dökülecek mayınlar belki bir mesele yaratabilir. Ancak kendi emrimdeki vasıtalarla ayda sadece 500 mayın dökebilirim. Bu çok azdır. En az 3000 mayın dökülmelidir ve bu kadar geniş bir harekât için Hava Kuvvetlerinin işbirliğinden vazgeçilemez. Artık merak edici bir hadise olmamakla beraber mayın harbi ile İngilizlere verdirilen büyük kayıpların tahmininde kimse mübalağa edemez ve umumiyetle bu kayıplar ancak bilahare tayin edilebilir.

Bundan başka mayınların kullanılışı bizim için daha az pahalıya mal olur. Çünkü; Hava Kuvvetlerinin bir düşman şehrine hücumda olduğu gibi, böyle yüksek kayıplar verebileceği farzedilemez. Bu sebepden düşmana en hayati noktasından darbe vurulacağı için, mayın dökme harekâtına mümkün olduğu kadar çok uçak ayrılmalıdır. Ağustos ayı sonuna kadar yeterli miktarda mayın hazır olacaktır.»

Deniz Kuvvetleri Başkomutanının bu önerilerini uygun bulan Hitler; mayın dökme harekâtında Hava Kuvvetlerinin bu harekâtından korktuğunu ve bunların kullanılmasında dikkatli davranılmasını bir kere daha hatırlattı.

Temmuz 1943 ayında Alman denizaltıları Antiller Denizinde, Brezilya sahillerinde ve Freetown ile Takarodi bölgelerinde harekâtta bulundular. Bu sıralarda hizmette bulunan denizaltı kruvazörleri Avustralya suları ile Hint Okyanusundaydılar. Temmuz ayında Müttefik kayıpları 224.000 ton tutarında 45 gemiye yükseldi. Fakat Alman Denizaltı Filosu da batırılan gemi sayısından fazla yani 46 denizaltı kaybetti. Biskay Körfezinde batan 19 denizaltı gemisinden 18'i ayın başından itibaren Sahil Komutanlığına bağlı Amerikan Hava Kuvvetlerine mensup uçaklar ile, Sahil Komutanlığı birlikleri tarafından batırılmıştı.

Konvoy refakatindeki suüstü gemilerine karşı denizaltılar tarafından kullanılması düşünülen torpidolar umulduğundan iki ay önce hizmete girmeye hazır olunca, Büyükamiral Dönitz Ağustos ayı sonunda Kuzey Atlantik'de tekrar denizaltı harekâtına başlama kararı aldı.

Ağustos ayı Müttefikler için en müsait bir ay oldu. Almanlar 23 denizaltı kaybetmiş olmalarına rağmen Müttefikler sadece 86.000 ton tutarında 16 gemi kaybettiler. Alman denizaltılarının verimi feci bir şekilde düştü. Büyük bir ikmal denizaltısı da Faroes ile Islanda arasında batırıldı. Bu aynı cinsden batırılan dördüncü denizaltı gemisiysi. Ağustos ayının ilk haftasında Biskay Körfezinde Hava Kuvvetleriyle 9 denizaltı gemisi batırıldı. Suüstünden geçiş taktiği çok pahalıya mal olmaktaydı. Almanlar bu taktikden de hemen vazgeçtiler. Tekrar gündüz dalmış vaziyette geçmeye ve geceleri de bataryalarını şarj edecek kadar suüstünde bulunmak suretiyle harekâta başladılar. Bununla beraber bazı denizaltılar İspanya karasularını takip ederek denize açılmaya gayret etmekteydiler. Bu yol, İspanyol balıkçı gemileriyle dolu olduğu için radar aramasını güçleştirdiği gibi İngiltere de üslenen hava birliklerinin de oldukça uzağından geçmekteydi.

19 Ağustos 1943 günü Büyükamiral Dönitz; Führer karargâhında Hitler'e aşağıdaki raporu sundu :

«Eylül 1943 ayında Atlantik'de müttefik konvoylarına denizaltılarımızın taarruzları yeniden başlayacaktır. Silahlarda husule gelen gelişmeler bize yeniden muharebe kudreti vermiştir. Mücadelenin şüphesiz pek çetin geçeceğine umuyorum.»

Şimdi Büyükamiral Dönitz, Atlantik muharebesinin diğer bir devresine başlamak için hazırdı. O, denizaltıları için üç yeni silaha sahipti. Akustik torpido ve geliştirilmiş uçaksavar topları, iki yeni tip mayın. Bu mayınlardan biri preşer mayın (İstiridye), diğeri de A. 105 akustik mayındı.

Mamafih hem denizaltı, hem de mayın harekâtı için Hava Kuvvetlerinin desteğine ihtiyaç vardı. Deniz ve Hava Kuvvetleri arasındaki gergin hava, Ağustos ayı sonlarına doğru duruldu. 29 Ağustos günü her iki kuvvet kurmay başkanları arasında yapılan görüşmede anlaşma sağlandı. Seçkin hava pilotlarının deniz keşfinde ve mayın dökmede eğitim görmeleri için planlar hazırlandı.

Büyükamiral Dönitz bu defa da başarılı olmuştu. Hitler taraftarı olması ona bütün engelleri aşmaya imkân veriyordu. Diğer kuvvet komutanları onun icraatına mani olmak hususunda biraz çekingen davranıyorlardı. Örneğin; Mareşal Göering, Büyükamiral Raeder'e yaptığı gibi Hava Kuvvetlerinin büyük kudret ve ehemmiyeti hakkında yaygara koparacak yerde; Büyükamiral Dönitz'le işbirliği yapmaya heveskâr görünüyordu.

Almanlar müttefikler için yeni bir sürpriz hazırlamakla meşguldüler. 25 Ağustos'da Biskay körfezinde uçaklardan atılan bir güdümlü mermi Egret karakol gemisini batırmaya ve birçok gemiyi de hasara uğratmaya muvaffak oldu. İsabet alan gemiler bir destek kuvvetine mensup gemilerdi. Bu sürpriz karşısında destek grupları derhal batıya çekildi. Fakat yeni Alman silahı çok geç olarak hizmete girmişti ve Alman Hava Kuvvetleri de bunları süratle uçaklarında kullanabilecek seviyede hazır değildi.

Almanya'nın müttefiki İtalya 8 Eylül'de teslim oldu. Bu teslim olma durumu bütün İtalyan suüstü filosunun, 31 adet denizaltının ve 300 bin ton tutarında ticaret gemisinin Müttefikler eline geçmesini sağladı.

Bütün bunlara rağmen Büyükamiral Dönitz cesaretinden hiçbir şey kaybetmedi. Denizaltılar yeniden Kuzey Atlantik'de kurt sürüleri taarruzlarına başladı. Çok kısa zamanda akustik torpidolar etkili oldu. Fakat kesin bir silah rolünü elbette oynayamadı. Müttefikler derhal Foxer cihazlarını kullanmaya başladılar. Teknik geliştirme çabası ile bu tekniğe karşı koyma çabası durmadan tekrarlandı. Fakat Almanların aldığı darbeler, indirdiklerinden daha ciddi oldu.

Almanların 20 denizaltıdan oluşan gruplar halindeki taarruzları Eylül ve Ekim aylarında oldukça başarılı bir şekilde devam etti. Hava ve Deniz Kuvvetleri tarafından alınan tedbirler, düşman girişimlerine

engel olabilecek nitelikteydi. Büyükamiral Dönitz Ekim ayında grup halindeki denizaltı taarruzlarından vazgeçti.

İki yıl süre ile devam eden müzakereler sonucu Ekim ayında Portekiz hükümeti, Müttefik hava birliklerinin Azor adalarına intikallerini kabul etti. Bu karar, denizaltı mücadelesinde Müttefikler lehine bir avantaj sağlamış oldu.

1943 yılının Kasım ayında Alman denizaltıları yeni bir taktiği uygulama girişiminde bulundular. Yine gruplar halinde kalmak şartıyle Orta Atlantik'de gündüzleri dalmış bulunuyorlar, geceleri konvoylara cepheden taarruz için uygun taarruz mevkilerini elde etmeye çalışıyorlardı. Yeniden Gibralta-İngiltere deniz ulaştırma yolu üzerinde Fransa'da üslenen uzun menzilli hava kuvvetleri uçaklarından aldıkları keşif raporlarına göre taarruzlara başladılar. Fakat bu yeni taktik de başarılı bir sonuç getirmedi. Çünkü; Müttefikler hava keşfinden kurtulacak şekilde konvoylarını daha batıdan sevkettiler ve böylece Azor adalarındaki hava birliklerinin de himayesine kavuştular.

Bu arada Büyükamiral Dönitz, durmadan denizaltıların faaliyet bölgelerini ve uyguladıkları taarruz metodlarını değiştirdi. İki oğlu ile damadı da denizaltı filosunda olmasına rağmen Büyükamiral son zamanlarda oldukça sertleşti. Ama genel olarak donanmaya olan itimdını harbin sonuna kadar hiç yitirmedi.

Akustik torpidoların denizaltılarda kullanılmaya başlamasına ve taarruz metodlarında değişiklik yapılmasına rağmen denizaltıların başarısı gün geçtikçe zayıfladı.

Eylül 1943'de 119.000 ton tutarında 20 gemi, Ekim ayında 97.000 ton tutarında 20 gemi, Kasım ayında 67.000 ton tutarında 14 gemi ve Aralık ayında da 87.555 ton tutarında 13 gemi batırılabildi. Buna mukabil Müttefikler bu dört ay içinde 64 Alman denizaltısını batırmayı başardılar.

19 ve 20 Aralık 1943 günleri Wolfsschanze'deki karargâhta Hitler'le görüşen Büyükamiral Dönitz; denizaltı harbinin son durumu hakkında detaylı bir rapor sundu. Bu raporunda, denizaltı harekâtının hava kuvvetlerince yeterince desteklenmediğine değinen Büyükamiral, geliştirilmiş denizaltı gemilerine rağmen 1944 yılında hava keşiflerinden yoksun denizaltı harekâtının etkisiz kalacağını ifade etti.

I NCİ QUEBEC KONFERANSI :

Mayıs 1943'de Washington konferansı yapılmış ve Trident kararları alınmıştı ama daha evvelce alınmış Ampha kararlarından henüz icra edilmemiş olanlar da mevcuttu. 1943 yılının Mayıs ayından itibaren Amerika Birleşik Devletleri; Ampha kararlarından henüz başlamadıklarıyla yeni alınan Trident kararlarının tatbikine hemen başladı. 10 Ağustos 1943 günü Quebec konferansı düzenlendiğinde Avrupa'da; Almanlar Leningrad'ı ele geçirmek üzere nihai bir gayret göstermişler ve hemen hemen de başarılı olmuşlardı. Ancak diğer cephe-

lerde durumlarını biraz düzeltmiş olan Ruslar Kharkov'u geri almışlardı. Müttefikler; Akdenizde Sicilya adasını zaptetmiş bulunuyorlardı. Müttefik stratejik düşüncesini tatbik sahasına koyabilmek için gerekli olan esas girişimlerin zorunlu olduğu daha önceden anlaşılmıştı. Bunlar müşterek kurmayın planlayıcıları tarafından ortaya kondu ve Quebec konferansına sunuldu.

Müşterek Genelkurmay görüşlerini aşağıdaki şekilde oluşturdu ve onayladı :

Batı yarım küresiyle İngiltere adalarının savaş gücünü sağlamak, Amerikan kuvvetlerinin savaş gücünü bütün harekât alanlarına yaymak. Bilhassa denizaltılara karşı bütün deniz ulaştırma yollarının emniyetini mutlak sağlamak ve Mihverin deniz ulaştırmasını durdurmak, Avrupa'da Mihver'e karşı hava taarruzlarını şiddetlendirmek. Batı Avrupa'da kesin bir istila harekâtı icra etmek üzere ve mümkün olur olmaz seçilecek bir yerde azami miktarda harp malzemesi ve kuvvet toplamak, Rusya'ya yardım etmek.

Bu esaslara uyularak, başkanlar «Quadrent» diye tanımlanan aşağıdaki hareket tarzları üzerinde karara vardılar :

Denizaltılara karşı icra edilmekte olan mücadeleyi şiddetlendirmek, stratejik Hava Kuvetleriyle Almanya'nın bağrına yapılmakta olan bombardımanları daha da şiddetlendirmek ve İtalya hava alanlarına istinaden de stratejik bombardımanlara başlamak, Kıt'a Avrupası'nın istilası için gerekli kuvvetleri toplamaya devam etmek.

Bu konferansda Manş kanalını geçerek Almanya'ya taarruz etme stratejisi kesin olarak tespit edildi. Bu sırada İngiltere'de yalnız bir Amerikan tümeni bulunmaktaydı. Kuzey Afrika ve İtalya'ya yapılan istila taarruzları, Amerikan şeflerinin 1943 yılında icra edilmesini arzuladıkları Manş kanalı harekâtının gecikmesine neden olmuştu. Bu nedenle de; eldeki kaynaklar yetmediği taktirde, Manş geçiş harekâtında, başka yerlerde mevcut harp silah ve araçlarının tercihan bu işte kullanılması alınan kararlar arasındaydı.

Kıt'a Avrupa'sının istilası için gerekli kuvvetlerin toplanmasına ilişkin planlar hazırlanıp oyalanmış, detay planların hazırlanması ile ilgili talimat verilmişti.

1943 YILI SUÜSTÜ HAREKÂTI :

8 Şubat 1943 günü Wolfsschanze karargâhında Hitler ile Büyükamiral Dönitz arasında bir toplantı yapıldı. Bu toplantıda Büyükamiral; büyük gemilerin hizmetten çıkarılmalarına ait olan teklif planını arzetti. Hitler'in buna hiçbir itirazı olmadı ama ihtiyaç duyulan nikel çeliğini tedarik hususunda belki daha başka gemileri sökmek zorunda kalınabileceğini söyleyerek, bu konuda daha sonra bir emir verebileceğini açıkladı.

Toplantının neticesi olarak Büyükamiral Dönitz; yeni inşaatın durdurulmasına ve büyük gemilerden birçoğunun hizmetten çıkarıl-

masına ait bir şema hazırladı. Bu şemaya göre; yalnız Tırpıtz, Lützow ve Nurnberg gemileri 1943 yılı Ağustos ayına kadar Norveç sularında ve yalnız Scharnhorst ve Prinz Eugen gemileri de Baltık'da harekâtta bulunacaklardı. Prinz Eugen; 1943 yılı Mayıs ayında eğitim gemisine çevrilecek ve Admiral Scheer, Leipzig ve Emden gibi eğitim filosuna katılacaktı.

Fakat aradan üç hafta geçtikten sonra, Büyükamiral Dönitz de büyük gemilerin kıymetini takdir etti ve esas talimatını değiştirmesi için Hitler'in müsaadesini aldı.

26 Şubat 1943 ünü Vinnitsa'da Führer'in karargâhında Hitler ile Büyükamiral Dönitz'in yapmış olduğu görüşmede suüstü kuvvetine ilişkin olarak şu konuşmalar yapıldı :

Deniz Kuvvetleri Başkomutanı : «Muharebe edecek bir durumda olmamalarından ötürü büyük gemilerimizi muattal bir halde bırakmaya müsaade etmediğinizi emretmeniz üzerine; Admiral Hipper, Leipzig ve Köln hizmet dışı bırakılacak, kısa bir zaman sonra bunları Schlesien ve Schleswig-Holstein takip edecektir.

Bununla beraber; kutup konvoyları bundan sonra da büyük gemiler için mükemmel bir hedef olmaya devam edecektir. Doğu cephesindeki şiddetli muharebeleri gözönüne alarak son hadde kadar bu imkânlara başvurmanın bir vazife olduğu fikrindeyim. Bu nedenle Norveç' deki kuvvetleri takviye etmek üzere Scharnhorst gemisinin Norveç sularına gönderilmesini lüzumlu bulmaktayım' Tırpıtz Scharnhost ve şimdiki halde Lützow gemileri, altı muhriple beraber oldukça kuvvetli bir suüstü hücum birliği teşkil edebilirler.»

Bu düşünceye karşı Hitler; Graf Spee ile başlayarak bir mağlubiyet diğer bir mağlubiyeti takip ettiğinden suüstü gemilerinin bundan böyle harbe iştiraklerine muhalefet etti ve «Büyük gemiler maziye ait birşeydir. Bu gemileri tekrar harekâta sevketmektense bunların havi oldukları çelik ve nikel'den faydalanmayı tercih ederim.» dedi.

Büyükamiral Dönitz'in : «Gemilerin feda edilmemesi icap edildiği hususunda emredilen kısıtlamalar nedeniyle gemilerin harekâtı ciddi bir surette tahdit edilmişti. Bu nedenle denizde bulunan gemi komutanlarının hor görülmemesi gerekir.» cevabını Hitler kabul etmedi ve «Bu tarzda komutanların hareket serbestisini kısıtlar mahiyette hiç bir emir vermedim. Düşmanla temas edildiğinde gemiler hiç çekinmeden muharebeye girmeliydiler. Ben artık bu gemilerin tesirlerine değer vermiyorum. Doğu cephesindeki erlerin nekadar canla başla harp ettiklerini ve hedeflerine ulaşan son 25 gemilik konvoy gibi birçok konvoylarla Rusya'nın mütemadiyen kuvvet kazandığını görmenin ne tahammül edilmez bir hal olduğunu bilemezsiniz.» diye sözlerini bitirdi.

Bunun üzerine Deniz Kuvvetleri Başkomutanı iki büyük gemiyi hizmetten çıkarmaktansa imkân hasıl olunca veya uygun hedefler göründükçe onları muharebeye sevketmeyi kendine bir vazife bildiğini söyleyince Hitler bu defa fazla ısrar etmedi ve nihayet Deniz Kuvvetleri Başkomutanı tarafından tavsiye edildiği üzere Scharnhorst gemi-

sinin konvoylara karşı harekâtta bulunacak kuvvette iltihak etmesine razı oldu ve uyun bir hedefin nekadar bir zamanda bulunacağını sordu. Büyükamiral Dönitz gelecek üç ay içinde bulunabileceğini sanıyordu. Hitler; «Hatta altı ay içinde bile, bulunsa o zaman gelip benim haklı olduğumu tasdik etmek zorunda kalacaksınız.» diyerek konuyu değiştirdi.

Hitler her nekadar büyük gemi inşaatını tasvip etmiyorsa da muhriplere kadar, muhripler dahil olmak üzere, küçük gemi inşaat programının artırılması hususunda Deniz Kuvvetleri Başkomutanı Amiralle tamamen hem fikir olduğunu 11 Nisan 1943 günkü toplantıda belirtti.

Norveç sularında bulunan Tırpıtz 1941 yılında hizmete girmişti İlk seferinde Atlantik'de İngilizler tarafından batırılan Bismarck'ın kardeşiydi. Varlığı ile herzaman İngiliz Anavatan filosuna bir tehdit yaratan Tırpıtz; 9 Mart 1942 günü Lotofen adaları açıklarında bir İngiliz uçağı tarafından torpidolanmış ve dört ay süre ile onarıma girmişti.

Onarımı müteâkip kutup konvoylarına taarruz için tevcih edilen Tırpıtz bu defa da 8 Temmuz 1942 günü bir Rus denizaltısı tarafından torpidolanmış ve son derece güç şartlar altında Tromse fiorduna intikal edebilmişti. Burada 14 ay süreyle tamire alınan Tırpıtz, Eylül 1943 ayında yeniden hizmete girdi.

Harekât üssü olarak kullandığı bu Tromse fiordunda özel savunma tedbirleri alınmıştı, Mayın manialari, batık manialarI, ağ manialarI yapılmış, kıyıya yerleştirilen uçaksavar bataryaları ile de hava savunması takviye edilmişti.

Tromse fiordunun en sonunda demirli olmasına rağmen birçok kereler İngiliz Hava Kuvvetlerinin taarruzlarına maruz kaldı. Burada barınmak kabil olmadığından Tırpıtz, 13 Eylül 1943 günü Alten fiorduna intikal ettirildi. Denizden yapılacak bir taarruza karşı Tırpıtz'i burada korumak için çok sıkı tedbirler alınmıştı. Mayın manialari, bir balıkçı köyü olan Hammerfest'de Soroy geçidinin ağzını kapatan denizaltı mania ağları, denizde devamlı olarak suüstü karakolu ve etraftaki tepelerde mevzilenmiş uçaksavar bataryaları da muhtemel bir hava taarruzuna karşı Tırpıtz'i korumaktaydı.

Soroy geçidinin güney ucundaki Seiland ve Stiernoy adalarının gerisinde Alten fiordu 20 mil uzunluğundaydı. En nihayetinde dar bir boğazdan sonra bir koya giriliyordu. Bu boğaz, su sathından dibe kadar inen bir çelik ağ ile kapatılmıştı. 1500 tonluk bir denizaltının parçalayamıyacağı kadar sağlam tel halatlardan imal edilen bu çelik ağ, devriye botları ve sahil bataryalarıyla korunmakta ve geceleri ışıldaklarla aydınlatılmaktaydı. Bu çelik ağın arkasındaki Kafjord koyu Tırpıtz'in demir yeriydi.

İngiliz Amirallik Dairesi, kutup konvoylarının selameti bakımından Tırpıtz'in behamehal imha edilmesini öngörüyordu. İngiliz Deniz Kuvvetleri, Alman savunma hatları su altından aşılabildiği taktirde,

Tırpıtz'in karinasına yerleştirilecek infilâk maddeleriyle batırılabileceğine inanıyordu. Bu görevi ancak bir cep denizaltısı başarabilirdi. Bu denizaltının sığ sulardaki mayın manialarından geçebilmesi için 15-16 metre boyunda ve 1.85-2.00 metre genişliğinde olması, 90 metreye dalabilecek ve denizaltı maina ağlarını parçalayabilecek kadar sağlam olması gerekiyordu. Ayrıca bu cep denizaltısının gerektiğinde 36 saat sualtında kalma olanağının olması da şarttı.

1942 yılının Mayıs ayı ortalarında tecrübe edilen iki cep denizaltısı iyi sonuçlar verince Vickers Armstrong şirketine altı adet cep denizaltısı sipariş edildi. Ancak bu projenin gelişmesine paralel olarak İngiliz Deniz Kuvvetleri aynı zamanda personel yetiştirme işine de başladı. Kısa zamanda cep denizaltılarına personel yetiştirmek için gönüllülerin toplanmasına başlandı. Bu gönüllüler İskoçya'da tamamen yerli halkın tahliye edildiği Bannatyne sahil kasabasına götürülüp, Norveç fiordlarına benzeyen Loch Struven bölgesinde X-3 ve X-4 borda numaralarını taşıyan cep denizaltılarında eğitimlerine başlandı.

1943 yılının Ocak ayında altı cep denizaltısı İngiliz Deniz Kuvvetlerine teslim edildi. Bu tekneler denizaltılardan çok gemilerdeki su kazanlarına benziyorlardı. Boyu 15.55 metre olan cep denizaltılarının periskop bölmesinde kısa boylu bir kimsenin ayakta durması mümkündü.

İskoçya'nın kuzey batı ucunda, çok haşin şartlar altında sürdürülen çalışmalar sonunda, 1943 yılının yazında cep denizaltıların personeli hazır hale getirildi.

Bu devre zarfında cep denizaltı gemilerini hedeflerine hücum edecek menzile kadar götürme meselesi de halledildi ve muhtelif tecrübelerden sonra en iyi metodun; bunları büyük denizaltılarla yedekte götürmek ve hücum sahasında yedekten bırakmak olduğu kararına varıldı ve bu maksat için her birine ayrı ayrı olmak üzere altı denizaltı gemisi seçildi.

Loch Cairnbarn'da 1 Eylül 1943 tarihinden itibaren özel emniyet tedbirleri alındı ve bu meyanda izinler de kaldırıldı. Özel müsaadesi olan subay ve personelden başkasına mıntıkayı terketmek müsaadesi verilmedi. Bütün gemiler harekât tamamlanıncaya kadar limanda tutuldu.

Bu arada, harekât planının detayları, denizaltı filosu komutanı amiralin kurmay heyeti tarafından hazırlandı. Kış mevsiminin hava şartları bastırmadan evvel harekâtı sona erdirmek için taarruzun, karanlık durumu müsait olan en erken tarihte yapılması kararlaştırıldı. Cep denizaltı gemilerinin fiordlar içinde seyirlerini temin edebilmek için biraz olsun ay ışığına gerek vardı ve bunun için de 20-25 Eylül 1943 tarihleri uygun bulundu.

D günü cep denizaltılarının büyük denizaltıların yedeğinde olarak yola çıkacağı gün kabul edilmiş ve kesin olmamakla beraber bu da 20 Eylül 1943 tarihi olarak tespit edilmişti.

Harekât günü düşmanın mevki değiştirmesine karşı, harekât bölgelerine göre muhtelif harekât emirleri hazırlandı. Bunlardan «Fun-

nel» harekâtı; Altenfiord'a karşı yapılacak harekât için tertip edildi. 67 ve 69 kuzey enlemleri arasında kalan Narvik sahasındaki harekâta «Empire», 63 ve 65 kuzey enlemleri arasında kalan Drondheim sahasındaki harekâta da «Forced» adı verilmişti.

Hakikatte ise Tırpıtz, Altenfiord'da tespit edilerek «Funnel» harekât emri icra edildi.

Öncelikle, demir yerlerinin foto keşfi ve bilhassa ağ savunmasının durumu ve son dakikada da hedeflerin keşfi, başarının esasını teşkil etmekteydi. Altenfiord, İngiltere'de üslenen foto keşif uçaklarının menzili dışında kaldığından, İngiliz foto birliklerinin Murmansk'a üslenmeleri için tertibat alındı ve ön keşifler sağlamak üzere Kuzey Rusya ile İngiltere arasında Mosquito uçaklarıyle sürelki bir keşif hizmeti planlandı ve son dakikada yapacakları uçuşlar için Spitfire'ler Kola Yarımadasındaki Vaenda'da üslendirildi. Harekât planı şu şekildeydi :

Altı büyük denizaltı gemisi; yedeklerinde cep denizaltı gemileri olduğu halde Shetland'ın 75 deniz mili batısındaki bir mevkiye varacaklar ve oradan 20 mil aralıklı bir keşif şeridi teşkil ederek takriben Altenfiord'un 150 mil açığında tespit edilmiş mevkilere intikal edeceklerdi. Bundan sonra, harekâtı icra edecek olan personel D-3 günü ki bu 17 Eylül 1942 günüydü, cep denizaltılarını buraya kadar getiren personelden teslim alacaklardı.

Her büyük denizaltı gemisine Soroy Sound açıklarında ilan edilmiş mayınlı sahanın deniz tarafında bir karakol sahası tahsis edildi. Her büyük denizaltı yedeğindeki cep denizaltısını bıraktıktan sonra burada karakolda kalacaktı.

Cep denizaltıları 20 Eylül 1943 günü hava karardıktan sonra, mayınlı sahadan 2 ilâ 5 mil uzaklıktaki mevkilere kaydırılacak ve oradan mayınlı sahayı su üstünden geçerek Stjernsund yoluyla gündüz dalmış olarak seyirle Altenfiord'a 21 Eylül'de varmış olacaklardı.

Bütün cep denizaltıları 22 Eylül 1943 sabahı şafak vakti Kaa fiorda gelmiş bulunacaklar ve içeri girerek hücumlarını geliştireceklerdi. Görevin hitamında denizaltıların buluşabilmesi için büyük denizaltıların her birine üçer adet Enfra-Ruj verici ve cep denizaltılarına da özel tipte alıcı cihazlar monte edildi.

30 Ağustos 1943 günü denizaltı ana gemisi HMS Titania, Loch Cairnbarn'a intikal etti ve 48 saat içinde de altı adet denizaltı, denizaltı ana gemisine aborda oldu. Bu denizaltıların hepsi özel yedekleme donanamıyla teçhiz edilmiş bulunuyorlardı.

1-5 Eylül 1943 günleri arasında; yedek çekme ve cep denizaltılarının bulunup kurtarılması eğitimleri yapıldı.

11 Eylül günü akşamı cep denizaltılarının harekât personeli büyük denizaltılara alınarak cep denizaltıları seyir personeli ile denize açıldılar.

11 Eylül'den 14 Eylül'e kadar seyir olaysız geçti. Havaların devamlı olarak güzel gitmesi dolayısiyle seyir tahminlerin üzerinde kolay oldu.

Ancak on mil süratle seyreden büyük denizaltıların yedeğindeki cep denizaltıları devamlı 15 metre arasında umk değiştirdiğinden personeli kısa zamanda deniz tuttu.

Beşinci günün başlangıcında, İngiliz Amirallik Dairesinden gelen bir mesajda, Rusya'da üslenen bir İngiliz uçağının çektiği hava fotoğrafına göre Altenfiord'da Tirpitz ile beraber Scharnhorst muharebe kruvazörüyle Lützow ağır kruvazörünün bulunduğu bildirildi. Bu durumda üç cep denizaltısının Tirpitz'e, ikisinin Scharnhorst'a ve birinin de Lützow'a hücum etmesi kararlaştırıldı.

16 Eylül günü yedekleme halatı kopan X-9 cep denizaltısı kayboldu ve müteakiben de makinelerinde meydana gelen bir arıza nedeniyle de X-8 cep denizaltısı batırılmak zorunda kalındı.

20 Eylül taarruz gününün ilk saatlerinde elde kalan dört cep denizaltısının savaş personeli denizaltılarına geçirildi. Ana denizaltılardan ayrılıp Soroy Sound methaline müstakilen yol verdiler. Bütün gece cep denizaltıları suüstünden seyrederek mayın tarlalarını müstakilen geçtiler. Dört cep denizaltısı Altenfiord'a salimen vardı ama X-10 cep denizaltısında meydana gelen makine arızası onun geri dönmesine sebep oldu.

Üç cep denizaltısı Altanfiord'a girdiklerinde sadece Tirpitz'i buldular. Scharnhorst top atışı için başka bir fiord'a intikal etmiş, Lützow ise ana makine onarımı için Almanya'ya geri gönderilmişti.

Mania ağlarını ilk geçen Yzb. Cameron'un X-6 denizaltısı oldu. Bu sıralarda saat 07.05'di ve ana denizaltıdan ayrılalı 35 saat olmuştu. Kenet mayınlarını Tirpitz'in karinasına yerleştirip geri çekilebilmesi için 55 dakikası vardı.

X-6 cep denizaltısı periskop arızası nedeniyle satha çıkmak zorunda kaldı ve Tirpitz'e mesafesi takriben 200 yarda kalan Tirpitz'deki nöbetçiler tarafından görüldü ve hemen daldı.

Tirpitz artık alarm durumuna getirilmişti. Yzb. Cameron kenet mayınlarını karinaya irtibat ettiremeden Tirpitz'in altına deniz dibine bıraktı ve hemen hemen Tirpitz'e aborda olmuş bir vaziyette satha çıktı X-6 cep denizaltısı personeli Tirpitz personeli tarafından esir alındıysa da gemi komutanı denizaltısını batırmayı başardı. Bu tadise takriben saat 08.05'de oldu. Bu sırada X-7'de hücuma geçmişti. Yzb. Place kenet mayınlarından birini Tirpitz'in bacası hizasına ve diğerini de kıç taret hizasında karinaya görünmeden yerleştirmeye muvaffak oldu. Ancak bunu müteakip ağlardan sıyrılmak gibi zor bir işle karşılaştı. Buna ilâve olarak da cezir başladığından ağların altından, girişte olduğundan daha az bir mesafe kalmış ve zorluk büsbütün artmıştı. Çok geçmeden X-7 cep denizaltısı tekrar ağlara takıldı. Kenet mayınlarının konulduğu noktadan ancak 170 kadem mesafedeydi ve infilâk da dakikadan dakikaya yaklaşıyordu. Bir ara ağlardan sıyrıldı ve kendisi 400 yarda mesafedeyken saat 08.30 da infilâk vukua geldi. Bu mesafede dahi infilâk X-7'yi hareketsiz bırakacak derecede sakatladı. Bir müddet sualtında kalan X-7 satha çıktığında Almanların eline geçti.

Saat 08.30'da ansızın çok müthiş bir infilâk oldu. Koca gemi sudan birkaç kadem yükseldi ve bir tarafına yatarak tekrar doğruldu. Derhal elektrikler söndü, bölme kaportaları sıkıştı ve bazıları açılamaz hale geldi. Bütün donanımlar harap oldu. Karinada hasıl olan yaralardan tekneye girmeye başlayan sular alt bölmeleri tamamen kısa zamanda istila etti.

Cep denizaltıları Tirpitz'i tamamen imha edememişlerdi ama ağır surette yaralanmasını başarmışlardı.

X-5 cep denizaltısının oynadığı rol meçhuldü. Hücumdan bir müddet sonra dalgıçlar, Tirpitz'in bir mil kadar uzağında, aşağı yukarı kendisiyle Kaa fiord methali arasında bu gemiye ait olması muhtemel olan enkazı buldular. Fakat ne bir insan ve ne de denizaltı donanımına ait herhangi birşey bulunamadı. Geri kalanlardan da eser yoktu.

X-5'in kenet mayınlarını koyduktan sonra satha çıkmak üzereyken mi, yoksa saat 09.00'dan sonra ikinci bir hücum yapmak için ağlardan girmeye çalıştığı bir sırada mı, su bombaları ile tahrip edildiği hususu belki de asla öğrenilemeyecekti.

Büyük denizaltı gemilerinin Lerwick'e dönmesiyle «Source» Harekâtı sona erdi. Dört hafta evvel Loch Cairnbarn'dan ayrılan altı küçük cep denizaltı gemisinden hiçbiri elde kalmamıştı. Üçü taarruz esnasında batırılmış, üçü de uzun deniz geçiş seyrinin çeşitli zorluklarına kurban gitmişlerdi.

Taarruzdan bir müddet sonra netice ve detaylar hakkında pek az şey elde edildi. Yavaş yavaş raporlar alınıp birleştirilince, taarruzun şekli meydana çıktı ve Tirpitz'in tekne kısmında, makine bölmelerinde ve silahlarında önemli hasarların meydana geldiği anlaşıldı.

25 Eylül 1943 günü Führer Karargâhındaki toplantıda Büyükamiral Dönitz; 22 Eylül 1943 günü İngiliz cep denizaltıları tarafından Tirpitz'e yapılan hücum hakkında rapor verdi ve önceden ne gibi savunma tedbirleri alınmış olduğunu da harita üzerinde izah etti. Büyükamiral eğer mümkün olursa Tirpitz'in tamir için Almanya'ya getirilmesi müsaadesini de Hitler'den kolayca aldı.

19.20 Aralık 1943 günleri yapılan yılın son toplantısında Büyük amiral Dönitz; eğer başarılı bir harekât emniyet altında görünürse; Scharnhorst ile suüstü vurucu birliğinden dört muhribin İngiltere'den Rusya'ya müteveccih ikinci müttefik kutup konvoyuna taarruz edeceğini Hitler'e bildirdi. Amiral bu harekâtı azamî sayıda denizaltı gemisiyle de destekleyecekti.

25 Aralık 1943 gecesi saat 22.00'de Tümamiral Erich Bey'in forsunu taşıyan Scharnhorst muharebe kruvazörü, Narvik sınıfı beş muhribin refakatinde Norveç'in Altenfiord'undan denize açıldı. Scharnhorst'un rotası üzerinde JW 55 B rumuzlu bir kutup konvoyu bulunuyordu.

İskoçya'dan Murmansk'a müteveccihen hareket eden bu ondokuz gemilik konvoy, 26 Aralık sabahı saat 04.00 sularında Bear Adasının

50 mil kadar güneyinde seyretmekteydi. Ancak Alman Deniz Kuvvetleri bu konvoyun çok iyi bir şekilde korunmakat olduğunu bilmiyordu.

Koramiral Burnett'in komutasındaki HMS Norfolk kruvazörü ile HMS Belfast ve HMS Sheffield hafif kruvazörleri Murmansk konvoyunu uzaktan izlemekteydiler. Ama asıl tehlike 24 Aralık 1943 gecesi sabaha karşı denize açılan İngiliz Anavatan Filosu Komutanı Oramiral Sir Bruce Fraser'in forsunu taşıyan HMS Duke of York muharebe gemisiydi. O sırada şiddetli bir boraya tutulmuş olan HMS Duke of York ve HMS Jamaica hafif kruvazörü Scharnhorst'un 30 mil kadar güney doğusunda 17 mil süratle seyretmekteydi.

Alman suüstü gemilerinin JW 55 B kutup konvoyuna taarruz edip kaçmasından endişelenen Amiral Fraser, sürati 24 mile çıkarttı ve konvoy ile Amiral Burnett'in mevkilerini bildirmelerini emretti. Alınan bilgi üzerine İngiliz Amirali konvoya kuzeydoğu yönüne rotasını değiştirmesini emrederken, Amiral Burnett'in de konvoyu daha yakından korumasını bildirdi.

Saat 08.40'da Amiral Burnette'in sancak gemisi HMS Belfast hafif kruvazörü radarında Scharnhorst'u gördü. Düşman gemisi İngiliz kruvazölerinden 17.5 mil, konvoydan ise 30 mil kadar uzaktaydı ve yalnızdı. Alman Amirali Bey, bir taktik hatası yaparak konvoyun yerini tespit etmek ve bulduklarında Scharnhorst üzerine doğru sürmek üzere muhriplerini saat 07.00'de ileri sürdü ve böylelikle de kuvvetini ikiye böldü.

Radar temasından sonra İngiliz kruvazörleri süratlerini artırdılar. Saat 09.21'de mesafe 13.000 yardaya indi. Bu bölgede güneş saat 11.00'de doğduğundan etraf hala zifiri karanlıktı. Bu nedenle hedefi ışık mermisiyle aydınlatan HMS Norfolk ağır kruvazörü 9.800 yardadan ateş açtı. İkinci ve üçüncü salvolarda iki adet sekiz pusluk mermiyi isabet ettirmeyi başardı. Bunlardan biri Scharnhorst'un iskele tarafındaki üç numaralı uçaksavar topuyla torpido kovanları arasına düştü, ancak büyük bir şans eseri patlamadı. Diğeri ise kruvazörün ön direğini hasara uğrattı ve radar antenini parçaladı.

Scharnhorst HMS Norfolk'un ateşine cevap vermedi ve keşif bir duman perdesi arkasında 30 mil süratle uzaklaşmayı tercih etti.

Amiral Bey, hata üzerine hata yapmaya devam etti. Altenfiord'dan ayrılırken aldığı bir istihbarat raporunda konvoyun refakatinde sadece muhriplerin bulunduğu, büyük harp gemilerinin olmadığı bildirildiğinden, Alman Amirali İngiliz kruvazörleri ile karşılaşınca büyük bir şaşkınlığa uğradı. Herhalde bu şaşkınlığı neticesi düşmanla muharebe etmeyerek uzaklaşma emrini verdi. Zira Scharnhorst İngiliz kruvazörlerini kısa bir zamanda imha edebilecek güçteydi. Amiral Burnett'in filosundaki kruvazörlerden yalnız biri 8 pusluk topluydu. Diğer ikisi 6 pusluk top taşımaktaydı. Amiral Bey, yüksek sürati sayesinde İngiliz kruvazörlerinin top menzili dışında kalarak 11 pusluk toplarıyla bunları imha edebilirdi. Sonra konvoyu arayıp bulmak için ileri sürdüğü muhriplerinin 5.9 pusluk topları vardı. Bun-

lar 6 pusluk top taşıyan HMS Belfast ve HMS Sheffield hafif kruvazörleri ile muharebe edebilecek güçteydiler. Amiral Bey, ilk çatışmadan sonra muhriplerini geri çağıracağına, onlara konvoyu aramaya devam etmelerini emrederek yeni bir hata işledi.

Koramiral Burnett yaptığı durum muhakemesi sonucu, Scharnhorst'un arayı açtıkdan sonra rota değiştirip konvoya taarruz edeceğini kabul ederek konvoya yaklaşıp konvoyun 10 mil kadar ilerisinde mevki alarak düşmanı karşılamaya karar verdi. Konvoy refakatinde bulunan dört muhribi de emrine alan Amiral Burnett konvoyun 10 mil pruvasında kısa zamanda mevkini alarak ileri seyre başladı.

Amiral Burnett'in durum muhakemesi sonucu verdiği karar hakikaten doğruydu. Zira saat 12.05'de Scharnhorst yeniden İngiliz kruvazörlerinin radarlarında görüldü. Mesafe 28.000 yardaydı. Amiral Burnett; muhripleri kruvazörlerin sancak bordasına alıp düşman üzerine döndü. Saat 12.21'de Kuzeyburnu Deniz Muharebesinin ikinci safhası başlamak üzereydi.

Scharnhorst ile İngiliz suüstü birliği arasındaki topçu muharebesi tam yirmi dakika sürdü. HMS Norfolk iki isabet almış, bunlardan biri kruvazörün kıç taratini çalışamaz hale getirmişti. İngiliz muhripleri kötü hava şartları nedeniyle topçu muharebesi devam ederken torpido hücumuna kalkmadı. Bu defa da Scharnhorst yine süratini artırarak muharebe sahasından uzaklaştı.

İkinci seferinde de İngiliz kruvazörlerini atlatıp da konvoya erişemeyen Amiral Bey, Altanfiord'a dönüş emrini verdi. Ancak seçtiği bu rota kendisini şimdi HMS Duke of York ile HMS Jamaica.nın üzerine götürüyordu.

Alman muhripleri bu sıralarda hala konvoyu aramaktaydılar. Saat 13.00'de konvoyun 10 mil yakınından geçtikleri halde bir temas sağlayamadılar. Nihayet saat 14.19'da Amiral Bey, aramayı keserek muhriplerin Altenfiord'a dönmelerini emretti.

Amiral Burnett, önünden 28 mil süratle kaçan Scharnhorst'u 15.000 yarda mesafeden takip etmekteydi. Bir şaft arızası nedeniyle HMS Sheffield geri sarktı. Yaralı HMS Norfolk ile HMS Belfast kruvazörleri radar temasını sürdürüyorlar ve devamlı olarak da Amiral Fraser'e rapor veriyorlardı.

Saat 16.17'de Scharnhost muharebe kruvazörü, HMS Duke of York muharebe gemisinin radarında göründü. İngilizler doğu, Alman gemisi de güneydoğu rotasında seyrediyordu ve aralarındaki mesafe de süratle kapanmaktaydı.

Saat 16.48'de HMS Duke of York'dan atılan bir ışık mermisinin ışığında Scharnhorst göründü. Alman muharebe kruvazörünün radarı çalışmadığından HMS Duke of York'un önüne çıktığını farkedememişti.

HMS Duke of York saat 16.50'de seri bir ateşe başladı. Kısa sürede A taretinden isabet alan Scharnhorst derhal geri dönüp son sürate

kalktı. Yüksek sürati nedeniyle Scharnhorst arayı açmaya başlamıştı. Bir takip muharebesi başladı ve bu takip muharebesinde HMS Duke of York isabetli atışlarını sürdürdü. Saat 18.20'de Alman kruvazörünün 1 numaralı kazan dairesi devreden çıkınca süratten düşmeye başladı. Saat 18.25'den itibaren İngiliz muhriplerinin koordineli top ve torpido taarruzları başladı. Dört torpido isabeti alan Scharnhorst'un sürati daha da azaldı.

Saat 19.01'de 10.000 yarda mesafeden HMS Duke of York muharebe gemisiyle HMS Jamaica hafif kruvazörü yeniden ateşe başladı. Dört bir yanı İngiliz harp gemileriyle çevrilmiş Scharnhorst'ın artık kurtuluş çaresi yoktu. HMS Duke of York, muhriplerin torpido hücumlarına imkân sağlamak bakımından bir ara ateş kesti. İngiliz muhriplerinin torpido hücumunda 55 torpido atıldı ve bunlardan 11'i isabet ettirildi. Siyah bir duman ve alev kaplamış Scharnhorst sancak tarafına yatmış, ancak beş mil süratle ağır ağır seyrediyordu.

Saat 19.37'de HMS Jamaica kruvazöründen atılan üç torpido sonucu; saat 19.45'de Scharnhorst büyük bir infilâkı müteakip alabora olarak sulara gömüldü.

İngiliz muhripleri denizden sadece 36 kişi kurtarabildi. Scharnhorst ile birlikte 1803 Alman denizcisi sulara gömüldü. Birkaç gün sonra muharebe sahasından Scharnhorst'un battığı mevkiden geçen Oramiral Bruce Fraser, Duke of York'da bir tören tertipledi ve Alman kruvazörü anısına denize bir çelenk attı.

Bu harekâtta göze çarpan başlıca hususlar şunlardır :

Alman Amirali emniyet perdesini ihmal ederek tek başına seyretmeyi tercih etti Tek başına bir muharebe gemisiyle muharebeye tutuşmuş ve muhriplerini yanına toplayamamıştı.

Bu harekât süresince Alman Hava Kuvvetleriyle işbirliği yapmak, yani silahların müşterek tesirinden faydalanmak düşünülmedi. Halbuki Kuzeyburnu Deniz Muharebesi, sahile çok yakın cereyan etti ve Alman Hava Kuvvetlerinin de tesir sahası içinde bulunuyordu.

Her konvoyun refakatinde bir himaye kuvvetinin bulunacağı tabiiydi. Onlar teker teker zayıf olsalar bile, toplu bir halde tek bir gemiye karşı etkili olurlardı.

İngiliz refakat kuvvetlerinin sevk ve idaresi çok mükemmeldi. Refakat kuvvetleri ve hatta uzak destek kuvvetleri bile konvoydan çok uzaklaşmamış, daima konvoyla düşman arasında kalmayı başarmışlardı. Bu hususta radarın mevcudiyeti önemli bir rol oynadı.

Muharebenin başlangıcında HMS Duke of York oldukça uzakta kalmış sayılabilirdi. Eğer Almanlar birkaç gemiyle taarruz etmiş olsalardı veya harekâtı Hava Kuvvetleriyle koordineli olarak tertipleyip icra edebilselerdi HMS Duke of York müdahale edene kadar bir hayli iyi netice elde edebilirlerdi.

İklim şartları ağır olmasına denizaltı-suüstü-hava kuvvetleriyle işbirliği yapmak suretiyle kutup konvoylarına taarruz esası üzerinde durmak yerinde olurdu. Almanlar bunu ihmal ettiler.

Baskın yapmak isteyen Alman muharebe kruvazörü kendisinden daha kuvvetli bir muharebe gemisiyle karşılaşmak suretiyle bizzat baskına uğradı.

Alman gemisi tek başına olduğuna göre, düşmana ya gün doğarken ve tercihan gün batarken taarruz etmeliydi.

KAHİRE VE TAHRAN KONFERANSLARI :

1943 yılı ilkbaharından bu yana gelişen durumları görüşmek ve müteakiben Tahran Konferansına hazırlık olmak üzere Kasım 1943 ayında Başkan Roosevelt, Churchill ile Çin Cumhurbaşkanı Mareşal Chiang-Kai-Shek'in katıldığı Kahire Konferansı toplandı.

Bu sıralarda Avrupa'da; Rus-Alman Cephesinin orta kısmındaki Rus taarruzu, batıya doğru bir hayli ilerlemiş, Dnieper Nehrini atla-

yan Rus kuvvetleri; Kırım'ı tecrit edecek şekilde Rostov'un batısına geçmişti. Rus'lar Odessa'ya yaklaşmışlardı.

Mevcut durum ve gelişen harekâtın ışığı altında aşağıdaki hareket tarzları düşünüldü ve kararlar alındı :

Atlantik'deki düşman denizaltılarının durumu artık kontrol altına alınmış bulunduğundan, ayrıca özel tedbirler alınmasına gerek yoktur. Harekâta mevcut esaslar dahilinde devam edilecek. Azami stratejik üstünlük elde etmek üzere Almanya'nın stratejik hava bombardımanlarına devam edilecek, Kuzey ve Güney Fransa'ya 1944 yılı Mayıs ayında çıkarma harekâtı icra edilecek ve bütün cephelerdeki harekât; bu iki çıkarmaya engel olmayacak şekilde icra olunacak.

Sovyet Lideri Stalin, Rus işgali altında bulunmayan bir yere gitmeye yanaşmadığından Kahire Konferansından sonra, Başkan Roosevelt, Churchill ve J. Stalin; 1941 yılında İngiltere ve Rusya tarafından işgal edilmiş olan İran'ın Tahran şehrinde buluştu ve 28 Kasım - 1 Aralık 1943 tarihleri arasında Tahran Konferansı yapıldı.

Dünyadaki politik ve askeri durum Kahire Konferansındakinin aynıydı. Bu konferansın gündeminde; İkinci Cephenin açılması, Türkiye'nin harbe sokulması, İtalyan Donanmasının taksim edilmesi, Polonya sınırlarının tespiti ve kesin zafere kadar birlikte çarpışma gibi konular vardı. Yukarıdaki konulardan en önemlisi İkinci Cephenin açılmasıydı. Stalin, İkinci Cephenin en kısa zamanda açılmasında baskı yapmakta ve bu cephenin Manş Kanalını geçme harekâtı şeklinde açılmasını hararetle desteklemekteydi. Diğer yönden J. Stalin; İtalya'da Alman askerleriyle meşgul olan Müttefik kuvvetlerinin harekâtını pek hoş görmüyordu. Ama Balkanlar civarında da İngiliz ve Amerikan askerlerinin kullanılmasını kabul etmiyor ve İkinci Cephenin Balkanlardan açılmasına ilişkin İngiliz görüşüne karşı çıkıyordu.

Harbin; milli siyasetin bir aleti olduğunu takdir eden Stalin; hiç şüphe yok ki bu sırada; bütün diğer devletleri Balkanların dışında tutarak Rusya'nın Balkanlar hâkimiyeti siyasetine medar olmaya çalışıyordu ve bunu da nasıl yapacağını çok iyi biliyordu.

W. Churchill, Tahran Konferansında; İkinci Cephenin Balkanlar üzerinden açılmasında çok ısrar etti. Çünkü; Balkanlardan doğru yapılacak bir harekât, Almanya'yı daha kolay mağlup edebileceği gibi Rusya'nın Balkanlar'a sarkmasına ve buradaki emellerine set çekecekti. Türkiye'nin de harbe girmesiyle bu harekât daha da süratle gelişecek ve ikili bir sonuç alınacaktı.

W. Churchill'in düşüncesini gayet iyi anlayan J. Stalin; Başkan Roosevelt'in kendine inancından faydalanarak İngiliz görüşlerine karşı çıktı. İkinci Cephenin Balkanlardan açılması demek, yıllardır düşündükleri Balkanlar'a inmek ve müteakiben Türk Boğazları üzerindeki tarihi emellerinin yok olması demekti. Rusya'nın ayağına, asırlardan beri beklediği hedeflerine ulaşmak için kaçırılmayacak bir fırsat geçmişti. Diğer tarafdan Stalin; Türkiye zayıftır, onu harbe sokmak ona yardıma kalkmak demektir. Ona yardıma kalkmak, Mütte-

fik harp potansiyelinin bölünmesi bakımından tehlikelidir. Rusya nasıl olsa Almanlar'a karşı dayanmaktadır. İkinci Cephe Atlantik sahillerinde açıldığında zafere daha çabuk ulaşılabilecektir fikrini ileri sürüyordu.

Uzun tartışmalar sonucu Fransa'nın Normandie sahillerine bir çıkarmanın 1944 yılı Mayıs ayında yapılmasına karar verildi.

W. Churchill'in ısrarı üzerine de Tahran Konferansı dönüşü, Türkiye'nin harbe sokulması konusunun Türkiye ile görüşülmesinde liderler görüş birliğine vardı.

Tahran Konferansı dönüşünde Başkan Roosevelt ve W. Churchill, Türkiye'nin harbe sokulması konusunu görüşmek üzere İsmet İnönü ile 4-6 Aralık 1943'de Kahire'de bir araya geldiler. Müttefikler bu defa harbe girmesi için Türkiye üzerinde gayet ağır baskıda bulundular. İsmet İnönü; Türk Ordusuna gerekli silah ve teçhizat verilirse, 1945 yılının Şubat ayında harbe girebileceğini bildirdi.

1943 YILI BALTIK HAREKÂTI :

Sovyet Baltık Filosunun pasif davranışı 1943 yılında da devam etti. Alman ve Fin mayın manialarının tesisine ve Porkkala ile Reval doğusundaki Baltık kıyısına denizaltı ağı konmasına engel bile olmadı. 1943'de konulan Alman-Fin denizaltı mania ağı ve meydana getirilen denizaltı avlama teşkilâtı karşısında Sovyet denizaltıları artık Baltık Denizine çıkamadı. Ağ emniyet gemileri tarafından iki Sovyet denizaltısı batırıldı, üç denizaltı ağır ve dokuz denizaltı da hafif hasara uğratıldı. Sovyet denizaltıları 1943 yılı sonbaharında Finlandiya Körfezi doğusunda karaya ajanlar çıkarmada kullanıldı.

1943 yılında Sovyet deniz uçakları, Alman-Fin manialarındaki karakol gemilerine karşı saldırılarını şiddetlendirdiler. Bu harekât süresince; daha iyi yetiştirilmiş personel, daha iyi materyal ve kısmen de daha iyi bir taktik kullandıklarından başarıları da o nispette fazla oldu.

Almanların Baltık Mayın Komutanlığının 1943 Ağustos sonu raporuna göre, Sovyetlerin bu şiddetli taarruzları sonucunda, eldeki gemilerin yüzde ellisi uzun süre için kullanılamaz duruma geldi, bilhassa personel kaybı yüksek oldu. Üçüncü Alman Filotillası, 31 Ağustos 1943 tarihli harp ceridesinde bu hususta şunları kaydetti :

«Düşman, hava hücumlarında inatla hareket etmekte ve başarıları da o nispette olmaktadır. Çok miktarda bomba uçaklarıyla, birbirini kısa mesafeden takip eden dalgalar halinde, muhtelif yönlerden ve av uçaklarıyla müştereken hücum etmektedirler. Bu hal, uçaksavar ateş taksimini çoğaltmakta, dolayısıyla gemilerin savunma yeterliği azalmakta ve muharebenin uzun sürmesini gerektirmektedir. Bütün düşman uçaklarının def'i için eldeki silahların yetmemesi, bazı uçakların hasara uğramaksızın gemilere yaklaşmalarını mümkün kılmaktadır.»

Alman Mayın Komutanlığının, Fin Körfezindeki Sovyet hava fa aliyeti hakkında verdiği rapora göre de : 1943 yılının Haziran ayında 155 uçak 46 hücum yaptı ve 300 bomba attı. Aynı yılın Temmuz'und 186 uçak 54 hücum yaptı ve 350 bomba attı. Ağustos ayında hav hücumları daha da şiddetlendi. Bu baskı karşısında ve Alman-Fin a teşkilâtının yokluğu dolayısıyla Eylül 1943'de manialardaki karako gemileri gündüzleri geri çekildi. Bu suretle, Rus deniz hava silahı kendi mayın arama birliklerinin harekâtta bulunmalarına yol açma yı başardı.

1943 yılı Ağustos ayında Irben Boğazı, Windau, Libau ve Hang bölgelerindeki iki motorlu torpido uçaklarının gemileri taarruzları git tikçe artan bir şiddette oldu. Sabahın alacakaranlığında yapılan bu taarruzlar, kısa bir zaman sonra gündüz hücumları halini aldı ve bu nedenle de Alman-Fin deniz ulaştırması, tehlikeli bölgeler geceye rast latılmak suretiyle yeniden tanzim edildi.

Sovyet deniz hava silahı 1943 yılında az miktarda harp gemisi ba tırabildiyse de yaptıkları müteaddid materyal hasarlarıyla Alman-Fin birliklerinin bazılarının bir süre görev dışı kalmalarını sağladı ve bilhassa büyük personel kayıplarına neden oldu.

Sovyet hafif deniz kuvvetleri 1943 yılı Temmuz ayında Fin'lerin işgalindeki adalardan en doğudaki Someri'yi çıkarma yapmak suretiyle ele geçirmek girişiminde bulundular. Fakat hemen yetişen Fin kuvvetleri duruma hâkim olup bu adayı iyi savundular.

Bu suretle Finlandiya Körfezindeki mevzi harbin bu devresi, Sovyet Deniz Kuvvetleri için gerçekten memnuniyet verici oldu ve 1941 yılı Kasım ayındaki durum korundu.

KISIM — VII

1944 YILI DENİZ HAREKÂTI

ALMANYA'DA İSTİLAYA KARŞI HAZIRLIKLAR :

Müttefiklerin üstün oldukları gerçeğinin Alman Yüksek Komutanlığınca nezaman kabul edildiği tamamiyle belli değildir. Lâkin 1944 yılı başlangıcında onlar açık olarak savunma durumuna geçmiş ve sadece zaptedilmiş toprakları elde tutmak yolunu arıyorlardı. Geniş çapta bir taarruzi harekât düşünülemezdi ve bizzat anavatanın tehlikede olduğu meydandaydı.

Feld Mareşal Keitel'in ne yapılması tavsiye edileceğini öğrenmek üzere yaptığı müracaatta, Batı Cephesi Komutanı Feld Mareşal Rundstedt'in «Ne yapacağız? Sulh yapalım ahmaklar, başka ne yapabilirsiniz.» cevabı 1944 yılı Haziran ayına kadar gerçekleşmedi.

Fakat daha sonraki olaylardan; 1944 yılının ilk aylarında, mağlubiyet Almanya'nın harp liderlerine ciddi ve hoşa gitmez bir netice olarak görünmeye başladı.

1943 yılının Aralık ayı sonunda Scharnhorst'un kaybıyla Almanya'nın elinde harekâtta bulunacak bir tek harp gemisi Tırpıtz kaldı. Alman donanmasının geri kalan diğer harp gemileri, Baltık'da personelin talim ve terbiyesi için kullanılıyordu.

Avrupa'yı istila için kullanılacak Müttefiklerin birleşik donanmalarına etkili bir şekilde karşı koymak için elde mevcut donanmanın pek küçük olduğu bir hakikatti. Başka savunma tedbirleri bulmak gereği vardı.

Norveç'in istila korkusuyle Hitler'in telaşlandığı 1941-1942 Kasım'dan beri Fransa ve Hollanda'nın tam olarak bir istilayı karşılamak üzere öngörülen planlar yavaş yavaş genişletilmiş ve tamamlanmıştı.

Bir istila karşısında Silahlı Kuvvetler Başkomutanlıklarının görev ve sorumlulukları 1942 yılının Şubat ayında Hitler tarafından 40 No.'lu direktif ile bildirilmiş ve bundan sonra Batı Avrupa'nın savunma tertip ve tedbirleri üzerine çeşitli ilâve emirler neşredilmişti. Bununla beraber 1944 yılı İlkbaharında bu savunma planları hâlâ gerçekleşmemiş, kâğıt üzerinde kalmıştı.

Batı Avrupa'nın savunmasını öngören direktifin, muhtelif şekillerde yorumlanması nedeniyle kuvvetler arası bir çatışma doğmuş ve gün geçtikçe de içinden çıkılmaz bir hal almıştı.

Alman Yüksek Komutanlığının en esaslı meselesi; Avrupa'nın uzun sahil hattı üzerinde Müttefiklerin çıkarma yapmaları en çok ih-

timal dahilinde bulunan noktaların tahmin edilmesiydi. Eğer bu tahmini şüphe kalmaksızın yapabilselerdi o zaman mahdut olan kuvvetlerini daha büyük ölçüde yığınak yapmaya muktedir olacaklardı. Fakat harbin ilerlemesiyle Alman İstihbaratı gittikçe güvenilmez bir hal almış ve aldıkları birçok istihbarat raporlarından Müttefiklerin niyeti hakkında emniyetli bir netice çıkaramaz olmuştu.

Yine bu arada Hitler'in akıl ve mantığa sığmaz sezişleri, Alman planlarını alt üst etti. Muhtelif zamanlarda; Hollanda, Gironde, Jutland, Biskay körfezi, hatta bir defasında Normandie kısmı Hitler tarafından tehdit edilen birer saha olarak sayıldı.

Bu istihbarat noksanlığı savunma işini hemen hemen imkânsız bir hale koydu ve Alman kuvvetleri o suretle dağıtıldı ki; istilanın ilk günlerinde bunlar Müttefiklere karşı zayıf bir durumda kaldılar.

Bu savunma sisteminde, donanmanın hissesine düşen görev, ordununkine nispetle hem hakikate daha uygun, hem de daha iyi organize edilmişti, fakat gittikçe azalan gemi ve silah istihsali onları da zor duruma düşürüyor ve planlarının büyük bir kısmı istilanın başlamasına kadar gerekli kaynakların elde edilmesine dayanmış bulunuyordu.

Büyükamiral Dönitz, Müttefiklerin Deniz Kuvvetlerinin derecesini takdir ederek, Alman donanmasında büyük gemileri hizmete sokmanın faydasız bir intihar olacağını anladı. Emri altında bulunan kuvvetlere göre etkili bir savunma yapabileceği ümidine kapıldı. Cep denizaltıları ile hafif suüstü kuvvetleri ve mayın silahı, savunmanın esasıydı. Ancak bütün bu harp silah ve araçlarının yeteri kadar zamanında hazır olması da şarttı.

Geçilebilir kabul edilen sahil hattının uzunluğu, sahil bataryalarının her sahayı örtmesini imkânsız kılıyordu. Hitler bu meseleyi muayyen şehir ve limanları «Müstahkem» ilan etmek suretiyle halletmişti. Bunun anlamı, sahil batarya birlikleri belirli noktalarda konsantre edilecek ve buraları sonuna kadar savunacaklardı.

Sahil bataryalarının personeli ordu ve donanma tarafından müştereken karşılandı ve bu organizasyon muharebeye girildiği zaman birçok zorluklara yol açtı.

İstilaya takaddüm eden devre zarfında; kısmen isitla fiilen başladığı zaman elde azami denizaltı bulundurmak maksadiyle; kısmen de Müttefiklerin denizaltı savunma harbindeki başarıları denizaltı harbinin gevşetilmesine yol açtı. Bununla beraber yeni denizaltılar inşa edilmekte ve bunlarla; Büyükamiral Dönitz kendi lehine muvazenenin sağlanacağını ummaktaydı.

1-3 Ocak 1944 günlerinde Wolfsschanze karargâhında devam eden toplantıda Hitler; çeşitli konular üzerinde müzakereler yaptı ve genellikle bir istilaya karşı alınması gerekli tertip ve tedbirler üzerinde durdu.

Deniz Kuvvetleri Başkomutanı bu müzakerelerde; düşmanın karaya çıkma girişimlerini önlemek hususunda elde mevcut gemilerin pek başarılı işler yapabileceklerini ümit etmediğini, donanmayı düşman çıkarmalarına karşı bir savunma silahı olarak kullanmaktansa kutup konvoylarına karşı kullanarak çok daha iyi neticeler elde edebileceğini ısrarla ifade etti.

Büyükamiral Dönitz, tesirli bir radar cihazı olmaksızın suüstü gemilerinin bundan sonra artık muharebe edemiyeceklerine de inanmıştı.

19 Ocak 1944 günü sabahı bir başka toplantıda Hitler; daha önce hazırlanmış plan gereğince elli adet cep denizaltı gemisinin, bilhassa düşmanın karaya çıkarma harekâtında bir savunma silahı gibi kullanılacak olan tek kişilik torpidoların inşa ve imalini uygun buldu. Bütün sahil savunma mayınlarının geliştirilip ve bunların kullanılmasına ilişkin planları da onayladı.

Yine aynı gün öğleden sonra Büyükamiral Dönitz; Batı Avrupa'da bir istila harekâtına karşı donanma tarafından alınan tedbirlerle ilgili bir rapor sundu.

Deniz Kuvvetleri Başkomutanı, kutup sahilinden İspanya'ya kadar olan batı sahasında istifade edilecek donanma ve savunma kuvvetlerini, bunların kullanılış tarzlarını ve gelecekteki mayınların da kullanılış planlarını genel hatlarıyle açıkladı. Hitler, Manş kanalıyla, Hollanda sahasında kruvazörlerin düşman çıkarmalarına karşı kullanılamıyacağı görüşüne iştirak ettiğini ve yine Skajerak'da kruvazör harbinin mümkün olmadığını açıkladı.

Hitler; Skajerak-Jutland sahasına yapılacak büyük çapta bir çıkarmanın çok fazla etkili olacağını ve Almanya'da paniğe yakın bir heyecan yaratacağını söyleyerek, bu meselenin yeni baştan düşünülmesini ve ilkbaharda dökülmesi planlanmış Skajerak mayın tarlalarının takviyesinin önemini belirtti. Düşman çıkarmalarına karşı etkili bir savunma silahı olarak Preşer mayınların kullanılmasının mümkün olup olmadığı hakkında bilgi talep etti.

Deniz Kuvvetleri Başkomutanı; küçük tonajlı çıkarma vasıtalarının az su çekmeleri ve büyük gemilerin de mayın mekanizmasını faaliyete geçiremiyecek derecede az süratle seyretmeleri nedeniyle, bu mayınların doğrudan doğruya çıkarma ihtimali bulunan sahil kesimlerinde kullanılmasının mümkün olmadığını, ancak düşman sahili açıklarında kullanılabileceğini ifade etti.

İstilaya ilişkin konuşmaların hitamında Hitler; Gironde'nin güneyindeki bölgeye bir çıkarma imkânından bilhassa endişe duyduğunu belirtti.

19 Şubat 1944 günü Büyükamiral Dönitz, bütün Alman Deniz Komutanlıklarına aşağıdaki emri göndererek; Donanmanın istilaya karşı tedbirlerine esas teşkil eden genel stratejisini bildirdi :

«DENİZ KUVVETLERİ BAŞKOMUTANLIĞI KARAGÂHI.

KONU : Düşman Bir Çıkarma Yaptığı Taktirde Kuvvetin Kullanılışına ait genel emir.

1. Düşman ikinci bir cephe açmak için geniş ölçüde hazırlık yapmaktadır. Çok geçmeden Avrupa kıtasının canevine sokulmak ve harbi çabuk sonuçlandırmak kararındadır. Blöf ve propaganda kullanarak hakiki esas maksadını gözlemeye ve sürpriz unsurundan hakkıyle faydalanmaya çalışmaktadır.

2. Düşman geniş ölçüde çıkarmadan önce veya onunla birlikte bir takım tali hareketler yaparak Alman mukavemetini kırmaya çalışacaktır.

Führer'in 51 numaralı direktifinde başlıca tehdide maruz olarak gösterilen Manş ve Skajerak-Jutland sahaları ve son zamanlarda meydana çıkan Güney Fransa sahili ve Biskay körfezi sahalarına ilâveten bugün Alman hakimiyeti altında bulunan hemen her saha şimdi tehlikede sayılmalıdır.

3. Düşmanın çıkarmadaki doktrini, Akdeniz'deki tecrübelerimize ve ele geçen bilgilere göre bizce artık bilinmektedir ve istikbalde ihtimalki; yine aynı yolda yürüyecektir.

Aşağıda açıklanan hususlarda özel tutumları bulunacaktır:

Başarıyı emniyet altına almak için ilk çıkarma kuvvetleri arkadan beslenmeli ve ilk kademelerin çıkışı iyi organize edilmeli ve önceden tespit edilmiş bir zaman planına göre icra edilmelidir.

Kuvvet üstünlüğü ancak kuvvetli bir köprübaşı kurulduktan sonra etkili olabilir. Geçmişte bunun düşman için zor bir safha olduğu sabit olmuştur.

Harekât geliştikçe, düşman geniş çapta bir lojistik destek programını uygulamak ve büyük, kolayca sevk ve idare edilemeyen kuvvetlerini, devamlı bir surette gözaltında bulundurmak zorunluğunda kalacak ve bu da şüphesiz aksaklıklar ve zayıf noktalar ortaya çıkaracaktır.

Görevin ehemmiyeti kuvvetlerin manen hazırlanmalarına özel bir dikkat sarfedilmesini istemektedir. Düşman bizim hayat sahalarımıza karşı kati bir taarruza başladığı zaman, karşısındakileri merhametsizce mahv ve tahrip azmiyle hareket edecektir.

Her fert şunu bilmelidir ki; yalnız inat ve azimle bu mücadele başarıya ulaşabilir ve önümüzde duran harbin çetin safhasını başarıyle atlatmaya yardım eder.»

Büyükamiral DÖNİTZ.

Büyükamiral bu emirde; donanmanın yalnız başına, düşmanın karaya çıkmasını ne önlemek ve ne de püskürtmek kudretinde olmadığını, bununla beraber harekâtı geciktirmekle ordu için kesin bir önemi olabilecek zamanın kazanılabileceğini ifade etmek istedi. Büyük tehlikenin kabul edilmesi hakikatini vurgulayarak, gemi komutanlarına gemilerinin ve personelin selametini hiç düşünmeden hareket etmelerini emretti.

Bütün faydalı olabilcek Deniz Kuvvetleri unsurları muharebe sahasında toplanacak ve kendi sahil bataryaları tarafından bombardıman edilmek tehlikesini de göze alacaklardı.

Netice olarak Alman donanmasının istilaya karşı tedbirleri şöyleydi: Çıkarma gemilerine; denizaltılarla, karakol gemileri ve sahil topçusuyle hücum etmek.

Çıkarma safhasında; düşman gemi ve vasıtalarına, cep denizaltıları ve diğer hafif suüstü birlikleriyle hücum tertiplemek.

Yeni mayınlarla Avrupa sahillerini korumak. Yine yeni denizaltılarla Atlantik ve kutup konvoylarına karşı yeniden harekâta başlayarak Müttefik deniz ulaştırmasını tahrip etmek.

4-6 Mayıs 1944 tarihleri arasında Berghof karargâhında yapılan toplantıda, Büyükamiral Dönitz; İngiltere'nin güney sahili boyunca istila harekâtında kullanılması mümkün bindirme ve yükleme limanlarının açığındaki mayın tarlalalarının en modern mayın tipleriyle genişletmeyi düşündüğünü, son geliştirilen preşer mayınların denemelerden istenilen sonucun alınmaması nedeniyle şimdilik bu tip mayınların kullanılmasının uygun bulunmadığını açıkladı. Hitler'in fikirleri de aynı paraleldeydi.

MÜTTEFİK ÇIKARMASINA KARŞI ALMAN SAVUNMASININ ŞEKLİ VE TERTİPLENME :

Hitler, 1941 yılından itibaren Atlantik Duvarı denilen tahkimata başlamıştı. İstilacıların mutlaka bir limana ihtiyacı olacağı kanaati kesinleşmişti. Önemli limanların savunulmasına bilhassa önem verildi. Buraları birer kale haline getirildi. Yığınak yapıldı. Muhtemel çıkarma bölgeleri de tahkim edildi. Bu maksat için özel kıtalar teşkil edilerek eğitildi. İhtiyat kuvvetlerin yeri, şekli ve harekât imkânları araştırıldı. Tatbikatlar yapılarak birliklerin hazırlık durumları artırıldı. Bu suretle muhtemel çıkarma bölgeleri denizden başlıyarak derinliklere doğru tahkimli birer savunma mevzii haline getirildi.

Çıkarma birliklerinin topçu ateşi ile denizde iken zarara uğratılması, kıyıya çıkanların da tahkimli bölgelerden yapılacak atışlar ve karşı taarruzlarla imhası düşünüldü.

Bu tertiplenmeler ve düşüncenin ışığı altında yapılan çalışmalarda Almanya'nın mevcut bütün imkânları kullanıldı. Asıl muharebe hattı olan bu tahkimatta, statik bir savunma yapılacaktı. Kıyıların zayıf şekilde gözetlenerek, ana kuvvetlerin içerde, derinliklerde bulun-

ması ve oynak muharebeler yapılması fikrine rağbet edilmedi. Zira bu tip muharebenin gereği olan malzemenin imaline imkân yoktur.

Hitler, Feld Mareşal Rundstedt'e; «Kıyının düşmana teslim edilmeden savunulması ve çıkacak kuvvetlerin derhal imhası» görevini verdi. Harekât serbestisi kaldırıldı. Derinliklerde savunma hatları tesisine imkân verilmedi.

Müttefik hava hücumları neticesinde iki ayrı fikir ortaya çıktı. Bunlar Felf Mareşal Rundstedt ve Rommel'e ait görüşlerdi.

Alman Silahlı Kuvvetler Başkomutanlığı Feld Mareşal Rundstedt'in görüşlerini benimsedi. Buna göre; tehlikeye maruz kalan bölge, mevcut bütün kuvvetlerin kaydırılması suretiyle istilanın karşılanması esası kabul edildi.

Feld Mareşal Rundstedt'in emrinde iki ordular grubu vardı. En güçlüsü olan B ordular grubuna Feld Mareşal Rommel komuta etmekteydi. G ordular grubu, Orgeneral Blaskowitz emri altında Biskay kıyıları ile Riviera'yı işgal eden 1 nci ve 9 ncu ordulardan ibaretti. Yine bu arada, Fransa'da General Geyr Von Schweppenburg komutasında Batı zırhlı grubu mevcuttu. Toplam olarak batıda 60 Alman tümeni vardı.

1943 yılının sonbaharında Hitler; En geç 1944'de Batı Avrupa'nın istilasını beklediğini Feld Mareşal Rundstedt'e bildirdi. Hitler'e göre çıkarma Pas de Calais civarında yapılacağından savunma siklet merkezinin burada olmasını istedi. Feld Mareşal Von Rundstedt de aynı fikirdeydi. Bu kıyıların İngiltere'ye yakınlığı, Rhen ve Ruhr bölgelerine en yakın istikametlerin başlangıcı oluşu; stratejik önemini artırıyordu. Ayrıca, Müttefikler buradan hem Fransa'ya, hem de Lüksenburg ve Hollanda'ya kısa sürede el atabilirlerdi. Bu bölgenin çıkarma ve nakliye kolaylıkları son derece elverişliydi.

Bu maksatla çıkarmanın en zayıf anında stratejik çevik kuvvetlerle taarruz edilerek Müttefiklerin denize dökülmesi mümkündü.

Buna mukabil Feld Mareşal Rommel, Normandie bölgesi üzerinde ısrar etti. Neticede bu bölgede süratle tahkimata girişti. Her vasıtadan yararlanmaya gayret etti. Çıkarmanın buraya yapılacağından son derece emindi. Elde mevcut kuvvetlerle kıyının tutulması üzerinde ısrar etti. Kendi hava kuvvetlerinin zayıflığı yanında, Müttefik hava gücünün değerini de bilmekteydi. Ama bütün bunlara rağmen Hitler; tali çıkarma bölgesini Normandie kıyıları olarak kabul etmekteydi.

Neticede kuvvetlerin tertiplenmesinde hatalı karara varıldı. Stratejik ihtiyat olarak üç panzer tümeni kaldı. Bu tümenler Hitler'in kontrolünde ve Paris'in güneybatısında kaldı. Yine bu arada batı cephesinden birtakım birlikler Doğu cephesine kaydırıldı.

Çıkarma yerinin kesin olarak bilinmemesi, harekât planlarına aksetti ve kuvvetler parçalandı.

Harekât öncesi Alman cephesinde önemli bir harekât olmadı. Doğu cephesindeki Rus kuvvetleri ilerlemeye devam etti. İtalya cephesi

ise ümit vermekten uzaktı. Zaten bu sıralarda Japonya'da harp gücünü kaybetmişti. Almanya kendi başına ve kendi olanaklarıyle harp etmek zorundaydı. Her nekadar savunma için bazı tedbirler alınmışsa da, yeterlilik derecesi şüpheliydi. Kaynaklar son haddine kadar kullanılmıştı. Ham madde yetersizliği had safhadaydı. Deniz ve hava gücü, Müttefiklerin güçleriyle baş edecek seviyede değildi. Üstelik, Alman sevk ve idaresinde kopmalar görülmekteydi.

1944 yılı başlangıcına kadar, malzeme ve nakil vasıtalarının yokluğu nedeniyle, bütün kıyı boyları aynı şekilde savunma imkânına sahip olamadı. Feld Mareşal Rommel 1944 yılı Mart ayında Normandie kıyılarını yeniden gözden geçirdi ve buraları elinden geldiği kadar takviye etti.

Seine körfezinin kıyı savunma, genel olarak bunkerler hattından ibaretti. Top yerleri, donanma ve hava ateşlerine karşı beton ve çelikle muhafaza edilmişti. Engel sistemleri tamamlanmıştı. Bazı yerlerde de su şişirmeleri yapılmıştı. Kıyılara mayınlar döşenmiş ve sualtı eşgelleri tesis edilmişti.

Kıyı topları uzun menzilli olup sahra toplarından oluşturulmuştu. Kıyılardan içerlere doğru mevzilenmiş sahra topları, kıyıya yanaşacak çıkarma araçlarını batırmayı amaçlıyordu.

Piyade tümenleri kıyılarda, zırhlı tümenler derinliklerde tertiplendi. Zırhlı birlikler topluca kullanılacak şekilde konuşlandırıldı. Kuzey Fransa kıyılarında 147.000 ton çelik, hesabı bilinmeyen mayın kullanıldı. Kıyılarda; bölgesel, bağımsız ve oldukça birbirleriyle irtibatsız muhtelif komutanlıklar tesis edildi. Bu aralarda Hitler'in kendi genelkurmayına itimadı sarsılmıştı ve idareyi kendi eline almıştı.

Atlantik duvarının inşaası ile birlikte Hitler ve kurmayları; Müttefik çıkarmasına karşı iki görüşün etkisi altında kaldı. Birinci görüş Feld Mareşal Rommel'in görüşüydü ve asıl muharebe hattını kıyıdan geçirmek ve her ne pahasına olursa olsun düşmanı karaya ayak bastırmamak esasına dayanıyordu. İkinci görüş Feld Mareşal Rundstedt' in görüşüydü ve kıyıyı zayıf tutmak, ana kuvvetleri Fransa içinde bulundurmak ve harbi Almanya topraklarına intikal ettirmeden kati neticeli meydan muharebesini Fransa'da yapmak.

Uzun süren görüşmelerden sonra 1944 yılının başında Hitler; Feld Mareşal Rommel'in görüşünü kabul etti.

Bütün Alman generalleri asıl çıkarmanın Pas de Calais bölgesine yapılacağını kabul etmişlerdi. Dolayısiyle Alman savunmasının kuvvet çoğunluğu bu bölgedeydi. Almanların kuvvet çoğunluğu bu bölgede bulundurmasının nedeni; bu bölgenin Rhein ve Ruhr bölgelerine el atacak en kısa istikamet üzerinde bulunuşuydu. Feld Mareşal Rommel'in fikrine uyularak planda azami kuvvetin Seinne nehri ile Schelde nehri arasında kıyıya yerleştirilmesi sağlandı. Normandie ikinci derecede önemli çıkarma bölgesi olarak kabul edildi. Planda yeterli miktarda ihtiyata yer verilmedi. Birkaç SS tümeni ve üç panzer tümeni yeterli görüldü. İhtiyatların bölgesel olarak yerleştirilmesi dikkate alınmadı.

Emir-komuta silsilesi tam olarak teşekkül ettirilemedi. Feld Mareşal Rommel ve Rundstedt arasında emir komuta ilişkisi tam olarak tayin ve tespit edilmedi. Bu karışıklık uygulamada büyük zararlar doğurdu ve harbin sonucuna dahi tesir etti.

Plana göre savunan kuvvetlerin hava desteğini Speerle'nin hava ordusu sağlayacaktı. Alman Kara Kuvvetlerine her ne pahasına olursa olsun düşmanın karaya çıkmasına engel olma görevi verilmişti. General Jold, «Almanya'ya gerekli merkezi elde tutmak için muhitte dövüşeceğiz» şeklinde ifade kullanıyordu.

Almanların çeşitli tümenlerinin bulunuşu, silahların çeşitliliği, müşterek bir komutanlığın ve bunun yetkilerinin belirlenmemiş oluşu en önemli dezavantajlarıydı.

MÜTTEFİKLERİN HAREKÂT ÖNCESİ HAZIRLIKLARI :

Müttefikler ilk kez 1941 yılı Aralık ayında Washington'da yaptıkları Arcadia konferansında Almanya'nın mağlup edilmesi için gayretlerin koordine edilmesi fikrinde birleşip karar aldılar. Karara göre; Almanya ablukalarla zayıflatılacak, Müttefik endüstri bölgeleri emniyet altına alınacak, Almanya'ya taarruz etmeden önce Japonya'nın yerinde tespiti sağlanacaktı. Müttefiklerin büyük stratejilerinin esas noktaları şu şekilde belirlendi :

Almanya'nın etrafındaki çemberin sıkıştırılması ve tahkimi, hava bombardımanı, abluka, içerden yıkıcı faaliyet ve propaganda ile Alman mukavemetini yıpratmak ve çürütmek, Almanya'ya karşı girişilen taarruzi harekâtın gelişmesine devam etmek.

1941 Şubat ve Mart aylarında Amerika'da kuvvet kurmay başkanları toplanıp, müttefiklerle askeri uzlaşma ve birleşmelerin temel esasları ve usullerini tespit ederek ABC-1 dokümanını hazırladılar. Bu dokümanda belirtilen prensip kararları 1941 yılından 1945 yılının sonuna kadar İngiliz-Amerikan işbirliğinin temelini teşkil etti.

Hitler, Fransa'nın işgalini bitirdiği gün Amerika Birleşk Devletlerinde 3.5 tümenlik bir kara kuvveti ve 17.000 kişilik hava kuvveti vardı. 1941 yılının Temmuz ayında bu kuvvet 34 tümene ulaştı.

Müşterek kurmay başkanlığı kurulunca, askeri sevk ve idare ve işbirliğinin temel taşı atıldı. Bunlar Washington'da yerleşip teşkilâtlandılar. Müşterek kurmay başkanlığı kaynakların ve imkânların harekât alanlarına tahsisi ve önceliklerin tespiti sorumluluğunu deruhte etti. Her harekât alanı için sorumlu bir tek komutan tayin edildi. Bu komutan doğrudan doğruya Müşterek Genelkurmay başkanlarına karşı sorumlu tutuldu.

1942 yılının Nisan ayında Londra'da toplanan kurmay başkanları; Japonya'nın tespiti için gerekli tedbirlerin alınmasını, kaynak ve imkânların azamisinin Almaya'nın mağlubiyeti için birleştirilmesini, Avrupa'daki Mihver ordularının; doğrudan doğruya Almanya'nın kalbine

yapılacak bir taarruzla edilmesini karar altına alarak devlet başkanlarına teklif ettiler.

1943 yılında Casablanca'da yapılan toplantıda; Manş kanalını geçiş planı görüşüldü. Harekâtın icrası için zamanın erken olduğu, ancak lojistik kaynakları İngiltere'de toplama planına devam edilmesinin zaruri olduğuna, Romanya'daki Ploesti petrol rafinelerinin imhasına, Almanya'ya yapılan stratejik bombardımanların şiddetlendirilmesine karar verildi.

İlk istila planlarını yapmak üzere COSSAC (Combined Staff Supreme Allied Command) Müttefik Müşterek Kuvvetler Komutanlığı Yüksek Karargâhı kuruldu.

Evrensel stratejik durum tamamen Müttefikler lehine döndüğü zaman Haziran 1943'de Birleşik Kurmay Başkanları Washington'da Trident konferansında buluştular. Bu konferansda; Overlord Harekâtını (Normandie çıkarmasının kısa adı) 1 Mayıs 1944'de yapmaya, Almanya derinliklerine yapılan stratejik bombardıman harekâtının devamına, İngiltere'de yığınaklanmaya süratle devam etmeye, Akdeniz bölgesinden 7 tümenin çekilerek İngiltere'ye getirilmesine ve General Eisenhower emrine verilmesine karar verildi.

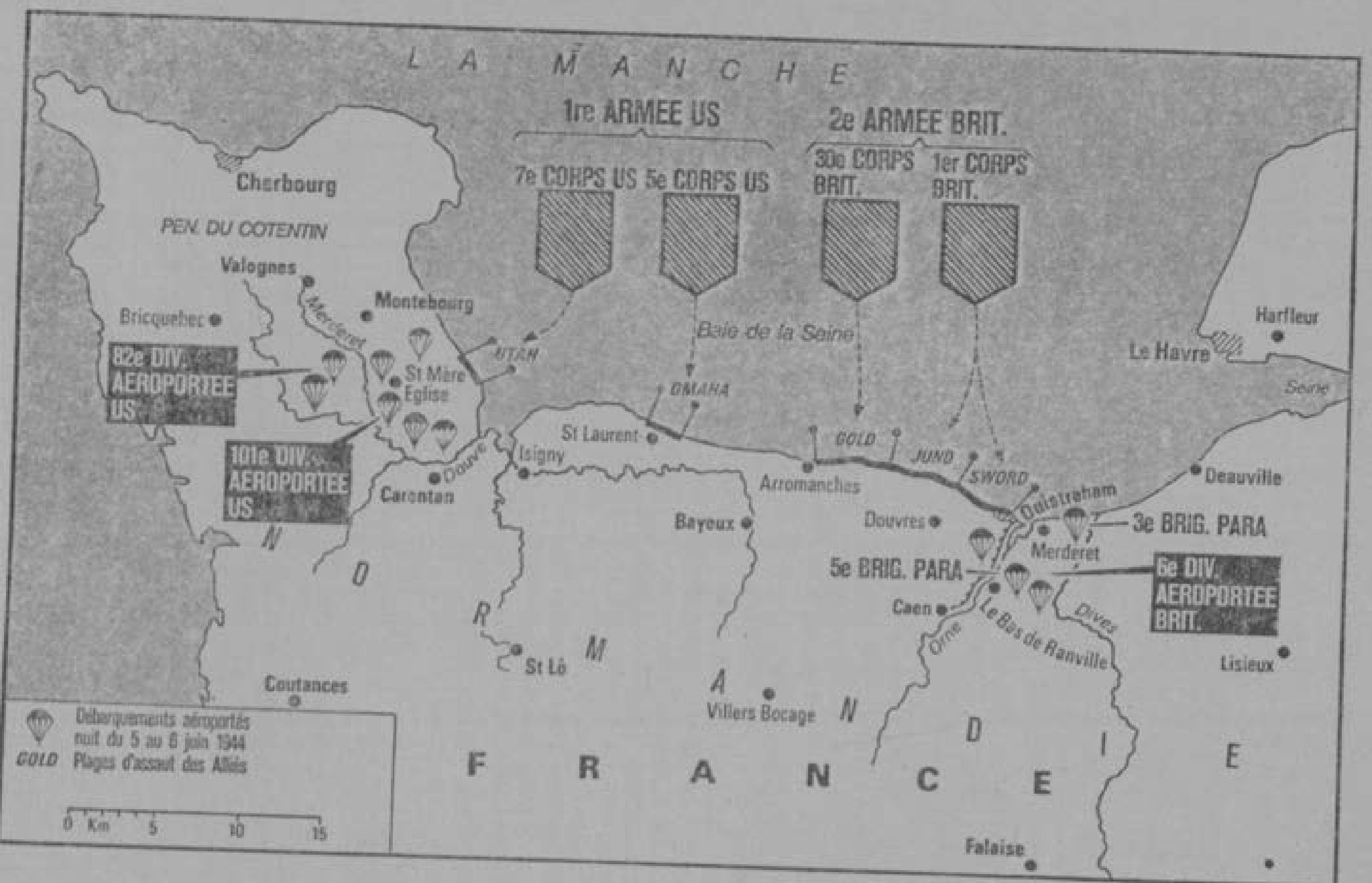
Müttefikler Batı Avrupa'nın tekrar ele geçirilmesi ve Almanya'nın çökertilmesi için stratejik plan ve hazırlıkları gaye noktasına vardırırken, Amerikalılar Avrupa harekâtını sevk ve idare edecek stratejik ve lojistik teşkilâtı kurmaya başladılar. İngiltere'deki A.B.D. Silahlı Kuvvetleri Karargâhı 8 Ocak 1943'de Londra'da teşkil edildi. Diğer taraftan Avrupa Harekât Alanı Komutanlığı 8 Haziran 1942'de kurulmuş ve başına da General D. D. Eisenhower atanmıştı. Kendi aynı zamanda Kuzey Afrika Müttefik kuvvetleri komutanıydı. General Eisenhower bu görevine devam ederken Orgeneral Frank Andrews vekâlet etti. Mayıs 1943'de bir uçak kazasında general Andrews ölünce korgeneral J. Devers komutayı aldı.

1942 yılının Nisan ayındaki Londra konferansında Müttefik kurmay başkanları «Bolero» adlı lojistik yığınak planı taslağını kabul ettiler. Bunun için bir Bolero komitesi kuruldu ve Londra'da faaliyete geçirildi. Bir tane komite de Washington'daydı. «Bolero» planı dört safhada gelişti :

İlk kademede 1.000.000 insanın yığınaklanması ve çıkarma tarihinin 1943 olarak kabulü, ikinci kademede yığınağın 1.147.000'e çıkartılması ve istila tarihinin aynı kalması esas alındı. Buna göre Amerika'dan her ay 120 gemi yükü malzeme İngiltere'ye gönderilecek ve bunları İngilizler boşaltarak planda öngörülen yerlere taşıyacaktı.

Üçüncü kademede geçici bir plan uygulandı, zira bu sırada Afrika harekâtı önem kazanmış bulunuyordu. Bu kademedeki hazırlıklar ikinci kademe ile çelişkiliydi.

Dördüncü kademede istila tarihinin 1944 yılının ilkbaharı olacağı ve 1.340.000 insanın yığınaklanması ile her ay 150 gemi yükünün boşaltılması esasa bağlandı. 30 Ekim 1943'de esaslarda değişiklik yapılarak personel sayısı 1.460.000'e çıkarıldı.

L A M A N C H E
1re ARMEE US
2e ARMEE BRIT.
7e CORPS US
5e CORPS US
30e CORPS BRIT.
1er CORPS BRIT.
Cherbourg
PEN. DU COTENTIN
Valognes
Bricquebec
Montebourg
Merderet
82e DIV. AEROPORTEE US
St Mère Eglise
101e DIV. AEROPORTEE US
Carentan
Douve
UTAH
OMAHA
Baie de la Seine
St Laurent
Isigny
GOLD
JUNO
SWORD
Arromanches
Bayeux
Douvres
Ouistreham
Merderet
3e BRIG. PARA
5e BRIG. PARA
6e DIV. AEROPORTEE BRIT.
Caen
Orne
Le Bas de Ranville
Dives
Le Havre
Harfleur
Seine
Deauville
Lisieux
St Lô
Coutances
Villers Bocage
Falaise
N O R M A N D I E
F R A N C E
Débarquements aéroportés nuit du 5 au 6 juin 1944
GOLD Plages d'assaut des Alliés
0 Km 5 10 15

General Marshall; Bolero Planının önemini şu şekilde ifade etti :

«Bu askeri tarihin en muhteşem, muazzam lojistik yığınağıdır. Bu yığınak 270 mil uzunluğunda ilâve bir demiryolu inşaatı, 66 milyon feet kare yerleşme sahasına, yüzden fazla lokomotif ve ikibin vagonun İngiltere'ye taşınmasına ihtiyaç gösteren bir gücün teksifini sağlayan bir yığınaktır ki; bunun yüzde 39'u İngiltere tarafından sağlanmıştır.»

İngilizler Avrupa Kıt'asına yapılacak bir amfibi harekâtı 1940 yılından itibaren düşünmeye başladılar. İlk çıkarma gemisi modelini de bu yıl içinde yaptılar. Bu tarihlerde Almanların Avrupa sahillerinde herhangi bir tahkimatı yoktu. Ancak yapılacak bir çıkarmadan sonra İngilizlerin yalnız başlarına Almanlar karşısında başarı şansları münakaşalıydı.

Washington-II toplantısından sonra Birleşik Seferi Kuvvetler Başkomutanı İngiliz Oramirali Sir. B. Ramsey; Müşterek Kuvvetlerin İngiltere'de üslenecekleri bölgeyi tayin etti. İngiltere'nin güneybatı bölgesi amfibi kuvvetlerin ve araçların eğitim alanı oldu. 1 Temmuz 1943 gününe kadar bütün tesisler hazırlandı ve Devon'da Appledore adlı ilk amfibi kuvvet ileri üsssü tesis edildi. Seçilen liman ve bölgelere çıkarma gemi ve araçlarının intikali tamamlanır tamamlanmaz, düzenlenmiş plajlarda eğitimlere başlandı.

15 Temmuz 1943'de komutanlara düşecek görevler ve sorumluluklar ile ilgili bir direktif yayınlandı. Avrupa'daki üsler ve çıkarma araçları için yeni bir komutanlık kuruldu. Lancrabeu kısa adlı bu komutanlık İngiltere'deki çıkarma araçlarının komutanlığını deruhte etti. Yine bu komutanlık Amerikan çıkarma araçları için uygun barınma ve onarım tesislerini teşkil etti ve bu birliklerin eğitimlerini sağlayacak şekilde organizasyonu kurdu ve koordinasyonu sağladı.

1 Eylül 1943'de Amerikan Tümamirali John Wilkers Comlancrabeu görevine başladı. Kısa bir zaman sonra Overlord-Nepture Harekâtı sorumluları da belli oldu.

Dartmouth'daki eski Devon şehri yakınındaki Strat Koyunu kaplayan Slapton Sands bölgesinde Ocak ayından Nisan ayına kadar büyük ölçüde amfibi tatbikatlar icra edildi.

Müttefikler tarafından istilaya kadar toplam 4000 çıkarma aracı inşa edilerek harekâta hazırlandı. Ancak çıkarma araçlarının Normandie sahillerinde barınması için limanlara ihtiyaç vardı, bunun için Müttefikler iki adet suni liman için çok karışık bir teknikle planlama yaptılar. Binlerce duba, sualtı beton kalıpları, hurda gemiler çekilerek saptanan bölgeye getirilmek üzere İngiltere'de hazırlandı. Böylece boyu birkaç kilometreyi bulan mendirekler inşa edilecek, mendirekler içersinde yüzer iskeleler kurulacaktı. Neticede; yedi nakliye gemisiyle otuz kadar çıkarma aracı her türlü hava şartlarında boşaltma yapabilecek, harekât hava şartlarından etkilenmeyecekti.

Çıkarma öncesi toplam 1.750.000 İngiliz, 1.500.000 Amerikalı, 175.000 imparatorluk, 44.000 gönüllü ile toplam 3.5 milyon insan ile yirmi milyon ton malzeme İngiltere Adasında toplandı.

Müttefiklerin elindeki haritalar eski baskılı olmasından dolayı çıkarma bölgesinin yeniden tetkik edilmesine gerek görüldü. Bu hususla ilgili görevleri gönüllü subaylar üstlendi. Bu gönüllü subaylar, Kasım 1943 ile Ocak 1944 arası geceleri plaj etütleri yaparak Normandie bölgesinin plaj özelliklerini güncel olarak saptadılar.

15 Nisan 1944'den itibaren Baltık Denizi ve Kiel'den Gaskonya'ya kadar olan sahillere toplam 7000 adet mayın döküldü. Atlantik'de 1943 ve 1944'de müttefikler tarafından denizaltı harbine fazlasıyla hız verildi. Atlantik deniz kontrolü tamamen ele geçirildi. Amerika'dan İngiltere'ye intikal eden konvoylar 1944 yılından itibaren hemen hemen hiç zayiat vermediler.

Çıkarmanın başarıya ulaşması için Fransa'da özel harp icra etmek maksadıyla Müttefik Komutanlığına bağlı 50 kadar özel harp timi kuruldu. Bu timler bir yıl içinde uçakla Fransa'ya gönderildiler. Bu özel harp timlerine; Demiryolu hatlarını, kıyı köprübaşı bölgesine kadar kesmek, düşmanın telli muhabere hatlarına ve araçlarına hasar verdirmek, düşmanın stratejik ihtiyatlarının bölgeye intikalini sekteye uğratmak görevleri verildi.

Haziran 1944 ayı başında Müttefiklerin hazırlık durumu şöyleydi :

Kara Kuvvetleri; Amerika Birleşik Devletleri, İngiliz, Kanada, Fransız ve Polonya kuvvetlerinden teşekkül ettirilmiş 39 tümen harekâta hazırdı.

Hava Kuvvetleri; Hava örtüsü, genel destek, hava indirmeleri ve diğer görevler için toplam 12.665 uçak bir araya toplanmış ve harekâta hazır hale getirilmişti.

Deniz Kuvvetleri; altı muharebe gemisi, üç monitör, yirmiiki kruvazör, doksanüç muhrip, üçyüzoniki mayın arama tarama gemisi, yüzonsekiz refakat gemisi, seksen karakol gemisi, üçyüzseksen hücumbotu ve avcıbotu olmak üzere 1009 adet harp ve yardımcı gemi ile altıyüzyirmibeş nakliye gemisi ve 4.266 adet çıkarma vasıtası harekâta hazır hale getirilmişti.

Haziran 1944'den önce bütün İngiltere; bir hava üssü, deniz üssü, atölye, depo ve seferberlik kampı görünümüne bürünmüştü. İngiliz ve Kanada askerleri İngiltere'nin güneydoğusunda, Amerikan askerleri ise batı ve güneybatı kesiminde hazırlıklarına devam ediyorlardı. Harekât için; Falmouth, Fowey, Plymouth, Salcombre, Darmouth, Brixham, Torbay, Portland, Weymouth, Poole-Southampton, Shoreham, Newham ve Harwich Limanları tahsis edilmişti.

Harekâta katılacak kuvvetlerin lojistik desteğini sağlamak amacıyla limanlara ilâveten Mulberries-A ve Mulberries-B adları verilen iki pre-fabrik liman inşa edilmiş, bunlar Manş Denizinden çekilerek getirilecek ve Bayeux'nün kuzeydoğu ile kuzeybatısına yerleştirilecekti

Harekât alanında, amfibi konvoyların geçeceği bütün deniz sahasını mayından taramak ve temizlemek olanak dışıydı. Bunun için, çeşitli bindirme liman ve bölgelerinden harekât edecek konvoyların

toplanmasını sağlamak üzere Wright Adasının 18 mil güneydoğusunda, 10 deniz mili çapında bir saha tespit edilip buraya Zebra Sahası adı verildi. Bu sahadan itibaren çıkarma bölgelerine doğru birer mil genişliğinde 10 adet taranmış kanal açılması planlandı ve kuvvet tahsisi yapıldı.

MÜTTEFİK HAVA KUVVETLERİNİN HAZIRLIK SAFHASI HAREKÂTI :

Çıkarmanın başarılı olması ve tarihe bir fiyasko olarak geçmemesi için hava üstünlüğünün kazanılması, gerek Almanya'da gerekse işgal altındaki memleketlerde düşman kontrolü altında bulunan bütün demiryolu şebekelerinin tahribi ve düşman akaryakıt kaynaklarının kurutulması gibi üç şartın gerçekleştirilmesi hayati önemi haizdi.

Hava Üstünlüğü Mücadelesi; Hava üstünlüğünün elde edilmesi, ancak Alman Hava Kuvvetlerinin tahribi ile mümkündü. Bunun için de bu kuvvetlerin yerde, yani fabrika ve meydanlarda ve tahripleri gerekiyordu.

Tahrip işi çok önemliydi. Çünkü; 1943 yılı Aralık ayında Almanların aylık uçak imalâtı 3.000'i bulmuştu.

1944 yılının Ocak ayından itibaren hava harekâtının karakteri değişti. Müttefikler akınlarını refakat av uçakları ile himayeli olarak ve bin kadar uçakla yapmaya başladılar. Şubat 1944'de Almanya üzerindeki hava harekâtı çok şiddetli bir safhaya girdi. Şubat ayının dördüncü haftasından itibaren Kıskaç adı verilen taarruzlara başlandı.

Hava üstünlüğü mücadelesine Argument Harekâtı kod ismi ile 20 Şubat 1944'de büyük bir şiddetle başlanıldı. Himayeli 1.000 bombardıman uçağı Oscherleben, Bernburg-Brunswick şehirlerindeki uçak fabrikalarına ve Leipzig'de bulunan M.E. 109 fabrikalarına taarruz etti. Dört ay sonra Brunswick'deki montaj tezgâhları ortadan kalkmıştı. 22 Şubat'ta Ratibonue şehri 8 ve 15 nci Amerikan Hava Kuvvetleri tarafından bombardıman edildi. 25 Şubat günü bu iki hava kuvvetine mensup 2.000 uçak Ratisbonne-Augsbourg ve Stutgard şehirlerine taarruz ettiler. Bu beş günlük harekâtta Almanlar 416 adet havada ve 286'sı yerde olmak üzere 702 uçak, Amerikalılar 244 stratejik bombardıman ve 25 de av uçağı kaybetti. Alman mukavemeti hatırı sayılır şekilde zayıflamıştı. 25 Şubat'tan 22 Mart'a kadar 8 nci Hava Kuvveti Berlin dahil bütün Batı Almanya'daki hava sanayine gündüz 1.600 uçak ile durmaksızın hava harekâtına devam etti. Gece harekâtı İngiliz Hava Kuvvetleri tarafından icra edildi.

23 Mart gecesi Frankfurt, Maddelemein'deki fabrikalara yapılan taarruzda istihsal tamamen felce uğratıldı.

Bu tarihden itibaren taarruzlar daha gerilere Polonya ve Doğu Prusya'ya kaydırıldı. 29 ve 30 Mayıs günleri ilk defa Dessau'daki Junker fabrikaları bombalandı.

Mart ayından itibaren Alman aylık uçak istihsali 2.000'e düşürüldü.

Demiryolu şebekesinin tahribi; Almanya ve işgal altındaki ülkelerin demiryolu merkezlerine taarruzlar 1944 yılından evvel başladı. İkinci Dünya Harbinin başlangıcında demiryolu garları ikinci derecede hedefler telâkki edilmekteydi. Fakat bir istila harekâtı için bu hedeflerin kıymeti birdenbire birinci dereceye yükseldi.

Yapılacak tecrit harekâtı iki gayeyi istihdaf ediyordu; Birincisi Pas de Calais'deki 15 nci Alman Ordusunun ve diğer ihtiyatların Normandie bölgesine kaydırılmalarını önlemek, ikincisi de çıkarma bölgesi hakkında Almanları şüpheye düşürmekti.

Tecrit harekâtına Taktik Hava Kuvvetleri Komutanlığının emrindeki 2 nci İngiliz ve 10 ncu Amerikan Taktik Hava Kuvvetleri tahsis edildi.

Bu harekât Mart 1944'de Kuzey ve Batı Almanya ve Fransa demiryolu şebekesine taarruzlarla başladı. Hedef öncelikleri; belli başlı köprüler, demiryolu tesisleri ve kavşak noktaları ve katarlardı.

Stratejik Hava Kuvvetlerinin bir kısım birlikleri Nisan 1944 ayı ortasından itibaren taarruzlarını Fransa ve Belçika'daki hedeflere teksif etmek için hava üstünlüğü mücadelesinden alındı. Bu birliklere; Liege, Namur, Mons, Charleroi, Arras ile Paris ve civarındaki garlar hedef olarak verildi.

Müttefik Komutanlığı Seine üzerindeki Paris-Le Havre arasındaki ulaştırmayı kesmeyi düşündü. 27 Mart'dan itibaren bu planın icrasına başlandı. Çıkarma yeri hakkında Almanları şaşırtmak için Albert Kanalı ve Meuse boyunca ikinci bir tecrit harekâtı da icra edildi.

Kara ve demiryollarına taarruzlar Mayıs ayı içinde en şiddetli bir devreye girdi. Taarruzlar; Rouen, Paris, Mezieres ve Dunkerque bölgesindeki hedeflere, Meuse ve Seine Nehirleri üzerindeki köprülere, Batı Almanya ve Lüksemburg-Doğu Fransa'daki demiryolu merkezlerine ve Loire Nehri üzerindeki köprülere ve Nice, Avignon, Nimes demiryolu tesisleri olarak dört ayrı bölgeye tevcih edildi.

Bu bombardımanların neticesi olarak 1944 yılı Mayıs ayı devamınca Belçika'dan kömür gelmediği gibi Fransa demiryolları Sarpe bölgesinin kömürleri ile iktifa etmek zorunda kaldı. Bundan başka o zamana kadar yalnız askerî nakliyat için yedek olarak ayrılan katarlar da kömür nakliyatına tahsis edildi.

Tecrit harekâtı çok etkili oldu. Günde 10-12 katar ölçüsünde yapılması gerekli olan nakliyat 2-3 katara kadar düştü. Şubat 1944'de Batı Fransa'daki demiryollarından günde 60-70 katar geçmekteyken Nisan ayında bu rakam 48'e ve Mayıs ayında da 32'e düştü. Bunun sadece 20 kadarı askerî nakliyata tahsis edilebiliyordu.

Böylece çıkarma harekâtı esnasında 1.000 katarın çıkarma bölgesine gelmesine mani olunmuştu. Normandie bölgesi hemen hemen tecrit edilmiş bulunuyordu.

Akaryakıt kaynaklarının kurutulması, diğer bir deyimle de petrol harbi aşağıdaki şekilde gelişti :

Hava üstünlüğünün tamamıyla kazanılabilmesi Alman sentetik akaryakıt istihsalinin durdurulmasına bağlıydı. Yani tahrip edilemeyen Hava Kuvvetleri uçakları ve bütün motorlu araçları akaryakıtsız bırakmak önemliydi.

Nihayet Müttefik Komutanlığı bunu hedef kabul ederek tarihe Petrol Harbi diye geçen harekâta Nisan 1944'de başladı. Petrol Harbinin genel planı, 29 adet sentetik benzin ve 58 adet de rafineri merkezine taarruzu içermekteydi. Hedefler üçer üçer 8 ve 15 nci Amerikan Stratejik Hava Kuvvetleri arasında taksim edildi.

Gaye, evvela Romanya petrollerinin ithaline mani olmaktı. Bunun için de ilk planda Romanya petrol kuyularını tahrip etmek, sarnıçlı vagon ve petrol gemilerine taarruzlar tertiplemek, her türlü nakliyata mani olmak için Tuna Nehrini mayınlamak gerekliydi. Bilahare Fransa ve Orta Avrupa'daki sentetik benzin fabrikalarına, depolara ve rafinerilere sıra gelecekti.

Petrol Harbi Nisan 1944'de Ploesti'ye yapılan bir akınla başladı. 2 Mayıs'da akın tekrar edildi. 12 Mayıs'da Bruxeitz ve Merseburg sentetik benzin fabrikalarına akın düzenledi.

28 Mayıs'da tekrar edilen akınla Zeitz'deki istihsal durduruldu. Çıkarma esnasında Almanlar artık Romanya petrollerinden istifade edemeyeceklerdi. Sentetik benzin istihsali 195.000 tondan en sonunda 44.000 tona kadar düşürüldü.

NORMANDIE HAREKÂTI İLE İLGİLİ COSSAC VE OVERLORD HAREKÂT PLANLARI :

1942 yılı Ocak ayından itibaren teşkil edilen Müttefik Genelkurmay Başkanları Komitesi, Avrupa istilasına yönelik çalışmalara ilk başlayan müşterek karargâhtı. Bu yılın sonunda Aralık 1942'de teknik açıdan Avrupa istilasını hazırlama görevi kısa adı Cossac olan Avrupa Yüksek Müttefik Komutanlığı Kurmay Başkanlığına atandırılan İngiliz Generali Sir Frederick E. Morgan'a verildi. Yaklaşık bir yıl süreyle başında bir komutan olmaksızın Müttefik Genelkurmay Başkanları komitesinden aldığı direktiflerin ışığı altında hazırlıklarını sürdüren General Morgan; tarihteki kurmay çalışmalarının en büyüğünü verdi.

1943 yılı Nisan ayında Fransa'ya yapılacak çıkarma harekâtının kod adı, Overlord olarak tespit edilmiş ve 1 Mayıs 1943 Washington Konferansı kararları neticesinde Manş Kanalı üzerinden Almanya'ya taarruz etmek stratejisi de kesin olarak belirlenmişti.

25 Mayıs 1943'de Müşterek Genelkurmay Başkanları Komitesi tarafından Cossac Karargâhında verilen Overlord plan direktifi şöyleydi :

«Herşey, harekât 1 Mayıs 1944 tarihinde başlayacağına göre hazırlanacaktır. Bu tarihte birinci kademede ve aynı anda üç tümen ve hemen arkasından çıkarılmak üzere iki tümen için gerekli bütün araçlar hazırlanmış bulunacaktır.

Çıkarma kuvveti ikisi paraşüt tümeni olmak üzere toplam 29 tümen olacaktır. Beş tümen karaya çıkarıldıktan sonra, geriye dönecek vasıtalara derhal yüklenmek üzere; iki piyade tümeni birinci safhayı takviye kuvveti olarak hazır olacak, geri kalan yirmi tümen ise, köprübaşı mevzilerine yerleşmeyi müteakip çıkarılacaktır.

Çıkarma bölgesi, en kısa zamanda 20 ile 30 tümeni destekleyecek liman tesislerini ihtiva edecek şekilde hazırlanacak, bu liman tesisleri Amerika'dan gelecek olan 3 ilâ 5 tümeni bir anda çıkarıp desteklemeye olanak verecek nitelikte olacaktır.»

General Morgan verilen direktif çerçevesinde çalışmalarına devam ederek ve 1943 yılı Ağustos ayında Quebec Konferansında öngörülen hususları da dikkate alarak 1943 yılının sonunda Taslak Cossac Planını hazırladı. Bu plan ana hatlarıyla şöyleydi :

Birinci kademede üç piyade tümeni, iki tank tugayı ve bir alay muharebe grubu; kısa bir süreli sindirme atışını müteakip kıyıya çıkacak, daha önceden indirilmiş olan paraşüt tümeni birlikleriyle de Caen şehri ile kıyıdaki bazı savunma mevzilerini ve köprülerini zaptedecektir. Birinci kademe için hedef; Doğuda Caen ve Batı Beyeux ile Grand Camp olacak, buraları zaptedildikten sonraki D günüdür, birinci safha harekâtı sona ermiş bulunacaktır.

İkinci kademede 18 tümen kullanılacak, zaptedilecek ve tesis edilecek hava alanlarından havalanacak yaklaşık 30 filo uçak desteğinde piyade tümenleri D+14 günü; St. Michel-Allençon-Tourville hattına varacak ve ikinci safha harekâtı sona erecektir.

Yapılan muharebelerdeki düşman mukavemeti hakkında elde edilecek bilgilere göre; ya Le Havre-Rouen şehirleri zaptedilecek ya da Bretagne bölgesini tecrit etmek için Saint Nazaire istikametine ilerlenecektir.

Taslak planın bitiminden hemen sonra Kasım 1943 ayında General D. D. Eisenhower, Müttefik Yüksek Komutanlığına, General B. Montgomery; harekâta katılacak İngiliz ve Kanada Kara Kuvvetlerinin Komutanlığı da uhdesinde olmak üzere müşterek Kara Kuvvetleri Başkomutanlığına ve İngiliz Amirali Bertham Ramsey; Müttefik Seferi Kuvvet Deniz Kuvvetleri Komutanlığına atandırıldılar. Mareşal Sir Mollory de Müttefik Hava Kuvvetleri Komutanlığına getirildi.

General D. D. Eisenhower ile General Sir B. Montgomery bu sıralarda Kuzey Afrika'da bulunuyorlardı. Her iki general Londra'ya hareketlerinden evvel Kuzey Afrika'da bir görüşme yapabilme fırsatını buldular.

14 Ocak 1944'de Afrika'dan Londra'ya gelen General Eisenhower öncelikle kısa adı Shaef olan «Müttefik Denizaşırı Kuvvetler Genel Karargâhını» kurmaya başladı. Daha önce kurulmuş olan Cossac Karargâhı bu dev kuruluşun içinde eritildi ve General Morgan da General Eisenhower'in baş yardımcısı olan General Bedel Smith'den sonra gelen ikinci Kurmay Başkanı olarak çalışmalarına devam etti.

Cossac Planını Başkomutan olarak tetkik eden General Eisenhower; gerekli düzeltmeleri yapmak üzere, çıkarma sırasında Kara Kuvvetlerinin tümüne komuta edecek olan General Montgomery'ye yetki verdi. General Montgomery'in; ilk çıkarma kuvvetlerinin Alman kıyı savunmasını yarmaya yetişmeyeceği, taarruz cephesinin dar olduğu ve kullanılan paraşüt tümenlerinin artırılması gerektiği konularındaki önerilerinde mutabık kalan General Eisenhower bu hususları Müşterek Genelkurmay Başkanlığı Komitesine teklif olarak götürdü. Kabul gören teklifler şu şekildeydi :

Hücum bölgesi; Doğu'da L'orne Nehrine, Batı'da Cotentin Yarımadasına yerleşmek ve müteakip harekâtın emniyetini sağlamak maksadıyla La Vire Nehrinin batısına kadar genişletilecektir. Birinci kademede beş tümen sahile aynı anda çıkartılacak ve birinci kademenin takviyesi için hemen akabinde iki tümen daha yüklenecektir Taarruz tümenlerinin mevcudu 5.000 kişi artırılacaktır.

Bu durumda; ilk kademedeki tümenlerin sayısı yediye yükseltildiği gibi taarruz tümenlerinin de mevcudu 5.000 kişi kadar artırılmıştı. Böylece yeniden bir tonaj problemi ortaya çıktı. Çünkü; gemi ve araç inşaatı, Normandie Çıkarmasında birinci kademede beş tümen ve Güney Fransa Çıkarmasında da iki tümen çıkarılacağına göre planlanmış ve inşa edilmişti.

General Eisenhower bu durumu biliyordu, fakat o Güney Fransa Çıkarmasını tamamen tali mahiyette telâkki ettiğinden oraya sadece bir tümen kadar bir kuvvetin çıkarılması fikrindeydi. Lâkin Müşterek Genelkurmay Başkanları; Güney Fransa'daki öneriyi redderek, birinci kademede Normandie bölgesine yedi tümen, Marsilya-Toulon bölgesine iki tümen çıkartılmasını kabul ettiler ve inşaat programında da bir değişikliği öngördüler.

General Eisenhower tarafından yapılan ve kabul edilen öneriler nedeniyle yeniden hazırlanan tonaj hesabı üzerine; çıkarma tarihi zorunlu olarak geri alındı ve tarih 1 Haziran 1944 olarak belirlendi. General Eisenhower ve General Montgomery'nin önerileri kabul edildikten sonra Overlord Planı son şeklini aldı ve harekât planı aşağıdaki şekilde belirlendi :

Birinci kademede iki Amerikan tümeni ile üç İngiliz-Kanada müşterek tümeni aynı saatte tahsis edildikleri plajlara çıkacaktır.

Bu tümenlerin cenahlarını emniyete almak maksadıyla; İngiliz Doğu Bölgesine bir. Amerikan Batı Bölgesine iki paraşüt tümeni hücum öncesi indirilecektir.

Birinci kademedeki beş tümeni takviye etmek maksadıyla çıkarmanın ikinci günü bir Amerikan ve bir İngiliz tümeni daha çıkarılacaktır. Asıl takviye ve tahkim; D+4 günü altı İngiliz ve sekiz Amerikan tümeni, D+12 günü dokuz İngiliz ve dokuz Amerikan tümeni, D+20 günü, onbeş İngiliz ve dokuz Amerikan tümeni, D+35 günü; onbeş İngiliz ve onbeş Amerikan tümeni daha çıkarılmasıyla gerçekleştirilecektir.

Müşterek Genelkurmay Başkanları Komitesi; 1 Şubat 1944 günü; General Eisenhower'in tüm önerilerini ve çıkarma tarihi olarak 5 Haziran 1944 gününü kabul etti.

Müttefik Seferi Kuvvet Başkomutanlığı Yüksek Karargâhı (Shaef) tarafından Şubat 1944'de son şekli saptanan Overlord Planına ilişkin Neptune Deniz Harekât Planı özet olarak şöyleydi :

Çıkarma Seine Körfezi güney kıyısındaki; Doğu-Batı yönünde seksen kilometre uzunluktaki beş plaja, üç İngiliz-Kanada ve iki Amerikan tümeni ile yapılacaktır

Çıkarma sahasının iki kanadı ilerisine bir İngiliz ve iki Amerikan paraşüt tümeni, çıkarmadan 4-5 saat önce indirilecektir.

Kıyıya çıkış güneş doğduktan 1.5 saat sonra 06.30'da başlayacaktır. Çıkarmanın ertesi günü (D+1) takviye kuvveti olarak bir İngiliz ve bir Amerikan tümeni daha çıkarılacaktır.

3.6 Kilometre uzunluğundaki Utah plajına 5 nci Amerikan Tümeni, 6.3 kilometre uzunluğundaki Omaha plajına 1 nci Amerikan tümeni, 7.4 kilometre uzunluğundaki Gold plajına 50 nci İngiliz ve 8 nci Kanada zırhlı alayları, 3.6 kilometre uzunluğundaki Juno plajına 3 ncü Kanada tümeni ve 2 nci Kanada zırhlı alayı, 3.6 kilometre uzunluğundaki Sword plajına 3 ncü İngiliz tümeni ve 27 nci İngiliz zırhlı alayı birinci kademede çıkarılacaktır.

Bu tümenlerin mevcudu 170.000 kişi, 3000 top, 1500 tank, 1500 çeşitli tipte araç olup, ayrıca plaj ve kıyı tesisleri için 30.000 kişi çıkarılacak, üç paraşüt tümeni ile de ayrıca 23.000 kişi indirilecekti.

Çıkarmanın 35 nci günü; Amerikan, İngiliz, Fransız, Kanada ve Polonya olmak üzere 29 piyade tümeni, 12 zırhlı tümen, 3 paraşüt tümeni olmak üzere 39 tümen, plaj ve diğer idari hizmetleri için 40.000 kişi Normandie kıyılarına çıkarılmış olacaktı.

Çıkarma günü akşamı kıyıdan 10-14 kilometre derinlikte kıyıbaşı sahasının işgal edilmesi öngörüldü.

Amerikan, İngiliz ve Fransız Deniz Kuvvetlerinden 866 harp gemisi bu harekâtta görev alacak, ayrıca İngiliz Anavatan Filosu da yardım için harekâta hazır halde bulunacaktı.

Bu harekâtta uçak gemisi kullanılmayacak, fakat İngiltere adalarındaki 163 hava alanı kullanılarak çıkarma günü 11700 adet çeşitli uçak; bombardıman, destek, örtü ve gözetleme görevleri de görev alacaktı.

Paraşüt tümenleri için 925 adet nakliye uçağı ile 900 planörün kullanılması öngörüldü.

Birinci kademede çıkarılacak Amerikan tümenleri; Darmouth, Plymouth, Falmouth Limanlarından, İngiliz ve Kanada Tümenleri Wight Adası, Southampton, Portsmouth ve Newhaven Limanlarından bindirilecekti.

Yükleme limanları ile Wight Adasının güneyindeki randevu noktası arasında beş ve buradan çıkarma plajlarının 8-12 mil ilerisindeki dağılma noktasına kadar beş seyir geçiş yolu taranacak, kanal haline getirilecek, kanallar sağlı sollu rehber şamandıraları ile markalanacak, arama tarama görevi 12 mayın arama tarama filotillası tarafından 4 Haziran 1944 günü akşamı alacakaranlığına kadar tamamlanacaktı.

Muharebe gemileri, kruvazörler ve muhripler demirli olarak 6000 metre ile 14.000 metreden ve ateş destek araçları seyir halinde yakın destek yapacak, sindirme ateşi saat 05.50 ile 06.30 arasında icra edilecekti.

Amerikan ve İngiliz Taktik Hava Kuvvetlerine mensup ceman 16 av filosu çıkarma sahasında kıyı bölgesini örtmek için devamlı devriyeye tahsis edildi. Beş filo İngiliz çıkarma bölgesi üzerinde, beş filo Amerikan çıkarma bölgesi üzerinde, altı filo devriye takviye filosu olarak ayrıldı. Bunlardan başka sekiz av filosu deniz yaklaşma yolları üzerinde devamlı devriye gezdi, bunlardan beş filo İngiltere güney sahilinden 60 mil, üç filo, İngiltere güney sahilinden 80 mil mesafedeki bölgede görev aldı. Bütün filolar çıkarma harekâtı süresince havada bulundu. Örtme filolarından gayrı 33 filo da bombardıman kollarının himayesine ve 36 av-bombardıman filosu da yakın destek harekâtına tahsis edildi.

İngiliz çıkarma plajları önüne üç adet cep denizaltı gemisi, Amerikan çıkarma plajları önüne iki küçük gemi rehberlik etmek üzere daha önce sevk edildi.

Cherbourg Limanı zapt edilip kullanılır hale gelinceye kadar, sık sık ve şiddetli esen kuzey rüzgârlarının ve dalgalarının etkisi altında kalacak olan plajlarda boşaltmayı kolaylaştırmak için Omaha-Gold plajları arasındaki kıyı önüne 3500 metre uzunlukta bir dalgakıran yapılacaktı. Bu maksatla; ağırlığı 1600-6000 ton arasında değişen 60 beton blok «Phoenix» ve ayrıca eski bir Fransız muharebe gemisiyle bir İngiliz ve Hollanda eski kruvazörü dahil 17 büyük ve 35 de küçük gemi batırılarak suni liman ve dalgakıran ve yine dokuz gemi batırılarak da Utah plajı önüne bir suni liman ve dalgakıran tesisi planlandı. Bu işe D+1 günü başlanacak ve D+13 günü de tamamlanacaktı.

Almanların dikkatini Dover tarafına çekmek üzere, beton bloklar dahil pek çok gemi bölgedeki limanlarda toplanarak, çıkarmadan bir gün ve bir gece önce yüzden fazla irili ufaklı geminin Dover istikametine seyretmesi ve 100 uçakla emniyete alınması planlandı.

Başlangıçta tam bir baskın sağlanması için çıkarmanın güneş doğmadan evvel yapılması düşünüldü. Fakat Pasifik Harekâtı ve bilhassa Tarawa çıkarması, denizden yapılacak ateş desteğinin etkili olması için, kıyıya hücumun güneş doğduktan sonra yapılmasının daha faydalı olduğunu göstermişti. Diğer yönden Normandie Çıkarmasında dalgalar o kadar kalabalık olacaktı ki, eğer hücum gece karanlığında yapılırsa; karanlıkta birçok karışıklıklar ve müsademeler vukua gelebilecekti. Gel-git hususunda düşünülmesi gereken çok şeyler vardı. Hücumun sür'ati ve emniyeti bakımından çıkarma araçlarının kıyıya mümkün

olduğu kadar yakın mesafeye girmeleri gerekliydi. Bu suretle az zayiat verilir ve askerler denizin içinde fazla yürümek mecburiyetinde kalmazlardı. Pasifik harekâtında ilk dalgalardaki asker, ekseriya yarı beline kadar denize girerek kıyıya hücum mecburiyetinde kaldığından zayiat yüzdesi yüksek olmuştu.

Bütün bu hususları gözönünde bulunduran General Eisenhower; 17 Mayıs 1944 tarihinde çıkarmanın 5 Haziran 1944 sabahı saat 06.30'da yapılmasına karar verdi ve bu karar Müşterek Genelkurmay Başkanları Komitesi tarafından da kabul olundu.

Mayıs 1944 ayı Manş Kanalında ve Normandie Bölgesinde meteorolojik bakımdan çok iyi geçti. Fakat ay sonuna doğru havanın bozacağı ve kuvvetli batı rüzgârlarının esmesi beklenmeye başlandı. Zaten Normandie Bölgesinin bir özelliği de Haziran ayında genellikle batı rüzgârlarının esmesiydi. Ancak kuzey yönünden 42 kilometre uzunluktaki Cotentin yarımadası bir dalgakıran gibi çıkarma plajlarını korur nitelikteydi.

Çıkarmanın 5 Haziran 06.30'da başlayacağının gemilere en az 24 saat evvel bildirilmesi gerekliydi. Çünkü; randevü noktasında buluşmak üzere hareketlerini kendileri ayarlayacaklardı.

Çıkarma için meteorolojik durumun nasıl olacağı günü gününe tahmin edildi ve değerlendirmeler yapıldı. Bu maksatla 3 Haziran akşamı komutanlara bir brifing verildi. İngiliz meteoroloji uzmanı Alb. J. M. Stagg; 5 Haziran Pazartesi günü şiddetli bir fırtına çıkacağını, bulutların yoğun ve alçak olacağını, çıkarma plajlarını sis kaplayacağını ve havanın birkaç gün böyle kalacak gibi göründüğünü belirtti.

İngiliz Amirallik Dairesi derhal bir fırtına ihbarı yayınladı. 4 Haziran saat 05.15'de yeniden toplanıldı. Fakat meteoroloji subayının hava tahmin raporu iyi değildi. Havanın ayni şekilde devam edeceğini, bulut tavan irtifaının 300 metreden az olacağını ve 5-6 saat sonra da bir fırtınanın başlayacağını bildirdi.

Çıkarmanın 5 Haziran 1944 günü sabahı yapılıp yapılmayacağı kararının bu sıralarda verilmesi gerekliydi. Ama batı limanlarındaki bazı konvoylar randevü noktasına doğru seyre başlamış bulunuyorlardı.

Bunun üzerine General Eisenhower; çıkarmanın bir gün geriye alınarak 6 Haziran 1944 sabahı yapılacağını ve randevu noktasına gitmekte olan konvoyların denizde kalarak, 12 saat batı ve 12 saat doğu rotasına ,kıyıya yakın seyrederek vakit geçirmelerini ve 6 Haziran sabahı ayni noktada bulunmaları emrini verdi.

Gerçekten saat 10.00'da şiddetli bir fırtına çıktı ve yağmur da başladı.

4 Haziran gecesi yeniden bir toplantı yapıldı. Meteoroloji uzmanı Albay Stagg; «Büyük bir talih olarak Azor Adaları Bölgesinde basınç düşüklüğü başlamıştır. Bu nedenle Manş Kanalında kısa bir süre havanın sakin olması muhtemeldir.» dedi.

Böylece yeni bir karar almak durumu ortaya çıktı. Havanın kısa bir süre sakinleşeceğini kabul ederek çıkarmayı daha evvelki karara uygun olarak 6 Haziran sabahı yapmak veya havanın değişmeyeceğini kabul ederek harekâtı 19 Haziran 1944 tarihine ertelemek mümkündü. Fakat bu ikinci hareket tarzının çok önemli sakıncaları vardı.

5/6 Haziran'da randevu noktasında bulunmak üzere harekete hazırlanmış ve bir kısmı ise harekete geçerek denize çıkmış konvoyları belli olmayan bir tarihe kadar yeni bir düzene sokmak çok zordu. Gelgit nedeniyle mümkün olan 19 Haziran tarihine kadar 15 gün süre ile personeli ve yüklenen malzemeyi gemilerde tutmak mümkün değildi. Personelin ve malzemenin sahile çıkarılması, yerleştirilmesi ve tekrar gemilere bindirilip, yüklenmesi çok karışık bir işti.

Eğer Almanlar çıkarmanın yapılacağını öğrenmişlerse, karşı tedbir almak için zaman kazanmış olacaklardı. Yine bu gecikme Rusları olumsuz yönde etkileyebilirdi. En önemli husus da Londra telgrafhanesindeki bir memurun çıkarmanın başladığını Amerika'ya bildirmiş olması ve birçok radyoların da bu haberi yayınlamaya başlamış olmasıydı.

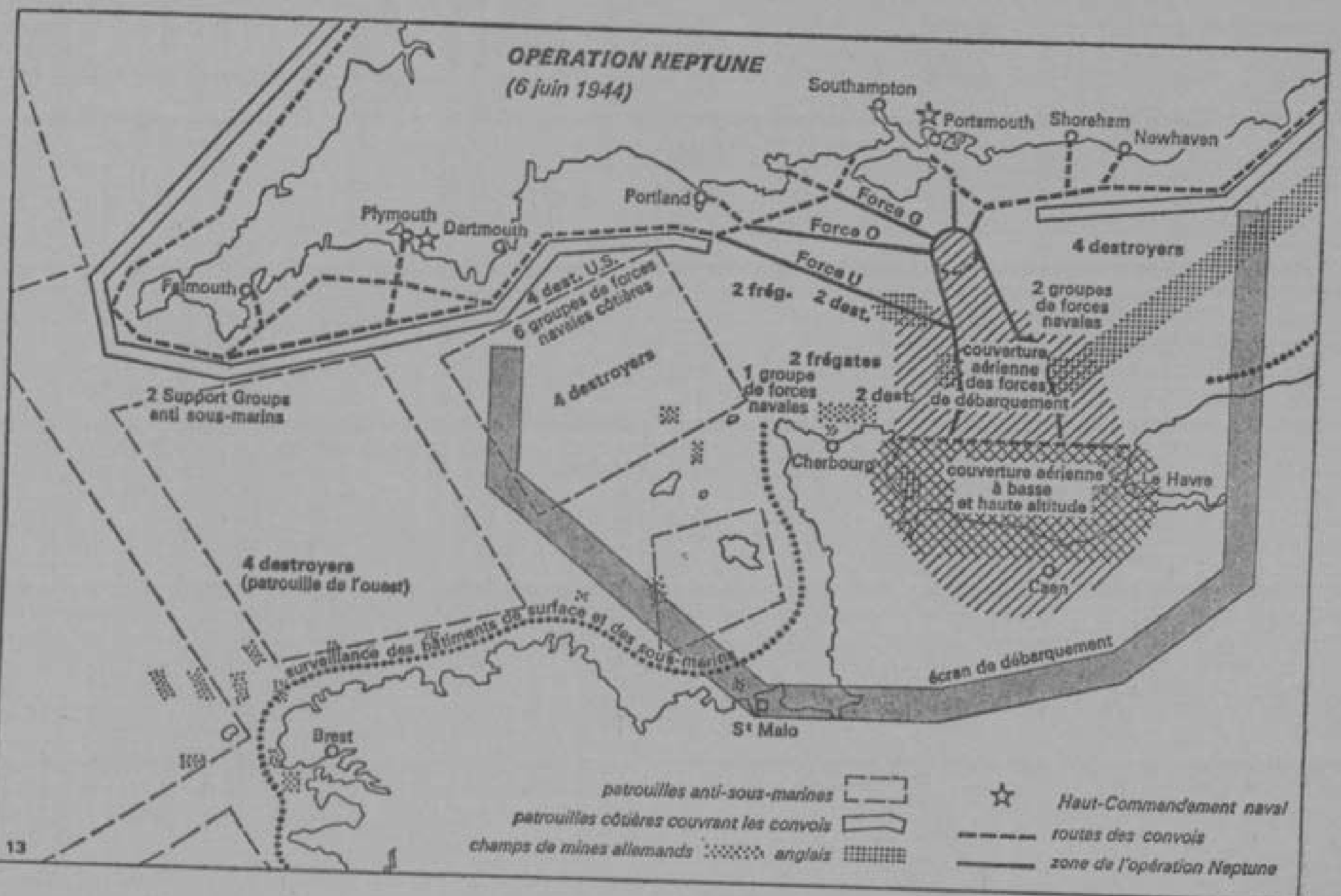
Bu durum karşısında General Eisenhower; «Ben bu işi talihe bırakmakdan başka çıkar yol görmüyorum. Yeni bir toplantıya gerek var mıdır?» diye sordu ve çıkarmanın 6 Haziran sabahı yapılması hakkındaki kararını tekrarladı.

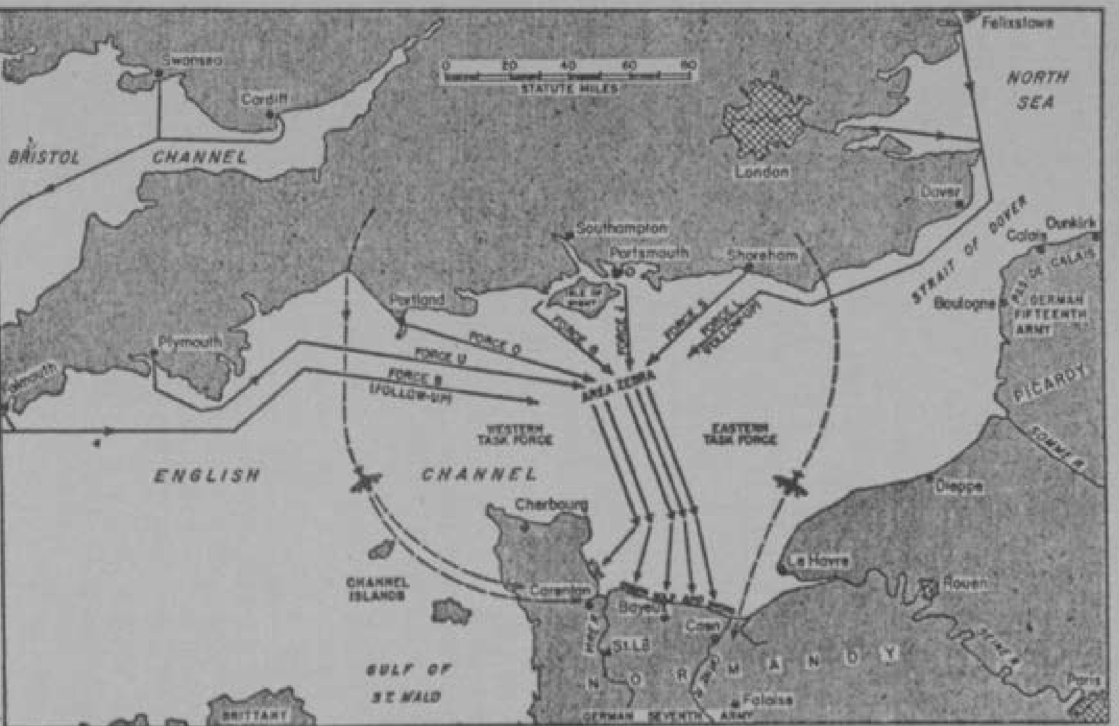
General Montgomery hemen çıkarmanın yapılmasını yani 5 Haziran sabahını önerdi. Müttefik Hava Kuvvetleri Komutanı Sir T. L. Mallory ise, 5 Haziran sabahı saat 04.00'de yeni bir toplantı teklif etti ve bu kabul edildi. Toplantı dağılırken çok şiddetli bir fırtına başlamıştı. 5 Haziran sabahı yeniden toplanıldı. Hava cidden çok fenaydı. Meteoroloji uzmanı Albay Stagg; «Eğer teklifim dikkate alınmayarak plan gereğince 5 Haziran sabahı yani bu sabah çıkarma başlasaydı, bir felâket olacaktı. Fakat önümüzdeki gece havanın düzelmesi ihtimali ve geçici bir sükûnetin akşama kadar devam edeceği hakkındaki fikrimde değişiklik yoktur.» dedi. Bunun üzerine General Eisenhower; çıkarmanın 6 Haziran sabahı yapılması kararında bir değişiklik olmadığını bildirdi ve toplantı dağıldı. Son emirler verilmeye başlandı.

Beş bine yakın gemi Wright Adası güneyindeki randevu noktasına doğru bindirme ve yükleme limanlarından seyre ve uçak meydanlarındaki binlerce uçak uçuşa hazırlanmaya başladı.

NORMANDİE HAREKÂTININ CEREYANI :

Beş tümeni yüklemiş bulunan 5000 kadar harp, nakliye ve çıkarma gemisiyle büyük araçlar 5/6 Haziran gecesi saat 20.00 sularında «Z» randevu noktasında toplanarak kendileri için mayından temizlenmiş ve ışıklı şamandıralarla markalanmış beş geniş kanalda 113 refakat gemisi, 80 karakol gemisi ve 300 kadar hücumbotu-avcıbotu himayesinde olarak dağılma noktalarına doğru seyre başladı. Bu kanallar 5 Haziran 1944 günü güneş batıncaya kadar çıkarma plajlarından 10-12 mil mesafeye kadar taranmıştı. Almanlar bu mayın arama ve taramaya hiçbir şekilde müdahalede bulunmadılar.

OPÉRATION NEPTUNE
(6 juin 1944)
Southampton
Portsmouth
Shoreham
Newhaven
Portland
Plymouth
Dartmouth
Falmouth
Force G
Force O
Force U
4 destroyers
2 groupes de forces navales
2 frég.
2 dest.
4 dest. U.S.
6 groupes de forces navales côtières
2 frégates
1 groupe de forces navales
2 dest.
couverture aérienne des forces de débarquement
4 destroyers
2 Support Groups anti sous-marins
Cherbourg
couverture aérienne à basse et haute altitude
Le Havre
Caen
4 destroyers
(patrouille de l'ouest)
surveillance des bâtiments de surface et des sous-marins
écran de débarquement
Brest
St Malo
13
patrouilles anti-sous-marines
patrouilles côtières couvrant les convois
champs de mines allemands
anglais
Haut-Commandement naval
routes des convois
zone de l'opération Neptune

OVERLORD Harekâtı Seyir Rotaları 6 Haziran 1944

6 Haziran saat 02.00 sıralarında dağılma noktasından ayrılan gruplardan; U kuvveti Utah plajı 11 deniz mili açığına saat 02.29, O kuvveti Omaha plajı açığına 02.49, S, J ve G kuvvetleri kendilerine tahsisli plajların açığına saat 05.05'de demirlediler. Kıyıya hücum için küçük araçlar denize indirilmeye ve ilk dalgalar bindirilmeye başladı.

Kıyıya hücum safhası başlangıcında hava şartları pek müsait değildi. Rüzgâr kuzey ve kuzey batıdan dört kuvvetinde esiyor, dalga yüksekliği bir metreyi buluyordu.

Deniz sindirme atışı Sword, Juno ve Gold plajlarına saat 05.30'da, Omaha ve Utah plajlarına saat 05.50'de başladı. Çıkarma bölgesine ayni zamanda çok şiddetli bir hava bombardımanı daha yüksek irtifadan, deniz ateş desteği üzerinden yapıldı.

Bu maksatla 5/6 Haziran gecesi İngiltere'deki üslerden kalkan 1137 uçak gece yarısından biraz sonra dalgalar halinde bombardımana başladılar. Saha Cherbourg ile Le Havre arasındaki sahil kesimiydi. Hedef de bölgedeki 10 kıyı bataryası verilmişti. Adı geçen bataryalar yüksek noktalara yerleştirilmiş ve büyük bir görüş sağlayacak şekilde mevzilendirilmiş 250 mm.lik toplardan müteşekkildi. Her batarya ayrıca, kara taarruzlarına karşı tanksavar ve hava taarruzlarına karşı da uçaksavar toplarıyle korunmakta idiler.

Harekâta takaddüm eden günlerde yani 2-3 Haziran günlerinde Dunkerque ile Cherbourg arasındaki topyekûn bütün bataryalara 8 nci hava kuvveti tarafından 5000 ton bomba atılmıştı.

Çıkarma gecesi ise adı geçen 10 bataryaya İngiliz Kraliyet Hava Kuvvetleri tarafından 5863 ton bomba atıldı. Yapılan planlara göre, bölge devamlı bir hava baskısı altında tutulacağından gün ağırırken ve ilk bombardıman nihayet bulmasıyle yine 8 nci hava kuvveti birliklerine mensup 1083 adet uçak tarafından ayni hedeflere 1763 ton bomba atıldı.

Bundan sonra bölge üzerinde yakın hava desteğine tahsis edilen 2 nci ve 10 ncu taktik hava kuvvetlerinin hafif, orta ve av bombardıman uçakları geldi. Kıyı boyunca münferit hedeflere ve daha içerideki topçu mevzilerine taarruzlar başladı. Bu muazzam hava akımı, Alman savunma tesislerinde husule getirdiği geniş tahribattan başka Almanların morali üzerinde son derece emniyetli tesirler yarattı. Bu tesir o kadar büyüktü ki, gelen ilk çıkarma grupları, husule gelen bu şaşkınlıktan istifade ile hemen sahile çıktılar.

Utah Plajına Hücum : Cherbourg Limanını ele geçirmek ve Cotentin yarımadasındaki Alman kuvvetlerini imha etmek maksadiyle bu plaj hedef alınmıştı. Bilâhare kara harekâtını takviye etmek için bölgedeki hava alanları da ele geçirilecekti.

Sahile çıkış ve ilerlemeyi kolaylaştırmak için 5/6 Haziran gecesi 02.00 sularında plajın 10 kilometre kadar ilerisindeki Saint-mere-Eglise Bölgesine 82 nci Amerikan Paraşüt Tümeni ve plajın güneyindeki Carentan şehri kuzeyindeki bölgeye 101 nci Amerikan Paraşüt Tümeni indirildi. Amerikan Hava İndirme Tümenleri, meteorolojik şartlar yü-

zünden tam atılacakları sahayı bulamadılar. Bazı pilotların da tecrübesizliği buna eklenince kıtaların ve ikmal maddelerinin gereğinden fazla dağılması ortaya çıktı. 101 nci tümenden 6500 paraşütçü 15×25 millik bir sahaya serpildi. Teçhizatın yüzde altmışı kaybedildi. Buna rağmen kuvvetli hava himayesi altında, vazife yapılabildi.

Utah plajı kuzey güney yönünde 3600 metre uzunlukta olup iyice tahkim edilmişti. Bu plaja tahsisli deniz kuvvetleri bir muharebe gemisi, beş kruvazör, sekiz muhrip, otuzüç refakat gemisi ve birçok avcıbotu ile oniki konvoy halinde tertiplenmiş toplam 865 harp, nakliye ve çıkarma gemi/aracıydı.

En başarılı hava taarruzları karaya çıkıştan biraz evvel Utah kıyılarına yapılan taarruzlar olmuştu. Çünkü buraya 9 ncu Hava Kuvveti bulutlar altında ve alçaktan isabetli atışlar yapmıştı. Halbuki diğer bölgelerde yüksekten atılan bombalar, emniyet mülahazasıyle kısmen isabet etmişti.

İlk dalgalar tam 06.39'da kıyıya ulaştı. Daha evvelce rehber botu olarak gönderilen iki küçük gemi mayına çarparak battığı için ve ayrıca mevcut akıntının nedeniyle çıkarma araçları güneye doğru sürüklendiler. Bu bir bakıma karaya çıkan 4 ncü Amerikan tümeninin lehine oldu. Çünkü; Alman kıyı bataryalarının ateş kavsi dışına düştüler.

Bir hayli karışıklıklar oldu. Araçlar kıyıdan 100 metre kadar uzakta kumsala oturdukları için çıkanlar bu mesafeyi yarı bellerine kadar su içinde yürüyerek geçtiler. Bu hücum, sahilden 5000 yarda açıkta indirilip, bir tanesi hariç hepsi salimen karaya çıkan amfibi tanklar tarafından etkili bir şekilde desteklendi.

Çıkarma altı grup halinde ve her hücum grubunda 16 dalga düzeninde yapıldı. Diğer plajlara nazaran en az zayiat burada verildi. Fakat plana göre kıyıdan 10 kilometre olması gereken plaj başı 7 kilometreden fazla olamadı. Hava indirme tümenleri ile ancak ertesi gün irtibat kurulup birleşilebildi. Ateş destek gemilerinin cephane sarfiyatı tahmin edilenin üstündeydi ve bu nedenle birçoğu ikmal yapmak üzere Plymouth'a döndüler.

Omaha Plajına hücum; 1 nci Amerikan Tümeni çok zorluklarla bu plaja ulaşabildi ve çıktı. 6300 metrelik bu plajın sadece batı tarafında, 700-800 metrelik bir kısmı sahile çıkmaya uygundu. Kıyı iyi tahkim edilmiş, plaj iyice mayınlanmış ve ayrıca çok yoğun bir sualtı maniası yapılmıştı. Kötü görüş şartları nedeniyle ateş desteği etkili olmamıştı. Denizin sert ve dalgalı olması yanı sıra O kuvveti, 352 nci Alman Tümeninin manevra sahası içinde düşmüş bulunuyordu. İşte Amerikan kuvveti, muharebe mevzilerine yerleşmiş, eğitim standardı yüksek bir tümenin ileri mevzilerine çarpmış oldu. Almanların mukavemeti çok şiddetliydi. Sular çekildiği zaman kayalık ve deniz seviyesinden 1-1.5 metre yükseklikte kalan çok sert bir plaj ortaya çıkıyordu. Bütün bunlara rağmen 06.30'da kıyıya gelindi. İlerleme son derece yavaş olduğundan plaj önü birdenbire karmakarışık oldu. Sular yükselirken kuvvetli bir akıntı araçları sürüklemeye başladı ve 32 amfibi tanktan 27 tanesi battı. Ateş desteğini çok yakından yapmak gerektiğinden muhripler karaya oturacak şekilde kıyıya yaklaştılar.

Buraya 32.000 kişi ve 3300 araç çıkarılacaktı ve bunları taşımak ve desteklemek üzere iki muharebe gemisi, üç kruvazör, oniki muhrip, otuzüç arama tarama gemisi, yüzbeş deniz ateş destek aracı dahil 580 gemi ve araç sahil önünde bulunuyordu.

Deniz ateş desteğine ve hava bombardımanlarına rağmen kıyıya çıkış saat 08.30 ilâ 11.00 arasında geçici olarak durduruldu. Plajlardaki askerlerin ileri atılarak plajı terketmeleri emredildi. Çıkarmaya güneş battıktan sonra da devam edildi. Akşama kadar ancak 1500-3000 metre derinliğinde kıyıya yerleşilebilmişti ama 3000 kişi ölü verilmiş, 10 gemi batmış, 60 amfibi araç da tahrip edilmiş veya batmıştı. Özellikle Hug Burnundaki etkili batarya için buraya plaj dışı olarak hemen hazırlanan bir komando birliği gece çıkartılarak zaptedildi. Tümenin tamamı Omaha Plajına ancak 7 günde çıkabildi.

Gold, Juno ve Sword Plajlarına hücum; Gold ve Sword Plajlarına 50 nci ve 3 ncü İngiliz Tümeni, Juno Plajına ise 3 ncü Kanada Tümeni taarruz için getirildi. Bu üç plaja çıkacak kuvvetleri, iki muharebe gemisi, üç kruvazor, bir monitor, kırk muhrip ve refakat gemisiyle 1500 kadar uçak destekliyordu.

Gold sektöründeki tümenin iki amfibi alayı, bir komando alayı ile bir tugayı mevcuttu. Demir yerlerindeki deniz durumu oldukça sert olduğundan amfibi tankların kullanılmasından vazgeçildi. Bu nedenle tank taşıyıcı gemilerin sahile yanaşması ve piyadenin hemen arkasından çıkarma yapmaları emredildi. Tespit edilen çıkarma saatinden kıyıya birkaç dakika sonra çıkıldı. Fakat deniz ve hava bombardımanlarından çok etkilenmemiş bir mukavemetle karşılaşıldı. Piyade birlikleri kıyıda saplanıp kaldı. Fakat Alman mukavemeti, özellikle İngilizler tarafından karaya çıkarılan deniz topçu subaylarından oluşan postaların ateş tanzimiyle tedricen yok edildi. Bu sayede birlikler ileri harekâta başlayabildiler.

Juno Plajına çıkacak Kanada Tümeninin unsurlarından bir kısmı, amfibi tankların yüksek dalgalar nedeniyle hücum dışı kalması ve bazı çıkarma araçlarının kötü hava tesiriyle gecikmesi sonucu kıyı başı oldukça geç elde edildi.

Sword Plajına çıkacak İngiliz 3 ncü Tümeninin hedefi Caen'e doğru ilerlemek ve burada bir köprübaşı elde ederek 6 ncı Hava İndirme Tümeni ile birleşmekti. Burada oldukça sert deniz nedeniyle iki amfibi tank müfrezesini sahilden 4500 yarda uzakta denize indirmek zorunda kalındı. Bunların yarısı piyade ile birlikte sahile ulaştılar. İkinci grup saat 10.00'da ve ihtiyat grup da öğleden sonra sahile varabildi.

Böylece çıkarma günü akşamı Sword Plajında 7 kilometre, Juno ve Gold Plajlarında 9 kilometre kadar ilerlenebilmişti. Kıyı başları planlarda öngörüldüğü şekilde ele geçirilememişse de yine de kıyıda tutunulmuştu.

ALMANLARIN KARŞI KOYMASI :

Almanlar çıkarma tarihi hakkında doğruya yakın bir bilgiye sahip oldukları halde, çıkarma bölgesi hakkında tam bir bilgi elde edeme-

mişlerdi. Hitler, uzun zamandan beri Müttefiklerin Avrupa kalesine Norveç yoluyla taarruz edebileceklerine inanmıştı. Daha sonra Jutland ve Landes sahillerini de dikkate aldı. Ama bu bölgelerde deniz; sahile dik inen sarp kayalara çarpmaktaydı. 1944 yılı başlarındaki bir konuşmasında bir kere Normandie Bölgesinden sakınınız diyebildi.

Bütün değerlendirmeler yapıldıktan sonra Alman Yüksek Askerî Komutanlığı, kuvvetlerin çoğunu Flanders Bölgesinde topladı. Hatta 6 Haziran'dan sonra bile Alman Sevk ve İdare Makamı Normandie Çıkarmasının basit bir şaşırtma harekâtı olduğunu ve asli çıkarmanın derhal Pas de Calais Bölgesinden yapılacağı kanaatindeydi. Bu düşünce iledir ki birçok tümenlerini bu bölgede bıraktı.

Alman haberalma servisleri, İngiltere'de bulunan Amerikan birliklerinin miktarını çok yüksek olarak tahmin etmişlerdi. Bu değerlendirme haklı olarak Alman Askerî Yüksek Komutanlığını ikinci bir çıkarma korkusu içinde bırakıyordu.

Almanlar hiçbir zaman sun'î bir liman inşa edilebileceğini hesaba katmamışlardı. Alman Yüksek Komutanlığı gibi Deniz Kuvvetleri Başkomutanlığı Karargâhı da büyük bir liman ele geçirilmedikçe Müttefiklerin girişimlerini geliştiremeyeceklerine inanmış bulunuyorlardı. Bu nedenle de Fransa'daki limanlar çok kuvvetli savunulmaktaydı.

İstilâ hakkında alınacak en mükemmel bilgi, bindirme ve yükleme limanlarına yapılacak hava keşifleriyle sağlanabilirdi. Fakat Alman Hava Kuvvetleri bunu başaracak olanaklara sahip değildi. İngiltere'de toplanmış bulunan Müttefik Kuvvetleri hakkında kesin bir bilgi maalesef elde edilememişti. Alman Hava Kuvvetlerinin yegâne önemli faaliyeti Manş Kanalının İngiltere kıyılarına muhtelif tipte mayınlar dökmek oldu.

Denize açılmadan önce Müttefik Çıkarma Kuvvetine ciddî darbeler vurmaktan aciz olan Almanlar, bu kuvvete deniz geçiş safhasında taarruz edebilecekleri ümidini beslemekteydiler. Gerçekten Alman Donanmasının düşman gemilerinin Kuzey Fransa kıyılarına yaklaşmasına engel olmaya çalışması gerekirdi. Bütün bunlara rağmen Alman Donanmasının deniz geçiş seyrinde, çıkarma kuvvetine müdahalede bulunması fikrinden vazgeçildi. Bismarck ve Scharnhorst'un kaybı, Gneisenau ve Tirpitz'in de hasara uğramasıyla zayıf düşen donanma, yedi kruvazör ve muhripten ibaret kalmıştı. Bunların da Manş Kanalında müdahalede bulunması büyük bir başarı vaad etmezdi.

Müttefikler tarafından dökülen mayınlar çok kesif olduğu için seri hareket mümkün değildi. Hatta İngiliz Anavatan Filosu müdahale etmese bile, direkt himayeye ve desteğe tevcih edilen Müttefik Görev Kuvvetleri Alman Filosunu yok edebilecek kudretteydi.

Almanlar savunma maksadiyle; açık deniz denizaltılarını, cep denizaltılarını, adamlı torpidoları kullanmayı hücumbotları ve uçaklarla da mayın dökmeyi tasarlamışlardı.

Atlantik'de üslenen dört Alman muhribi 8/9 Haziran gecesi Batz Adası karşısındaki sekiz İngiliz muhribi tarafından önlendi. İki Alman

muhribi batırıldı. Diğer iki muhrip de Seine Körfezine girmek teşebbüsünden vazgeçmeye mecbur oldular. Alman hücumbotlarının faaliyeti oldukça zayıf kaldı. 6 Haziran 1944 günü Svenner adlı Norveç muhribini torpido taarruzu sonucu batırdılar. Fazla miktarda Müttefik karakol gemisinin mevcudiyeti Alman hücumbotlarının harekâtını engelledi. Alman Hava Kuvvetlerinin döktüğü mayınlar büyük kayıplara yol açtı ve mayın tarama birliklerinin çok yıpratıcı bir şekilde faaliyette bulunmasına neden oldu.

Büyükamiral Dönitz, Brest Üssüne bağlı 15 adet denizaltısıyla Lorient ve St. Nazaire Üssüne bağlı filotilalardan ayrıca 15 denizaltı ile Müttefik Çıkarmasına taarruz tertipledi. Bütün atılganlığına rağmen Landwort denizaltı grubu çıkarma kuvvetine yaklaşamadı. Toplam 30 denizaltı denize açılır açılmaz Sahil Komutanlığının 120 kadar bombardıman uçağı denizaltılara nefes aldırmadı. Denizaltı Harekât Makamı denizaltıları geri çağırdığında kayıpları oldukça ağırdı. Gövdeleri, köprü üstleri, su bombaları, bombalar ve makineli tüfek mermileriyle delinmiş, parçalanmış 10 denizaltı üslerine dönebildiler, geri kalan 20 tanesi yok edilmişti.

Cep denizaltıları ile adamlı torpidolar büyük bir faaliyet gösteremediler. Yalnız Temmuz ve Ağustos aylarında birkaç mayın gemisiyle Dragon Polonya kruvazörünü ve bir muhribini batırdılar.

Normandie Harekâtının ilk gününde Alman Hava Kuvvetlerinin reaksiyonu çok zayıf oldu. Bu nedenle müttefik kayıpları inanılmayacak derecede azdı. Bunun başlıca iki sebebi vardı: Gerek miktar ve gerekse kalite bakımından Almanlar zayıftılar ve hava savunma tesisleri baskı altında tutulmuştu, diğer yönden Almanlar Pas de Calais'yi asli harekât bölgesi olarak kabul ettiklerinden başlıca keşif ve av birliklerini bu bölge üzerine teksif etmişler ve dolayısıyle Normadie Bölgesi zayıf kalmıştı.

Bu yüzden Normandie Bölgesine elli kadar uçak gönderildi. Gayet tabii bu kuvvet de bir iş göremezdi. İşte Müttefik başarısının sırlarından biri de buydu. Hatta av bombardıman ve bombardıman uçakları dahi küçük gruplar halinde taarruzlarına serbestçe devam etme imkânını buldular.

6 Haziran saat 09.00'da Çıkarma Bölgesi üzerinde bir tek FW 190 uçağı uçmaktaydı. Ayni gün saat 15.00'e doğru 20 kadar JU-88'i himaye eden 15 adet FW 190, bir bombardıman görevinde İngiliz av uçaklarıyla karşılaştı. Junkers'lerin 15'i ve FW'lerin 4'ü düşürüldü.

Almanlar o gün sadece 70 sorti yapabildiler. Buna mukabil Müttefiklerin sorti adedi 10.585'di.

8 Haziran 1944 günü Almanlar aldıkları takviyelerle 500 sorti yapabildiler. Fakat bu, 10 Haziran'da 250'e düştü. O günlerde bu durumu karikatürize eden şu fıkra Alman Hava Kuvvetlerinin durumunu iyice açıklamaktaydı :

«Gümüşten uçaklar görüyorsanız, bunlar Amerikan uçaklarıdır. Yok eğer siyah renkte uçaklar görüyorsanız bunlar da İngiliz uçaklarıdır. Şayet hiçbir şey görmüyorsanız bunlar da Alman uçaklarıdır.»

KIYIBAŞINDA TUTUNMA VE KIYIBAŞININ GENİŞLETİLMESİ :

Omaha plajındaki durumu kuvvlendirmek, 5 ve 7 nci Amerikan Kolordularının köprübaşlarını birleştirmek için Isıgny ve Carentan'ı ele geçirmek, 7 nci Kolordunun Cherbourg'a ilerleyebilmesi için hava indirme tümenleri ile tam bir erken birleşme harekâtı icra etmek maksadıyla harekâta devam edildi.

7 Haziran 1944 günü harekât önceki gün olduğu gibi ağır ilerlemeler kaydetti.

8 Haziran 1944 günü Alman kıyı savunma mukavemet noktalarının bir çoğu susturulmuş olduğundan harekâtın akış temposu yükseldi. 7 nci Kolordu; harekâtın ilk günü için kendisine tahsis edilen hedeflere 9 Haziran günü ulaşabildi. 82 nci Hava İndirme Tümeni de hedeflerini yine aynı gün ele geçirdi.

9 Haziran gecesi General O. Bradley; 7 nci Kolorduya Carentan'ı ve 5 nci Kolorduya da Isıgny'ı ele geçirmelerini emretti Bu sıralarda St. Mere-Eglise-Carentan yol kavşağını ele geçirerek diğer birliklerin harekâtını kolaylaştırmak maksadıyla 101 nci Hava İndirme Tümeni Carentan'a taarruzu sürdürüyordu.

10 Haziran'da Douve Nehri aşıldı ve 11 Haziran'da Carentan kuşatıldı. Ertesi günü sabahı 9 ncu Tümen birlikleri Carentan'a girdi. Hava indirme tümeninin bazı birlikleri güneydoğudaki hâkim arazide 17 nci SS Panzer Granadier (Mekanize Piyade Tümeni) tümeninin karşı taarruzunu karşılamak için mevzilendiler.

12 Haziran'da 90 ncı Tümen Merderet köprübaşında bulunuyordu. Carentan şehri ele geçirilince bu tümen de taarruza kalktı 4 ncü Tümen ise Montebourg'dan Onneville'e uzanan sırt hattı olan hedefine ulaşmıştı.

17 Haziran'da Hitler, Fransa'ya gelip Mareşal Rundstedt ve Rommel ile görüştü ve onların tüm kuvvetin Cean etrafında toplanması konusundaki önerilerini reddetti. Hitler çekilmeyi istemiyor, ölünceye kadar savunma diyordu. Bu görüşmelerden sonra Hitler ile anlaşamadığı için Mareşal Rundstedt görevinden alınarak yerine Feld Mareşal Von Kluge atandı.

27 Haziran'da 27 Müttefik tümeni, 20 Alman tümenine taarruz ediyordu. 7 nci Kolordu Cherbourg'u ele geçirip 4 Alman tümenini saf dışı edince geriye 16 tümen kaldı. Bu kuvvetlerin çekilmeleri için gerekli Orleans-Paris gediği, Seline ve Loire Nehir kolları üzerindeki köprüler de tahrip edilmişti.

6 Haziran - 1 Temmuz 1944 tarihleri arasında Overlord Planında emredilen arazinin ancak beşte biri ele geçirilmiş olup D günü hedefi olan Cean halen ele geçirilememişti.

Bugüne kadar yaklaşık olarak bir milyon insan, yarım milyon ton ikmal maddesi, 150 000 araç kıyıya çıkarılmış, kıyıbaşı kuvvetlendirilmişti. Arzu edilen ve planlanan hava alanlarıyla iniş bölgeleri de ele geçirilememişti.

Müttefikler arası yan irtibatları zayıf, ara hatları arasında ha irtibatsızlık vardı. Bataklık Carentan Ovası mekanize birlikleri e gelleyen bir çukur manzarası arzediyordu. Carentan cehenneminde bir an önce çıkmadan kıyıbaşı emniyete alınmış sayılmazdı.

1-24 Temmuz arası harekât kıyıbaşının genişletilmesi olarak ka bul edildi. Bu harekât Cotentin ve Carentan düzlüğünden St. Lô yük sekliğine çıkmak ve burada tutunabilmek maksadıyla yapılan muha rebeler şeklinde cereyan etti.

Bu muharebeler neticesinde 1 nci Amerikan Ordusunun Cotentin Yarımadasını tamamen temizleyerek Coutances-St. Lô-Caumont hattını birinci safhada ele geçirmesi öngörüldü. 1 nci Ordu, başlangıçta inatçı bir mukavemet ve bataklık arazi karşısında şaşkına döndüyse de La Haye Durutsi'yi 7 Temmuz'da ele geçirdi. 8/9 Temmuz'da 1 nci Amerikan Ordusunun 19 ncu Kolordusu Lessay-St. Lô güneyine ulaştı ve bu hatta durdu.

19 ncu Kolordu 13 Temmuz'da St. Lô istikametinde taarruza başladı ve ertesi gün St. Loô'ya giden yol kavşağına ulaşabildi Böylece 1 nci Amerikan Ordusunun bütün kolorduları 18 Temmuz'da ara hedeflerine ulaşmış bulunuyordu.

1 nci Amerikan St.lô yarması için yeniden tertiplenmesini kısa zamanda tamamladıysa da çok kötü hava şartları bu taarruzun 25 Temmuza kadar tehir edilmesine neden oldu.

Bu dönemde Montgomery, büyük Alman Kuvvetlerini 2 nci İngiliz Ordusu Birlikleriyle Caen'de tespit etmeyi başardı. 13-18 Temmuz arası yoğun taarruzlar yapıldı ve sonunda Caen varoşlarına varılarak duruldu.

24 Temmuz 1944 günü Müttefiklerin ulaştığı hat; D+5'de ulaşılması gereken hattı. Kobra Harekâtı yani St. Lô yarması başlamadan 24 Temmuz 1944'de 122.000 zayiat verilmesine rağmen 34 tümenlik Müttefik seferi kuvveti kıyıbaşındaydı. Almanların kendi ifadelerine göre zayiatları 117.000 idi. Lojistik destek mükemmel şekilde Müttefikler lehine çalışıyor ve birliklerin personel ikmali de tamamlanmış bulunuyordu.

Yine bu sıralarda birçok Fransız Limanıyla kilit noktalarını elinde bulunduran Hitler, sonuna kadar savunmayı emrediyor ve kuvvet çoğunluğuyla Pas de Calais-Le Havre Bölgesinde bulunmakta ısrar ediyordu. Normandie (Overlord) Harekâtı resmen D+48'de yani 24 Temmuz 1944 günü sona erdi. Bu harekât, Almanların yapamadıklarını Müttefiklerin yapabileceğini ve Hitler'in mağlup edilebileceğini gösterdi. Yine Normandie Harekâtı; her türlü hal ve şartlarda Amfibi harekâtın geç de olsa başarıya ulaşabileceğini, bunun için baskının yer ve zamanca koordine ve uygulanması gerektiğini çok iyi bir şekilde gösterdi.

NORMANDİE ÇIKARMASINDAN ALINAN DERSLER VE SONUÇLAR :

6 Haziran 1944 günü batı Avrupa'da (Kuzey Fransa) bir milyon kişilik Alman Savunma Ordusu vardı. Bilhassa bu çıkarmanın beklendiği Pas de Calais Bölgesi çok iyi tahkim edilmiş ve savunmaya hazırlanmıştı.

Ayrıca 11 tümen ihtiyatta bulunuyordu. Lâkin çıkarma 150 kilometre daha batıda yapıldı ki, burada Cherbourg hariç, savunan kuvvetleri zayıftı ve ihtiyatlar uzakta bulunuyordu.

Umumiyetle Almanlar hava kuvveti bakımından çok zayıftı. Bütün bunlara rağmen Almanlar mevcut kuvvetleriyle, çıkan Müttefiklerin denize atılacağına inanıyorlardı.

İşte bu şartlar altında yapılan Müttefik Çıkarması başarıyle neticelendi. İyi bir planlama, mükemmel bir koordinasyon, hiçbir şeyin tesadüfe bırakılmayışı, tekniğe büyük ölçüde yer verilmesi, kuvvet ve silahlar arasında mükemmel bir işbirliği, tesir birliği, moral üstünlüğü, uzun yorucu ve daimî bir mesai; tam bir zafere Müttefikleri ulaştırdı. Artık Almanya taarruz stratejisinden savunma stratejisine geçmeye mecbur olmuştu.

Normandie Çıkarması, Müttefiklerin elindeki deniz üstünlüğünü sarsmak için Almanların giriştikleri mücadeleyi kaybettiklerini kesin olarak gösterdi.

Çıkarma, mevcut hal ve şartlar altında Almanya'ya en yakın yere yapılmış olmakla beraber, yine de uzaktı. Hakikatte Normandie Bölgesiyle asıl Alman sınırı arasındaki mesafe 550 kilometreydi. Bu husus büyük bir ikmal zorluğu çıkarmış ise de çok mükemmel menzil teşkilâtı sayesinde halledildi.

Normandie Çıkarması, Almanlar için en korkulu stratejik durumu yani iki cepheli harp durumunu meydana getirdi.

Çıkarmanın başarılı olması, başta Fransa olmak üzere; Belçika, Hollanda, Danimarka, Polonya ve Norveç gibi Alman işgali altında inleyen memleketlerde, millî bir silkinmeye yol açtı ve bu memleketlerde Almanlara karşı çete muharebeleri başladı ki pek mühim ve faydalı sonuçlar verdi.

Normandie Çıkarması ve bundan sonra 15 Ağustos'da yapılan Güney Fransa Çıkarması, İtalya Harekâtını ikinci plana düşürdü.

Normandie Çıkarması, Almanların askerî prestijini çok düşürdü, Müttefikler için tamamen aksi oldu.

Normandie Çıkarmasının başarı ile nihayetlenmiş olması, Müttefikleri maddî ve manevî büyük bir üzüntüden kurtardı. Artık her cephede durum, müttefikler için kesin surette belirlendi. Bu tam taarruzdu.

Normandie Çıkarmasının bu faydalarına karşılık çok büyük bir mahzuru vardı. Bu da başka milletleri istismar etmekle Almanya'dan çok daha hain ve insafsız olan Rusya'nın Balkanlara ve Doğu Avrupa'da geniş hatta sonsuz bir hareket serbestisine sahip olmasıydı. Yenilecek Almanya'nın yerini, yenilmesi çok güç olan Rusya almış bulunuyordu. Rusya o derece takviye edilmişti ki, artık onun ileri harekâtını siyasî baskılarla durdurmak kabil olmayacaktı.

Normandie Çıkarmasının mühim bir tarafı da, Amerika Birleşik Devletlerinin artık Avrupa işlerine karışmaktan kendisini kurtaramayacak olmasıydı.

Rusya'nın tutumu nedeniyle yenilen Almanya'dan sonra Avrupa' da yeniden kurulmak istenen sulh çok uzaklarda olacaktı.

Normandie Çıkarmasıyla tarih bir kere daha denizlerden karalara yapılan taarruzun başarılı olduğunu gördü.

Normandie Harekâtından çıkarılabilecek diğer önemli dersler ise şunlardır :

Yakın bir yığınak üssü kullanmak; gerek lojistik akış, gerekse hava gayretlerinin teksifi ve kullanılmasında kolaylık sağlar.

Donanma ateş desteği bu tür çıkarmalar için büyük bir avantaj sağlar.

Çıkarma gruplarının kendine yeterli ateş desteğine sahip olması özellikle birinci dalganın kıyıda tutunabilmesi için çok önemli ve gereklidir.

Tankların birinci ve ikinci dalgalarda bulunmaları ilâve ateş desteği ve hareket kabiliyeti sağlayarak başarıya büyük ölçüde yardımcı olur.

Hava indirme birlikleri özellikle paraşüt kıtalarının önemli geçit ve gedikleri ve köprüleri ele geçirmesi için H-1 ve H-2 hatlarında kullanılmaları zaruridir.

Bu tür harekâtta yıkıcı faaliyet ve mukavemet grupları tahrip ve yoketme harekâtı yaparak çıkarmanın başarısına, hava kuvvetlerine hedefler göstermeye mümkün olan azamî ölçüde yararlı olabilir. Bu tahrip ve yoketme harekâtı, dost hava kuvvetlerinin tecrit harekâtı ile koordineli olarak; düşmanın çekilmesini ve takviyeler almasını da önleyebilir.

Tali taarruzlar; esas taarruz şiddetinde topçu ve diğer ateş desteğine sahip olmalı, büyük düşman kuvvetini bağlayabilmelidir.

Harekât Alanı Komutanlığı emrinde ve elinde daima oynak ve bölgesel, yeterli ihtiyat bulunmalıdır.

II NCİ QUEBEC KONFERANSI :

1944 yılı başından beri gelişen durumları görüşmek ve harbin bundan sonraki sevk ve idare esaslarını tespit etmek maksadiyle; Başkan

Roosevelt ve W. Churchill, Eylül ayı başında ikinci defa olarak Quebec şehrinde buluştular. Bu toplantıya askeri şefler de katıldı ve Octagon kararları alındı.

Bu sıralarda Avrupa'da; Rus karşı taarruzu bütün cephelerde gelişiyordu. Muharebe hattı Leningrad'dan Riga'ya, Warşova'ya ve Kharkov doğusuna uzanıyor ve oradan Bükreş'i içine alacak şekilde güneye doğru sarkıyordu. İtalya'da Pisa-Rimini hattına ulaşılmıştı.

Uzun zamandır tasarlanan Manş Kanalı geçiş ve istilâ harekâtı Loire Nehrine varmış ve Paris'in hayli doğusuna geçmiş olup Metz'e yaklaşıyordu.

Güney Fransa'daki istila harekâtı da beklendiğinden fazla başarılı olmuştu. Marsilya ve Toulon ele geçirilmiş ve hemen hemen Rhon Nehrinin doğu kıyısı da alınmıştı.

Halledilecek çok az mesele kaldığından bu konferans oldukça kısa sürdü. Bugüne kadarki konferanslarda saptanmış olan stratejinin semereleri çok iyi alınmıştı. Halledilecek meseleler; cephanenin ve kaynakların muhtelif harp alanlarına tevzii ve tahsisindeki önceliklerin saptanmasıyla ilgiliydi.

Quebec II Konferansında alınan Octagon kararları şöyleydi :

Siegfried hattı kırılacak, Rhein ötesindeki yol kavşakları zaptedilecek. Rhur Bölgesi işgal edilerek, Almanya'nın tam içine yüklenilecek. Kuzey Batı Avrupa Limanları, bahusus Antwerp ve Rotterdam ele geçirilecek.

1944 YILINDA ALMAN DENİZALTI HAREKÂTI :

1944 Yılı ocak ayında Stettin'de yapılan bir konferansda Büyükamiral Dönitz, denizaltı harbinin başarısızlığa uğradığını kabul etmekle beraber bunun geçici bir kriz olduğunu ifade etti. Bu hususta şöyle dedi :

«Düşman avantaj elde etmeye muvaffak olmuştur. Gün gelecek Churchill'e birinci sınıf bir denizaltı savaşı elbette takdim edeceğim. Denizaltı harbimiz 1943 yılının sona ermesiyle yıkılmış ve parçalanmış değildir. Bilakis daha güçlü bir duruma yükseltilmiştir. 1944 yılı çetin ve başarılı bir devre olacaktır. Yeni bir silah ile İngiltere'nin deniz ulaştırmasını silip süpüreceğiz.»

Bu yeni silah Schnorchel idi ve ama henüz hazır değildi. Bunun hazırlanmasını beklemekteyken taktik ve stratejik bir başarı göstermek gerekliydi.

1944 yılı başında Alman Denizaltı Filosu 161 adedi harekât alanlarında, 168 adedi deneme safhasında ve 90 adedi de eğitimde olmak üzere toplam 418 denizaltıyı ihtiva ediyordu.

1944 yılının Ocak ayında fena hava şartlarından istifade eden denizaltılar, İrlanda sahillerine 350 mil mesafeye kadar yaklaştılar. Hal-

buki bu yaklaşma evvelce 750 mil kadardı. Fırtınalar ve kapalı havalar denizaltıları düşman hava taarruzlarından korumakla beraber faaliyetlerini fazlasiyle güçleştirmekteydi. Daha güneyde bir uçak gemisi ve muhriplerden oluşan Müttefik arama ve hücum grubu; Alman denizaltılarının Azor Adaları Bölgesine yaklaşmasını engellemiş ve onları güneye kaydırmıştı. Ocak 1944 ayında Müttefik gemi kayıpları 92.000 ton civarında 13 gemi oldu.

Büyükamiral Dönitz; 19 Ocak 1944 günü yapılan toplantıda, 3.7 cm.lik uçaksavar toplarıyla mücehhez denizaltılarla yakın bir gelecekte Kuzey Atlantik'de bir Müttefik konvoyuna hücum tertipleme teşebbüsünde bulunmak imkânı olduğunu rapor edip İspanya ve Portekiz sularındaki denizaltıları çekmek kararında olduğunu ifade etti.

Anglo-Saksonların Portekiz'de karaya çıkma ihtimali düşünüldüğünden; Hitler bu sularda fazla miktarda denizaltı bulundurulmasını istemişti. Denizaltılar Kuzey Atlantik'de Müttefik konvoylarına hücum için takriben üç hafta müddetle bu sulardan uzak kalacak ve gerektiğinde yine bu bölgeye kaydırılmaları dokuz güne ihtiyaç gösterecekti.

Hitler; İngilizlerin Portekiz'e çıkarma yapmaya niyet ettiği zamanın daha açık seçik belirtilerin ortaya çıkacağına inandığından; konvoya hücum için denizaltıların ayrılmalarını uygun buldu.

Hitler bu toplantıda; Elektrik motoru kullanıldığı zaman yeni tip denizaltıların suüstündeki süratleri hakkında bilgi talep ettiğinde, Deniz Kuvvetleri Başkomutanı; bunların süratlerinin 15 mil olduğunu ve teknelerinin balık şeklinde olması sebebiyle su içindeki süratten daha az bulunduğunu ifade etti. Bunun üzerine Hitler; eski denizaltı tipleriyle karşılıklı mukayese tecrübelerinin yapılmasını emretti.

1944 yılının Şubat ayında Alman denizaltıları, İrlanda'nın güney batısında bulundular ve adaya 200 mil kadar yaklaştılar. Bu durum; Gibralta-İngiltere konvoylarına taarruz için son derece elverişli durumlar yarattı. Fakat bu bölge çok mükemmel bir şekilde himayeli olduğu için Müttefik gemi kayıpları hiçbir zaman yükselmedi. Bu ay içinde 93.000 ton tutarında 13 gemi batırılabildi.

Şubat 1944'de Kuzey Atlantik'de Müttefik konvoylarına karşı denizaltıların tertipledikleri hücumlar başarılı olmadı. Bazı bölgelere, hava karakolları nedeniyle girilememesi ve uzun süre Müttefik konvoyları hakkında bilgi de alınamaması; denizaltıların bir araya toplanmasını engelledi. Hücumun geliştirileceği geceye tekaddüm eden gün, bir denizaltı grubu, güneye kaydırılamadı. Hücum gecesi, konvoya sokulmayı başaramayan denizaltılar ,sabah alacakaranlığında da uçak gemilerinin uçakları tarafından yapılan şiddetli baskı nedeniyle konvoydan uzaklaştırıldılar. Bu nedenle denizaltılar bir iş göremeden harekât sona erdi.

Bu harekâttaki başarısızlık; XXI tipi denizaltılardan Büyükamiralin neler beklediğini açıkça gösterdi. Bu tip denizaltılarla, hatta hücum gecesine takaddüm eden günde bile dalmış bir vaziyetteyken, bu gemilerle maksadı temin edecek kadar bir yer değiştirme mümkün olabile-

çekti. Ayrıca bu tip denizaltılar, hücumdan sonra hareketsiz kalmış olmayacaklar, sualtında da harekâta devam edebileceklerdi.

Bu harekât ile Hitler'e sunulan raporda şu hususlara yer verilmişti:

«Bu harekât, bizim sualtı taktiğine dönmek hususunda gösterdiğimiz çabaların doğruluğunu bir kere daha göstermiştir. Düşmanın hava üstünlüğü ve modern radar cihazları dolayısıyle bundan sonra suüstünde daima çok zayıf ve birşey yapamaz durumda bulunacağız, binaenaleyh dalmak suretiyle bu sakıncalardan kaçınmalıyız.

Düşmanın denizaltı savunma harbindeki teknik ve taktik başarısı gözle görülür derecede etkindir. Bütün bunlara rağmen bir denizaltı yine de konvoya yaklaşabilir. Bir denizaltı bir gemiye yaklaşabilirse onu batırır, sözü halen geçerlidir. Güçlük hedefe yeterli derecede yaklaşabilmektedir. Yeni denizaltılarla bunun su altından yapılması mümkündür.

Yeni denizaltılar büyük başarı şanslarına sahip olduklarından başlanmış olan bu inşa programı süratlendirilmelidir. Bununla beraber maalesef tip XXIII'ün inşası iki ay ve tip XXI'in inşası şimdiden bir ay gecikmiş bulunmaktadır. Bunun başlıca nedeni, son hava akınlarında Siemens-Schuckert fabrikalarında elektrik motor sanayine verilmiş olan hasardır.»

Mart 1944'de Almanlar Kuzey Atlantik'de denizaltı taarruzlarına devam ettiler. Fakat bu taarruzlar eskisi gibi şiddetli değildi, ayni ay içinde batırılan 143.000 ton tutarındaki 11 gemi yine bundan evvelki ay olduğu gibi Hint Okyanusunda batırılmıştı.

Müttefikler deniz ulaştırmasının savunulmasında refakat uçak gemilerinden ve muhriplerden oluşturulan denizaltı avcı grupları ile başarı sağlamaya başladılar. Nisan 1944 ayında Müttefikler harbin başından beri en az bir rakam olarak 62.000 ton tutarında sadece 9 gemi kaybetti. Alman denizaltı faaliyeti çoğunluğu ile Kuzey Atlantik'e kaydırılmıştı ve gene de bu çok az başarılı oldu. Alman Hava Kuvvetleri, denizaltı filosuna çok yetersiz yardımda bulunmaktaydı. Bu durumda Almanya, denizaltı harbini yalnız teknolojik atılımlarla değil ayni zamanda suüstü kuvvetleri ve hava kuvvetleriyle desteklemek zorundaydı. Müşterek tesirden faydalanmak şarttı.

12-13 Nisan 1944 günleri Berghof Karargâhındaki toplantıda Deniz Kuvvetleri Başkomutanı, Kuzey Atlantik'de Müttefik konvoylarına tertiplenen denizaltı hücumlarında uçak gemilerinin oynadıkları rolü detaylarıyle izah etti. Büyükamiral Dönitz; denizaltıların konvoylara artık yaklaşamadıklarını ve uçak gemilerinin Norveç sahillerine kadar yaklaşmış olduklarını açıklayarak Alman Hava Kuvvetlerinin bu uçak gemilerini hedef olarak kabul etmesini talep etti.

«Hava kuvvetlerimiz; mevcut arama cihazları ile uçak gemilerini bulabilir ve torpidoları ile de başarılı neticeler alabilirler. Bu da bizim denizaltılarımıza konvoylara daha ziyade yaklaşmak fırsatını verir ve dolayısıyle Rusya'ya gitmekte olan kıymetli harp malzemesinin tahribi için daha fazla fırsat hazırlar.» sözleri Mareşal Göering tarafından ka-

bul edilmedi. O, uçak gemilerinde üslenmiş uçakların yalnız başlarına, denizaltıların konvoylara yaklaşmasını önleyebileceğinden şüphe ediyordu ve düşman uçak gemilerinin kendi hava alanlarının etkili menzili dışında bulunduklarını düşünüyordu.

Hitler; her hususta Deniz Kuvvetleri Başkomutanını desteklediğini söyleyerek, Kuzey Atlantik'deki konvoyların refakatinde bulunan uçak gemilerine hava hücumları tertiplenmesini hava kuvvetleri başkomutanına emretti.

Büyükamiral Dönitz müteakiben Walter denizaltısına geçiş planı hakkında geniş kapsamlı bir rapor sundu ve torpido tüyubü imalinde karşılaşılan güçlüklerden dolayı Hitler'den yardım talebinde bulundu.

Schnorchel, 1940 yılı bir Hollanda buluşunun bir tatbikatıydı. Hizmete sokulması Almanya'da 1943 yılında başladı. Bu hususta çok yoğun çalışmalarda bulunuldu ve denemeler esnasında çok büyük kazalar oldu. Ancak 1944 ilkbaharında Alman denizaltılarında bu cihaz kullanılmaya başlandı. Zamanla bütün Alman denizaltıları Schnorchel ile teçhiz edildi. Bu suretle düşman sahillerine daha çok yaklaşmak mümkün oldu.

1944 yılında Amerikan uçaklarına MAD monte edildi. Ayni devrede Sona-Buoys'lar da kullanılmaya başlandı.

4-6 Mayıs 1944 günlerinde Berghof'da Hitler ile Deniz Kuvvetleri Başkomutanı mutad toplantılarından birini daha yaptılar. Bu toplantıda; yeni denizaltılar için önceden imal edilip hazırlanan aksamın ve bunların birleştirilme tezgâhlarının muhafazası ve emniyeti aksaklıkları, alınması gerekli savunma tedbirleri ve denizaltı inşaatında kullanılan işçi noksanlığı problemleri görüşüldü.

Mayıs 1944 ayında Alman denizaltılarının taarruzları zayıfladı. Almanların bütün vasıtalarını ,yakın olduğuna kanaat getirdikleri Avrupa çıkarmasına karşı koymak için anavatan sularında topladıkları gözle görülür bir hal aldı. Hafif tonajdaki denizaltıların büyük bir kısmı Norveç ve Atlantik'deki Fransa liman ve üslerinde toplandı. Denizaltı kruvazörlerinin bir kısmı Hint Okyanusuna tevcih edildi. Yirmiye yakın denizaltı da Akdeniz'de kaldı.

Mayıs 1944'de Müttefiklerin gemi kayıpları biraz daha azaldı. 24.000 ton tutarında 4 gemiye düştü. İngiliz Sahil Komutanlığı Normandie Harekâtı dolayısıyle; Biskay'da, Kuzey Denizinde ve Norveç sahilleriyle Faroes ve Islanda arasında çok şiddetli taarruzi bir faaliyet gösterdi. Bu taarruzlar 16 Mayıs 1944'de başladı ve Sahil Komutanlığına bağlı birlikler Kuzey Denizinde altı adet Alman denizaltısını batırdılar. Bütün Mayıs ayı içinde batırılan Alman denizaltı sayısı 22'e yükseldi. Haziran 1944 ayında Alman denizaltılarının Müttefik Çıkarma Birliklerine ve lojistik destek nakliyatına karşı yapmış oldukları taarruzlar hemen hemen başarısızlığa uğradı. Yine ay içinde denizaltıların Kuzey Atlantik'de deniz ulaştırmasına taarruzları başarısız şekilde yürütüldü. Almanların bu devredeki denizaltı kayıpları 24'e yükseldi.

29 Haziran - 1 Temmuz 1944 günleri Berghof'da Hitlerle yapılan görüşmede Feld Mareşal Rundstedt, Rommel, Keitel ve general Jodl; Normandie Bölgesindeki gelişen durumu açıkladılar. Hava Kuvvetleri Başkomutanı Göering'den sonra söz alan Büyükamiral :

«Seine Körfezinde harekâtta bulunmak için deniz kuvvetlerinin elindeki imkânlar son derece sınırlıdır. Ancak mümkün olan bütün uygun silahlar kullanılacaktır. Halihazırda kanal sahasında oniki denizaltımız harekâta hazırdır. Yine sekiz gemiden mürekkep bir filotilla intikal seyrindedir. Dört hafta sonra eğitimini tamamlayacak olan altı gemilik bir filotilla da kanala gönderilecektir. Hernekadar büyük bir zayiat beklenmekteyse de onların bu sahada kullanılması gereklidir.

Diğer yönden düşmanın Seine Körfezinden bazı kuvvetlerini geri çekerek konvoy himayelerini artırmaya mecbur etmek üzere yakın gelecekte Kuzey Atlantik'e büyük bir denizaltı kuvveti göndermek niyetindeyim. Bu suretle Seine Körfezinde durum rahatlayacaktır. Eğer bu yapılırsa Biskay Körfezinde istilaya karşı savunma için ihtiyat denizaltı bulundurmak ihtiyacı hemen hemen ortadan kalkacak ve Kuzey Denizi Denizaltı Grubu da on denizaltı kadar azaltılacaktır.

Her iki neticenin de destekleneceğine eminim. Biz şimdi Biskay Körfezinde düşmanın harekâtta bulunabileceğini pek ummuyoruz ve bir zamandan beri kutup konvoylarına da rastlanmamaktadır» dedi.

Temmuz 1944 ayında Atlantiğe gönderilen 12 denizaltıdan altısı kaybedildi. Kayıplar ciddiydi ancak denizaltı harekâtı başarı olarak kabul edildi.

1944 yılının ilk altı ayında 122 Alman denizaltısı tahrip edildi. Ağustos 1944 ayında Alman denizaltıları çok tehlikeli bir duruma gelen; Brest, Lorient, St-Nazaire üslerini tahliyeye başladı. Bazı denizaltılar La Pallice ve Bordeaux istikametine çekildiler. Schnorchel'lerini kullanmak suretiyle Alman denizaltıları Gaskonya Körfezini sualtından geçtiler. Zira Alman Hava Kuvvetlerinden hiçbir korkusu olmayan Müttefik av uçakları tarafından devamlı bir şekilde kontrol altında bulundurulmaktaydılar. Bu ay içinde 167 gemiden oluşan ve saatte 8 mil sürat yapabilen bir Müttefik konvoyu, yalnız bir Kanada fırkateyni ile altı korvetin himayesinde hiçbir kayba uğramadan Atlantik'i geçti. İngiltere Adalarına bir milyon ton tutarında askeri yardım malzemesi tahliye edilebildi. Havaların sık sık sisli olmasına rağmen konvoyların Atlantiği geçiş seyirlerinde hiçbir seyir kazası olmadı. Bu Müttefik konvoylarının eğitim seviyesiyle sevk ve idare sisteminin artık tam anlamıyla üst seviyeye ulaştığını gösteriyordu. Yine bu sıralarda Müttefik refakat gemilerine yeni bir denizaltı savunma silahı olan Squid monte edildi.

Ağustos ayında Müttefikler 19.000 ton tutarında gemi kaybetmelerine mukabil Almanlar 20 denizaltı daha kaybettiler. Fransa'nın Atlantik kıyıları terkedilmesi üzerine denizaltı faaliyeti hemen hemen yalnız İngiltere sularına ve Norveç'in kuzeyine tevcih edildi Bazı denizaltılar Kanada ve Birleşik Amerika sahillerindeki karakol görevlerine devam ettiler. Denizaltıların elde ettikleri neticeler son de-

rece kifayetsizdi. Eylül 1944 ayında Müttefikler 59.000 ton tutarında 9 gemi, Ekim ayında 7000 ton tutarında sadece bir gemi kaybettiler. Bu dört ay içinde Almanların denizaltı zayiatı 50'yi buldu.

TİRPİTZ MUHAREBE GEMİSİNİN HAREKÂTI VE SONU:

İngiliz cep denizaltılarının Source Harekâtından sonra suüstünde kalmayı başaran Tirpitz muharebe gemisi Almanya'dan gönderilen 1000 kişilik bir onarım ekibi tarafından 1944 yılının Nisan ayında yeniden hareket edebilecek duruma getirildi.

Tirpitz'in durumundan ajanları vasıtasıyla haberdar olan İngilizler bu kez uçak gemilerinden havalanan uçaklarla bir hücum planladılar. HMS Victorious ve HMS Furious uçak gemileriyle, iki muharebe gemisi, dört hafif kruvazör ve ondört muhripten oluşan özel görev kuvveti; 3 Nisan 1944 günü Norveç sularına intikal etti ve saat 04.15'de yirmi bombardıman ve kırk adet av uçağı havalandı. Bir saat sonra da ikinci hücum dalgasını oluşturan kırk avcı uçağının himaye ettiği 19 bombardıman uçağı uçak gemisinden havalanıyordu.

Saat 05.29'da ilk dalga Tirpitz'in üzerindeydi. Almanlar oldukça gafil avlandı. Havada herhangi bir Alman uçağı yoktu. Uçaksavar bataryaları ise bombalar düşerken ancak ateş açabildi.

İngiliz uçaklarının bu taarruzunda Tirpitz ondört isabet aldı Ancak pilotlar çok alçaktan uçtuklarından, zırh delici bombalar Tirpitz'in güverte zırhını delememişlerdi. Bununla beraber geminin üst güvertesinde patlayan bombalar 122 kişinin ölmesine ve 380'den fazla kişinin de yaralanmasına neden oldu. Bu durumda Tirpitz'in üç ay daha onarılması gerekti. İngilizlerin zayiatı ise dört uçaktan ibaretti.

12 ve 13 Nisan 1944 günleri Berghof Karargâhında; Deniz Kuvvetleri Başkomutanı, Hitler ile yaptığı toplantıda Tirpitz'e ait bilgiler sundu. Bu raporda konu ile ilgili paragraf şöyleydi:

«Tirpitz yine tamir edilecek ve Kuzey Norveç'deki mevkiinde kalacaktır. Daha fazla hasara uğrasa bile yine bu tarzda hareket edilecektir. Ne kadar çok iş ve insan kuvvetine ihtiyaç göstereceği hesaba katılmadan tamirat yapılmalıdır.

Tirpitz'in mevcudiyeti, herşeyden önce düşman kuvvetlerini bağlamaktadır. Gemi için artık muharebe yapmak fırsatı hemen hemen kalmamıştır. Şimdiden ne olacağını kestirmek imkân haricindedir. Bir istila vukuunda Tirpitz'in kullanılması ihtimallerden çok uzaktır. Hava taarruzları göstermiştir ki; hava himayesinden mahrum bir gemi aciz bir vaziyettedir.

Kuzey Norveç'de bırakıldığı takdirde Tirpitz'in düşman kuvvetlerini bağlayacağı bir hakikat olduğu gibi, Almanya'ya geri çağrılması da, Alman limanlarına düşman hava taarruzlarını artıracağından hata olur» Hitler; bu öneriyi bütün kalbiyle onayladığını ifade etti.

İngilizlerin Nisan ve Mayıs ayları içinde yapılmasını planladıkları hücumlar, fena hava şartları nedeniyle gerçekleşmedi. Temmuz ve

Ağustos aylarında yapılan hava hücumları ise fiord'un suni sisle örtülmüş olmasından başarılı olamadı.

Uçak gemisinden havalanan uçakların başarısız olması üzerine; Tirpitz'i imha görevi İngiliz Hava Kuvvetlerinin dört motorlu Lancaster bombardıman uçaklarına verildi.

1944 yılı Ağustos ayında Tirpitz'e karşı kullanmak maksadıyla yeni bir tip bomba ortaya çıkarılmıştı. İngiliz Hava Kuvvetleri tarafından, Biskay'daki Alman denizaltı sığınaklarına seri halinde yapılan hücumlar, 12.000 librelik bombaların kudretini göstermişti. Bu bombaların uçları sivri ve sert çelikden yapılmıştı. Alman V-2 roketleri gibi sedadan daha hızlı gitmekte ve en küçük hedeflere dahi atılabilmekteydi. Ancak Tirpitz'e bu bombalardan taarruzdan önce giderilecek pekçok zorluklar vardı.

Admiral Von Tirpitz, Norveç'in en kuzey mıntıkasında bulunan Altenfiord'un içindeki Kaa fiordundaki demir yerinde yatıyordu. Kayadan duvarlar arasına gizlenmiş ve çok yüksek dağların yanında küçülmüş gibi duran Tirpitz; denizden gelecek hücumlardan emindi. Uçaksavar topları yüksek tepelere tabiye edilmiş, torpido şıpkalarıyla, denizaltı mania ağları etrafına atılmış ve fiordun bütün kıyılarına sis cihazları yerleştirilmişti.

Hedef yalnız havadan hücuma açıktı ve bu da muayyen şartlara bağlıydı. Norveç kıyıları, devamlı olarak alçak bulutlarla örtülü bulunduğundan hava ancak her ay birkaç gün için sıhhatli olarak bombardımana müsaitti.

Kaa fiordu, en yakın İngiliz hava bombardıman üssüne 1000 mil kadar uzaktaydı. Hiçbir bombardıman uçağı, altı tonluk bir bombayı bu mesafeye asla taşıyamazdı.

Fiord, belli Alman usulleriyle savunulmaktaydı. Düşman uçaklarının yaklaştıkları haber alınınca 15 dakika içinde tekmil Kaa fiordu, kalın bir sis tabakasıyla örtülüyor ve herşey bu örtü altına gizlenebiliyordu.

Bütün bu engeller incelenince, Archangel'e yakın bir Rus üssünden; 12.000 librelik bu yeni bombalarla Tirpitz'e hücum edilebileceği sonucuna varıldı. Mesafe takriben 600 mil kadar azalmış bulunacak ve böylece arazi üzerinden alçakdan uçmak suretiyle ve sisin yapılmasından çok daha evvel hedefe ulaşmak mümkün olacaktı.

Kırk adet Lancaster bombardıman, bir adet flim çekici uçak, bir keşif uçağı ve yedek malzeme ile işçileri taşıyan nakliye uçağından oluşan filo İngiltere'deki üslerinden kalkarak bütün gece uçtukdan sonra şafakla Archangel'e vardı.

İngiliz Filosuna Rus meteoroloji uzmanlarınca hergün muntazaman hava raporları verilmeye başlandı.

Taarruz günü sabahı gün ağırmadan Lancaster'ler hazır bir vaziyette keşif uçağının dönmesini bekliyorlardı

Keşif uçağı, hedef üzerindeki havanın açık olduğunu bildirince, bombardıman uçakları havalandı. Dört saat sonra Altenfiord'a varıldı. Tekmil fiord, karla örtülüydü. Filo hedefine doğru yaklaşırken, bomba nişangâhları içinde Tirpitz'in yalnız direkleri görünüyordu. Nişancılar infilâk yerlerini bir türlü göremediler.

Bu ilk deneme başarısız oldu. 12.000 librelik bombaların Rusya'da temin edilememesi ve havanın çok çabuk bozulmasından dolayı filo yeniden İngiltere'ye döndü. Bunu takip eden hafta içinde zihinleri iki şey kurcaladı. Birisi en son bombardımanda Tirpitz'in baş tarafından aldığı isabet nedeniyle hareketsiz kaldığı hakikat miydi, diğeri ise Altenfiord'un 200 mil güneyinde bulunan Tromsö'ye intikal ettirildigi bir rivayet miydi.

Bu arada uçakların daha fazla bomba taşımaları ve pilotların da daha fazla eğitilmesi gerektiği anlaşıldı.

Bombardıman filosu yeniden hazırlandı. Bu defa, Kuzey İskoçya'dan uçarak Trömse'ye gidilecekti.

Filo, 15 gün hazır bir halde uygun havayı bekledi. Güneş Kuzey Kutbundan uzaklaşıyor ve geride ilkbahara kadar devam edecek bir gece karanlığı bırakıyordu. Ekim ayının 26 ncı günü güneş, artık Tromsö ufuklarında görülmeyecekti Bu ay içinde açık hava ümidi, ancak beş gün kadardı. Başarılı olamamak düşünceleri acı ve kazanabilmek ümidi zayıftı. Planlar tamamlandı, hazırlıklar en ince detayına kadar yapıldı. Filo, 11 Kasım 1944 günü hareket etti. İlk hava raporu, yol boyunca parça parça bulutlar bulunduğunu, dağların üzerinin buzlarla kaplı olduğunu bildirdi. Ayrıca gönderilen bir keşif uçağı, hedefin son durumunu tespit etti ve iyimser olmamakla beraber cesaret verici bir rapor verdi. Yol boyunca parçalar halinde stratüs bulutları vardı. Havaya güvenilemezdi. Filo belki oraya ulaşmadan önce hava değişebilirdi. Rota Unst'un üzerinden geçmekteydi. Filo tan yerinin ağırmasına yakın Norveç kıyılarına paralel olarak karlarla örtülü dağlar üzerinden kuzeydoğu rotası üzerinde yol aldı. Sabahın aydınlığı, görmeye elverişli bir durum alınca alçakdan uçuş muhafaza edilerek tekrar kuzey rotasına dönülüp tepelerin üzerinden geçildi.

Randevu noktası Tromsö'den 100 mil kadar ötede bulunan ve derin bir çukur teşkil eden büyük bir göldü. Filo Tromsö'ye 20 mil kala Tirpitz'i teşhis etti. O, ağları içine bürünmüş büyük bir örümcek gibi etrafına atılmış ağ manialari ortasında kocaman varlığıyla bir adanın yanında sessizce yatıyordu.

Filo, Tirpitz'e birkaç dakikalık mesafedeydi ve yerde kımıldayan hiçbir şey sezilmiyordu

Ansızın Tirpitz'in topları ateşe başladı ve gemi baştan kıça kadar yuvarlanıp giden ve alevlerle karışık dumanlar arasında kayboldu. Filo halen ateş mesafesinin dışındaydı. Fiordun kıyılarındaki toplarla, Tirpitz'in yanında demirli bulunan iki baraj gemisi de ateşe başladı. Yapılan baraj örtüsü fena değildi fakat boğum boğum uçaklar arasına

giren dumanlar pilotları şaşırtmadı. Bomba hücumu başarılı oldu. Bombaların ilk salvoları geminin üzerine ve dolaylarına düştü.

Siyah dumanlar içinde kaybolmuş gibi duran Tirpitz'in vasatında beyaz bir stim sütunu, infilâkı andırırcasına gürültüler koparak mantar biçiminde açılıp 200 ilâ 300 kadem kadar yükseldi ve geminin vasatında bir yangın başladı. Gemi süratle iskeleye yatmaya başladı, kıç cephaneliği de infilâk edince gemi alabora oldu ve battı.

1944 YILI BALTIK HAREKÂTI :

Leningrad ve Kronstad'daki harp gemilerinin toplarıyla etkili bir destekleme yapılması neticesi Leningrad ve Oranienhaum'daki Kızıl Ordunun kuşatmayı yarmayı başarması ve 31 Ocak 1944'de Narwa'ya karşı taarruza geçmesi, Kuzey Cephesindeki kara harbi sevk ve idaresinde yalnız yeni bir devre açmakla kalmadı, aynı zamanda Rus Baltık Filoisunun kullanılması yolunda gittikçe gelişen elverişli bir durum da yarattı.

Sovyet Deniz Kuvvetlerinin en faal silahı, deniz-hava kuvveti oldu. Bununla beraber, harbin sonuna kadar, bu kuvvetin birlikleri arasında eğitim, maharet ve savaş ruhu bakımından büyük farklar mevcuttu. 1944 yılı baharında Rus deniz uçakları Narwa Körfezindeki Alman karakol botlarına taarruz etti. Baltık Denizindeki diğer gemiler, mayın ve ağ maniası dökücüleri bu taarruzlar dışı kalmasına mukabil, yeni tesis edilmiş olan mayın ve ağ manialarındaki karakol gemileri o derece şiddetli taarruzlara hedef oldular ki, görevlerini terkedip kıyılara sığınmak zorunda kaldılar. Bu sıralarda Birinci Alman Mayın Arama-Tarama Filotillası Komodoru, yirmi gün içindeki cephane sarfiyatını; 8.8 cm.'lik toplar 2100 atım, 10.5'lik toplar 1100 atım, 3.7'lik toplar 7000 atım ve 20 mm.'lik toplar 96.000 atım olarak bildirdi.

1944 yılı yazında Narwa'daki Alman karakol kuvvetlerine karşı günde 30 ilâ 40 hava hücumu tertiplendi. Bazen kırka yakın uçakla birlikte ve kısmen de küçük gruplar halinde hücumlar tertiplendi. Alman karakol gemilerinin cephane sarfiyatı pek yüksek oldu. Rus deniz uçakları tam isabet sağlamada başarılı olamadılarsa da, mermi ve bomba saçıntılarının etkisi çok büyük oldu. Hava taarruzlarının şiddetlenmesi sonucu Narwa'daki Alman karakol birlikleri geri çekildi ve Hochland Tütters'deki mania ve karakol hizmetleri de batıya kaydırıldı.

9 Temmuz 1944'de Wolfsschanze'deki Führer Karargâhındaki toplantıda Deniz Kuvvetleri Başkomutanı Büyükamiral Dönitz, Doğu Cephesinden Feld Mareşal Model, Korgeneral Friesner ve General V. Greim bulundu. Toplantının konusu, Doğu Cephesinin merkez kesimindeki ciddi durumun düzeltilmesiyle ilgiliydi.

Hitler'in talebi üzerine Deniz Kuvvetleri Başkomutanı, Rusların Baltık Denizine çıkmasının ne gibi sonuçlar yaratacağını şöyle açıkladı :

«Baltık Denizinin kontrolümüz altında bulundurulması son de rece önemlidir. Harp ekonomimiz ve yeni deniz inşaatımız için kat bir önemi haiz bulunan İsveç demir cevheri ithali hususunda bu de nizin kontrolü son derece lâzımdır. Finlandiya Körfezinin kapanma sına halen elverişli bulunan en batıdaki mevki, Reval'in doğusundaki mevkidir, yani Nashorn mayın tarlalarıdır Bundan ötürü de Baltık Adalarına sahip olmamız aynı şekilde ehemmiyetlidir.

Bununla beraber şayet düşman Litvania veya Doğu Prusya'dan daha güneye doğru ablukayı yarıp Baltık Denizine çıkacak olursa o zaman Baltık Adaları da dahil olmak üzere Finlandiya Körfezindeki durumumuz çok sarsılacaktır. Pek yakında bulunan düşman üsleri, maden nakliyatımızı ve denizaltı eğitim sahalarını tehdit, hatta tamamen imha edecektir. Bu nedenle Rusların ablukayı yarıp Baltık Denizine çıkmalarını önlemek birinci hedefimizdir.

Bir kere düşman ablukayı yarıp geçerse Letonya'daki Rus Hava Kuvvetleri üslerinden cenahımıza karşı yapılacak tehdit, Kuzey Ordu Grubuna deniz yoluyla Finlandiya'ya yapılacak ikmali imkânsız kılacaktır.»

1944 yılı Temmuz ayı ortalarında Niobe adlı Alman uçaksavar kruvazörü Kotha'da yüze yakın Rus uçağının bomba, torpido ve makineli tüfek hücumuna uğrayarak battı. Aynı ay içinde Rusların konvoy ve münferit gemilere karşı yaptıkları 16 hücumun neticesi bir geminin batırılmasından ileri gidemedi.

1944 yılı Ağustos ve Eylül aylarında durum aynıydı. Sovyet deniz uçakları, Alman refakat ve karakol gemilerine taarruzlarını devam ettirdiler. Buna mukabil, Riga Körfezindeki Tukkum'daki Sovyet mevzilerini bombardıman eden Prinz Eugen kruvazörüyle dört muhrip ve dört refakat gemisine Ruslar hiçbir müdahalede bulunmadı. Diğer tarafdan Libau tahliyesine tahsis edilmiş olan taşıt gemilerine Rus taarruzları devam etti.

1944 yılı Ekim ayında, Sovyet hava taarruzlarının ağırlık noktası Baltık Adalarıyla Riga Körfezine kaydırıldı. 1944 Ekim'inden 1945 yılı Mayıs'ına kadar Sovyet deniz uçakları 34 adet harp gemisi ve 163.500 ton tutarında 57 ticaret gemisi batırarak, bu sahada denizaltı silahının önüne geçti.

Daha iyi bir taktik, daha iyi silah ve cihazlar kullanmalarına rağmen Sovyet uçakları Almanların deniz harekâtına ciddi şekilde mani olamadı.

Ruslar, denizdeki durumlarının oldukça düzelmiş olmasına rağmen harbin sonuna kadar ne muharebe gemisi, ne kruvazör ve ne de muhriplerini kullanmadılar Buna mukabil; hücumbotları, ganbotlar, mayın gemileri ve diğer küçük gemilere ilerlemekte olan Sovyet ordularını destekleme görevi verdiler.

1944 yılı yaz aylarında Rus hücumbotlarının harekâtı yoğun olduysa da başarıları yüksek olmadı. Sovyet hücumbotlarında da, her

birliğin eğitim derecesi farklıydı. Üç Alman hücumbotunun, dokuz Sovyet hücumbotuyla yaptığı bir gece muharebesinde, Sovyet hücumbotu komodoru ile esir alındı.

Sovyet hücumbotları 1944 sonbaharında Riga Körfezinde, 1945 yılının ilk aylarında Libau bölgesinde ve Danzing'in düşmesinden sonra da bu körfezde faaliyette bulundular.

1944 yılı sonbaharına kadar hiçbir Sovyet denizaltısı batıya doğru bir çıkış girişiminde bulunmadı. Ancak, Alman mayın ve ağ manialarını karadaki Sovyet kuşatması sonucu tesirsiz hale getirildikten sonra, Fin'lerin yardımıyla Eylül ayı sonunda Hangö ve Utö'ye intikal edip 1944 Ekim ayında da Baltık Denizine çıktılar.

Doğu Baltık'da, yani Danzing Körfezinin kuzey ve doğusunda yoğun bir Alman deniz ulaştırması olmasına rağmen, 1944 yılında 20.531 ton tutarında 11 Alman gemisi Sovyet denizaltıları tarafından batırılabildi. Ocak-Nisan 1945'de Sovyet denizaltıları, aralarında göçmen yüklemiş olan bazı gemilerinde bulunduğu 76.327 ton tutarında 18 Alman gemisini batırdılar.

Bu kayıplar, Baltık kıyılarındaki bazı yerler halkının boşaltılması dolayısıyla çoğalmış olan Alman gemi seyrüseferi karşısında pek önemli bir yer tutmadı.

Diğer tarafdan Sovyetler, kıyı bombardımanlarıyla, kendi ordularının sol yanını desteklemekte olan Alman harp gemilerine taarruz etmek cesaretini hiçbir zaman gösteremediler.

KISIM — VIII

1945 YILI DENİZ HAREKÂTI

FRANSA KIYILARINDA VE KUZEY DENİZİNDE SON HAREKÂT :

Normandie Çıkarmasının başlangıcından yüz gün sonra sahile 2.200.000 insan, 450.000 araç ve 4 milyon ton malzeme çıkarılmış bulunuluyordu. Cherbourg Limanı açılmıştı. Malzemenin büyük bir kısmının çıkarılmış olduğu Normandie Bölgesinin Arromanches Limanlarının kış mevsiminde de kullanılması nazari dikkate alınmamış, Flandres Limanlarının ele geçirilmesi düşünülmüştü. Zira Almanların Flandres Limanlarında üslendirilmiş hücumbotları; Müttefik deniz ulaştırması için büyük bir tehlike olmasalar bile oldukça can sıkıcıydılar.

Sırasıyla Dieppe, Boulogne, Calais, Ostende ve Zeebrugge alındı ve Müttefik deniz ulaştırmasına açıldı. Ancak bu limanların kapasitesi yeterli bulunmuyordu. Gerek önemi ve gerekse durumu icabı Anvers Limanı daha çok ilgi çekiciydi. Büyük bir şans eseri liman 4 Eylül 1944'de işgal edildi. Fakat giriş kısmı Walcheron ve Zuid Beveland' da mevzilenen Alman sahil bataryalarının tehdidi altındaydı. Eylül ve Ekim aylarında, Müttefik Stratejik Hava Kuvvetleri Walcheron üzerine altıbin ton bomba attı. Çok çetin muharebelerden sonra Ekim ayı sonlarına doğru Zuid Beveland işgal edildi.

1 Kasım 1944 günü HMS Warspite muharebe gemisi, iki adet monitör ve muhriplerden müteşekkil kuvvetli bir deniz birliği desteğinde Flushing'e bir çıkarma yapıldı. Çok şiddetli mukavemet görmesine rağmen Müttefik Kuvvetler 9 Kasım 1944 günü Walcheron'u aldılar.

Anvers Kanalının mayından temizlenmesi için 200 kadar mayın arama-tarama gemisi kullanıldı 26 Kasım 1944 günü ilk şilepler bu yük Belçika Limanına girmeye başladılar.

1945 yılı Nisan ayında; kuzeydeki Alman limanlarının ele geçirilmesine başlandı 1 Mayıs 1945 günü Montgomery emrindeki birlikler Baltık Denizi sahilindeki Lubeck'e ulaştı.

Hamburg Limanı 3 Mayıs günü teslim oldu. 5 Mayıs 1944 günü Frisson ve Haligoland Adalarındaki garnizonlar dahil, Hollanda, Danimarka ve Kuzeybatı Almanya'daki bütün Alman birlikleri teslim oldular ve Müttefik deniz makamları Alman Körfezindeki bütün limanlara el koydu. Büyük Alman harp gemileri batırılmış veya tahrip edilmiş olmasına rağmen 1945 yılının ilkbaharında Alman Donanması hala son bir girişimle Müttefiklerin ulaştırması için ciddi bir tehlikeler yaratabilecek kıymette birkaç gemiye sahip bulunuyordu.

10 Nisan 1945 günü İngiliz Hava Kuvvetleri demirleme bölgesin de Admiral Scheer'e taarruz ederek batırmayı başardı. O sıralard havuzda bulunan Admiral Hipper üç bomba isabeti aldı ve denize ç kamaz hale getirildi. Eski muharebe gemilerinden Schlesien ve yangı çıkan Elbe kendi kendilerini batırmaya mecbur oldular.

İngiliz Hava Kuvvetleri; 16 Nisan 1945'de Swinemunde'de Lützow' batırdı. Norveç fiordlarında İngiliz Hava Kuvvetleri tarafından ha sara uğratılan Köln kruvazörü, müteakiben Amerikan uçakları tara fından batırıldı. Gayri faal durumda bulunan Gneisenau, Sovyet bir likleri Gdynai Limanını almadan önce kendi kendini batırdı.

Henüz Königsberg'de inşa halinde bulunan Seydlitz, Almanlar tarafından tahrip edildi.

Teslim esnasında filoda bulunan yalnız iki kruvazör, Prinz Eugen ve Nürnberg Müttefiklere teslim oldular.

YALTA KONFERANSI :

Almanya'nın teslimi yaklaştığı sıralarda, harbin üç büyük galibi aynı yetkilerle ve aynı yüksek sesle konuşmak amacıyla 4-11 Şubat 1945 tarihleri arasında Yalta'da buluştular.

Dışişleri Bakanlarıyla askerî şeflerin de katıldığı bu konferansda gelecekteki barışın esasları tespit edildi ve Argonaut kararları alındı

Bu sıralarda Avrupa'da; Rus taarruzu Oder Nehrine ulaşmış, Budapeşte ve Belgrad'ı da çiğneyerek Viyana'ya yaklaşmaktaydı. Bütün Fransa ve Belçika Müttefiklerin elindeydi. Almanların kış karşı taarruzu durdurulmuş ve bu taarruzun onlara sağladığı menfaatler yok edilmişti.

Konferansda askerî meseleler gibi birçok da politik konular konuşuldu ve karara bağlandı. Bu konferansa iştirak eden Başkan Roosevelt hastaydı ve W. Churchill de iki taraflı hareket ettiğinden konferans tamamiyle J. Stalin'in hâkimiyeti altında cereyan etti.

Bu konferansda alınan politik kararlar konumuz dışında bulunduğundan burada sadece askerî stratejiyi ilgilendiren görüş ve kararlara değinilmiştir. Ancak bu konferansda öyle büyük hatalar işlendi ki, bütün dünya harp sonrası bu nedenle istikrarsız bir duruma sürüklendi.

Askerî stratejiyi ilgilendiren kararlar şöyleydi :

Atlantik'de deniz ulaştırmasına karşı denizaltı tehdidinde bir tırmanma mümkün olabilir. Bu nedenle tehdidi karşılayacak özel tedbirler alınacak, denizaltı savunma harbi şiddetlendirilecek.

Kuzeybatı Avrupa'da; düşman Moselle'in kuzeyinde imha edilecek ve Rhein Nehri Dusseldorf'ın kuzeyinde geçilecek. Rhein ötesindeki köprübaşları zaptedilecek, Ruhr zaptedilecek, Francfurt ele geçirilecek ve Bassel üzerine yürünecek, son hamle Rhein Nehrinin karşı yakasının kuzey kısmında yapılacak.

Yalta Konferansından Başkan Roosevelt memnundu. Ancak W. Churchill; Rusya'ya fazla taviz verildiği gerekçesiyle memnun değildi Nitekim; Yalta Konferansı, Müttefikler arası işbirliğinin sona erdiği, aralarındaki çıkar çatışmalarının ortaya çıktığı toplantı oldu. Bundan sonra aralarında rekabet ve mücadele devri başladı.

1945 YILI DENİZALTI HAREKÂTI :

1945 yılı Ocak ayında Almanlar Islanda ve Kuzey Atlantik'de faaliyette bulunan 60 kadar denizaltı gemisine sahiptiler. Bu ay içinde 57.000 ton tutarında 11 gemi batırabildiler.

Şubat 1945'de bu gayret azaldı. Sahil Komutanlığı birlikleri daima dalmış vaziyette bulundukları için denizaltılara taarruz edemeyince, bunları Almanya sularında imha maksadıyla Stratejik Hava Kuvvetleriyle müşterek taarruzlara başladı. Baltık Denizindeki eğitim sahalarına, liman ve üslere ve inşa tezgâhlarına çok sayıda akınlar tertiplendi.

Mart 1945'de Alman denizaltıları bütün gayret ve enerjileriyle taarruzlarına devam ettiler. Karadaki başarısızlıklar Büyükamiral Dönitz'in moralini sarsmış değildi. Mart 1945'de 34 Alman denizaltısı daha batırıldı. Nisan ayında Müttefikler Alman Denizaltı Filosunun; 72'si denizde olmak üzere halen 200 denizaltıya sahip olduğunu tahmin etmekteydiler. Nisan ayında 73.000 ton tutarında 13 gemi batırmalarına rağmen harbin başından beri en yüksek sayıda 57 denizaltı gemisi kaybettiler.

ALMANYA'NIN TESLİMİ :

1 Mayıs 1945 günü Hamburg Radyosu; Hitler'in Almanya için savaşarak öldüğünü ve ölümünden önce Büyükamiral Dönitz'i kendisine halef olarak tayin ettiğini bildirdi. Hitler'in bu son sırrı Almanlar tarafından münakaşasız kabul edildi

Büyükamiral Dönitz; Flensbourg'da Amiraller Hükümeti ismi altında bir hükümet teşkil etti. Donanma Komutanlığına Büyükamiral unvanı altında Amiral Friedeburg getirildi. Büyükamiral Dönitz'in Kurmay Başkanı olan Amiral Godt, Denizaltı Filosu Komutanlığını deruhte etti. Fakat artık mağlubiyetten kurtuluş ümidi yoktu. Bununla beraber Büyükamiral Dönitz, teslim olma keyfiyetini birkaç gün geciktirdi.

Dönitz, Keitel ve Jodl; doğudan batıya mümkün olduğu kadar fazla insan ve malzeme geçirmeye büyük gayret sarfettiler. General Jodl, Ruslardan en az 600.000 esir kurtardığı için tebrik edildi.

4 Mayıs 1945 günü Büyükamiral Dönitz; bütün denizaltılara harp haline son veren ve üslerine avdeti gerektiren genel bir mesaj verdi. 7 Mayıs'da General Jodl ve Donanma Komutanı Büyükamiral Friedeburg, Müttefik ve Sovyet komutanlarıyla birlikte Avrupa Kıt'asındaki bütün Alman birliklerinin kayıtsız şartsız teslim olmalarına ilişkin anlaşmayı imza ettiler.

Bu anlaşma 9 Mayıs akşamı, Mareşal Keitel, Büyükamiral Friedeburg ve Hava Kuvvetleri Kurmay Başkanı General Stumpf tarafından onaylandı ve bütün Alman Silahlı Kuvvetlerine yayınlandı.

Berlin'deki Müttefikler arası bir komisyonun direktiflerine göre; İngiliz Amirali Burrough, Amiral Ruge ve Amiral Godt; Alman Donanmasının teslimi ile ilgili detayları hazırladılar.

Bu sıralarda birçok Alman denizaltısı henüz denizdeydi. Bunlara suüstüne çıkmaları ve teslim olma anlamına gelen Siyah Filama çekmeleri, mevkilerini bildirmeleri ve emredilen Müttefik limanlarına intikal etmeleri emredildi.

31 Mayıs'a kadar denizde 49 Alman denizaltısı teslim oldu. Eylül 1945 ayı ortasından önce 156 adet Alman denizaltısı Müttefiklerin eline geçmiş oldu Diğer 122 denizaltı gemisi ya kendi kendini batırdı veya Müttefikler tarafından tahrip edildi. Yedi denizaltı gemisi Japonya tarafına geçti. İnşa halinde bulunan 100'den fazla cep denizaltısına Müttefikler tarafından el konuldu.

23 Mayıs 1945 günü Büyükamiral Dönitz ve Büyükamiral Friedeburg tevkif edildiler. Büyükamiral Friedeburg intihar etti. Büyükamiral Raeder Ruslar tarafından yakalanarak Rusya'ya gönderildi ve kendisine iyi muamele edildi.

Esareti esnasında, Sovyet Rusya'ya yararlı olmak üzere, Hitler ile Alman Donanması arasında cereyan eden müzakerelere ait bir muhtıra hazırladı. Bu muhtıra hakikaten çok kıymetli bilgiler ihtiva etmekle beraber, birçok generali ve bilhassa Amiral Dönitz'i kötüler mahiyetteydi.

Alman Deniz Kuvvetlerinin iki büyük komutanı Nürenberg Mahkemesinde karşılıklı olarak birbirlerini itham ettiler.

Mahkeme tarafından Büyükamiral Raeder 20 ve Büyükamiral Dönitz, 10 yıl hapse mahkum edildi.

Amiral Nimitz'in Pasifik'deki Amerikan denizaltılarının sevk ve idaresi hakkındaki açık bir beyanatı Büyükamiral Dönitz'i daha ağır bir cezadan korumuş oluyordu.

KISIM — IX

ATLANTİK DENİZ HAREKÂTI İLE İLGİLİ DETAYLI KAYNAK DOKÜMANLAR

İkinci Dünya Harbini Hazırlayan Olaylar :

— Yabancı Deniz Harp Tarihi Ders Notları (1939-1945 İkinci Dünya Harbi) Avrupa Cephesi. Cilt : 1 Dz. Kur. Alb. Şeref KARAPINAR. Harp Akademileri Basımevi İstanbul 1952 Sayfa : 6-77

— Deniz Muharebeleri Cilt : 1 Amiral Romeo BERNOTTİ. Çev. : Dz. Kur. Alb. Afif TUĞRUL. Deniz Basımevi. İstanbul 1949 Sayfa : 9-15

— İkinci Dünya Harbinde Deniz Harekâtı Cilt : 1 Dz. Kur. Alb. Sermet GÖKDENİZ. Deniz Basımevi. İstanbul 1960 Sayfa : 2-31.

İkinci Dünya Harbinde Alman Donanması ve Stratejisi :

— Yabancı Deniz Harp Tarihi Ders Notları. (1939-1945 İkinci Dünya Harbi) Avrupa Cephesi. Cilt : 1 Dz. Kur. Alb. Şeref KARAPINAR. Harp Akademileri Basımevi. İstanbul 1952 Sayfa : 162-173

— Birinci ve İkinci Dünya Harbinde Alman Deniz Stratejisi. Dz. Yzb. Selim ALBATROS. Deniz Mecmuası. No. 374 Deniz Basımevi İstanbul. Sayfa : 1-7

— Atlantik Hava-Deniz Harbi, 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir 1955. Sayfa : 1-13

— İkinci Dünya Harbinde Deniz Harekâtı. Cilt : 1 Dz. Kur. Alb. Sermet GÖKDENİZ. Deniz Basımevi. İstanbul 1960. Sayfa : 45-47

İkinci Dünya Harbinde İngiliz Deniz Stratejisi ve Donanması :

— Yabancı Deniz Harp Tarihi Ders Notları (1939-1945 İkinci Dünya Harbi) Avrupa Cephesi. Cilt : 1 Dz. Kur. Alb. Şeref KARAPINAR. Harp Akademileri Basımevi, İstanbul 1952. Sayfa : 152-162, 215-221.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi, Eskişehir 1955. Sayfa : 14-15

— İkinci Dünya Harbinde Deniz Harekâtı; Cilt : 1 Dz. Kur. Alb. Sermet GÖKDENİZ. Deniz Basımevi, İstanbul 1960. Sayfa : 48-49

ALMANYA'nın Deniz Harbi Hazırlıkları :

— Yabancı Deniz Harp Tarihi Ders Notları (1939-1945 İkinci Dünya Harbi) Avrupa Cephesi; Cilt :-1 Dz. Kur. Alb. Şeref KARAPINAR. Harp Akademileri Basımevi, 1952. Sayfa : 139.

— La Bataille de l'Atlantique-I; 1939-1942, Leonce PEİLLARD. Editions Robert Laffont. Paris, 1974. Sayfa : 23-30.

— La Bataille de l'Atlantique; Terry HUGHES-John COSTELLO. Editions Albin Michel. Paris, 1980. Sayfa : 44-46.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 6-11.

— Deniz Harekâtı Hakkında Führer Konferansları; 1939. Admiralty Yayını Çev.: Dz. Kur. Yzb. Faik TALUY - Dz. Kur. Yzb. Cavit BENGİSU. Deniz Basımevi İstanbul, 1949 Sayfa : 1-11.

— Büyükamiral Karl Dönitz'in Hatıratı; Çev.: Dz. Kur. Yb. Muzaffer ELALDI. Deniz Basımevi. İstanbul 1976. Sayfa : 18-39.

— İkinci Dünya Harbinde Deniz Harekâtı; Cilt : 1 Dz. Kur. Alb. Sermet GÖKDENİZ. Deniz Basımevi. İstanbul, 1960. Sayfa : 40-42.

POLONYA'nın İstilasında Deniz Harekâtı :

— Yabancı Deniz Harp Tarihi Ders Notları (1939-1945 İkinci Dünya Harbi Avrupa Cephesi; Cilt : 1 Dz. Kur. Alb. Şeref KARAPINAR. Harp Akademileri Basımevi, 1952. Sayfa : 204.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945, Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 24.

Alman Deniz Kuvvetlerinde Harp Başındaki Görüşler :

— Deniz Harekâtı Hakkında Führer Konferansları; 1939. Admiralty Yayını Çev.: Dz. Kur. Yzb. Faik TALUY - Dz. Kur. Yzb. Cavit BENGİSU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949 Sayfa : 13-16, 18-23, 34-41.

Yolcu Gemisi ATHENİA'nın Batırılması :

— Yabancı Deniz Harp Tarihi Ders Notları (1939-1945 İkinci Dünya Harbi) Avrupa Cephesi; Cilt : 1 Dz. Kur. Alb. Şeref KARAPINAR. Harp Akademileri Basımevi, 1952. Sayfa : 210-211.

— La Bataille de l'Atlantique-I. 1939-1942. Leonce PEİLLARD. Editions Robert LAFFONT. Paris, 1974. Sayfa : 43-45.

— La Bataille de l'Atlantique; Terry HUGHES-John COSTELLO. Editions Albin Michel. Paris, 1980. Sayfa-: 15-19.

— Almanlara Göre İkinci Dünya Harbinin Denizaltı Hareketleri ve Başlangıçtan Bazı Sahneler; Dz. S. 1. Ml. Me. Saim BESBELLİ. Donanma Dergisi No. : 404. Deniz Basımevi, İstanbul. Sayfa : 43-44.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 24-25.

— Deniz Harekâtı Hakkında Führer Konferansları; 1939. Admiralty Yayını Çev.: Dz. Kur. Yzb. Faik TALUY - Dz. Kur. Yzb. Cavit BENGİSU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949. Sayfa : 17-18.

— İkinci Dünya Harbinde Deniz Harekâtı; Cilt : 1. Dz. Kur. Alb. Sermet GÖKDENİZ. Deniz Basımevi. İstanbul, 1960. Sayfa : 52.

Alman Denizaltı Harekâtının Başlaması :

— Yabancı Deniz Harp Tarihi Ders Notları (1939-1945 İkinci Dünya Harbi) Avrupa Cephesi; Cilt : 1. Dz. Kur. Alb. Şeref KARAPINAR. Harp Akademileri Basımevi. İstanbul, 1952. Sayfa : 211-214.

— Deniz Muharebeleri. Cilt : 1. 1939-1941. Amiral Romeo BERNOTTİ. Dz. Kur. Alb. Afif TUĞRUL. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949. Sayfa : 24-26.

— La Bataille de l'Atlantique-I. 1939-1942. Leonce PEİLLARD. Editions Robert Laffont. Paris, 1974. Sayfa : 45-58, 61-65.

— La Bataille de l'Atlantique; Terry HUGNES-John COSTELLO. Editions Albin Michel. Paris, 1980. Sayfa : 28-31.

— Almanlara Göre İkinci Dünya Harbinin Denizaltı Hareketleri ve Başlangıçtan Bazı Sahneler; Dz. S. 1 Ml. Me. Saim BESBELLİ. Donanma Dergisi, No. : 404 Deniz Basımevi, İstanbul. Sayfa : 39-55.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 25-27.

— Deniz Harekâtı Hakkında Führer Konferansları; 1939. Admiralty Yayını. Çev.: Dz. Kur. Yzb. Faik TALUY - Dz. Kur. Yzb. Cavit BENGİSU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949.

— Atlantik Muharebesi; Admiralty Yayını. Çev. : Dz. Kur. Kd. Yzb. Adnan AYKUT. Deniz Basımevi. İstanbul, 1948. Sayfa : 1-12.

— Büyükamiral Karl Dönitz'in Hatıratı; Çev. : Dz. Kur. Yb. Muzaffer LEALDI. Deniz Basımevi. İstanbul. 1976. Sayfa : 40-58.

SCAPA-FLOW Baskını (13/14 Kasım 1939) :

— Scapa-Flow Müdafaası; Amiral Sir. Hugf BİNNEY. Çev. : Y. Müh. Bnb. E. DAĞDEVİRENOĞLU. Donanma Dergisi No. : 392. Deniz Basımevi. İstanbul. Sayfa : 1-9.

— La Bataille de l'Atlantique-I. 1939-1942. Leonce PEİLLARD. Editions Robert Laffont. Paris, 1974. Sayfa : 60.

— La Bataille de l'Atlantique; Terry HUGHES-John COSTELLO. Editions Albin Michel. Paris, 1980. Sayfa : 50-51.

— Prien'in Scapa-Flow'a Taarruzu; Dz. Kur. Alb. Şamil HIZAL. Deniz Kuvvetleri Dergisi. Ankara, No. : 541. Sayfa : 34-48.

— Almanlara Göre İkinci Dünya Harbinin Denizaltı Hareketleri ve Başlangıçtan Bazı Sahneler; Dz. 1. S. Ml. Me. Saim BESBELLİ. Donanma Dergisi. No : 404. Deniz Basımevi, İstanbul. Sayfa : 44-47.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 27-28.

— Deniz Harekâtı Hakkında Führer Konferansları; 1939. Admiralty Yayını Çev.: Dz. Kur. Yzb. Faik TALUY-Dz. Kur. Yzb. Cavit BENGİSU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949. Sayfa : 28-34.

— Büyükamiral Karl Dönitz'in Hatıratı; Çev.: Dz. Kur. Yb. Muzaffer ELALDI Deniz Basımevi. İstanbul, 1976. Sayfa : 51-54.

— İkinci Dünya Harbinde Deniz Harekâtı; Cilt : 1 Dz. Kur. Alb. Sermet GÖKDENİZ. Deniz Basımevi. İstanbul, 1960. Sayfa : 56.

Müttefiklerin Harekâtı :

— Deniz Harekâtı, İngiliz Kanalı ve Güney-Kuzey Denizinde 1939 Eylül - 1940 Nisan; Admiralty Muharebe Özetleri. No. : 23. Deniz Basımevi. İstanbul, 1948.

— Atlantik Muharebeleri; Admiralty Yayını. Çev. : Dz. Kur. Kd. Yzb. Adnan AY-KUT. Deniz Basımevi. İstanbul, 1948. Sayfa : 13.

GRAF SPEE ve DEUTSCHLAND'ın Harekâtı ve GRAF SPEE'nin Sonu:

— Yabancı Deniz Harp Tarihi Ders Notları (1939-1945 İkinci Dünya Harbi) Avrupa Cephesi; Cilt :1 Dz. Kur. Alb. Şeref KARAPINAR. Harp Akademileri Basımevi. İstanbul, 1952. Sayfa : 221-243.

— Deniz Muharebeleri; Cilt : 1 1939-1941. Amiral Romeo BERNOTTİ. Dz. Kur. Alb. Afif TUĞRUL. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949. Sayfa : 29-38.

— La Bataille de l'Atlantique-I. Leonce PEİLLARD. Editions Robert LAFFONT. Paris, 1974. Sayfa : 66-115.

— La Bataille de l'Atlantique. Terry TUGHES-John COSTELLO. Editions Albin MICHEL. Paris, 1980. Sayfa : 64-70.

— Scuttle the Graf Spee; Carmen. S. CAMBARERİ. U.S. Naval Institute Proceedings June 1983. Sayfa : 51-54.

— British Strategy in the River Plate Battle. Cecil. A. HAMPSHİRE. U.S. Naval Institute Proceedings, December, 1958. Sayfa : 85-91.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 30-34.

— Graf Spee'nin Takip ve İmhası; 1939. Admiralty Muharebe Özetleri No.-: 26 Deniz Basımevi. İstanbul, 1951.

— Deniz Harekâtı Hakkında Führer Konferansları; 1939. Admiralty Yayını Çev.: Dz. Kur. Yzb. Faik TALUY - Dz. Kur. Yzb. Cavit BENGİSU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949. Sayfa : 11-12, 23-24, 57-61.

— L'Odyssee du Graf Spee. Historia Magazine. Librairie Jules Tallandier Paris, 1967

— Spee Cep Zırhlısının Harekâtı; Alb. Mithat IŞIN. Deniz Mecmuası No. : 361 Deniz Basımevi, İstanbul. Sayfa : 1-17.

— İkinci Dünya Harbinde Deniz Harekâtı; Cilt : 1 Dz. Kur. Alb. Sermet GÖKDENİZ. Deniz Basımevi. İstanbul, 1960. Sayfa : 58-61.

1939 Yılında Mayın Harekâtı :

— La Bataille de l'Atlantique-I. 1939-1942. Leonce PEİLLARD. Editions Robert Laffont. Paris, 1964. Sayfa : 58-59.

— La Bataille de l'Atlantique; Terry HUGHES-John COSTELLO. Editions Albin Michel. Paris, 1980. Sayfa : 59-61.

— Almanlara Göre İkinci Dünya Harbinin Denizaltı Hareketleri ve Başlangıçtan Bazı Sahneler; Dz. S. 1. Ml. Me. Saim BESBELLİ. Donanma Dergisi. No. : 404. Deniz Basımevi, İstanbul. Sayfa-: 51-52.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir. 1955. Sayfa : 28-30.

— Deniz Harekâtı; İngiliz Kanalı ve Güney Kuzey Denizinde 1939 Eylül-1940 Nisan. Admiralty Muharebe Özetleri. No. : 23 Deniz Basımevi. İstanbul, 1948.

— Deniz Harekâtı Hakkında Führer Konferansları; 1939. Admiralty Yayını Çev.: Dz. Kur. Yzb. Faik TALUY - Dz. Kur. Yzb. Cavit BENGİSU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949.

— Büyükamiral Karl Dönitz'in Hatıratı; Çev. : Dz. Kur. Yb. Muzaffer ELALDI. Deniz Basımevi. İstanbul, 1976. Sayfa : 49-51.

— İkinci Dünya Harbinde Deniz Harekâtı : Cilt : 1. Dz. Kur. Alb. Sermet GÖKDENİZ. Deniz Basımevi. İstanbul. 1960. Sayfa : 57.

1939 Yılında İngiliz Denizaltı Harekâtı :

— İkinci Dünya Harbinde İngiliz Denizaltı Harekâtı; Bnb. Nigel John GİLBERT. Çev. : Gv. Kd. Ütğm. Edis AKMAN. Donanma Dergisi No. : 443. İstanbul. Sayfa : 88-96.

1939 Yılı Sonlarında Hareket Tarzları ve Deniz Harekâtı :

— La Bataille de l'Atlantique-I; 1939-1942. Leonce PEİLLARD. Editions Robert Laffont. Paris, 1974. Sayfa : 115-118.

— Deniz Harekâtı, İngiliz Kanalı ve Güney-Kuzey Denizinde; 1939 Eylül-1940 Nisan. Admiralty Muharebe Özetleri, No. : 23 Deniz Basımevi. İstanbul, 1948.

— Deniz Harekâtı Hakkında Führer Konferansları; 1939. Admiralty Yayını, Çev.: Dz. Kur. Yzb. Faik TALUY - Dz. Kur. Yzb. Cavit BENGİSU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949. Sayfa : 46-51.

1940 Yılı Başlarında Müttefik Harekâtı :

— Deniz Harekâtı, İngiliz Kanalı ve Güney-Kuzey Denizinde: 1939 Eylül-1940 Nisan. Admiralty Muharebe Özetleri. No. : 23 Deniz Basımevi, İstanbul, 1948.

— Atlantik Muharebesi, Admiralty Yayını. Çev. : Dz. Kur. Kd. Yzb. Adnan AYKUT. Deniz Basımevi. İstanbul, 1948. Sayfa : 17.

1940 Yılı Başlarında Almanya'nın Harekâtı :

— Yabancı Deniz Harp Tarihi Ders Notları (1939-1945 İkinci Dünya Harbi) Avrupa Cephesi; Cilt : II Dz. Kur. Alb. Şeref KARAPINAR. Harp Akademileri Basımevi. İstanbul. 1952. Sayfa : 137-139.

— Deniz Harekâtı Hakkında Führer Konferansları; 1940. Admiralty Yayını. Çev.: Dz. Kur. Yzb. Faik TALUY - Dz. Kur. Yzb. Cavit BENGİSU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949.

— Atlantik Muharebesi; Admiralty Yayını. Çev. : Dz. Kur. Kd. Yzb. Adnan AYKUT. Deniz Basımevi. İstanbul, 1948. Sayfa : 17-19.

1940 Yılı Alman Akıncı Şileplerinin Harekâtı :

— Yabancı Deniz Harp Tarihi Ders Notları (1939-1945 İkinci Dünya Harbi) Avrupa Cephesi; Cilt : II. Dz. Kur. Alb. Şeref KARAPINAR. Harp Akademileri Basımevi. İstanbul, 1952. Sayfa : 142-143.

— -La Bataille de l'Atlantique-I. 1939-1942. Leonce PEİLLARD. Editions Robert Laffont. Paris, 1974. Sayfa : 168-185.

— Düşman Kapan Gemileriyle Yapılan Muharebeler. Admiralty Muharebe Özetleri No. : 5. Deniz Basımevi. İstanbul, 1948. Sayfa : 1-26.

— Deniz Harekâtı Hakkında Führer Konferansları; 1940. Admiralty Yayını. Çev.: Dz. Kur. Yzb. Faik TALUY - Dz. Kur. Yzb. Cavit BENGİSU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1959.

NORVEÇ Harekâtı Sırasında Alman Sevk ve İdare Makamında Görüş ve Faaliyetler :

— Deniz Harekâtı Hakkında Führer Konferansları; 1940. Admiralty Yayını. Çev.: Dz. Kur. Yzb. Faik TALUY - Dz. Kur. Yzb. Cavit BENGİSU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949.

NORVEÇ ve DANİMARKA'nın İşgalinde Deniz Harekâtı :

— Yabancı Deniz Harp Tarihi Ders Notları (1939-1945 İkinci Dünya Harbi Avrupa Cephesi; Cilt : I Dz. Kur. Alb. Şeref KARAPINAR. Harp Akademileri Basımevi. İstanbul, 1952. Sayfa : 244-282.

— Norveç'in İşgalinde Alman Deniz Kuvvetleri; (Nisan 1940). Dz. S. 1 Ml. Me. Saim BESBELLİ. Deniz Mecmuası No. : 378. İstanbul. Sayfa : 66-82.

— Deniz Muharebeleri; Cilt : I 1939-1941. Amiral Romeo, BERNOTTİ. Dz. Kur. Alb. Afif TUĞRUL. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949. Sayfa : 39-57.

— İkinci Dünya Harbinde Deniz Harekâtı; Cilt : I Dz. Kur. Alb. Sermet GÖKDENİZ. Deniz Basımevi. İstanbul, 1960. Sayfa : 70-77

— La Bataille de l'Atlantique; Terry HUGHES-John COSTELLO. Editions Albin Michel. Paris, 1980. Sayfa : 74-77.

— Norveç ve Şimali Afrika «İki Müşterek Hareket» Hakkında Bazı Mütalaalar; Dz. Alb. Mithat IŞIN. Deniz Mecmuası. No. : 370 Sayfa : 33-38.

— 8-13 Nisan 1940 Norveç Harekâtı ve Narvik Muharebeleri; (Navy Action'dan) Çev. : Adnan AYKUT. Deniz Mecmuası. No. : 363. Sayfa : 100-109.

— Almalara Göre İkinci Dünya Harbinin Denizaltı Hareketleri ve Başlangıçtan bazı Sahneler; Dz. S. 1. Ml. Me. Saim BESBELLİ. Donanma Dergisi No. : 404 Sayfa : 52-54.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945 Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 37-45.

— Norveç'e Yapılan Müşterek Seferler (Nisan-Haziran 1940); Admiralty Muharebe Özetleri. No. : 10. Deniz Basımevi. İstanbul 1948 Sayfa : 1-139.

— Deniz Harekâtı Hakkında Führer Konferansları; 1939 Admiralty Yayını. Çev.: Dz. Kur. Yzb. Faik TALUY - Dz. Kur. Yzb. Cavit BENGİSU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949. Sayfa : 51-57.

— Deniz Harekâtı Hakkında Führer Konferansları; 1940 Admiralty Yayını. Çev.: Dz. Kur. Yzb. Faik TALUY - Dz. Kur. Yzb. Cavit BENGİSU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949. Sayfa : 9-10, 12-31, 36-39.

— Büyükamiral Karl Dönitz'in Hatıratı; Çev.-: Dz. Kur. Yb. Muzaffer ELALDI. Deniz Basımevi. İstanbul, 1976. Sayfa : 57-79.

— Norveç Harekâtı ve Modern Çıkarmalar; Kur. Bnb. Afif TUĞRUL. Deniz Mecmuası. No. : 361. Deniz Basımevi, İstanbul. Sayfa : 27-42.

Batı Taaruzunda Deniz Harekâtı :

— Yabancı Deniz Harp Tarihi Ders Notları; (1939-1945 İkinci Dünya Harbi) Avrupa Cephesi; Cilt : I Dz. Kur. Alb. Şeref KARAPINAR. Harp Akademileri Basımevi. İstanbul, 1952. Sayfa : 283-291.

— Deniz Muharebeleri; Cilt : I. 1939-1941 Amiral Romeo BERNOTTİ. Dz. Kur. Alb. Afif TUĞRUL. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949. Sayfa : 60-61.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 46-48.

— Deniz Harekâtı Hakkında Führer Konferansları; 1940. Admiralty Yayını. Çev.: Dz. Kur. Yzb. Faik TALUY - Dz. Kur. Yzb. Cavit BENGİSU. Deniz Basımevi İstanbul, 1949.

— İkinci Dünya Harbinde Deniz Harekâtı; Cilt : I. Dz. Kur. Alb. Sermet GÖKDENİZ. Deniz Basımevi. İstanbul, 1960. Sayfa : 77-79.

Dunkerkqeu Çekilmesi :

- Yabancı Deniz Harp Tarihi Ders Notları (1939-1945 İkinci Dünya Harbi) Avrupa Cephesi; Cilt. : I Dz. Kur. Alb. Şeref KARAPINAR. Harp Akademileri Basımevi. İstanbul, 1952. Sayfa : 291-297.
- Deniz Muharebeleri; Cilt : I 1939-1941 Amiral Romeo BERNOTTİ. Dz. Kur. Alb. Afif TUĞRUL. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949. Sayfa : 61-63.
- Dunkirk Miracle or Blunder. Col. George. C. REINHARDT. U. S. Naval Institute Proceedings July 1951. Sayfa : 709-715.
- The French Navy at Dunkirk. May-June. 1940. Jacques MORDAL. U.S. Naval Institute Proceedings. February 1950. Sayfa : 31-45.
- Alman Batı Taarruzu ve Dunkerque Tahliyesi. E. Kur. Alb. İbrahim ULUS. Sayfa : 93-105.
- Atlantik Hava-Deniz Harbi; 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 48-50.
- Deniz Harekâtı Hakkında Führer Konferansları; 1940. Admiralty Yayını. Çev.: Dz. Kur. Yzb. Faik TALUY - Dz. Kur. Yzb. Cavit BENGİSU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949. Sayfa : 48-50.
- İkinci Dünya Harbinde Deniz Harekâtı; Cilt : I. Dz. Kur. Alb. Sermet GÖKDENİZ. Deniz Basımevi. İstanbul, 1960. Sayfa : 79-80.

İngiltere'nin İstilasına Ait Planlar - Sea Lion Harekâtı :

— Deniz Muharebeleri; Cilt : I. 1939-1941. Amiral Romeo BERNOTTİ. Dz. Kur. Alb. Afif TUĞRUL. Deniz Basımevi. İstanbul. 1949. Sayfa : 67-72.

— La Bataille de l'Atlantique.-I. 1939-1942. Leonce PEİLLARD. Editions Robert Laffont. Paris. 1974. Sayfa : 141-143.

— La Bataille de l'Atlantique. Terry HUGHES-John COSTELLO. Editions Albin Michel. Paris. 1980. Sayfa : 103-104.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir. 1955. Sayfa : 57-62.

— Deniz Harekâtı Hakkında Führer Konferansları; 1940. Admiralty Yayını. Çev.: Dz. Kur. Yzb. Faik TALUY - Dz. Kur. Yzb. Cavit BENGİSU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949.

— İkinci Dünya Harbinde Deniz Harekâtı; Cilt : I. Dz. Kur. Alb. Sermet GÖKDENİZ. Deniz Basımevi. İstanbul. 1960. Sayfa : 84-89.

1940 Yılında Atlantik'de Alman Denizaltı Harekâtı :

— La Bataille de l'Atlantique-I. 1939-1942. Leonce PEİLLARD. Editions Robert Laffont. Paris, 1974. Sayfa : 119-141, 143-167.

— La Bataille de l'Atlantique. Terry HUGHES-John COSTELLO. Editions Albin Michel. Paris, 1980. Sayfa : 82-85, 105-107, 112-122.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 34-36, 50-52, 69-70.

— Deniz Harekâtı Hakkında Führer Konferansları; 1940. Admiralty Yayını, Çev.: Dz. Kur. Yzb. Faik TALUY - Dz. Kur. Yzb. Cavit BENGİSU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949.

— Atlantik Muharebesi; Admiralty Yayını, Çev. : Dz. Kur. Kd. Yzb. Adnan AYKUT. Deniz Basımevi. İstanbul, 1948. Sayfa : 17-21.

— Büyükamiral Karl Dönitz'in Hatıratı; Çev. : Dz. Kur. Yb. Muzaffer ELALDI. Deniz Basımevi. İstanbul. 1976. Sayfa : 59-94, 101-108.

Admiral Scheer Cep Muharebe Gemisinin Harekâtı (Ekim 1940 - Nisan 1941) :

— Yabancı Deniz Harp Tarihi Ders Notları (1939-1945 İkinci Dünya Harbi) Avrupa Cephesi; Cilt : II. Dz. Kur. Alb. Şeref KARAPINAR. Harp Akademileri Basımevi. İstanbul, 1952. Sayfa : 139-142.

— La Bataille de l'Atlantique-I. 1939-1942. Leonce PEİLLARD. Editions Robert Laffont. Paris, 1974. Sayfa : 185-193.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945 Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 63-64.

— Deniz Harekâtı Hakkında Führer Konferansları; 1940. Admiralty Yayını, Çev.: Dz. Kur. Yzb. Faik. TALUY - Dz. Kur. Yzb. Cavit BENGİSU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949.

Manş Kanalında Muhrip Muharebesi (29 Kasım 1940) :

— Yabancı Deniz Harp Tarihi Ders Notları (1939-1945 İkinci Dünya Harbi) Avrupa Cephesi; Cilt : II. Dz. Kur. Alb. Şeref KARAPINAR. Harp Akademileri Basımevi. İstanbul, 1952. Sayfa : 34-38.

Admiral Hipper Ağır Kruvazörünün Harekâtı :

— Yabancı Deniz Harp Tarihi Ders Notları (1939-1945 İkinci Dünya Harbi) Avrupa Cephesi; Cilt : II. Dz. Kur. Alb. Şeref KARAPINAR. Harp Akademileri Basımevi. İstanbul, 1952. Sayfa : 142.

— La Bataille de l'Atlantique-I. 1939-1942. Leonce PEİLLARD. Editions Robert Laffont. Paris, 1974. Sayfa : 193-194, 245-248.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 64.

— Deniz Harekâtı Hakkında Führer Konferansları; 1940. Admiralty Yayını. Çev.: Dz. Kur. Yzb. Faik TALUY - Dz. Kur. Yzb. Cavit BENGİSU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949.

1941 Yılı Başında Almanya'nın Yeni Harekât Planları :

— Deniz Harekâtı Hakkında Führer Konferansları; 1940. Admiralty Yayını, Çev.: Dz. Kur. Yzb. Faik. TALUY - Dz. Kur. Yzb. Cavit BENGİSU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949.

— Deniz Harekâtı Hakkında Führer Konferansları 1941. Admiralty Yayını Çev.: Dz. Kur. Yzb. Faik TALUY - Dz. Kur. Yzb. Cavit BENGİSU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949.

SCHARNHORST VE GNEİSENAU Gemilerinin Harekâtı (23 Ocak 1941-22 Mart 1941) :

— Yabancı Deniz Harp Tarihi Ders Notları (1939-1945 İkinci Dünya Harbi) Avrupa Cephesi; Cilt : II. Dz. Kur. Alb. Şeref KARAPINAR. Harp Akademileri Basımevi. İstanbul, 1952. Sayfa : 145-147.

— La Bataille de l'Atlantique-I. 1939-1942. Leonce PEİLLARD. Editions Robert Laffont. Paris, 1974. Sayfa : 248-253.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 64.

— Deniz Harekâtı Hakkında Führer Konferansları; 1941 Admiralty Yayını. Çev.: Dz. Kur. Yzb. Faik TALUY - Dz. Kur. Yzb. Cavit BENGİSU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949.

BİSMARCK Muharebe Gemisinin Harekâtı :

— Yabancı Deniz Harp Tarihi Ders Notları (1939-1945 İkinci Dünya Harbi) Avrupa Cephesi; Cilt : II. Dz. Kur. Alb. Şeref KARAPINAR, Harp Akademileri Basımevi. İstanbul, 1952. Sayfa : 147-182.

— Deniz Muharebeleri; Cilt : I. 1939-1941. Amiral Romeo BERNOTTİ, Dz. Kur. Alb. Afif TUĞRUL. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949. Sayfa : 200-204.

— La Bataille de l'Atlantique-I. Leonce PEİLLARD. Editions, Robert Laffont. Paris, 1974. Sayfa : 253-270.

— La Bataille de l'Atlantique. Terry HUGHES-John COSTELLO. Editions Albin Michel. Paris, 1980. Sayfa : 153-162.

— Bismarck Harekâtının Alman vesikalarına göre görünüşü. Bnb. R. F. JESSEL. Çev. : Vehip ENGİN. Donanma Dergisi No. : 407. Sayfa : 70-89.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 65-68.

— Bismarck'ın Takibi ve Batırılışı (23-27 Mayıs 1941); Admiralty Muharebe Özetleri. No. :3 Deniz Basımevi. İstanbul, 1947. Sayfa : 1-53.

— Deniz Harekâtı Hakkında Führer Konferansları; 1941 Admiralty Yayını. Çev.: Dz. Kur. Yzb. Faik TALUY - Dz. Kur. Yzb. Cavit BENGİSU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949. Sayfa : 51-90.

— l'Aventure du Bismarck - Historia Magazine; Librairie Jules Tallandier. Paris, 1968.

— Atlantik Muharebesi; Admiralty Yayını. Çev.: Dz. Kur. Kd. Yzb. Adnan AYKUT. Deniz Basımevi. İstanbul, 1948. Sayfa : 26-27.

— Bismarck'ın Batırılışı; Çev. : Fethi GÜREL. Deniz Mecmuası No. : 363 Sayfa : 63-68.

— İkinci Dünya Harbinde Deniz Harekâtı; Cilt : I. Dz. Kur. Alb. Sermet GÖKDENİZ. Deniz Basımevi. İstanbul, 1960. Sayfa : 137-141.

1941 Yılında Atlantik'de Alman Denizaltı Harekâtı :

— La Bataille de l'Atlantique.I. 1939-1942. Leonce PEİLLARD. Editions Robert Laffont. Paris, 1974. Sayfa : 195-234, 239-248.

— La Bataille de l'Atlantique. Terry HUGHES-John COSTELLO. Editions Albin Michel. Paris, 1980. Sayfa : 142-152.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 71-73, 81-85.

— Deniz Harekâtı Hakkında Führer Konferansları; 1941 Admiralty Yayını. Çev.: Dz. Kur. Yzb. Faik TALUY - Dz. Kur. Yzb. Cavit BENGİSU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949.

— Atlantik Muharebesi; Admiralty Yayını. Çev. : Dz. Kur. Kd. Yzb. Adnan AYKUT. Deniz Basımevi. İstanbul, 1948. Sayfa : 25-36.

— Büyükamiral Karl Dönitz'in Hatıratı. Çev. : Dz. Kur. Yb. Muzaffer ELALDI. Deniz Basımevi. İstanbul, 1976. Sayfa : 108-156.

— İkinci Dünya Harbinde Deniz Harekâtı; Cilt : I. Dz. Kur. Alb. Sermet GÖKDENİZ. Deniz Basımevi. İstanbul, 1960. Sayfa : 187-188.

Alman Akıncı Şileplerinin 1941 Yılı Harekâtı :

— Yabancı Deniz Harp Tarihi Ders Notları (1939-1945 İkinci Dünya Harbi) Avrupa Cephesi; Cilt : II. Dz. Kur. Alb. Şeref KARAPINAR. Harp Akademileri Basımevi. İstanbul, 1952. Sayfa : 184-186.

— Düşmanın Kapan Gemileriyle Yapılan Muharebeler; Admiralty Muharebe Özetleri, No. : 5 Deniz Basımevi. İstanbul, 1948. Sayfa : 1-26.

— Deniz Harekâtı Hakkında Führer Konferansları; 1941 Admiralty Yayını. Çev.: Dz. Kur. Yzb. Faik TALUY - Dz. Kur. Yzb. Cavit BENGİSU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949.

Almanya - Rusya Harbinin Deniz Cephesi - Kutup Konvoyları :

— Yabancı Deniz Harp Tarihi Ders Notları (1939-1945 İkinci Dünya Harbi) Avrupa Cephesi. Cilt : II. Dz. Kur. Alb. Şeref KARAPINAR. Harp Akademileri Basımevi. İstanbul, 1952. Sayfa : 201-212.

— Deniz Muharebeleri; Cilt : I. 1939-1941. Amiral Romeo BERNOTTİ. Dz. Kur. Alb. Afif TUĞRUL. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949. Sayfa : 208-221.

— La Bataille de l'Atlantique. Terry HUGHES-John COSTELLO. Editions Albin Michel. Paris, 1980. Sayfa : 168-177, 186-194.

— Battle Report. The Atlantic War. Cdr. W. KARİG-Lt. E. BURTON-Lt. S. L. FREELAND. Rinehart Comp. Inc. New-York, 1946. Sayfa : 67-85.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945 Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 75-76, 77-78.

İngilizlerin VAAGSÖ Akını (27 Aralık 1941) :

— Yabancı Deniz Harp Tarihi Ders Notları (1939-1945 İkinci Dünya Savaşı) Avrupa Cephesi; Cilt : II. Dz. Kur. Alb. Şeref KARAPINAR. Harp Akademileri Basımevi. İstanbul, 1952. Sayfa : 229-233.

— Les Commandos Operations Amphibies. Peter YOUNG. Marabout. Paris, 1970. Sayfa : 19-42, 66-104.

1941 Yılı Mayın Harekâtı :

— Deniz Harekâtı Hakkında Führer Konferansları; 1941 Admiralty Yayını. Çev.: Dz. Kur. Yzb. Faik TALUY - Dz. Kur. Yzb. Cavit BENGİSU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949.

1941 Yılı Baltık Harekâtı :

— İkinci Dünya Harbinde Kızıl Donanmanın Baltık Harekâtı; E. Dz. Alb. Saim BESBELLİ. Donanma Dergisi No. : 451. Sayfa : 13-18.

— Atlantik Hava Deniz Harbi: 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 76-77.

— İkinci Dünya Harbinde Kızıl Donanma. Büyükamiral I. S. ISAKOV. Çev.: Dz. Kur. Bnb. N. TİRYAKİ. Deniz Basımevi. İstanbul, 1958. Sayfa : 13-25.

— Deniz Harekâtı Hakkında Führer Konferansları. 1941. Admiralty Yayını. Çev.: Dz. Kur. Yzb. Faik TALUY - Dz. Kur. Yzb. Cavit BENGİSU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1949.

1942 Yılında Alman Akıncı Şileplerinin Harekâtı :

— La Bataille de l'Atlantique,I. 1939-1942. Leonce PEİLLARD. Editions Robert Laffont. Paris, 1974. Sayfa : 311-320.

1942 Yılı Başında Müttefik Stratejisi :

BREST'deki Alman Gemilerinin Anavatana Dönüşü :

— Yabancı Deniz Harp Tarihi Ders Notları (1939-1945 İkinci Dünya Harbi) Avrupa Cephesi; Cilt : II. Dz. Kur. Alb. Şeref KARAPINAR. Harp Akademileri Basımevi. İstanbul. 1952. Sayfa : 234-245.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir. 1955. Sayfa : 91-94.

— Scharnhorst, Gneisenau ve Prinz Eugen'in İngiliz Kanalından Geçişleri (11 Şubat 1942); Admiralty Muharebe Özetleri No. : 7 Deniz Basımevi. İstanbul. 1948. Sayfa-: 1-23.

— Führer Konferansı; Cilt : I Admiralty Yayını. Çev. : E. Dz. Bnb. Tahsin KALAFATOĞLU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1951.

— İkinci Dünya Harbinde Deniz Harekâtı; Cilt : I. Dz. Kur. Alb. Sermet GÖKDENİZ. Deniz Basımevi. İstanbul. 1960. Sayfa : 190-193.

SAINT-NAZAİRE Baskını (28 Mart 1942) :

— Yabancı Deniz Harp Tarihi Ders Notları (1939-1945 İkinci Dünya Harbi) Avrupa Cephesi. Cilt : II. Dz. Kur. Alb. Şeref KARAPINAR. Harp Akademileri Basımevi. İstanbul, 1952. Sayfa : 247-270.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955 Sayfa : 94-96.

— S. Nazaire Taaruzu (28 Mart 1942); Admiralty Muharebe Özetleri No. 7. Deniz Basımevi. İstanbul, 1948. Sayfa : 24-53.

— Les Commandos Operations Amphibies; Peter YOUNG. Marabout. Paris, 1970. Sayfa : 105-127.

— Führer Konferansı; Admiralty Yayını. Cilt : I. 1942. Çev. : E. Dz. Bnb. Tahsin KALAFATOĞLU. Deniz Basımevi, İstanbul, 1951.

— İkinci Dünya Harbinde Deniz Harekâtı; Cilt : I. Dz. Kur. Alb. Sermet GÖKDENİZ. Deniz Basımevi. İstanbul, 1960. Sayfa : 202-205.

DIEPPE Baskını :

— Yabancı Deniz Harp Tarihi Ders Notları (1939-1945 İkinci Dünya Harbi) Avrupa Cephesi; Cilt : II. Dz. Kur. Alb. Şeref KARAPINAR. Harp Akademileri Basımevi. İstanbul, 1952. Sayfa : 260-272.

— Dieppe Baskını; Dz. Kur. Yb. Safi ERTÜRK. Deniz Mecmuası. No. : 370 Sayfa : 47-53.

— Dieppe Baskını. Kur. Yb. Celal ERİKAN. Donanma Dergisi No. : 389. Sayfa : 23-31.

— Dieppe Baskını; Harekâtın Cereyanı. Kur. Yb. Celal ERİKAN. Donanma Dergisi No. : 380. Sayfa : 5-14.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 96.

— Les Commandos Operations Amphibies; Peter YOUNG. Marabout. Paris, 1970. Sayfa : 144-175.

— İkinci Dünya Harbinde Deniz Harekâtı; Cilt : I. Dz. Kur. Alb. Sermet GÖKDENİZ. Deniz Basımevi. İstanbul, 1960. Sayfa : 205-208.

1942 Yılında Atlantik'de Alman Denizaltı Harekâtı :

— La Bataille de l'Atlantique-I. Leonce PEİLLARD. Editions Robert LAFFONT. Paris, 1974. Sayfa : 273-305, 321-358.

— La Bataille de l'Atlantique. Terry HUGHES-John COSTELLO. Editions Albin Michel, Paris, 1980. Sayfa : 204-209, 211-217.

— Battle Report; The Atlantic War. Cdr. W. KARİG-Lt. E. BURTON-Lt. S. L. FREELAND. Rinehart Comp. Inc. New-York, 1946. Sayfa : 90-132.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 98-103, 109.

— Atlantik Muharebesi; Admiralty Yayını. Çev.: Dz. Kur. Kd. Yzb. Adnan AYKUT. Deniz Basımevi. İstanbul, 1948. Sayfa : 37-56.

— Führer Konferansı; Cilt : I. 1942. Çev.: E. Dz. Bnb. Tahsin KALAFATOĞLU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1951.

— Büyükamiral Karl Dönitz'in Hatıratı; Çev.: Dz. Kur. Yb. Muzaffer ELALDI. Deniz Basımevi. İstanbul, 1976. Sayfa : 157-178, 200-236.

1942 Yılında Kutup Konvoyları :

— La Bataille de l'Atlantique-I. 1939-1942. Leonce PEİLLARD. Editions Robert Laffont. Paris, 1974. Sayfa : 333-358.

— La Bataille de l'Atlantique-II. 1942. 1945. Leonce PEİLLARD. Editions Robert Laffont. Paris, 1974. Sayfa : 19-42.

— La Bataille de l'Atlantique. Terry HUGHES-John COSTELLO. Editions Albin Michel. Paris, 1980. Sayfa : 220-230.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 103.

— 1942 Rusya Konvoyları; Admiralty Muharebe Özetleri No. :15. Deniz Basımevi. İstanbul, 1948. Sayfa : 1-76.

— Führer Konferansı; Cilt : I. Admiralty Yayını. Çev. : E. Dz. Bnb. Tahsin KALAFATOĞLU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1951.

— Büyükamiral Karl Dönitz'in Hatıratı; Çev.: Dz. Kur. Yb. Muzaffer ELALDI. Deniz Basımevi. İstanbul, 1976. Sayfa : 178-211.

1942 Yılında Baltık Harekâtı :

— İkinci Dünya Harbinde Kızıl Donanmanın Baltık Harekâtı: E. Dz. Alb. Saim BESBELLİ. Donanma Dergisi No. :451. Sayfa : 18-21.

— İkinci Dünya Harbinde Kızıl Donanma; Büyükamiral I. S. ISAKOV. Çev. : Dz. Kur. Bnb. N. TİRYAKİ. Deniz Basımevi. İstanbul, 1948. Sayfa : 26.

— Führer Konferansı; Cilt : I. 1942. Admiralty Yayını, Çev. : E. Dz. Bnb. Tahsin KALAFATOĞLU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1951.

1943 Yılı Başında Alman Deniz Kuvvetlerinde Buhran :

— Büyükamiral Erich Raeder'in Hatıratından; Çev. : Müh. Yzb. Çevik Suha ALPAYLI. Donanma Dergisi No. : 449. Sayfa : 39-59.

— La Bataille de l'Atlantique-II. 1942-1945. Leonce PEİLLARD. Editions. Robert Laffont. Paris, 1974. Sayfa : 51-54.

— La Bataille de l'Atlantique. Terry HUGHES-John COSTELLO. Editions Albin Michel. Paris, 1980. Sayfa : 252-253.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945 Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir. 1955. Sayfa : 113-114.

— Führer Konferansı; Cilt : II. 1943. Admiralty Yayını. Çev. : E. Dz. Bnb. Tahsin KALAFATOĞLU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1951.

— Büyükamiral Karl Dönitz'in Hatıratı; Çev. : Dz. Kur. Yb. Muzaffer ELALDI. Deniz Basımevi. İstanbul, 1976. Sayfa : 237-248.

1943 Yılı Başından Mayıs Ayı Sonuna Kadar Alman Denizaltı Harekâtı:

— La Bataille de l'Atlantique-II. 1942-1945. Leonce PEİLLARD. Editions Robert Laffont. Paris,1974. Sayfa : 55-70, 109-139.

— La Bataille de l'Atlantique. Terry HUGHES-John COSTELLO. Editions Albin Michel. Paris, 1980. Sayfa : 254-289.

— Stay Tough. Cpt. John. M. WATERS. U. S. Naval Institute Proceedings. December, 1966. Sayfa : 95-105.

— İkinci Dünya Harbindeki Alman Denizaltı Harbinden Bazı Sayfalar; Dz. S. 1. Ml. Me. Saim BESBELLİ. Donanma Dergisi No. : 407. İstanbul, Sayfa : 58-69.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945 Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi Eskişehir, 1955. Sayfa : 109-112, 115.

— Atlantik Muharebesi; Admiralty Yayını. Çev. : Dz. Kur. Kd. Yzb. Adnan AYKUT. Deniz Basımevi. İstanbul. 1948. Sayfa : 56-66.

— Führer Konferansı; Cilt : II 1943. Admiralty Yayını. E. Dz. Bnb. Tahsin KALAFATOĞLU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1951.

— Büyükamiral Karl Dönitz'in Hatıratı; Çev. : Dz. Kur. Yb. Muzaffer ELALDI. Deniz Basımevi. İstanbul. 1976. Sayfa : 249-269.

1943 Yılı Haziran Ayından İtibaren Alman Denizaltı Harekâtı :

— La Bataille de l'Atlantique-II. 1942-1945 Leonce PEİLLARD. Editions. Robert Laffont. Paris, 1974. Sayfa : 142.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945 Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 115-118.

— Atlantik Muharebesi; Admiralty Yayını. Çev. : Dz. Kur. Kd. Yzb. Adnan AYKUT. Deniz Basımevi. İstanbul, 1948. Sayfa : 67-82.

— Führer Konferansı; Cilt : II 1943. Admiralty Yayını. E. Dz. Bnb. Tahsin KALAFATOĞLU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1951.

— Büyükamiral Karl Dönitz'in Hatıratı; Çev. : Dz. Kur. Yb. Muzaffer ELALDI. Deniz Basımevi. İstanbul, 1976. Sayfa : 270-281, 317-328.

1943 Yılı Kutup Konvoyları :

— La Bataille de l'Atlantique-II. 1942-1945 Leonce PEİLLARD. Editions. Robert Laffont. Paris, 1974. Sayfa : 70-106, 168-192.

— La Bataille de l'Atlantique. Terry HUGHES-John COSTELLO. Editions Albin Michel, 1980. Sayfa : 236-239, 271-289.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945 Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir. 1955. Sayfa : 112.

— Führer Konferansı; Cilt : II 1943. Admiralty Yayını. E. Dz. Bnb. Tahsin KA-LAFATOĞLU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1951.

— Büyükamiral Karl Dönitz'in Hatıratı; Çev. : Dz. Kur. Yb. Muzaffer ELALDI. Deniz Basımevi. İstanbul, 1976. Sayfa : 249-269.

1943 Yılı Suüstü Harekâtı-Scharnhorst'un Batırılışı :

— Yabancı Deniz Harp Tarihi Ders Notları (1939-1945 İkinci Dünya Harbi) Avrupa Cephesi; Cilt : II. Dz. Kur. Alb. Şeref KARAPINAR. Harp Akademileri Basımevi. İstanbul, 1952. Sayfa : 429-442.

— Scharnhorst'un Batışı; Bnb. T. ERALP. Deniz Mecmuası No. : 378. Sayfa : 83-95.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 122-123.

— Scharnhorst'un Batırılışı (26 Aralık 1943); Admiralty Muharebe Özetleri No. :17. Deniz Basımevi. İstanbul, 1948. Sayfa : 1-37.

— Führer Konferansı; Cilt : II 1943. Admiralty Yayını. Çev. : E. Dz. Bnb. Tahsin KALAFATOĞLU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1951.

— Büyükamiral Karl Dönitz'in Hatıratı; Çev. : Dz. Kur. Yb. Muzaffer ELALDI. Deniz Basımevi. İstanbul, 1976. Sayfa : 291-303.

— İkinci Dünya Harbinde Deniz Harekâtı; Cilt : I. Dz. Kur. Alb. Sermet GÖKDENİZ. Deniz Basımevi. İstanbul, 1960. Sayfa : 297-301.

1943 Yılı Baltık Harekâtı :

— İkinci Dünya Harbinde Kızıl Donanmanın Baltık Harekâtı; E. Dz. Alb. Saim BESBELLİ. Donanma Dergisi No. : 451. Sayfa : 18-21.

— Führer Konferansı; Cilt : II. 1943. Admiralty Yayını. Çev. : E. Dz. Bnb. Tahsin KALAFATOĞLU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1951.

NORMANDİE Harekâtı :

— Yabancı Deniz Harp Tarihi Ders Notları (1939-1945 İkinci Dünya Harbi) Avrupa Cephesi; Cilt : II. Dz. Kur. Alb. Şeref KARAPINAR. Harp Akademileri Basımevi, İstanbul, 1952. Sayfa : 349-398.

— Birleşik Amerika Deniz Kuvvetleri Avrupa'da; Normandie İstilası. Adm. Ernest J. KING. Çev. : Dz. Yb. Hüseyin KUTVAL. Donanma Dergisi No. : 417. Sayfa : 19-27.

— La Bataille de l'Atlantique II. 1942-1945. Leonce PEİLLARD. Editions, Robert Laffont. Paris, 1974. Sayfa : 235-245.

— Battle Report; The Atlantic War. Cdr. W. KARİG-Lt. E. BURTON-Lt. S. L. FREELAND. Rinehart Comp. Inc. New-York. 1946. Sayfa : 289-371.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 124-132.

— NORMANDİE Çıkarması Hakkında Broşür; Genelkurmay Matbaası. Ankara 1945. Sayfa : 1-15.

— 1944-1945 Kuzey Batı Avrupa Savaşında 21. Ordu Grubu. Broşür : 10 Genelkurmay Basımevi. Ankara, 1948. Sayfa : 1-55.

— Le Jour J. 6 Juin 1944. Collection. Les Documents Hachette.

— Führer Konferansı; Cilt : III -944. Admiralty Yayını. Çev. : E. Dz. Bnb. Tahsin KALAFATOĞLU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1951.

— Büyükamiral Karl Dönitz'in Hatıratı; Çev. : Dz. Kur. Yb. Muzaffer ELALDI. Deniz Basımevi. İstanbul, 1976. Sayfa : 306-310.

— İkinci Dünya Harbinde Deniz Harekâtı; Cilt : II. Dz. Kur. Alb. Sermet GÖKDENİZ. Deniz Basımevi. İstanbul, 1960. Sayfa : 327-351.

— Almanlar, Normandie Çıkarmasını Anlatıyor; Silahlı Kuvvetler Dergisi.

— Müttefikler Neden Normandie'e Çıktılar; Tuğgeneral P. W. THOMSON.

— NORMANDİE Harekâtına İlişikin Bir Konferans; Tuğgeneral A. H. HEAD.

1944 Yılı Alman Denizaltı Harekâtı :

— La Bataille de l'Atlantique II. 1942-1945. Leonce PEİLLARD. Editions, Robert Laffont. Paris, 1974. Sayfa : 193-234, 245-264.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 118-120, 133-134.

— Atlantik Muharebesi; Admiralty Yayını. Çev. : Dz. Kur. Kd. Yzb. Adnan AY-KUT. Deniz Basımevi. İstanbul, 1948. Sayfa : 83-101.

— Führer Konferansı; Cilt : III -944. Admiralty Yayını. Çev. : E. Dz. Bnb. Tahsin KALAFATOĞLU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1951.

— Büyükamiral Karl Dönitz'in Hatıratı; Çev. : Dz. Kur. Yb. Muzaffer ELALDI. 1976. Sayfa : 329-332.

TIRPITZ Muharebe Gemisinin Sonu :

— Yabancı Deniz Harp Tarihi Ders Notları (1939-1945 İkinci Dünya Harbi) Avrupa Cephesi; Cilt : II. Dz. Kur. Alb. Şeref KARAPINAR. Harp Akademileri Basımevi. İstanbul, 1952. Sayfa : 411-429, 442-447.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 120-122.

— Donanma Tayyarelerinin Tırpıtz'e Taarruzu «Tungsten» Harekâtı; 3 Nisan, 1944. Admiralty Muharebe Özetleri No. : 20 Deniz Basımevi İstanbul, 1948. Sayfa : 1-33.

— Cep Denizaltı Gemilerinin Tırpıtz'e Taaruzu «Source» Harekâtı; 22 Eylül 1943 Admiralty Muharebe Özetleri No. : 22. Deniz Basımevi. İstanbul, 1948. Sayfa : 1-27.

— Führer Konferansı; Cilt : III 1944. Admiralty Yayını. Çev. : E. Dz. Bnb. Tahsin KALAFATOĞLU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1951.

— Tırpıtz Muharebe Gemisinin Sonu. (Reynolds News'den)

1944 Yılı Baltık Harekâtı :

— İkinci Dünya Harbinde Kızıl Donanmanın Baltık Harekâtı; E. Dz. Alb. Saim BESBELLİ. Donanma Dergisi No. : 451. Sayfa : 21-24.

— Führer Konferansı; Cilt : III 1944. Admiralty Yayını. Çev. : E. Dz. Bnb. Tahsin KALAFATOĞLU. Deniz Basımevi. İstanbul, 1951.

1945 Yılı Fransa Kıyılarında ve Kuzey Denizinde Son Harekât :

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 136-137.

1945 Yılı Alman Denizaltı Harekâtı :

— La Bataille de l'Atlantique-II. 1942-1945. Leonce PEİLLARD. Editions. Robert Laffont. Paris, 1974. Sayfa : 264-291.

— Almanlar Denizaltı Harbini Neden Kaybettiler; Gv. Kd. Yzb. Muzaffer ELALDI. Donanma Dergisi No. : 428-429. Sayfa : 132-164.

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 134-136.

— Atlantik Muharebesi; Admiralty Yayını. Çev. : Dz. Kur. Kd. Yzb. Adnan AYKUT. Deniz Basımevi. İstanbul, 1948. Sayfa : 101-111.

— Büyükamiral Karl Dönitz'in Hatıratı; Çev. : Dz. Kur. Yb. Muzaffer ELALDI. Deniz Basımevi. İstanbul, 1976. Sayfa : 332-335.

ALMANYA'nın Teslimi :

— Atlantik Hava Deniz Harbi; 1939-1945. Amiral R. BELOT. Hv. Yer. Bnb. Akil FIRAT. Hava Basımevi. Eskişehir, 1955. Sayfa : 137-141.

— Büyükamiral Karl Dönitz'in Hatıratı; Çev. : Dz. Kur. Yb. Muzaffer ELALDI. Deniz Basımevi. İstanbul, 1976. Sayfa : 335-352.